

A-10222-2
Sind... 1947

J. V. Belova * L. R. Todd

ENGLISH

INGLISE KEELE

ÕPIK

VII-VIII KLASSILE

RK

› PEDAGOOGILINE KIRJANDUS ‹

TALLINN 1948

A-72500
J. V. BELOVA JA L. R. TODD

ENGLISH

INGLISE KEELE ÕPIK
VII—VIII KLASSILE

II OSA

RK

„PEDAGOOGILINE KIRJANDUS“

TALLINN 1948

Lugemis- ja õigekirjutusreeglid. (*Rules of Reading and Spelling.*)

SISSEJUHATUS.

§ 1. Raskused inglise keele lugemisel on seletatavad inglise keele graafilise süsteemiga, mis erineb eesti keele omast.

Need raskused ei seisne niivõrd konsonantide (kuigi ka nendel on oma iseärasused) kui vokaalide lugemises. Iga vokaaltäht inglise keele tähestikus väljendab erinevaid vokaalhäälikuid, olenevalt kahest asjaolust: (1) vokaali esinemisest teatud silbitüübis ja (2) vokaali naabruses seisvaist vokaalidest või konsonantidest —

(1) man [æ], mane [ei], mar [a:], mare [eə]

(2) pain [ei], pair [eə], pause [ɔ:], paw [ɔ:]

all [ɔ:], half [a:], grass [a:], want [ɔ], quarter [ɔ:].

§ 2. Selline ühe vokaaltähe kasutamine erinevate vokaalhäälikute väljendamiseks ongi inglise keele graafilise süsteemi iseloomustavaks iseärasuseks. See iseärasus on tingitud erinevusest, mis esineb ingliskeelses kõnes leiduvate häälikute ja nende väljendamiseks tarvitatavate tähtede arvu vahel tähestikus.

Ingliskeelses kõnes on 46 häälikut (sounds)¹⁾ —

24 konsonanthäälikut: [p, b, m, f, v, w, θ, ð, k, g, ŋ, h, j, t, d, n, l, s, z, ʃ, ʒ, tʃ, dʒ, r];

22 vokaalhäälikut: [i, i, e, æ, a:, ɔ:, ɒ, u, u:, ʌ, ə, ə, ei, ou, ai, au, ɔi, iə, eə, uə, aiə, auə].

Inglise tähestikus on 26 tähte (letters) —

20 konsonanttähte (consonant letters): b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, q, r, s, t, v, w, x, z;

6 vokaaltähte (vowel letters): a, e, i, o, u, y.

---

¹⁾ Kaasa arvatud neutraalne rõhuta vokaal [ə], mis esineb kahe- ja enamasilbiliste sõnade rõhuta silpides ja samuti rõhuta grammatilistes abisõnades — artiklites, eessõnades, sidesõnades ning abi- ja modaalverbides (vt. §§ 38—41).

§ 3. Kõrvutades häälikute (sounds) arvu ingliskeelses kõnes ja tähti (letters) tähestikus näeme, et 20 konsonanttähte väljendab 24 konsonanthäälikut ja et 22 vokaalhääliku väljendamiseks inglise graafiline süsteem kasutab ainult 6, õigemini 5 vokaaltähte, kuna tähed *y* ja *i* on häälikuliselt üheväärsed, s. t. täht *y* väljendab samu häälikuid kui täht *i*:

pin, gyps [i]; nine, style [ai]; fir, Byrd [əi]; fire, tyre [aiə].

Tähtede y, w, r, e lugemise iseärasused.
(*Peculiarities of Reading the Letters y, w, r, e.*)

§ 4. Sõna lõpus täht *y* asendab täielikult tähte *i*, sest täht *i* ei esine sõna lõpus, välja arvatud vähesed (rahvusvahelised, inglise keele graafilisele süsteemile mitteisloomulikud) sõnad:

baby, boy, they, pay, happy, carry, valley.

§ 5. Täht *y* asendab tähte *i* lõpu *-ing* ees, sest *i*-d ei märgita kahekordselt (seejuures täht *e* kaob lõpu *-ing* ees):

lie + **ing** = lying, die + **ing** = dying, samuti nagu cry + **ing** =
= crying, try + **ing** = trying.

§ 6. Täht *i* asendab omakorda tähte *y* järgmiste lõppude ja liidete ees:

-*es* ees nimisõnade mitmuses ja kindla kõneviisi oleviku (Present Tense) 3. pöördes:

baby + **es** = babies; try + **es** = tries

-*ed* ees lihtminevikus ja korrapäraste verbide mineviku kesksõnas (Past Tense ja Past Participle):

cry + **ed** = cried, carry + **ed** = carried

-*eth* ees järgarvudes:

twenty + **eth** = twentieth, forty + **eth** = fortieth

-*er* ees omadussõnade keskvõrdes:

happy + **er** = happier, easy + **er** = easier

-*est* ees omadussõnade ülivõrdes:

happy + **est** = happiest, easy + **est** = easiest

-*ly* ees määrsõnades:

happy + **ly** = happily, easy + **ly** = easily.

§ 7. Täht *y* on konsonant, kui ta asetseb sõna alguses vokaali ees, ja väljendab sel juhul konsonanthäälikut [j]:

yes, yellow, you, yard, yet, year, young, youth.

§ 8. Samasugust kahekordset osa etendab täht *w*, mis väljendab konsonanthäälikut [w], kui ta asetseb vokaali ees:

wet, wing, window, swim, wash, wall

ja vokaalhäälikut, kui ta asetseb vokaali järel:

show, blow, know, brown, how, now, few, new.

Viimasel juhul täht *w* on samaväärne tähega *u*. Sõna lõpus *w* asendab *u*-d täielikult, sest *u* nagu *i*-gi ei esine inglise keele sõnade lõpus (ega kahekordsel kujul).

§ 9. Täht *u* esineb omakorda konsonandina täheühendis *qu* (tähele *q* järgneb alati *u*). Täht *u* tähe *q* järel väljendab sama häälikut [w], mis täht *w* vokaali ees:

quest [kwɛst] — west [west]

quite [kwaɪt] — white [waɪt].

§ 10. Samaväärsus tähtede *u* ja *w* vahel ilmneb ka täheühendi *qu* ja *w* mõjus vokaalidele *a* ja *o*. Nende kõrval täht *a* ei evi oma hariliku väärtust, vaid väljendab häälikuid, mis on omased tähele *o*:

squat, wash [ɔ] nagu pot; quart, wart [ɔ:] nagu port.

Täht *o*, järgnedes tähele *w*, väljendab tähele *u* omaseid häälikuid: won [ʌ] nagu fun; word [ɔ:] nagu curd.

Täht *w* ja täheühend *qu* mõjutavad tähti *a* ja *v* ainult paarituarvulistes silbitüüpides (I ja III), paarisarvulistes silbitüüpides (II ja IV) tähed *a* ja *v* omavad oma hariliku häälikulist väärtust:

wave [ei] nagu sõnas brave; wove [ou] nagu sõnas stove

ware [ɛə] „ „ bare; wore [ɔ:] „ „ bore.

§ 11. Tähel *r* on oma iseärasused. Vokaali ees *r* on konsonant-häälik [r]:

red, rose, Russian, merry, carry, green, street, cry.

§ 12. Vokaali järel rõhulises silbis tähte *r* kas (1) üldse ei hääldata:

park [ɑ:], north [ɔ:], her [ɔ:], bird [ɔ:], first [ɔ:]

või ta väljendab kaht häälikut — rõhuta vokaalhäälikut [ə] ja konsonant-häälikut [r], kui ta asetseb kahe vokaali vahel:

Mary [ˈmɛəri], hero [ˈhɪərəʊ], era [ˈiərə], during [ˈdʒuəriŋ].

§ 13. Kui tähega *r* lõppevale sõnale järgneb vokaaliga algav sõna, siis loetakse täht *r* sõnade liitmise reegli järgi kõnes. (See reegel on järgmine: kõiki konsonandiga lõppevaid sõnu loetakse neile järgnevate vokaalidega kokku nii, nagu oleks eelneva sõna lõppkonsonant temale järgneva sõna esimeseks häälikuks):

a car_{is}... (ə 'kɑ:r_{iz}] samuti nagu a cap_{is}... [a 'kæp_{iz}]

the chair_{is}... [ðə 'tʃɛər_{iz}] samuti nagu the chairs_{are}...

[ðə 'tʃɛəz_{ɑ:}]

here_{is}...; there_{is}...; there_{are}...; where_{is}...;

where_{are}...

§ 14. Rõhuta silbis täht *r* väljendab häälikut [ə], olenemata vokaalist, mille järel ta seisab:

'teacher [ə], doctor [ə], popular [ə], letter [ə].

§ 15. Vokaaltähel *e* on see iseärasus, et teda ei loeta inglise keele sõnade lõpus (välja arvatud ühesilbilised sõnad, kus *e* on ainsaks vokaaltäheks ja kus ta loetakse [i:]-na — he, she, we, be, me):

five, tried, bodies, knives, worked, cried, asked, nine, ladies.

§ 16. Kuid täht *e* loetakse sõna lõpus [i]-na ja ta moodustab eri silbi (s. t. teeb ühesilbilise sõna kahesilbiliseks, kahesilbilise — kolmesilbiliseks), kui sõna algvormile liituvad järgmised lõpud:

-(*e*)*s* nimisõnadele ja pöördõnadele, mis lõpevad tähtedega *s*, *ss*, *ch*, *tch*, *sh*, *ce*, *se*, *ze*, *ge*:

bus — buses, pass — passes, bench — benches, match — matches, brush — brushes, place — places, nose — noses, prize — prizes, judge — judges

-*ed* pöördõnadele, mis lõpevad tähtedega *d(e)* ja *t(e)*:

add — added, want — wanted, decide — decided, invite — invited

-*eth* tähega *y* lõppevatele arvsõnadele:

forty — fortieth, ninety — ninetieth

-*est* omadussõnadele ülivõrdes:

quick — quickest, dirty — dirtiest, happy — happiest.

Märkus. Lõpp *-er* omadussõnade keskvärdes loetakse [ə]:
happy — happier.

VOKAALTÄHTEDE LUGEMINE. (READING OF VOWEL LETTERS.)

ÜHESILBILISED SÕNAD (ONE-SYLLABLE WORDS).

Neli silbitüüpi (Four Types of Syllables).

§ 17. Vokaalide lugemisel omavad tähtsat osa kaks tähte: tumm *e* (the mute letter *e*) sõna lõpus ja täht *r* vokaali järel. Tähte *e* sõna lõpus ja tähte *r* vokaali järel ei loeta, kuid need mõjutavad neile eelneva vokaaltähe lugemist. Sellest, kas tumm *e* sõna lõpus ja *r* vokaali järel esinevad või puuduvad, oleneb ühesilbilises sõnas vokaali häälikuline väärtus. Selle osa põhjal, mida need kaks tähte omavad inglise keele graafilises süsteemis, jaotame silbid nelja silbitüüpi (four types of syllables):

- I tüüpi silp lõpeb ühe või mitme konsonandiga, välja arvatud *r* —
 pot, pots;
 II „ „ lõpeb vokaaliga või tumma *e*-ga — he, pole;
 III „ „ omab tähte *r* vokaali järel — far, farm;
 IV „ „ lõpeb tähtedega *re* — more.

I silbitüüp (First Type of Syllable).

§ 18. I silbitüüpi kuuluvad kinnised silbid (closed syllables), mis lõpevad konsonandiga (või mitme konsonandiga), välja arvatud *r*:

fat, fact, box, nuts, bench, tricks.

I silbitüübis vokaaltähed *a, o, u, e, i* (ja *y*) tähistavad lühikesi häälikuid [æ, ɒ, ʌ, e, i]:

[æ]	[ɒ]	[ʌ]	[e]	[i]
man	not	but	net	pit, gyps.

II silbitüüp (Second Type of Syllable).

§ 19. II silbitüüpi kuuluvad lahtised silbid (open syllables), s. t. silbid, mis lõpevad vokaaliga. Lahtised silbid on kas (1) absoluutselt lahtised nii kõnes kui ka kirjas¹⁾:

A, no, U, he, I, my

või (2) relatiivselt lahtised, s. t. kirjas lahtised, kuid kõnes kinnised (sõnades, mis lõpevad eelnevast vokaalist ühe konsonandiga eraldatud tumma *e*-ga):

take, note, tube, Pete, mine, style.

Kui tumm *e* on eelnevast vokaalist eraldatud kahe konsonandiga, siis need konsonandid sulevad silbi ja selline silp kuulub I silbitüüpi:
 tense, since, once, pence, badge, edge.

II tüüpi silpides vokaaltähed tähistavad liithäälikuid — diftonge, mis lõpevad häälikutega [i] või [u] — [ei, ou, ju:, i:, ai]:

[ei]	[ou]	[ju:]	[i:]	[ai]
mane,	note,	mute,	mete,	fine, style.

Niihästi I kui ka II silbitüübi iseloomustavaks omaduseks on tähe *r* puudumine vokaali järel. Erinevus I ja II silbitüübi vahel seisneb selles, et II tüüpi silpides on tumm *e* sõna lõpus:

¹⁾ Absoluutselt lahtised silbid esinevad peamiselt kahesilbilistes sõnades, kuid ühesilbilistes sõnades ainult tähtede ingliskeelsetes nimetustes tähestikus, grammatilistes abisõnades ning üksikutes põhisõnades (*go, do, sky, fly, dry* jne.).

I silbitüüp		II silbitüüp	
Lühikesed vokaalid		[i]- ja [u]-lõpulised diftongid	
fat	[æ]	fate	[ei]
not	[ɔ]	note	[ou]
tub	[ʌ]	tube	[ju:]
met	[e]	mete	[i:]
{ fin }	[i]	{ fine }	[ai]
{ gyps }		{ type }	

III silbitüüp (Third Type of Syllable).

§ 20. III silbitüüpi kuuluvad sõnad, mis lõpevad vokaali järel seisva *r*-ga. Tähele *r* võivad järgneda konsonandid (mitte vokaalid), kusjuures *r*-i ei loeta:

far, farm; nor, north; cur, curd; her, herd; fir, first.

III tüüpi silpides hääldatakse vokaale pikalt. Pikki häälikuid on siin kolm: [ɑ:, ɔ:, ə:]. Häälikuid [ɑ:] ja [ɔ:] märgitakse tähtedega *a+r* ja *o+r*, ja kolmandat häälikut [ə:] märgitakse nelja tähega: *u, e, i, y+r*:

[ɑ:]	[ɔ:]	[ə:]
far	nor	fur, her, fir, Byrd.

III ja I silbitüüpi iseloomustab tumma *e* puudumine sõna lõpus. Erinevus nende vahel seisneb selles, et I tüüpi silpides võib vokaali järel esineda iga konsonant peale tähe *r*, kuna III tüüpi silpides järgneb vokaalile nimelt *r*:

I tüüp		III tüüp	
Lühikesed häälikud		Pikad häälikud	
fat	[æ]	far	[ɑ:]
not	[ɔ]	nor	[ɔ:]
fun	[ʌ]	fur	[ə:]
hen	[e]	her	
fin	[i]	fir	
gyps		Byrd	

IV silbitüüp (Fourth Type of Syllable).

§ 21. IV silbitüüpi kuuluvad sõnad, mis lõpevad tähtedega *re*:
bare, core, pure, mere, fire, tyre.

IV silbitüübis vokaalid tähistavad liithäälikuid, milles viimase elemendina esineb rõhuta vokaal [ə] (välja arvatud *o+r*, mida loetakse

[ɔ:]-na — more [mɔ:], shore [ɔ:]). Siia kuuluvad diftongid [eə, juə, iə] ja triftong (kolmikvokaalhäälik) [aiə]:

[eə]	[ɔ:]	[juə]	[iə]	[aiə]
care	more	cure	here	fire, tyre.

IV tüüpi silbid on kirjas sarnased II tüüpi silpidega, sest nad lõpevad tumma *e*-ga. Erinevus nende vahel seisneb selles, et II tüüpi silpides võib vokaali ja tumma *e* vahel esineda iga konsonant, välja arvatud *r*, kuna IV tüübis võib sel kohal esineda ainult *r*:

II tüüp	IV tüüp
[i]- ja [u]-lõpulised liithäälikud	[ə]-lõpulised liithäälikud
mate [ei]	mare [eə]
pole [ou]	more [ɔ:]
pule [ju:]	pure [juə]
mete [i:]	mere [iə]
fine } [ai]	fire } [aiə]
type }	tyre }

III ja IV silbitüübile on iseloomustav tähe *r* esinemine, kusjuures IV silbitüübis *r*-le järgneb *e*:

III tüüp	IV tüüp
Pikad häälikud	[ə]-lõpulised liithäälikud
bar [ɑ:]	bare [eə]
or [ɔ:]	ore [ɔ:]
cur } [ə:]	cure [juə]
her }	here [iə]
fir }	fire } [aiə]
Byrd }	tyre }

§ 22. Neljas silbitüübis 5 vokaaltähete *a*, *o*, *u*, *e*, *i* (pidades *i* ja *y* ühe ja sama hääliku vasteks) väljendavad 18 vokaalhäälikut:

5 lühikest vokaalhäälikut — [æ, ɔ, ʌ, e, i] — I silbitüübis,

5 [i]- ja [u]-lõpulist liithäälikut — [ei, ou, ju:, i:, ai] — II silbitüübis,

3 pikka häälikut — [ɑ:, ɔ:, ə:] III silbitüübis ja

4 [ə]-lõpulist liithäälikut — [eə, juə, iə, aiə] ning

1 pikka häälikut [ɔ:] IV silbitüübis.

§ 23. Ülejäänud 4 vokaalhäälikut märgitakse tähega *o* + teised vokaaltähed.

Täheühendis *oo* + *k* väljendab *oo* lühikest vokaalhäälikut [u]:

book, hook, took, look, rook.

Märkus. Kui täheühend *oo* lõpetab silbi või kui talle järgneb mõni teine konsonant peale *k*, siis tähistab ta pikka häälikut [u], samuti nagu vokaaltäht *u* II silbitüübis (ainult ilma häälikuta [j]):

too, zoo, tool; moon, school.

Täheühendeid *ou* ja *oi* (ning *oy*) loetakse [au ja oi]:

bound, out, loud; boil, coin, voice, boy, toy, joy.

Täheühend *ou + r* loetakse [auə]:

our, hour, sour.

Sõnades *four, your, pour, course* täheühend *ou + r* loetakse [ɔi].

§ 24. Alljärgnev tabel annab ülevaate kõikide vokaaltähtede lugemisest neljas silbitüübis, kaasa arvatud tähe *o* ühendid vokaalidega:

Vokaalide lugemine rõhulises silbis.

Silbitüübid	I	II	III	IV
Häälikud Tähed	Lühikesed häälikud	[i]- ja [u]- lõpulised liithäälikud	Pikad häälikud	[ə]-lõpulised liithäälikud
a	[æ] fat	[ei] fate	[a:] far	[eə] fare
o	[ɔ] not	[ou] note	<div style="text-align: center;"> nor ore </div>	
u	[ʌ] cut	[ju:] cute	[ə:] cur	[juə] cure
e	[e] hen	[i:] eve	her	[iə] here
i y	[i] { fin gyps	[ai] { fine type	{ fir Byrd	{ [aiə] fire tyre
o + . . .	[u] book	[au] bound	[ɔi] boil	[auə] our

Esimene veerg selles tabelis näitab, kuidas lugeda kinnise silbi vokaale ja täheühendit *oo + k*.

Teine veerg kujutab lahtise silbi vokaalide ja täheühendite *ou* ja *oi* (*oy*) lugemist.

Kolmas veerg kujutab vokaalide lugemist silpides, milles *r* asetseb vokaali järel.

Neljandas veerus näidatakse tähtedega *re* lõppevate silpide ja täheühendi *ou + r* lugemist.

Selles tabelis on esitatud kõik inglise keele vokaalhäälikud rõhulistes silpides.

Erandid lugemis- ja õigekirjutusreegleist.

(Exceptions to the Rules of Reading and Spelling.)

§ 25. Järgmised sõnad on erandiks vokaalide lugemisel ühesilbilistes sõnades:

T ä h t a		
[æ] have	[e] ate	[ɑ:] ah are

T ä h t o					
[ɔ] shone gone	[u] wolf	oh both	[ou] most post	don't won't	[u:] do to two who whom whose move prove lose
[ʌ]					
son ton	front month	once tongue	one love	come some	none done

T ä h t u		
[u] full pull	put push bush	[u:] truth

T ä h t e	
[ɛ:] were	[ɛə] where there

T ä h t i		
[i] give live	[ai] ninth climb	[i:] ski

T ä h t o + v o k a a l

	[u]		[ou]		[u:]		[ʌ]		[ɔ:]
foot	good	could	soul	soup	you	wound	young	your	
	wood	should	though	group	youth	through	touch	four	
	stood	would					rough	pour	

KAHESILBILISED SÖNAD (TWO-SYLLABLE WORDS).

Rõhulised silbid (Stressed Syllables).

§ 26. Reeglipäraselt langeb rõhk kahesilbilises sõnas algsilbile:
 'banner, 'sofa, 'pupil, 'pencil, 'lesson, 'fifty.

Kuid kui sõna tüvele liitub prefiks (eesliide), siis langeb rõhk tüvele — lõppsilbile, kuna prefiks jääb rõhuta. Prefikseid omavad peamiselt verbid, kahesilbilised määrsõnad, eessõnad ja sidesõnad:

de'cide, re'fuse, pre'pare, a'way, a'long, be'fore.

§ 27. Vokaal rõhulises silbis loetakse nagu ühesilbilistes sõnadeski vastavalt silbitüübile:

I tüüp	II tüüp
<i>along</i> nagu <i>long</i>	<i>re'fuse</i> nagu <i>fuse</i>
III tüüp	IV tüüp
<i>re'turn</i> nagu <i>turn</i>	<i>pre'pare</i> nagu <i>pare</i>

Rõhuta silbid (Unstressed Syllables).

Taandumine (Reduction).

§ 28. Tingituna rõhulisele silbile langevast tugevast rõhust, hääldatakse inglise keeles vokaali selgelt ainult rõhulistes silpides. Rõhuta silbid on nõrgestatud ja vokaale neis hääldatakse ebaselgelt; nad redutseeruvad ehk taanduvad, s. o. lühenevad ja muutuvad ebamääraseks. Taandatud vokaalhäälikuid märgitakse samade tähtedega kui rõhulisi vokaale. Näiteks sõnas 'Tom täht o

väljendab rõhulist vokaalhäälikut [ə], kuid kahesilbilise sõna 'bottom rõhuta silbis loetakse o rõhuta vokaalina [ə].

§ 29. Kõigile rõhulises silbis hääldatavaile vokaalhäälikuile vastavad rõhuta silbis ainult kaks taandatud vokaalhäälikut [i] ja [ə].

§ 30. Vokaali lugemine rõhuta silbis ei ole sõltuv silbitüübist. Iga rõhuta silbi vokaal omab vaid üht häälikulist väärtust.

Vokaalid e, i, y väljendavad vokaalhäälikut [i], ja vokaalid a, o, u — vokaalhäälikut [ə]:

Tähed	e, i, y		a, o, u		
Häälikud	[i]		[ə]		
Rõhuelne silp	de'fend de'cide	in'vent mis'take	ad'dress a'lone	col'lect con'nect	suc'cess sup'press
Rõhujärgne silp	'biggest 'classes	'music 'morning	'happy 'Egypt	'comma 'sofa	'bottom 'pilot
			'minus 'focus		

§ 31. Reeglipäraselt väljendab täht a rõhuta silbis häälikut [ə], kuid rõhuta lõppsilbis, mis sisaldab tähte a + konsonant + tumm e (II tüüp), tähte a loetakse [i]-na:

'village, 'cottage, 'bandage, 'comrade, 'climate.

§ 32. Reeglipäraselt väljendavad tähed o ja u rõhuta lõppsilbis häälikut [ə], kuid nad ei taandu lahtises või relatiivselt lahtises rõhuta silbis (II tüüp):

hero ['hiərəu], zero ['ziərəu]
unite [ju:'nait], commune ['kəmju:n].

§ 33. Rõhuta silpides, millel on III silbitüübi kuju (vokaal + r), loetakse kõiki vokaale rõhuta [ə]-na:

Tähed	a, o, u, e, i, y + r				
Häälik	[ə]				
Rõhuelne silp	—	cor'rect for'get	sur'prise sur'pass	per'cent per'sist	
Rõhujärgne silp	'dollar 'collar	'doctor 'tractor	'murmur 'picture	'later 'better	'tapir 'martyr

§ 34. Vähestes sõnades, kus rõhujärgses silbis tumm *e* seisab mitte *r* ees, vaid selle järel (näit. sõnas *centre*), *re* loetakse [ə]-na, samuti nagu *er* rõhuta lõppsilbis. Neil sõnadel on kaks kirjutusviisi: briti kirja-keeles *centre* ja ameerika kirjakeeles *center*, kuid nad loetakse ühesuguselt:

centre, center [ˈsɛntə]; *metre, meter* [ˈmi:tə].

§ 35. Kui rõhujärgse silbi vokaaltähele järgneb *n* või *l*, siis rõhuta silbi vokaaltähte ei loeta:

lesson [ˈlesn], *pupil* [ˈpju:pəl], *pencil* [ˈpensl].

Kuigi sellistes sõnades kahest vokaaltähest loetakse vaid rõhulise silbi vokaali, on need sõnad siiski kahesilbilised, kuna häälikud [n] ja [l] moodustavad silbi:

cotton [ˈkɒtn], *written* [ˈrɪtn];
student [ˈstju:dnt], *absent* [ˈæbsnt];
local [ˈləukl], *parcel* [ˈpa:sl], *pencil* [ˈpensl].

§ 36. Kahesilbilised on samuti sõnad, millede tumm *e* asetseb mitte tähe *l* ees, vaid selle järel:

little [ˈlɪtl], *apple* [ˈæpl], *table* [ˈteɪbl], *rifle* [ˈraɪfl].

§ 37. Rõhujärgsed silbid silpi moodustava [l]-ga ja [n]-ga, milledes vokaali üldse ei loeta, sisaldavad null vokaalhäälikut:

Tähed	a, o, u, e, i + l või n					
Häälikud	Null vokaalhäälikut					
Rõhujärgne silp	ˈsignal	ˈsymbol	ˈconsul	ˈparcel	ˈlittle	ˈpencil
	ˈservant	ˈlesson	—	ˈgarden	—	ˈbasin

Rõhuta sõnad lauses.

(Unstressed Words in the Sentence.)

§ 38. Nagu kahe- ja enamasilbilises sõnas rõhk langeb tüvele — sõna tähendust kandvale osale, ja prefiksoid ning sufiksoid — sõna abielemendid — on rõhuta, samuti langeb ka lauses rõhk tähendust kandvatele sõnadele.

Grammatilised abisõnad lauses on lause rõhuta elemendid ja taanduvad, samuti nagu rõhuta silbid kahe- ja enamasilbilistes sõnades:

vokaalid *e, i* loetakse [i]-na ja vokaalid *a, o, u* väljendavad vokaalhäälikut [ə]¹⁾:

The 'windows of the 'room are 'open.
[ðə 'windəuz əv ðə 'ru:m ər 'əʊpn.¹]
'Boris 'came 'home 'very 'late from 'school.
['bɔ:ris 'keim 'həʊm 'veri 'leɪt frəm 'sku:l.¹]
'Olga 'saw 'Annie with 'Mary.
['ɒlɡə 'sə: 'æni wið 'mɛəri.¹]
She is 'speaking about her 'work.
[ʃi ɪz 'spi:kiŋ əbaʊt hə 'wɜ:k.¹]

Artiklid, eessõnad ja sidesõnad, samuti isikulised, omastavad ja siduvad asesõnad on tavaliselt lauserõhuta.

Abi- ja modaalverbidele, mis on rõhuta elemendid jutustavas lauses, langeb rõhk, kui nad esinevad küsilause alguses ja lühendatud vastuses:

'Is the 'baby a'sleep?² 'Yes,¹ it 'is.¹
'Can they 'come at 'once?² 'Yes, they 'can.¹

Kuid igale sõnale lauses võib langeda eriline rõhk, mis kriiputab alla selle sõna mõtet ja tähendust antud lauses. Sellistel juhtudel abisõnad ei taandu. Nad loetakse nii, nagu neid loetakse üksiseisvalt (väljaspool lausesest) nende tugevas vormis (strong form), mitte nende taandumisel tekkinud nõrgas vormis (weak form):

Weak forms: **her** [hə(r)] — I 'met *her* in the 'street.
[aɪ 'met hər ɪn ðə 'stri:t.¹]
them [ðəm] — 'Did you 'see *them* there?
['dɪd ju 'si: ðəm 'ðeə?²]
Strong forms: **her** [hə:(r)] — 'Shall you 'speak to '*her* or to 'him?
[ʃæl ju 'spi:k tə 'hə:r² ɔ: tə 'hɪm?¹]
them [ðəm] — 'Give it to '*them* and 'not to '*us*.
[ˈɡɪv ɪt tə 'ðəm ənd 'nɒt tu 'ʌs.¹]

§ 39. Artiklid loetakse kokku sõnadega (nimi- või omadussõnadega), millede ees nad seisavad:

a 'dress [ə'dres] loetakse nagu sõna *ad*'dress [ə'dres]
a 'bed [ə'bed] „ „ „ *a*'bed [ə'bed].

Umbmäärasel artiklil on kaks kuju: *a* ja *an*. Ta loetakse [ə] konsonanthäälikuga algava sõna ees ja [ən] vokaalhäälikuga algava sõna ees:

a 'hand [ə'hænd] — *an* 'arm [ən'aɪm]
a 'big 'boy [ə'big'bɔɪ] — *an* 'English 'book [ən'ɪŋɡlɪʃ'bʊk].

1) Asesõnad *I, my, they* ja eessõna *on* ei taandu.

Määraval artiklil on üks kuju *the*, ent teda hääldatakse [ði] ainult vokaalhäälikuga algava sõna ees, kuid [ðə] konsonanthäälikuga algava sõna ees:

the ice [ði 'aɪs] — *the 'wind* [ðə 'wɪnd]
the 'icy 'water [ði 'aɪsi 'wɔ:tə] — *the 'sunny 'day* [ðə 'sʌni 'deɪ].

§ 40. Erinevalt loetakse vokaal- ja konsonanthääliku ees ka ees-sõna *to*. Sõna *to* loetakse [tu] vokaalhäälikuga algava sõna ees ja [tə] konsonanthäälikuga algava sõna ees:

to a 'table [tu ə 'teɪbl] — *to the 'door* [tə ðə 'dɔ:]
to our 'teacher [tu əʊ ə 'ti:tʃə] — *to his 'father* (tə hiz 'fɑ:ðə)
to 'eat [tu 'i:t] — *to drink* [tə 'drɪŋk]
to 'open [tu 'oʊpn] — *to 'close* [tə 'klouz].

§ 41. Sidesõnas *or* [ɔ:(r)] loetakse täht *r* vokaalhäälikuga algava sõna ees, kuid teda ei loeta sõna ees, mis algab konsonanthäälikuga.

'Do you 'want a 'pear *or* an 'apple?
 ['du: ju 'wɒnt ə 'peə² ɔr ən 'æpl?¹]
 'Take the 'red 'pencil *or* the 'green 'one.
 ['teɪk ðə 'red 'pensl² ɔ ðə 'grɪn 'wʌn.¹]

Silbitamine (Syllable Division).

§ 42. Kui kahesilbiline sõna ei alga prefiksiga, siis langeb rõhk algsilbile ja vokaal algsilbis loetakse nii nagu vastava tüübi ühesilbilistes sõnades. Kuid et kindlaks teha, missuguse tüübi järgi loetakse rõhuline silp, on tarvis leida piir rõhulise ja rõhuta silbi vahel. See määratakse kindlaks järgmiste silbitamisreeglite abil.

Kinnine silp (The Closed Syllable).

§ 43. Kui rõhulise silbi vokaalile järgneb kaks konsonanttähte, siis teine konsonant kuulub rõhuta lõppsilpi, esimene konsonant aga kuulub rõhulisse algsilpi ja suleb selle. Kinnise silbi vokaal loetakse I tüübi järgi:

[æ]	[ɔ]	[ʌ]	[e]	[i]
stan ding	doc tor	un der	pen cil	sis ter, sym bol.

§ 44. Kui rõhulise silbi vokaalile järgneb kaks ühesugust konsonanti (kaasa arvatud *rr*), mis tähistavad üht konsonanthäälikut, siis esimene konsonant suleb rõhulise silbi, teine aga kuulub rõhuta lõppsilpi:

[æ]	[ɔ]	[ʌ]	[e]	[i]
hap py	hot test	fun ny	bet ter	din ner;
mar ry	sor ry	cur rent	mer ry	mir ror.

§ 45. Täheühendid *ck, ch, ng, sh* tähistavad igauks üht konsonant-häälikut, kuid kuna nad kirjutatakse kahe tähega, siis on sõna esimene silp kinnine, kui nad seisavad rõhulise ja rõhuta silbi vokaalide vahel:

richer nickel singer washing

§ 46. Samuti suleb silbi täht *x* (= *k + s*):

boxer oxen foxes fixing

Lahtine silp (The Open Syllable).

§ 47. Ühekordne konsonanttäht rõhulise silbi vokaaltähe järel kuulub rõhuta lõppsilpi, ja rõhuline algsilp on lahtine. Vokaal selles loetakse II tüübi järgi:

[ei]	[ou]	[ju:]	[i:]	[ai]
pa per	o pen	pu pil	Pe ter	mi nus ty pist

§ 48. Kui rõhulise ja rõhuta silbi piiril seisab täht *v*, siis ei saa kindlaks määrata, kuidas lugeda vokaali rõhulises silbis. Tähte *v* ei kirjutata kahekordselt, sest siis ta langeks ühte tähega *w*. Osas *v*-sõnades loetakse rõhulise silbi vokaal II tüübi järgi, teistes ta loetakse I tüübi järgi:

II tüüp: even ['i:vn], over ['ouvə], driver ['draivə];

I tüüp: seven ['sevn], cover ['kʌvə], river ['rivə].

Sõnade lugemist tähega *v* rõhulise ja rõhuta silbi piiril tuleb alati kontrollida sõnaraamatu järgi.

Järgmised sõnad tähega *v* kahe silbi piiril loetakse I tüübi järgi:

[æ]	[ɔ]	[ʌ]	[e]	[i]
travel	novel	cover	seven	ever
	proverb	govern	level	never
			clever	river
				given
				driven

§ 49. Kui rõhulise ja rõhuta silbi vokaalide vahel ei ole konsonant-tähte, siis on rõhuline silp lahtine ja vokaal temas loetakse II tüübi järgi:

dri|er ['draiə]   fli|er ['flaiə]   fly|ing ['flaiɪŋ]

§ 50. Kui kahest rõhulisele silbivokaalile järgnevast konsonanttähest teine on täht *l* (s. o. silpi moodustav häälik [l]), siis kuulub rõhuta silbi koosseisu mitte ainult täht *l*, vaid ka tema ees seisev konsonant, ja rõhuline silp on lahtine:

[ei]	[ou]	[ju:]	[ai]
ta ble	no ble	bu gle	ri fle cy cle

Kuid kui tähe *l* ees seisab kaks konsonanttähte, siis kuulub esimene neist rõhulisse algsilpi ja suleb selle:

	[ei]	[ou]	[ju:]	[ai]
II tüüp:	a ble	no ble	bu gle	ri fle
	[æ]	[ɔ]	[ʌ]	[i]
I tüüp:	ap ple	gob ble	jun gle	lit tle

§ 51. Sama reegel on maksev ka sõnade kohta, millede rõhuta silbis on täht *r*. Üks konsonanttäht *r* ees kuulub koos *r*-ga rõhuta silpi ja rõhuline silp jääb lahtiseks. Kui aga tähe *r* ees seisab kaks konsonanti, siis esimene neist kuulub rõhulisse silpi ja suleb selle:

	[ei]	[ou]	[ju:]	[i:]
II tüüp:	ma trix	o gre	lu cre	me tre
	[æ]		[ʌ]	[e]
I tüüp:	mat tress	—	lus tre	cen tre

Silp tähega *r* vokaali järel.

(The Syllable with the Letter *r* after the Vowel.)

§ 52. Kui rõhulise silbi vokaalile järgnevast kahest konsonandist esimene on *r* ja teine on konsonant (välja arvatud *r*, vt. § 44), siis kuulub viimane neist rõhuta lõppsilpi ja täht *r* jääb rõhulisse silpi. Vokaal selles loetakse III tüübi järgi:

[ɑ:]	[ɔ:]	[ə:]	[ə:]
ar my	mor ning	mur mur	per son

Täht *r* kahe vokaali vahel.

(The Letter *r* between Two Vowels.)

§ 53. Rõhulise ja rõhuta silbi piiril seisev täht *r* kuulub rõhuta lõppsilpi ja tähistab siin konsonanthäälikut [r]. Ühtlasi mõjutab ta eelneva rõhulise silbi lugemist ja tähistab selles diftongi või triftongi viimast elementi, vokaalhäälikut [ə]. Rõhulise silbi vokaal loetakse IV tüübi järgi:

[eə]	[juə]	[iə]	[aiə]
Ma ry	du ring	he ro	fi ring
[ˈmeəri]	[ˈdjuəriŋ]	[ˈhiərou]	[ˈfaiəriŋ]

§ 54. Järgnev tabel kujutab rõhulise algsilbi vokaali lugemist kahe-silbilistes sõnades.

I tüübi järgi	II tüübi järgi	III tüübi järgi	IV tüübi järgi
Kinnine rõhuline silp	Lahtine rõhuline silp	Täht <i>r</i> vokaali järel	Täht <i>r</i> kahe vokaali vahel
bit ter hap py, mar ry wash ing ap ple cen tre	la ter li on ta ble me tre	ar my	Ma ry

Tuletatud vormide õigekirjutus.
(Spelling of Derivative Forms.)

§ 55. Silbitamisreeglitega seletub tuletatud sõnade õigekirjutus:

(1) tumm *e* langeb välja sõnades, mida loetakse vastavalt II ja IV tüübile.

II tüüp
plane + **ing** = pla|ning

IV tüüp
spare + **ing** = spa|ring

ja (2) lõppkonsonant kahekordistub sõnades, mida loetakse vastavalt I ja III tüübile:

I tüüp
plan + **ing** = plan|ning

III tüüp
bar + **ing** = bar|ring

§ 56. Lõppkonsonandi kahekordistumine toimub ainult ühe konsonanttähega lõppevates sõnades:

I tüüp: bet — bet|ting, kuid bend — ben|ding

III tüüp: bar — bar|ring, „ farm — far|ming

§ 57. Need mõlemad nähud — tumma *e* väljalangemine ja lõppkonsonandi kahekordistumine — esinevad juhul, kui sõna tüvele liituvad järgmised grammatilised lõpud ja sufiksids:

-ing, -ed verbidele:

beg — begging — begged; note — noting — noted

-er, -est omadussõnadele:

big — bigger — biggest; nice — nicer — nicest

-er verbidest tuletatud nimisõnadele:

swim — swimmer; write — writer

-y nimisõnadest tuletatud omadussõnadele:

fun — funny; shine — shiny

§ 58. Tänu tumma *e* väljalangemisele paarisarvulistes silbitüüpides ja lõppkonsonandi kahekordistumisele paarituarvulistes silbitüüpides säilitatakse tuletatud vormide hääldamisühtlus põhivormiga:

Lõpud \ Tüvi	Ilma <i>r</i> täheta	Silbitüüp	Tähega <i>r</i>
-ing, -ed verbides	pine — pining — pined pin — pinning — pinned	II IV I III	fire — firing — fired stir — stirring — stirred
-er, -est omadus- sõnades	fine — finer — finest thin — thinner — thinnest	II IV I III	dire — direr — direst — — —
-er verbidest tuletatud nimisõnades	write — writer sin — sinner	II IV I III	hire — hiner stir — stirrer
-y nimisõnadest tuletatud omadus- sõnades	shine — shiny skin — skinny	II IV I III	wire — wiry fir — firry

Erandid lugemis- ja õigekirjutusreegleist.

(Exceptions to the Rules of Reading and Spelling.)

§ 59. Järgmised sõnad on erandiks kahesilbiliste sõnade rõhulise silbi vokaali lugemisel:

Täht <i>a</i>			
[æ] shadow camel	[e] any many	[ɔ:] water	[ɑ:] de'mand com'mand

Täht o			
[ɔ]		[ʌ]	
body honest promise	other money London	nothing a'mong	
copy forest foreign	mother honey Monday	colour be'come	
	brother twopence	Monkey	
[u]	[i]	[ou]	
woman	women	soldier	

Täht u			
[u]	[i]	[e]	[ʌ]
bullet	busy	bury	study
			public
			ugly

Täht e			
[i]	[aɪ]	[e]	
English	sergeant	very record	
pretty		present second	

Täht i			
	[i]	[i:]	
city finish prison		ma'chine	
pity visit Britain		po'lice	

Digraafid (Digraphs).

§ 60. Tabelis § 24 all on antud kõik inglise keele rõhulise silbi häälikud, mida väljendavad vokaalid (monograafid) neljas silbitüübis ja tähe *o* ühendid vokaalidega — *oo* + *k*, *ou*, *oi* (*oy*), *ou* + *r*.

Kõik ülejäänud kahetähelised vokaalühendid, mida nimetatakse vokaaldigraafideks (digraphs ['daigræfs]), ei anna mingeid uusi häälikuid, vaid ainult teisi võimalusi samade häälikute väljendamiseks:

digraaf *ai* sõnas *pain* väljendab häälikut [ei] nagu täht *a* sõnas *pane*

„ *aw* „ *saw* „ „ „ [ɔ:] „ „ *o*(+*r*) „ *fork*

§ 61. Digraafi lugemine ei ole sõltuv silbi tüübist, milles ta esineb: silbi lahtisus või kinnisus ei mõjuta digraafi lugemist:

sea — seat [i:] see — seem [i:] paw — Paul [ɔ:].

§ 62. Kuid täht *r* digraafi järel annab viimasele teise häälikulise väärtuse:

I tüüpi järgi: pain [ei] boat [ou] bee [i:];
IV tüüpi järgi: pair [eə] boar [ɔ:] beer [iə].

Esimese grupi digraafid (Digraphs of the First Group).

§ 63. Digraafid jaotatakse kolme gruppi. Esimesse gruppi kuuluvad digraafid, millede loetakse mõlemad vokaalid, kusjuures kumbki digraafi kuuluv vokaal omab sama häälikulist väärtust, mida ta omab kinnises silbis:

oi, oy	ei, ey
[ɔi]	[ei]
boil boy coil joy	vein they eight grey

§ 64. Digraaf *oi* (sõna lõpus *oy*) väljendab liithäälikut [ɔi], mida ei saa märkida ühe vokaaltähega (monograafiga).

Rõhuta silbis digraaf *oi* (*oy*) esineb väga harva ja ta ei muutu lugemisel, s. t. ta ei taandu.

§ 65. Digraaf *ei* (sõna lõpus *ey*) väljendab liithäälikut [ei], samuti nagu täht *a* II silbitüübis; koos tähega *r* ta loetakse IV silbitüüpi järgi:

Digraaf	Ilma <i>r</i> täheta II tüüpi järgi	<i>r</i> täheta IV tüüpi järgi
ei ey	[ei] vein eight they grey	[eə] their

Järgmistes sõnades digraaf *ei* (*ey*) loetakse [i:], s. t. loetakse ainult esimene vokaaltäht, kuna teist vokaali ei loeta, samuti nagu kolmanda grupi digraafides (§ 73):

ceiling   re'ceive   key
seize   de'ceive

Rõhuta silbis digraaf *ei* (*ey*), samuti nagu vokaalid *e*, *i*, *y*, väljendab häälikut [i]:

volley, valley, hockey, alley.

Teise grupi digraafid (Digraphs of the Second Group).

§ 66. Teise gruppi kuuluvad digraafid, mille mõlemad vokaaltähed väljendavad koos ühte häälikut või liithäälikut [au]:

oo + k [u]	oo ilma k-ta [u:]	au, [ɔ:]	aw	ou, [au]*	ow
book look took	too zoo spoon moon	Paul pause cause	saw paw draw	out shout trout	how now town

§ 67. Digraaf *oo* + *k* väljendab lühikest vokaalhäälikut [u], mida ei saa märkida ühe vokaaltähega ¹⁾. See digraaf ei esine rõhuta silbis.

§ 68. Kui digraaf *oo* lõpetab silbi või kui talle järgneb mõni konsonanttäht, välja arvatud *k*, siis teda loetakse [u:], s. o. samuti nagu tähte *u* II silbitüübis, ainult ilma konsonanthäälikuta [j] ²⁾:

pool [puil] — pule [pju:l].

Kui digraafide *oo* järgneb täht *r*, ta väljendab häälikut [uə] ilma [j] häälikuta, samuti nagu täht *u* IV silbitüübis:

poor [puə] — pure [pjuə].

Digraaf	Ilma <i>r</i> täheta III tüübi järgi	Täheta <i>r</i> IV tüübi järgi
oo ilma k-ta	[u:] moon pool	[uə] moor poor

Sõnades *door* ja *floor* digraaf *oo* + *r* väljendab häälikut [ɔ:]. Rõhuta silbis digraaf *oo* ega *oo* + *k* ei esine.

¹⁾ Sõnades *full*, *pull*, *put*, *push*, *bush*, *pussy* häälikut [u] märgitakse tähega *u*, kuid need sõnad on erandid lugemis- ja õigekirjutusreegleist.

²⁾ Sama häälikut [u:] ilma [j]-ta märgitakse tähega *u* II silbitüübis, kui ta ees on konsonanttähed *j* või *r* — *June*, *rule*.

§ 69. Digraaf *au* (sõna lõpus *aw*) väljendab pikka häälikut [ɔ:], samuti nagu *o(+r)* III silbitüübis. Seejuures tähed *u* ja *w*, seistes tähe *a* ees või järel, muudavad *a* hääldamist paarituarvulistes silbitüüpides (§ 10):

I tüübi järgi: *was* [wɔz] III tüübi järgi: *ward* [wɔ:d], *quart* [kwɔ:t]
 III tüübi järgi: *saw* [sɔ:] III tüübi järgi: *draw* [drɔ:], *cause* [kɔ:z]

Digraaf *au* esineb peamiselt ladina keelest pärinevates rahvusvahelistes sõnades:

Paul, pause, August.

Rõhuta silbis esineb digraaf *au* (*aw*) väga harva ja ei taandu.

§ 70. Digraaf *ou* (sõna lõpus *ow*) väljendab diftongi [au].

Kui digraafile *ou* (*ow*) järgneb täht *r*, siis väljendab ta kolmikvokaali — triftongi [auə], mida ei saa märkida mingite teiste vokaal-tähtedega. Tuleb tähele panna, et digraafi *ow* järel seisab *r* ees vokaal-täht *e*.

Digraaf	Ilma täheta <i>r</i> II tüübi järgi	Tähega <i>r</i> IV tüübi järgi
ou	[au] round sound	[auə] our hour sour
ow	down brown	flower power

Rõhuta silbis digraaf *ou* loetakse [ə]:

famous, nervous, colour, favour.

§ 71. Kui digraafile *ou* järgneb tumm konsonantrühm *gh* + täht *t*, ta väljendab pikka häälikut [ɔ:], samuti nagu täht *o(+r)* III silbitüübis:

ou + gh + t [ɔ:]
----

bought   fought
brought   thought

§ 72. Digraaf *ow* ei ole samaväärne digraafiga *ou*, kuna teda ei loeta alati [au], nagu digraafi *ou*. Digraaf *ow* väljendab veel liithäälikut [ou], samuti nagu täht *o* II silbitüübis:

show, know, blow, low, be'low, row, snow.

Digraafiga *ow* sõnade lugemist tuleb kontrollida sõnaraamatu järgi:
 grow [grou], kuid brow [brau].

Järgmistes sõnades digraaf *ow* loetakse [au]:

cow	brown	frown	power	bower	vowel
how	down	crown	tower	powder	towel
now	town	crowd	shower		

Enamikus sõnades digraaf *ow* loetakse [ou]. Ta loetakse [ou] järgmistes verbides:

blow	grow	crow	snow
know	throw	show	row

Erandiks on verbid *allow* ja *drown*, mida loetakse [ə'lau] ja ['draun].

Rõhuta silbis loetakse digraaf *ow* alati [ou] ja ta ei taandu: 'Moscow, 'window, 'yellow, 'follow.

Kolmanda grupi digraafid (Digraphs of the Third Group).

§ 73. Kolmandasse gruppi kuuluvad digraafid, milles loetakse ainult üks digraafi vokaaltäht, kuna teist ei loeta, samuti nagu ei loeta tumma *e*-d II silbitüübis.

Kõigis selle grupi digraafides loetakse esimene vokaaltäht, välja arvatud digraaf *eu* (*ew*), milles loetakse teine täht — *u* või *w*:

tie [tai]	due [ju:]	coat [ou]	lay [ei]
	neutral [ju:]	few [ju:]	

Märkus tabeli juurde. Küsimärk näitab, et digraaf *ow* loetakse kas [au] või [ou]. Rasvaselt trükitud täht neis digraafides on hääldatav, teine täht on tumm.

§ 74. Sama tähendust, mida tumm *e* omab II silbitüübis, omab kolmanda grupi mittehääldatav täht neis digraafides esineva hääldatava tähe suhtes. Nii on kõik selle grupi digraafid samaväärsed vokaalidega II silbitüübis:

ie
ye
ue
oe
ee
ea
oa
ai
ay
ui
?ow?
eu
ew

ai,	ay
[ei]	

oa,	oe,	ow
[ou]		

ue,	ui
[(j)u:]	

pain pay
main day

boat goes low
coat toes row

due suit
blue fruit¹⁾

1) Konsonanttähed *j*, *r*, *ch* ja konsonant + *l* järel digraafid *ue*, *ui* ja *eu*, *ew* loetakse [u:] ilma konsonanthäälikuta [j] — jewel [dʒu:il], true, fruit, drew, blue, blew, chew.

ea, ee [i:]
----

eu, ew [(j)u:]
----

ie, ye [ai]
----

meat meet
beat beet

feud blew
deuce drew

lie dye
tie rye

M ä r k u s. Järgmistes sõnades digraaf *ie* loetakse [i:], s. t. loetakse ainult teine täht:

field
shield

chief
thief

piece
be'lieve

§ 75. Kui selle grupi digraafidele järgneb *r*, siis väljendavad nad [ə]-lõpulisi liithäälikuid (välja arvatud *oa* + *r*, mida loetakse [ɔ:]) ja on samaväärsed vokaalidega IV silbitüübis.

Digraaf	Ilma <i>r</i> täheta II tüübi järgi	<i>r</i> tähega IV tüübi järgi
ai, ay	[ei] pain pay	[eə] pair
oa, oe, ow	[ou] boat goes low	[ɔ:] boar
ue, ui	[(j)u:] true suit	—
ea, ee	[i:] eat beet	[iə] ear beer
eu, ew	[(j)u:] feud few	[juə] Europe
ie, ye	[ai] tie dye	—

§ 76. Järgnevad erireeglid on maksvad digraafi *ea* kohta. Reegli-päraselt digraaf *ea* loetakse [i:], kuid ühendis *ea + d* ta loetakse [e], nagu täht *e* I tüüpi silpides:

<i>ea + d</i> [e]
----

bread read (luges, lugenud)
head lead (seatina)

Märkus. Verbid *read* [ri:d] ja *lead* [li:d] loetakse infinitiivis üldreegli järgi, kuid *read* [red] lihtminevikus ning mineviku kesksõnas ja nimisõna *lead* [led] — seatina — loetakse erireegli järgi.

Digraaf *ea* ühendis *ea + r + konsonant* loetakse [ə:], samuti nagu täht *e(+r)* III silbitüübis:

<i>ea + r + konsonant</i> [ə:]
----

learn   heard   early
earn   earth   search

§ 77. Rõhuta silbis tähe *t* järel digraaf *ai* esineb pea eranditult tähe *n* ees ja teda ei loeta siis, kui *t* ees on vokaal või *r*. Kui aga *t*-le eelneb mõni teine konsonant, siis *ai* loetakse [i]-na:

<i>ai + n</i>	<i>certain</i> } <i>curtain</i> } [tn] <i>Britain</i> }	<i>captain</i> } <i>mountain</i> } [tin]
---------------	---	---

Digraaf *ay* rõhuta silbis väljendab häälikut [i]:

Sunday, Monday, Murray.

Digraaf *ie* rõhuta silbis loetakse [i]:

carries, cherries, married, Willie, Annie.

Digraafid *ou*, *oe*, *ow*, *ue*, *ui*, *eu*, *ew*, mis väljendavad [u]-lõpulisi liithäälikuid, ei taandu rõhuta silbis, s. t. nad ei muutu lugemisel, samuti

nagu täht *o* sõna lõpus ja täht *u* lahtises või relatiivselt lahtises silbis (§ 32):

cocoa, Moscow, rescue, curfew, Eu'gene, Eu'phrates.

§ 78. Järgnev tabel kujutab vokaaldigraafide liigitamist silbisüsteemi raamistikus.

Silbitüübid	I	II	III	IV
Häälikud Tähed	Lühikesed häälikud	Liithäälikud [i]- ja [u]- lõpulised	Pikad häälikud	Liithäälikud [ə]-lõpu- lised
a	_____	[ei] pain pay vein they	_____	[eə] pair their
o	_____	[ou] ? snow ? boat goes	[ɔ:] pause paw brought	[ɔ:] oar
u	_____	[(j)u:] due suit feud few pool	_____	[(j)uə] Europe poor
e	[e] head	[i:] eat beet	[ə:] learn	[iə] ear beer
{ i y	_____	[ai] die dye	_____	_____
o	[u] book	[au] out ? now ?	[ɔi] boil boy	[auə] our

Erandid lugemis- ja õigekirjutusreegleist.

(Exceptions to the Rules of Reading and Spelling.)

§ 79. Järgmised sõnad moodustavad erandi vokaaldigraafide lugemisel:

Letter a	
[e] said says	[ɑ:] laugh

Letter o			
[ʌ] blood cousin flood country		enough southern	[ou] al'though shoulder
[ɔ:] door floor	[ʌ] does	[u:] shoe	[ə:] journey

Letter u	
[i] build built	[ai] biscuit buy

Letter e			
[e] breath death meant healthy		weapon weather heavy heaven breakfast	peasant pleasant pleasure measure
		[eə] bear tear wear	[ɑ:] heart hearth
		[ju:] beautiful	[ei] great break
[i:] ceiling seize	[e] re'ceive de'ceive	[ai] either neither	[i] eye foreign coffee

Letter i	
[e] friend	
[i:] grief chief thief	
field piece be'lieve	

Kahte silpi moodustav kahe vokaaltähe ühend.

(Combination of Two Vowels Forming Two Syllables.)

§ 80. Kahe vokaaltähe ühend ei moodusta alati digraafi. Kui vokaalid kuuluvad eri silpidesse (üks rõhulisse ja teine rõhuta silpi), siis moodustavad nad mitte digraafi, vaid lihtsalt vokaalühendi.

Sõnades *goes*, *flies*, *true* vokaalid *oe*, *ie*, *ue*, asetsevad mõlemad ühes silbis, moodustavad digraafe, mis väljendavad liithäälikuid [ou, ai, (j)u].

Sõnades *goer*, *flier*, *truer* vokaaltähed *oe*, *ie*, *ue* ei moodusta digraafe, vaid lihtsalt vokaalühendeid, kuna sõnad *goer*, *flier*, *truer* on tuletatud sõnad, millede võime eraldada tüve ja sufiksit, ja vokaalid neis kuuluvad eri silpidesse:

goer	—	nimisõna	verbist	go	—	go + er
flier	—	„	„	fly	—	fli + er
truer	—	keskvõrre	sõnast	true	—	tru + er

Sõnad *goer*, *flier*, *truer* on kahesilbilised sõnad. Kui rõhulise ja rõhuta silbi piiril ei ole konsonanttähte, siis on rõhuline silp lahtine ja vokaal temas loetakse II silbitüübi järgi (vt. § 49):

go|er [ˈgouə]   fli|er [ˈflaiə]   tru|er [ˈtru(ɪ)ə]

Vokaalühendid *oe*, *ie*, *ue* moodustavad digraafe ainult sõna lõpus ja lõppude *-s* ja *-ed* ees, kõigil muil juhtudel nad on lihtsalt vokaalühendid.

§ 81. Sõnades *tea*, *feud*, *fruit* vokaaltähed *ea*, *eu*, *ui*, asetsedes mõlemad rõhulises silbis, moodustavad digraafe, mis väljendavad häälikuid [iɪ, (j)uɪ].

Rahvusvahelistes sõnades, nagu *real*, *idea*, *theatre*, *poet*, *poem*, *museum*, *ruin* vokaaltähed *ea*, *oe*, *eu*, *ui* on juhuslikud vokaalühendid, kuna vokaalid neis kuuluvad eri silpidesse:

re|al [ˈriəl]   ide|a [aiˈdiə]   the|atre [ˈθiətə]   po|et [ˈpouɪt],
po|em [ˈpouɪm]   muse|um [mjuːˈziəm]   ru|in [ˈruːɪn]

Märkus: Sõnad *re|al*, *po|et* ja *po|em* on kahesilbilised, kuid sõnad *mu|se|um*, *i|de|a*, *the|a|tre* on kolmesilbilised.

§ 82. Järgmised vokaaltähtede ühendid on vaid juhuslikud ühendid, mitte digraafid:

i + a	i + o	i + u	u + a	e + o	a + o
trial [ˈtraɪəl]	lion [ˈlaɪən]	triumph [ˈtraɪəmf]	dual [ˈdjuəl]	theory [ˈθiəri]	chaos [ˈkeɪəs]

Sõna *people* loetakse [ˈpiːpl] ja ta on erandiks, kuna tähte *o* siin ei loeta. Sõna *piano* loetakse [ˈpjænou, piˈænou].

Vokaaltähtede lugemine konsonantrühmade ees.

(Combinations of Vowel Letters with Consonant Groups.)

§ 83. On olemas konsonantrühmi, mis, esinedes vokaali järel, määravad tema lugemise kas II või III silbitüübi järgi. Need konsonantühendid ei mõjuta kõiki vokaale, vaid ainult kolme vokaaltähte — *i*, *o*, *a* — lugemist. Iga eeltoodud täht loetakse erinevalt tema tavalisest lugemisest kinnises silbis vaid teatud konsonantrühma ees.

Täht *i* (The Letter *i*).

§ 84. Kui tähele *i* järgnevad konsonantühendid *ld*, *nd* või tumm konsonantrühm *gh*, siis täht *i* väljendab diftongi [ai], s. t. ta loetakse II (mitte I) silbitüübi järgi:

i + ld	i + nd	i + gh
	[ai]	
wild	find	high
child	kind	right

Sõnad *wind* ja *build* on erandiks sellest reeglist, neis sõnades täht *i* loetakse [i] — [wind, bild].

Täht *o* (The Letter *o*).

§ 85. Täht *o* konsonantide *ld* ja *lt* ees väljendab diftongi [ou], s. t. ta loetakse II (mitte I) silbitüübi järgi:

o + ld	[ou]	old,	cold,	sold,	told,	fold
o + lt		bolt,	colt,	jolt		

Täht *a* (The Letter *a*).

§ 86. Tähte *a*, olenevalt talle järgnevaist konsonantrühmadest, loetakse erinevalt.

(1) Vokaal *a* ühendis *a + l + konsonant* loetakse [ɔ:], s. t. ta loetakse nagu *o(+r)* III silbitüübis:

a + l + konsonant			
	[ɔ:]		
all	also	salt	talk
ball	false	halt	chalk
call	always	bald	walk

Märkus. 1. Tähte *l* ei loeta sõnades *talk*, *chalk*, *walk*, *stalk*.

2. Sõnad *shall*, *canal*, *alphabet* on erandiks sellest reeglist: neis täht *a* loetakse [æ] — [ʃæɪ, kə'næɪ, 'ælfəbit].

(2) Kui tähele *a* järgnevad konsonantrühmad *lm*, *lf*, *lv*, siis väljendab ta pikka häälikut [ɑ:], s. t. ta loetakse III tüübi järgi, kusjuures tähte *l* ei loeta:

a + lm	a + lf	a + lv
--------	--------	--------

[ɑ:]

calm	half	halves
balm	calf	calves

(3) Tähtede *n*, *s*, *f* + konsonant ja konsonantühendi *th* ees täht *a* väljendab pikka häälikut [ɑ:], s. t. ta loetakse III tüübi järgi:

a + n + kons.	a + s + kons.	a + f + kons.	a + th
---------------	---------------	---------------	--------

[ɑ:]

dance	pass	mask	last	staff	path	father
branch	grass	task	fast	shaft	bath	rather
France	glass	ask	cast	after		

Märkus. 1. Ameerika hääldamises täht *a* väljendab neis sõnades lühikest häälikut [æ] (kinnise silbi reegli põhjal).

2. Sõnad *fancy*, *classic*, *gather*, *passage*, *passenger*, *passive* on erand sellest reeglist: neis täht *a* loetakse [æ].

(4) Kui tähele *a* järgnevad konsonantide ühendid *ng*, *st* ja *th* + tumm *e*, siis väljendab ta diftongi [ei], s. t. ta loetakse II tüübi järgi:

a + nge	a + ste	a + the
---------	---------	---------

[ei]

change	taste	bathe
strange	paste	

Märkus. Sõnu täheühendiga *a + nge* tuleb kontrollida sõnaraamatu järgi, kuna neid loetakse erinevalt:

danger [ˈdeɪndʒə] ja anger [ˈæŋgə].

§ 90. Prefiksitega sõnades loetakse rõhulise silbi vokaali ühe- ja kahesilbiliste sõnade reeglite põhjal vastavalt silbi tüübile, milles asetseb vokaal:

Kinnine silp	under'stand re'member	loetakse "	nagu "	stand member	I tüübi järgi " " "
Lahtine silp	over'take in'vader	" "	" "	take trader	II tüübi järgi " " "
Silp tähega r vokaali järel	over'turn dis'arming	" "	" "	turn arming	III tüübi järgi " " "
Silp tähega r vokaalide vahel	over'bore in'curable	" "	" "	bore curing	IV tüübi järgi " " "

Erandiks sellest reeglist on sõnad *con'sider*, *con'tinue*, *e'xamine*, *i'magine* [kən'sidə, kən'tinjʊ, ig'zæmin, i'mædzin].

§ 91. Sõnades, milledes rõhk langeb lõpust 3. või 4. silbile, loetakse rõhulise silbi vokaal mitte ühe- ja kahesilbiliste sõnade reegli, vaid erireegli järgi. Välja arvatud kolm juhtu, millest kõneldakse allpool, vokaal (sõltumata silbi tüübist, milles ta asetseb) loetakse nagu kinnises silbis (I tüübi järgi) ja väljendab lühikest vokaalhäälikut:

Silbitüübid Tähed ja häälikud	I = I	II → I	III = III	III → I
a [æ]	fac tory	fa mily	—	a rable
o [ɔ]	op posite	pro bable	—	o rigin
u [ʌ]	sud denly	—	—	—
e [e]	ter rible	de finite	—	sphe rical
i y [i]	dif ficult	I taly	—	mi racle
	sym phony	sy nonym	—	py ramid

Sõnad *library* [ai], *bicycle* [ai], *microphone* [ai], *favourite* [ei], *photograph* [ou] on erandiks sellest reeglist.

§ 92. Nagu nähtub tabelist, silbid tähega *r* vokaali järel, s. t. silbid, mida loetakse III tüübi järgi, ei kandu üle I tüüpi. Kõik mitmesilbiliste sõnade III tüüpi rõhulised silbid loetakse vastavalt ühe- ja kahesilbiliste sõnade reeglitele ja nad väljendavad pikki häälikuid:

Tähed ja häälikud	a [a:]	o [o:]	u [u:]	e [e:]	i [i:]
Silbitüüp					
III Täht <i>r</i> vokaali järel	ar/ticle	cor/poral	fur/niture	per/sonal	cir/cular

§ 93. I tüüpi ei kandu üle ka lahtised rõhulised silbid tähega *u* (II tüüp) ja silbid tähega *r* kahe vokaali vahel (IV tüüp):

Silbitüüp	II tüüp Rõhuline lahtine silp	IV tüüp Täht <i>r</i> kahe vokaali vahel
Täht		
u	[ju:] nu/meral fu/neral	[juə] fu/rrious pu/rity

§ 94. Sõnades, milledes rõhulise ja rõhuta silbi piiril ei ole konsonanttähte (vt. § 49) ja rõhuline silp on lahtine, loetakse vokaal ka mitmesilbilistes sõnades nagu kahesilbilisteski II tüübi järgi, s. t. ta väljendab [i]- või [u]-lõpulist liithäälikut.

Tähed ja häälikud	a [ei]	o [ou]	u [ju:]	e [ir]	i [ai]
Silbitüüp					
II	Na/omi	po/etry	du/alism	le/onine	di/amond

§ 95. Reeglit lõpust 3. või 4. rõhulise silbi vokaali lugemise kohta kinnise silbi vokaalina võime märgata ka ühe- ja samatüvelistes sõna- des, kui neid pikendame mõningate sufiksrite liitmise teel. Vokaal, mida ühe- ja kahesilbilise sõna rõhulises silbis loetakse II või III tüübi järgi, muudab oma häälikulist väärtust mitmesilbilise sõna rõhulises silbis ja ta loetakse kinnise silbi vokaalina, s. t. I tüübi järgi:

cave [ei] — cavity [æ]; crime [ai] — criminal [i].

Kahesilbiline sõna	Mitmesilbiline sõna	Kahesilbiline sõna	Mitmesilbiline sõna
II tüübi järgi	I tüübi järgi	IV tüübi järgi	I tüübi järgi
nature [ei] miner [ai]	natural [æ] mineral [i]	hero [iə] tyrant [aiə]	heroism [e] tyranny [i]

§ 96. Ainult II (ja IV) tüübi järgi loetavais u-lõpulistest lahtistes silpides ja ühe- ja kahesilbiliste sõnade III tüübi järgi loetavais silpides, mis sisaldavad vokaali + *r*, ei muutu vokaali häälikuline väärtus sõna pikendamisel:

II tüüp — II tüüp
music [ju:] — musical [ju:]

III tüüp — III tüüp		
a [a:] carbon — carbonize	o [ɔ:] form — formula	i [ə:] circle — circular

§ 97. Grammatiliste lõppude *-ing*, *-(e)s*, *-ed* ja sufiksrite *-ly*, *-ful*, *-less*, *-ness*, *-er* liitmine ei nihuta rõhku sellelt silbilt, millele ta langeb algvormis, ja saadud mitmesilbilise sõna rõhulise silbi vokaal säilitab sama häälikulise väärtuse, mida ta omas algvormis — ühe- või kahe- silbilises sõnas:

Vokaal sõnas	opening	loetakse nagu sõnas	open (+ing)
”	”	organizes	” ” ” organize (+s)
”	”	in'vited	” ” ” in'vite (+ed)
”	”	prettily	” ” ” pretty (+ly)
”	”	penniless	” ” ” penny (+less)
”	”	usefulness	” ” ” useful (+ness)
”	”	ex'plore	” ” ” ex'plore (+er)

§ 98. Nimisõnades sufiksiga *-ion* (mis varemalt oli kahesilbiline) langeb rõhk sufiksielsele silbile. Rõhulise silbi vokaal loetakse vastavalt kahesilbiliste sõnade reeglitele, s. t. sõltuvana silbitüübit:

at'tention [e], dic'tation [ei], revo'lution [u].

Erandiks on silbid tähega *i*, mis sufiksi *-ion* ees loetakse [i] (nagu kinnises silbis):

po'sition [i], con'dition [i].

§ 99. Omadussõnades sufiksitega *-ial*, *-ian(t)*, *-ien(t)* ja *-ious*, samuti nagu *-ion* sufiksiga nimisõnades, langeb rõhk sufiksielsele silbile. Rõhulise silbi vokaal loetakse vastavalt kahesilbiliste sõnade reeglitele:

E'gyptian [i], social [ou], partial [a:], various [eə]

Erandiks on sõna *special* [ˈspeʃl].

§ 100. Omadussõnades sufiksiga *-ic* (ja *-ical*) langeb rõhk sufiksielsele silbile ja vokaal selles loetakse vastavalt mitmesilbiliste sõnade reeglitele:

he'roic [hi'rouik], e'lectric(al) [i'lektrik].

Rõhuta silbid (Unstressed Syllables).

§ 101. Mitmesilbiliste sõnade rõhuta silpides loetakse vokaalid samade reeglite põhjal, mis on maksivad kahesilbiliste sõnade rõhuta silpide kohta:

esivokaalid *e, i, y* loetakse rõhuta silbis [i];
tagavokaalid *a, o, u* ” ” ” [ə].

Tähed	e, i, y	a, o, u
Häälikud	[i]	[ə]
Rõhuelne silp	ex'pensive in'vention syn'thetic	ma'terial to'gether sus'picion
Rõhujärgne silp	elephant family	Canada colony industry
Rõhulisele järgnev lõppsilp	alphabet opposite enemy	Africa diamond difficult

§ 102. Rõhuelsetes ja rõhujärgsetes *r* tähega silpides loetakse *r* koos vokaaliga [ə]-na, olenemata sellest, missugune vokaal on *r*-i ees. Kuid *r* loetakse rõhulisele silbile järgnevas silbis vokaalide vahel oma täie häälikväärtusega [r]:

Rõhuelne silp	cor'rection	sur'prising	per'fection
Rõhulisele järgnev lõppsilp	singular	editor	furniture
Rõhujärgne silp	summary	victory	general

Märkus. Mõnedes mitmesilbilistes sõnades rõhujärgses *r* tähega silbis ei kuulu vokaal üldse, nii et loetakse ainult täht *r*, mis seisab teise vokaali ees:

every [ˈevri], several [ˈsevrəl], lavatory [ˈlævəttri], interesting [ˈɪntrɪstɪŋ], different [ˈdɪfrənt], ordinary [ˈɔːdɪnri].

§ 103. Rõhulisele järgnevais lõppsilpides ei loeta vokaali tähtede *n* ja *l* ees, vaid loetakse ainult silpi moodustavaid häälikuid [n] ja [l]:

null vokaalhäälikud
----

forgiven,	skeleton,	capital
[fə'gɪvən]	['skelɪtən]	['kæpɪtl]

§ 104. Nagu kahesilbilistes, nii ka mitmesilbilistes sõnades lahtised silbid tähega *u* rõhueelses ja rõhujärgses asendis ja tähega *o* (ning digraafiga *ow*) rõhujärgses asendis ei taandu:

U [ju(:)]	u'nited, absolute, institute, singular, formula
O [ou]	po'tato [pə'teitou], to'mato [tə'ma:toʊ]

§ 105. Ei taandu ka rõhulisele järgnevad lõppsilbid verbides süfiksiga — *-ize (-ise)* ja *-fy*:

i'talicize, recognize, satisfy, specify.

§ 106. Sufiksiga *-ion* rõhuta silbi lugemine on sõltuv konsonandist, mis seisab *-ion* ees.

Kui sufiksi *-ion* ees seisavad *t, c, ss*, konsonant +*s*, siis ta loetakse [ʃn]:

for'mation, sus'picion, ex'pression, ex'cursion.

Sufiks *-ion* loetakse [zn], kui ta ees seisab üksikkonsonant *s*:

in'vasion [in'vei:zn], ex'plosion [iks'plou:zn].

Kõigil teistel juhtudel, s. t. teiste konsonantide järel sufiks *-ion* loetakse [iən] või [jən]:

million ['miljən], union ['ju:njən], ac'cordion [ə'kɔ:djən].

Sufiksiga *-ial, -ian(t), -ien(t)* ja *-ious* rõhuta silbi lugemine on samuti sõltuv sufiksile eelnevast konsonanttähest:

t, c, ss	+ ial	+ ian(t)	+ ien(t)	+ ious
	[ʃl]	[ʃn]	[ʃn]	[ʃəs]
	partial	E'gyptian	patient	cautious
	social	mu'sician	ef'ficient	conscious
		Russian		

Ülejäänud juhtudel, s. t. teiste konsonantide järel need sufiksids loetakse:

-ial [iəl]   **-ian, -ien(t)** [iən]   **-ious** [iəs]
 medial   proletarian   various

Kaasrõhk (Secondary Stress).

§ 107. Inglise keeles asetseb sõna pearõhk tavaliselt kolmandal silbil lõpust arvates, ja kaasrõhk asub pearõhust veel kahe silbi võrra eespool, nii et pea- ja kaasrõhuga silpide vahele jääb üks rõhuta silp:

,demon'stration	e,xami'nation
3 2 1	3 2 1

Kaasrõhuga silbivokaal loetakse selgesti ja tal on sama häälikuline väärtus, mida ta omab sõna algvormis:

,demon'stration [ˌdemən'streɪʃn] sõnast 'demonstrate [e]
,consti'tution [ˌkɒnstɪ'tjuːʃn] sõnast 'constitute [ə]
e,xami'nation [ɪg,zæmi'neɪʃn] sõnast ex'amine [æ]

§ 108. Prantsuse keelest pärinevates kolmesilbilistes sõnades, mis on inglise keeles säilitanud rõhu viimasel silbil, langeb kaasrõhk alg-silbile:

,maga'zine [ˌmægə'ziːn] ,pio'neer [ˌpaɪə'niə]
,engi'neer [ˌendʒɪ'niə] ,muske'teer [ˌmʌskɪ'tiə]

KONSONANTTÄHTEDE LUGEMINE.

(READING OF CONSONANT LETTERS.)

§ 109. Konsonanttähtede lugemine ei tekita selliseid raskusi kui vokaalide lugemine. Tuleb teha selget vahet heliliste ja helitute konsonantide vahel. Eestlasel tuleb eriti tähele panna, et inglise keeles hääldatakse *p*, *t*, *k* palju tugevamini kui eesti keeles; seevastu *b*, *d*, *g*, mis eesti keeles on tavaliselt helitud (või poolhelilised), on inglise keeles helilised.

Konsonantide lugemisel on oma iseärasused. Teatud tingimusil mõningaid tähti ei loeta üldse või nad omavad mitmeid erinevaid häälikulisi väärtusi.

TUMMAD KONSONANTTÄHED.

(SILENT CONSONANT LETTERS.)

§ 110. Teatud täheühendeis ei loeta mõningaid konsonanttähti: kahest kõrvuti esinevast konsonandist loetakse üks täht või kolmest konsonandist loetakse ainult üks või kaks tähte.

§ 111. Järgmisi konsonanttähti ei loeta sõna alguses:

w on tumm r ja h ees — (w)rite, (w)rong; (w)hole, (w)ho, (w)hom,
(w)hose (kui täheühendile wh järgneb
täht o);

h on tumm w, r, k, g järel — w(h)en, r(h)yme,
w(h)at, w(h)y, k(h)aki, g(h)ost;

k ja g on tummad sõna algul n ees — (k)nife, (k)now, (k)new, (k)nock,
(g)naw, (g)nat;

p on tumm s ja n ees — (p)sy'chology, (p)neu'matic (kreeka keelest
pärinevates rahvusvahelistes sõnades).

§ 112. Järgmisi konsonanttähti ei loeta sõna lõpus:

l on tumm f, m, k ees — ha(l)f, ca(l)f, ca(l)m, ta(l)k, cha(l)k, wa(l)k;

b „ „ t ees — de(b)t, dou(b)t;

n ja b on tummad m järel — autum(n), colum(n), bom(b).

§ 113. Järgmistes sõnades ei loeta kolmest konsonanttähest keskmist:

t	on	tumm	f	ja	en	vahel	—	of(t)en
„	„	„	s	ja	en	„	—	lis(t)en
„	„	„	s	ja	le	„	—	whis(t)le (vilistama)
c	„	„	s	ja	le	„	—	mus(c)le

§ 114. Konsonantühend gh on tumm:

hi(gh), ni(gh)t, tau(gh)t, brou(gh)t, ei(gh)t.

Mõnes sõnas täheühend gh väljendab häälikut [f]:

laugh [la:f], e'nough [i'naʃ], rough [raʃ], tough [taʃ].

KONSONANTTÄHED ÜHE HÄÄLIKULISE VÄÄRTUSEGA.

(CONSONANT LETTERS GIVING ONE SOUND ONLY.)

§ 115. Kõiki konsonanttähti võib jaotada kolme rühma: (1) konsonandid ühe häälikulise väärtusega, (2) kahe häälikulise väärtusega ja (3) mitme häälikulise väärtusega.

Esimesse rühma kuuluvad konsonanttähed *b, f, j, k, m, q, v, z*.

Igaüks neist tähtedest omab vaid üht häälikulist väärtust, kuid mõnedel neist on omad iseärasused.

Täht *q(u)* (The Letter *q(u)*).

§ 116. Tähele *q* järgneb alati täht *u* (vt. § 9) ja ta ei esine inglise sõnade lõpus:

quick, quite, question, quarter, square, acquire, require.

Täht *f* (The Letter *f*).

§ 117. Täht *f* väljendab helitut konsonanthäälikut [f]. Erandiks on eessõna *of*, mida loetakse [ɔv, əv].

f(e)-lõpuliste nimisõnade mitmuses muutub helitu häälik [f] heliliseks [v], millele liitub lõpp *-es*:

shelf — shelves; wife — wives.

Mõningaile *f(e)*-lõpulistele nimisõnadele liitub mitmuses lõpp *-s*, ilma et heliline [f] muutuks heliliseks [v]:

roof — roofs; cliff — cliffs.

Ühesilbiliste sõnade lõpus häälik [f] märgitakse:

(1) kahekordse tähega *f* (*ff*) lühikeste vokaalide järel — *stiff*;

(2) tähtedega *fe* diftongide järel, mida kirjas märgitakse ühe vokaaliga — *safe*;

(3) tähega *f* diftongide järel, mida kirjas märgitakse digraafidega — *beef, hoof*, ja pikkade vokaalhäälikute järel — *scarf*:

cliff — life — leaf — hoof — serf

riff — rife — reef — roof — turf.

Täht *v* (The Letter *v*).

§ 118. Täht *v* ei esine inglise keele sõnade lõpus. Talle järgneb alati tumm *e*:

solve, valve [vælv], stove, wave, leave, knives, twelve.

Ainsuses *f-* ja *fe-*ga lõppevate sõnade mitmuses kirjutatakse *-s* ees täht *e*:

shelf — shelves; leaf — leaves.

Tähte *v* ei kirjutata kahekordselt, sest siis ta langeks ühte tähega *w*. Seetõttu võib nii ühe- kui ka mitmesilbilistes sõnades, milledes täht *v* esineb rõhulise ja rõhuta silbi piiril, vokaali lugeda kinnise silbi vokaalina:

live, give, seven, e'leven, river, ever, every, never, driven.

Seepärast tuleb sõnu tähega *v* kahe vokaali vahel kontrollida sõnaraamatu järgi.

Täht *z* (The Letter *z*).

§ 119. Sõna lõpus täht *z* kirjutatakse kahekordselt, või talle järgneb tumm *e*:

buzz, jazz; size, prize, seize, recognize, italicize.

KONSONANTTÄHED KAHE HÄÄLIKULISE VÄÄRTUSEGA. (CONSONANT LETTERS GIVING TWO SOUNDS.)

§ 120. Teise rühma kuuluvad konsonanttähed *d, h, n, p, l, r, w, y*. Igaüks neist tähtedest väljendab üht konsonanthäälikut, kuid omab teatud tingimuses ka teist häälikulist väärtust.

Täht *d* (The Letter *d*).

§ 121. Helitute konsonantide *f, k, p, ss, (t)ch, sh, x* järel täht *d* väljendab helitut häälikut [t] verbi muuteis, mis lõpevad tähtedega *-ed* (Past Tense ja Past Participle):

sniffed, worked, asked, stopped, passed, fetched, washed, boxed.

Verbides, mis lõpevad tähega *t(e)*, mille järel lõpp *-ed* moodustab eri silbi, *-ed* loetakse [id], samuti nagu ka tähe *d(e)* järel:

de'cide — decided, de'fend — de'fended,
want — wanted, shout — shouted, in'vite — in'vited.

Sõnas *Wednesday* tähte *d* ei loeta — ['wenzdi].

Täht *h* (The Letter *h*).

§ 122. Tähte *h* loetakse erinevalt mitmesugustes konsonantühendeis. Täheühendid *ch, sh* ja *th* väljendavad konsonanthäälikuid [tʃ, ʃ] ja [θ] või [ð]:

chair [tʃeə], sheep [ʃi:p], three [θri:], then [ðen].

Konsonantühendis *gh* on mõlemad tähed tummad:

high, right, daughter, taught, bought.

Sõnades *hour* ['auə], *honour* ['ɒnə], *honest* ['ɒnist], *shepherd* ['ʃepəd] jne. tähte *h* ei loeta.

Täht *p* (The Letter *p*).

§ 123. Täht *p* ühenduses tähega *h* väljendab häälikut [f] ja on üheväärne tähega *f* (kreeka keelest pärinevates rahvusvahelistes sõnades):

photograph, physical, telephone, telegraph, sphere, elephant.

Tähte *p* ei loeta sõnas *cupboard* ['kʌbəd].

Sõnas *Stephenson* täheühend *ph* väljendab häälikut [v].

Täht *n* (The Letter *n*).

§ 124. Tähtede *c*, *g*, *k* ees täht *n* ei evi oma tavalist väärtust, vaid väljendab konsonanthäälikut [ŋ]:

uncle, song, finger, washing, singing, bank, thinking.

Täht *l* (The Letter *l*).

§ 125. Täht *l* on selge, heleda kõlaga (clear), kui ta asetseb vokaali (välja arvatud tumm *e*) ees:

let, lamp, long.

Kõigil teistel juhtudel *l* on tumeda kõlaga (dark):

milk, pencil, apple.

Sõnas *little* on esimene *l* selge ja teine (tumma *e* ees) — tume.

Ühesilbiliste sõnade lõpus häälik [l] märgitakse:

(1) kahekordse tähega *l* (*ll*) lühikeste vokaalide järel — *till*;

(2) tähtedega *le* pärast diftonge, mida kirjas märgitakse ühe vokaaliga — *tale*;

(3) tähega *l* pärast diftonge, mida kirjas märgitakse digraafidega — *tail*, *tool*, ja pikkade vokaalhäälikute järel — *snarl*, *curl*:

pill — pile — peal — pool — pearl

fill — file — feel — fool — furl

Kahe- ja enamasilbilistes sõnades häälik [l] sõna lõpus märgitakse ühe *l* tähega või tähtedega *le*:

pupil, pencil, musical, table, probable, possible.

Täht *r* (The Letter *r*).

§ 126. Täht *r* väljendab konsonanthäälikut [r] ainult vokaali ees (välja arvatud tumm *e*):

red, Russian, brown, ma'terial.

Tähte *r* ei loeta vokaaltähe järel (vt. §§ 11—14):

car, form, mere [miə], order.

Täht *w* (The Letter *w*).

§ 127. Täht *w* väljendab konsonanthäälikut [w] ainult vokaali ja tumma *h* ees:

wet, work, warm; which, when, white,

kuid sõna lõpus vokaali järel ta asendab tähte *u*, mis ei esine inglise sõnade lõpus (vt. §§ 8—10):

few flew new dew drew blew threw
feud neutral deuce Europe Eu'gene Eu'phrates

Tähte *w* ei loeta, kui täheühendile *wh* järgneb täht *o*:

who [hu:], whom [hu:m], whose [hu:z], whole [hou:l].

Tähte *w* ei loeta tähe *r* ees — write [rait] — ja järgmistes sõna- des — *two* [tu:], *answer* ['ɑ:nsə].

Täht *y* (The Letter *y*).

§ 128. Tähte *y* sõna ja silbi alguses vokaali ees loetakse konsonandina [j]; sõna keskel ta on üheväärne tähega *i*, kuid sõna lõpus asendab ta täielikult tähte *i*, kuna *i* ei esine sõna lõpus (vt. §§ 3—7):
yes, yet, yard, youth; gyps, type, Byrd, tyre; happy, easy, day.

KONSONANTTÄHED MITME HÄÄLIKULISE VÄÄRTUSEGA.

(CONSONANT LETTERS GIVING SEVERAL SOUNDS.)

§ 129. Kolmandasse rühma kuuluvad konsonanttähed *c*, *g*, *s*, *r*, *x*. Olenevalt teatud tingimustest omab igaüks neist tähtedest mitut häälikulist väärtust.

Täht *c* (The Letter *c*).

§ 130. Tagavokaalide *a*, *o*, *u* ja kõikide konsonantide ees täht *c* väljendab häälikut [k]:

cry, carry, cup, cock.

Esivokaalide *e*, *i*, *y* ees täht *c* väljendab häälikut [s]:

cent, centre, circle, cycle, face, pencil, currency.

Kahekordne *c* loetakse [k] tähtede *a*, *o*, *u* ees või [ks] tähtede *e*, *i*, *y* ees:

account [k], accept [ks].

§ 131. Täheühendid *ch* ja *tch* (viimane esineb ainult sõna lõpus) väljendavad häälikut [tʃ]:

chair, cheese, child, each, lunch, teacher; catch, match, stitch.

Sõnas *machine* [məʃi:n] väljendab täheühend *ch* häälikut [ʃ], kuid sõnades *character* ['kærɪktə], *chorus* ['kɔ:rəs], *headache* ['hedeɪk], *Michael* ['maɪkəl] ja *school* [sku:l] häälikut [k].

§ 132. Täheühendid *ck* (esineb ainult sõna lõpus) ja *cq(u)* (esineb ainult sõna keskel) väljendavad alati häälikut [k]:

black, brick, acquire, acquaint.

Täheühend *ck*, mis väljendab häälikut [k], esineb ainult ühesilbiliste vokaalide järel — *tack*.

Diftongide järel, mida kirjas märgitakse ühe vokaaltähega, häälik [k] märgitakse tähtedega *ke* — *take*.

Vokaaldigraafide ja pikkade vokaalide järel häälik *k* märgitakse ühe tähega *k*:

back — bake — beak — book — bark

lack — lake — leak — look — lark

Kahe- ja enamasilbilistes sõnades häälik [k] sõna lõpus märgitakse tähega *c*:

music, public, he'roic, e'lectric, patri'otic.

§ 133. Sufiksitate *-ion*, *-ial*, *-ian(t)*, *-ien(t)*, *-ious* ees täht *c* loetakse [ʃ]:

su'spicion, social, special [ˈspeʃl], precious [ˈpreʃəs].

Märkus. Sõnas *ocean* täht *c* väljendab häälikut [ʃ] — [ˈouʃn].

Täht *g* (The Letter *g*).

§ 134. Täht *g* väljendab häälikut [g] tagavokaalide *a*, *o*, *u* ja konsonantide ees ning sõna lõpus:

great, garden, go, August, bag.

Esi- vokaalide *e*, *i*, *y* ees täht *g* väljendab häälikut [dʒ]:

German, gipsy, gyps, large, region, Egypt.

Täht *g* väljendab häälikut [g] tähtede *e*, *i* ees järgmistes sõnades:
give, girl, gift, be'gin, tiger, finger, get, for'get, to'gether.

§ 135. Kuna täht *j* ei esine inglise sõnade lõpus, siis väljendatakse häälikut [dʒ] sõna lõpus tähtedega *dge* lühikeste vokaalide järel ja tähtedega *ge* diftongide ja pikkade vokaalide järel:

judge, edge, age, page, large, barge.

§ 136. Kahekordne täht *g* väljendab alati häälikut [g]:

bigger, foggy, digging, begging.

§ 137. Kui tähele *g* järgneb täht *h*, täheühendit *gh* ei loeta:

night, bright, sight, slight, daughter, eight, taught, brought.

Täht s (The Letter s).

§ 138. Sõna alguses ja sõna keskel helitu konsonandi ees täht s väljendab helitut häälikut [s]:

sand, soup, send, stand, spend, desk, basket, best.

Märkus 1. Järgmistes sõnades täht s helilise konsonandi ees väljendab helilist häälikut [z]:

husband, Thursday, Wednesday, Tuesday, wisdom.

Märkus 2. Sõnades *sure, sugar, Asia* täht s väljendab häälikut [ʃ]: [ʃuə, 'ʃugə, 'eɪʃə].

§ 139. Kahe vokaali vahel ja sõna lõpus täht s väljendab helilist häälikut [z]:

rose, nose, his, is, has, as.

Järgmistes sõnades lõppkonsonant s(e) loetakse helitult [s]:

yes	house	goose	case	purpose	comparison
this	mouse	geese	base	promise	use (n.)

Pöördsõnas *use* täht s loetakse heliliselt [z] — [juɪz].

Houses loetakse mitmuses ['hauzɪz].

Sõnas *usual* täht s väljendab häälikut [ʒ] — ['ju:ʒuəl].

§ 140. Vokaalühendi *ou* ja tähe *u* järel sõna lõpus täht s väljendab alati helitut häälikut [s]:

us, bus, thus, minus, focus, famous, glorious, dangerous.

§ 141. Kahekordne täht s = ss (double s) loetakse helitult [s]:

lesson, chess, pass, glass.

Sõnades *possess, possessive* kahekordne s loetakse heliliselt [z].

§ 142. Lõpp -s nimisõnade mitmuses (plural of nouns) ja kindla kõneviisi oleviku 3. pöördes (3rd person singular Present Tense) väljendab helitut häälikut [s] helitute tüvekonsonantide *f, ff, k(e), ck, p(e), t(e)* järel. Sama reegel on maksev ka nimisõnade omastava käände (Possessive Case) lõpu -'s lugemisel:

roof	—	roofs	desk	—	desks	cap	—	caps	cat	—	cats
sniff	—	sniffs	take	—	takes	hope	—	hopes	write	—	writes
Naff	—	Naff's	Jack	—	Jack's	Hope	—	Hope's	Kate	—	Kate's

§ 143. Vokaalide ja heliliste konsonantide järel lõpud *-s* ja *-'s* väljendavad helilist häälikut [z]:

sofa	— sofas	bed	— beds	car	— cars	hill	— hills
hero	— heroes	mean	— means	blow	— blows	cab	— cabs
see	— sees	beg	— begs	hear	— hears	stand	— stands
Nelly	— Nelly's	Jim	— Jim's	Mother	— Mother's	Bob	— Bob's

§ 144. Pärast sisisevaid tüvekonsonante *s(e)*, *ce*, *ge*, *ss*, *ch*, *tch*, *sh*, *x* lõpud *-es* ja *-'s* moodustavad eri silbi ja loetakse [iz]:

horse	— horses	change	— changes	pass	— passes	box	— boxes
place	— places	judge	— judges	catch	— catches	fix	— fixes
Alice	— Alice's	George	— George's	Boris	— Boris's	Rex	— Rex's

§ 145. Täheühend *sh* loetakse [ʃ]:

ship, fresh, sheep, fish, shoe [ʃu:], dish.

§ 146. Kahekordne täht *s* ja iga konsonant +*s* sufiksrite *-ion*, *-ian(t)*, *-ien(t)* ees väljendab häälikut [ʃ]:

ex'pression, 'mission, ex'cursion, 'Russian.

§ 147. Ühekordne täht *s* sufiksrite *-ion* ja *-ure* ees loetakse heliliselt [z]:

in'vasion, ex'plosion, 'pleasure, 'measure.

Täht *t* (The Letter *t*).

§ 148. Täht *t* ühenduses tähega *h* omab kaht erinevat häälikulist väärtust — [ð] ja [e].

Täheühend *th* väljendab helilist häälikut [ð] peamiselt määrsonades, ees- ja asesõnades ja kahe vokaali vahel:

the, this, these, that, those, they, them, there, then;
than, thus, though, with, without, within;
bathe, father, mother, brother, other, another, together.

§ 149. Ülejäänud juhtudel täheühend *th* väljendab helitut konsonanthäälikut [e]:

three, third, thirty, smith, thin, thick, bath, fifth, nineteenth, sixtieth.

Sõnas *smooth* *th* on heliline — [smu:ð].

§ 150. Täheühendiga *th* väljendatav hammastevaheline häälik [ð] avaldab mõju talle eelnevatele kui ka eelneva sõna lõpus seisvatele alveolaarsetele (s. o. keeleotsaga vastu hambavalli moodustatavatele) konsonanthäälikutele [t, d, n, l]. Hammastevahelise hääliku [ð] ees need häälikud muutuvad alveolaarsetest dentaalseteks (hammashäälikuteks):

at the 'lesson, 'send the 'letter, on the 'bench, all the 'time.

§ 151. Sufiksrite *-ion*, *-ian(t)*, *-ien(t)*, *-ious* ees *t* loetakse [ʃ]:
translation, Egyptian, patient, cautious.

Sufiksi *-ure* ees täht *t* loetakse [tʃ]:

future, picture, furniture.

Sõnades *question* ja *fortune* täht *t* väljendab samuti häälikut [tʃ]

Täht *x* (The Letter *x*).

§ 152. Täht *x* loetakse kas [ks] või [gz]. Sõna lõpus ja rõhulises algsilbis ta väljendab helituid häälikuid [ks]:

box, fix, 'exercise, 'exile.

§ 153. Rõhueelses silbis täht *x* väljendab helituid häälikuid [ks] konsonanttähe ees ja helilisi häälikuid [gz] vokaaltähe ees:

ex'cept, ex'pression [ks]; e'xist, e'xample [gz].

§ 154. Sufiksrite *-ion* ja *-ious* ees täht *x* väljendab häälikut [kʃ]:
connexion, anxious.

ERANDID LUGEMIS- JA ÕIGEKIRJUTUSREEGLEIST. (EXCEPTIONS TO THE RULES OF READING AND SPELLING.)

a bove [ʌ]	Androcles [ˈændrəkli:z]	Athens [ˈæɪnz]
ache [k]	a'nother [ʌ]	author [ə]
aeroplane [ˈeə]	answer [ˈɑ:nsə]	
ah [ɑ:]	any [e]	base [s]
al'low [ə'lau]	anyone	bear [eə]
almost [ou]	anything	beautiful [ju:]
alphabet [æ]	are [ɑ:]	be'come [ʌ]
al'though [ou]	Asia [ˈeɪʃə]	be'gin [g]
a'mong [ʌ]	ate [et]	be'lieve [i:]

bicycle [ai]
biscuit [ˈbiskit]
blood [ʌ]
body [ɔ]
both [bəʊθ]
break [breik]
breakfast [ˈbrekfəst]
breath [e]
Britain [ˈbritn]
brother [ˈbrʌðə]
build [i]
built [i]
bullet [u]
bulwark [ˈbulwək]
bush [u]
bury [e]
busy [i]
buy [bai]

camel [æ]
ca'nal [æ]
carriage [-idʒ]
case [s]
ceiling [i:]
city [i]
classic [æ]
climb [klaɪm]
coffee [ˈkɒfi]
colour [ˈkʌlə]
come [ʌ]
comparison [kəmˈpæ-
rɪsn]
consciousness [ʃ]
consider [kənˈsɪdə]
con'tinue [i]
copy [ɔ]
could [kud]
country [ʌ]
course [ɔ:]
cousin [kʌzn]
cover [ʌ]
cupboard [ˈkʌbəd]

death [deə]
de'ceive [i:]
de'mand [ɑ:]
desert [ˈdezət]
dialogue [ˈdaɪələg]
do [u:]
does [ʌ]
done [ʌ]
don't [ou]
door [ɔ:]
drown [aʊ]

eighth [eɪtθ]
either [ˈaɪðə]
England [i]
English [i]
enough [ɪˈnʌf]
envelope [ou]
evening [ˈi:vnɪŋ]
every [ˈevri]
everyone [ˈevriwʌn]
everything
examine [ɪˈgzæmɪn]
example [ɪˈgzɑ:mpl]
exercise [aɪ]
eye [ai]

fancy [æ]
fascism [s, ʃ]
fascist [s, ʃ]
favourite [eɪ]
field [i:]
finger [ɪŋg]
finish [i]
finite [ˈfaɪnɪt]
flood [ʌ]
floor [ɔ:]
foot [u]
foreign [ˈfɔ:ɪn]
foreigner [ˈfɔ:ɪnə]
forest [ɔ]
for'get [g]
fortune [tʃ]

four [ɔ:]
friend [e]
front [ʌ]
ful'fil [u]
full [u]

gather [æ]
geese [s]
gerund [e]
get [g]
gift [g]
girl [g]
give [gɪv]
given [gɪvn]
gone [ɔ]
good [u]
good'bye
goose [s]
government [ʌ]
governor [ʌ]
great [eɪ]
grief [i:]
group [u:]
guard [gɑ:d]

have [æ]
headache [e, k]
healthy [ˈheləɪ]
heart [aɪ]
heartless
hearth [ɑ:]
heaven [e]
heavy [e]
honest [ˈɒnɪst]
honey [ʌ]
hour [aʊ]
house [s]
husband [z]

i'magine [æ]
into [u, ə]
iron [ˈaɪən]

journey [ə:]
Ju'ly [dʒu(:)'lai]

key [i:]
knowledge ['nɒlɪdʒ]

laugh [lɑ:f]
leisure ['leɪʒə]
library [ai]
lieu'tenant [lef'tenənt]
lily [i]
Lithuania [liəju(:)'ein-
jə]

live [i]
living-room
London [ʌ]
lose [u:]
love [ʌ]

ma'chine [mə'ʃi:n]
maga'zine [mægə'zi:n]
many [e]
meant [e]
measure ['meɪʒə]
medal [e]
metal [e]
Michael ['maɪkl]
microphone ['maɪkrə-
foun]

minute ['mɪnɪt]
model [ɔ]
modern [ɔ]
Monday ['mʌndɪ]
money [ʌ]
monkey [ʌ]
month [ʌ]
most [ou]
mother [ʌ]
mourn [ɔ:]
mouse [maʊs]
move [u:]
Mrs. ['mɪsɪz]

neither ['naiðə]
ninth [aɪ]
none [ʌ]
nothing [ʌ]
ob'serve [z]
ocean ['ouʃn]
of [ɔv, əv]
oh [ou]
once [wʌns]
one [wʌn]
orange ['ɔrɪndʒ]
other [ʌðə]

passage [æ]
passenger [æ]
passive [æ]
pear [ɛə]
peasant [e]
people [i:]
photograph [ou]
piano ['piænəu]
piece [i:]
pity [i]
pleasant [e]
pleasure [e]
po'lice [i:]
portrait [i]
pos'sess [z]
pos'sessive [pə'zesɪv]
post [ou]
pour [ɔ:]
present [e]
pretty [i]
prison [i]
prisoner [i]
product [ou]
promise [ɔ]
prove [u:]
proper [ɔ]
public [ʌ]
pull [u]
punish [ʌ]

purpose [ə:]
push [u]
put [u]
question ['kwɛstʃn]

re'ceive [i:]
record [e]
risen [i]
rouble [u:]
rough [rʌf]

said [e]
says [sez]
school [sku:l]
second [e]
seize [i:]
sergeant [ɑ:]
shadow [æ]
shall [æ]
shepherd [ʃepəd]
shoe [u:]
shone [ɔ]
should [ʃud]
shoulder [ou]
ski [ʃi:, ski:]
smooth [ð]
soldier [souldʒə]
some [ʌ]
somebody [ʌ]
something [ʌ]
sometimes [ʌ]
somewhere [ʌ]
son [ʌ]
soul [ou]
soup [u:]
southern [ʌ]
special [speʃl]
Stephenson [v]
stood [u]
study [ʌ]
sugar [ʃugə]

RAAMATUKOGU

Exhib. only. To

sure [ʃuə]
swam [æ]
tear *v.* [ɛə]
there [ɛə]
thief [i:]
this [s]
though (ðou)
through [θru:]
Thursday [z]
tiger [g]
ti'tanic [ai]
to [tu, tə]
to'gether [g]
ton [ʌ]
tongue [tʌŋ]
touch [ʌ]
treacherous [e]
trio ['tri:ou]
truth [u:]
Tuesday [z]
two [tu:]
twopence ['tʌpəns]

ugly [ʌ]
under'stood [u]
un'pleasant [e]
use *v.* [ju:z]
use *n.* [ju:s]
useful [s]
usual ['ju:zuəl]
usually [z]

very [e]
visit [i]

water [ɔ:]
water-colour ['wɔ:tə-
kʌlə]
weapon [e]
wear [ɛə]
weather [e]
Wednesday ['wenzdi]
were [wəɪ, wə]
where [ɛə]
who [hu:]

whom [hu:m]
whose [hu:z]
wind [i]
wisdom ['wɪzdəm]
wolf [u]
woman [u]
women ['wɪmɪn]
won't [ou]
wood [wud]
wooden [u]
woodman [u]
would [wud]
wound [u:]
wounded ['u:]

yes [s]
you [u:]
young [ʌ]
your [jɔ:]
yours [jɔ:z]
your'self [jɔ:'self]
youth [juθ]

GRAMMATIKA (GRAMMAR).

GRAMMATIKA JAOTUS ÕPPETÜKKIDE JÄRGI.

I jagu.

Õppetükk

1. Sõnade omavaheliste suhete väljendamise vahendid §§ 1—21.
2. (1) Verbi pöördelised ja mitte-pöördelised vormid §§ 22—30.
(2) Verb *be* §§ 31—41.
3. (1) Nimisõna §§ 143—158.
(2) Verb *have* §§ 42—50.
4. (1) Isikulised, omastavad, küsivad ja siduvad asesõnad §§ 159—163, 165—168.
(2) Verb *do* §§ 51—55.
5. (1) Näitavad asesõnad §§ 172—174 ja umbmäärased *one* ja *other* §§ 175—177. (2) Arvsõna §§ 219—221. (3) Present Tense ja Past Tense §§ 103—107. Present Continuous ja Past Continuous §§ 113—117, 119.
6. (1) Omadussõna §§ 222—226. (2) Määrsõna §§ 227—235. (3) Verbid *shall* ja *will* §§ 58—63. (4) Future Tense § 108. (5) Verbid *should* ja *would* §§ 67—68.
7. (1) Asesõnad *many*, *much*, (*a*) *few*, (*a*) *little* §§ 178—185.
(2) Artiklid §§ 197—202.
8. (1) Enesekohased asesõnad §§ 169—170. (2) Artiklid §§ 203—204. (3) Asesõnad *some*, *any*, *no*, *every* §§ 186—196.
9. (1) Modaalverbid §§ 70—86. (2) Artiklid §§ 205—207.
10. (1) Verb *do* §§ 56—57. (2) Verb *will* § 64. (3) Artikkel § 208. (4) Jutustav ja käsklause §§ 236—243.
11. (1) Artikkel §§ 209—218. (2) Kestev tulevik § 118. (3) Küsilause §§ 244—262.
12. (1) Liitlause §§ 263—270. (2) Partitsiipide tarvitamine §§ 271—272.
13. Infinitiiv ja partitsiibid §§ 87—102.
14. (1) Present Perfect §§ 120—124. (2) Verb *should* § 69.
15. Jutustavad laused, palved ja käsud kaudses kõnes olevikus ja tulevikus verbidega *say* ja *tell* § 133.
16. Eri- ja üldküsimumused kaudses kõnes verbidega *say* ja *ask* olevikus ja tulevikus §§ 134—135.

II jagu.

18. Present Tense ja Past Tense passiivis §§ 109—111.
19. (1) Aegade tarvitamine kõrvallauses §§ 127—129. (2) Avaldused, palved ja käsud kaudses kõnes verbidega *say* ja *ask* minevikus § 141.
21. (1) Verbid *should* ja *would* §§ 65—66. (2) Aegade tarvitamine kõrvallauses § 131. (3) Kaudne kõne §§ 132, 136, 139, 141.
22. Future Tense ja infinitiiv passiivis §§ 109—112.
23. (1) Past Perfect § 125. (2) Aegade tarvitamine kõrvallauses § 130. (3) Kaudne kõne §§ 136, 138, 140—142.
24. Absoluutsed omastavad asesõnad § 164.
25. Rõhutavad asesõnad § 171.
26. Liitsihitis oleviku partitsiibiga ja infinitiiviga §§ 273—274.

SISSEJUHATUS (INTRODUCTION).

SÕNADE OMAVAHELISTE SUHETE VÄLJENDAMISE VAHENDID.

(MEANS OF EXPRESSING THE RELATIONS BETWEEN WORDS.)

§ 1. Kaasaegne inglise keel erineb eesti keelest selle poolest, et tal puuduvad peaaegu täiesti grammatilised muutelõpud sõnade omavaheliste suhete väljendamiseks — arvu, käände ja pöörde tähistamiseks.

Vana-inglise keeles oli olemas keeruline käänamis- ja pööramissüsteem arvukate muutelõppudega. Kuid pikaajalise arenemise tagajärjel see käänamis- ja pööramissüsteem kujunes ümber. Nüüd võib näiteks sõna *play* olla infinitiiv ja tähendada *mängima*, *mängida*, aga ka pöordeline vorm ja tähendada *mängin*, *mängid*, *mängime*, *mängite*, *mängivad* ja *mängi*, *mängige*.

§ 2. Kaasaegses inglise keeles on ülekaalus lühikesed ühesilbilised sõnad:

room, pen, book, light, warm, work.

Mitmesilbilised sõnad on kas tuletusliidetega — prefiksitega või sufiksitega, nagu:

begin, understand, writer, goodness, wonderful —

või nad on laenatud teistest keeltest, peamiselt ladina ja prantsuse keelest:

dictation, specially, return, address, revolutionary.

§ 3. Grammatiliste lõppude puudumise tõttu on kaasaegses inglise keeles palju vormilt sarnaseid sõnu, mis erinevad üksteisest tähenduselt. Näiteks omadussõna *warm* — *soe* langeb vormilt ühte verbiga *warm* — *soojendama*, *soojenema*, nimisõna *work* — *töö* ühtib vormilt verbiga *work* — *töötama*, omadussõna *round* — *ümmargune* ei erine vormilt eessõnast *round* — *üumber*, nimisõna *light* — *valgus* ühtib vormilt verbiga *light* — *valgustama*, *süütama* ja omadussõnaga *light* — *hele*, *kerge*.

Kui sellised sõnad esinevad üksiseisvalt, väljaspool lausesest, siis on nende kohta võimatu ütelda, missuguste sõnaliikide hulka nad kuuluvad ja kuidas neid tõlkida eesti keelde. Alles lauses selgub nende tähendus.

Grammatilised lõpud (Grammatical Endings).

§ 4. Inglise keeles on säilinud järgmised grammatilised lõpud:
verbil: **-(e)s** — lihtoleviku ainsuse 3. pöörde lõpp (Present Tense);

-ing — oleviku kesksõna lõpp (Present Participle);

-(e)d — reeglipäraste pöörd sõnade lihtmineviku (Past Tense) ja mineviku kesksõna (Past Participle) lõpp;

nimisõnal: **-(e)s** — mitmuse lõpp (Plural);

-'s (-') — omastava käände lõpp (Possessive Case).

Olgu tähendatud, et nimisõna mitmuse lõpp **-(e)s**, näit. *dresses* — *rõivad*, ei erine vormilt ega ka kõlalt pöörd sõna oleviku ainsuse 3. pöörde lõpust **-(e)s**, näit. *dresses* — *riietub*, kõlalt ta aga langeb ühte omastava käände lõpuga **-'s (-')**: *fathers* — *isad*, *father's* — *isa (oma)*, *fathers'* — *isade (oma)*.

Alles lausesest selgub, missugune tähendus on sõnal *dresses*, kas ta on mingi nimisõnaline või pöörd sõnaline vorm.

Reeglipäraste verbide lihtmineviku lõpp **-ed** (näiteks *wounded* — *haavas*) ei erine vormilt mineviku kesksõna lõpust **-ed** (*wounded* — *haavatud*, *haavatu*). Alles lausest selgub selle sõna tähendus.

§ 5. Peale nende grammatiliste lõppude on säilinud veel järgmised lõpud:

-th — järgarvude moodustamiseks;

-(e)r ja **-(e)st** — omadussõnade ja määrsõnade võrrete moodustamiseks.

§ 6. Oskus ära tunda sellele või teisele sõnaliigile iseloomulikke liiteid ja lõppe annab võimaluse välise vormi järgi ära tunda sõnaliike.

Nimisõnadele ja omadussõnadele on iseloomulikud järgmised sagedaimini esinevad sõnutuletavad järelliited ehk sufiksidsid:

nimisõnadele:	-ing — meeting, roaring, building;
	-ness — goodness, greatness;
	-ion — dictation, translation;
	-er — teacher, leader, writer;
omadussõnadele:	-y — windy, sunny, dirty;
	-ful — useful, beautiful;
	-less — useless, helpless;
määrsõnadele:	-ly — badly, quickly.

Verbile on aga iseloomulikud järgmised eesliited ehk prefiksidsid:

be-	de-	dis-	ex-	pre-	re-
become	defend	disappear	expect	prepare	refuse
begin	decide	discover	explore	pretend	remember

(Vt. lugemisreegleid §§ 26—30.)

Abisõnad (Form-Words).

§ 7. Puuduvaid grammatilisi lõppe asendavad inglise keeles muud vahendid, millede abil on võimalik väljendada sõnadevahelist seost. Üks neist vahendeist on abisõnad (form-words).

§ 8. Abiverbe ja modaalverbe, artikleid, eessõnu, sidesõnu, samuti asesõnu, kui nende osa lauses on abistav, nimetatakse abisõnadeks (form-words), erinevalt mõistelistest sõnadest (notional words) — verbidest, nimisõnadest, omadussõnadest ja määrsõnadest — sõnaliikidest, millel on iseseisev mõisteline sisu.

§ 9. Mõistelised sõnad lauses on rõhulised, abisõnad aga rõhuta (vt. lugemisreegleid §§ 38—41). Artiklid, abiverbid ja modaalverbid on lause rõhuta elemendid. Isikulised, omastavad, siduvad ja enesekohased asesõnad on samuti rõhuta, kuna küsivad ja näitavad asesõnad on rõhulisteks elementideks lauses:

We are 'reading a 'story about the 'sun and the 'wind.
The 'sun was 'stronger than the 'wind.

Abiverbid (Auxiliary Verbs).

§ 10. Verbide liitaegades näitavad abiverbid pööret, arvu ja aega. Näiteks verbivormis *is writing* — *kirjutab* näitab *is*, et tegemist on kestva oleviku (Present Continuous) ainsuse 3. pöördega; verbivormis *shall go* — *shall* näitab, et on tegemist tuleviku (Future Tense) ainsuse või mitmuse 1. pöördega: *lähen, läheme*.

Abiverbid alustavad öeldist lauses:

The children | *were* playing in the garden. Lapsed mängisid aias.

Abiverbidest tunneme ka küsilause ära, kuna küsilauseis asetsevad abiverbid aluse ees, s. o. kas päris lause alguses ¹⁾ või kohe küsiva sõna järel:

Does he often go to the skating-rink? Kas ta käib sageli liu-
väljakul?

Will he come back soon? Kas ta tuleb varsti tagasi?

Where *did* she spend her holidays? Kus ta veetis koolivaheaja?

Modaalverbid (Modal Verbs).

§ 11. Võimalust ja kohustust väljendavad modaalverbid *can*, *may*, *must*, *need*, *ought* on nagu abiverbidki abisõnadeks. Küsivas lauses asetsevad nad aluse ees:

Peter *can* draw very well. Peeter oskab väga hästi joonistada.

You *must* come back early. Te peate vara tagasi tulema.

May I take your pen? Kas ma tohin võtta teie sule?

Eessõnad (Prepositions).

§ 12. Nimisõnade juures täidavad eessõnad grammatiliste lõppude aset. Nendel on sama ülesanne kui käändelõppudel eesti keeles:

I am writing *with* a pen. Ma kirjutan *sulega*.

Mother gave an apple *to* Olga and a pear *to* Leo. Ema andis Olga-le õuna ja Leo-le pirni.

Determinatiivid (Determinatives).

§ 13. Determinatiivideks nimetatakse abisõnu, mis piiritlevad nimisõnu ja on ühtlasi nimisõnade tunnuseks. Et nad asetsevad nimisõnade ees, siis tuntakse nende abil nimisõnad otsekohe ära lausesesoses. Seega täidavad determinatiivid puuduvate grammatiliste lõppude aset.

§ 14. Determinatiivide hulka kuuluvad artiklid *a* (*an*) ja *the* ning järgmised nimisõnu piiritlevad asesõnad:

umbmäärased: *some*, *any*, *no*, *much*, *many*, (*a*) *little*, (*a*) *few*;

küsiavad: *what*, *which*, *whose*;

näitavad: *this* — *these*, *that* — *those*;

omastavad: *my*, *his*, *her*, *its*, *our*, *your*, *their*.

This is *a* room. See on tuba.

1) Sel juhul on nii abiverbid kui ka modaalverbid rõhulised.

The sun was shining brightly. Päike paistis heledalt.

His sister is younger than he is. Ta õde on noorem kui tema.

This boy is sitting and that boy is standing. See poiss istub, aga too poiss seisab.

What book are you reading? Missugust raamatut te loete?

Whose pencil is this? Kelle pliiats see on?

§ 15. Determinatiivid asetsevad kas vahetult nimisõna ees, mille juurde nad kuuluvad, või nad on eraldatud sellest omadussõnaga või mõne muu sõnaga, mis täiendab antud nimisõna:

Look at her pretty little toy dog!

Vaadake ta ilusat väikest mängukoera!

They live in that large red house.

Nad elavad tolles suures punases majas.

§ 16. Determinatiivid, millede ainsuse ja mitmuse vormid on erinevad, näitavad otsekohe nimisõna arvu, kusjuures nimisõna võib mõnikord olla determinatiivist eraldatud teiste sõnadega:

We saw many beautiful white and yellow flowers there.

Me nägime seal palju ilusaid valgeid ja kollaseid lilli.

These bright windy mornings are very cold.

Need selged tuulised hommikud on väga külmad.

Sõnade järjekord lauses.

(Order of Words in the Sentence.)

§ 17. Peale abisõnade tarvitamise on inglise keeles veel teine abinõu sõnade omavaheliste suhete kindlaksmääramiseks. See on kindel sõnade järjekord lauses.

Esimene koht lauses on alusel (subject), teine koht — öeldisel (predicate), kolmas — eessõnata sihitisel, kaudsel või otsesel (indirect object and direct object). Kui lauses on kaks eessõnata sihitist — otsene sihitis (vastab küsimusele *whom?*, *what?* — *keda?*, *mida?*) ja kaudne sihitis (vastab küsimusele *(to) whom?* — *kellele?*), siis asetseb kaudne sihitis otsese sihitise ees:

She gave the little girl a nice apple.

Neljas koht lauses kuulub eessõnaga sihitisele (prepositional object) ja määrustele (adverbials), kusjuures kõige viimasel kohal asetseb ajamäärus.

Eessõnaga sihitis (prepositional object) vastab küsimustele *about what?, about whom?* — *millest?, kellest?*; *with what?, with whom?* — *millega?, kellega?*; *to whom?* — *kellele?* jne.:

with her mother — *with whom?*
to her sister — *to whom?*

Määrused (adverbials) vastavad küsimustele *where?* — *kus?, kuhu?*; *when?* — *millal?*; *how?* — *kuidas?*; *why?* — *mispärast?* jne.:

in the street — *where?*
in the morning — *when?*

Order of Words.

Subject	Predicate	Object		Prepositional Object	Adverbials
		Indirect	Direct		
I	II	III		IV	
She	'gave	me	a 'book		'yesterday. ¹
We	can 'see	—	the 'sun		in the 'sky. ¹
—	'Come	—	—	with her	to'morrow. ¹
'Nina	'came 'back	—	—	with me	on 'Monday. ¹
The 'day	is 'bright	—	—	—	—
I	'thanked	—	her	for her 'letter. ¹	—

§ 18. Eesti keeles väljendavad grammatilised lõpud suhet sõnade vahel. Selle tõttu on sõnade järjekord lauses vabam, kuna mõtte selgus ei kannata sõnade ümberpaigutamisel:

Peeter sööb õuna.
 Õuna sööb Peeter.

Selline sõnade ümberpaigutamine lauses on inglise keeles võimatu. Inglise keeles on ainuvõimalik lause:

I   II   III
 Peter | is eating | an apple.
 Peeter   sööb   õuna.

Selles lauses on a l u s esimesel kohal, öeldis — teisel ja sihitis — kolmandal.

Aluse ja sihitise ümberpaigutamise saaksime mõttetu lause:

I	II	III
An apple	is eating	Peter.
Õun	sööb	Peetrit.

§ 19. Eitavas lauses on sõnade järjekord sama mis jaatavaski, kusjuures eitus *not* asetseb abiverbi järel:

She is 'not 'writing, she is 'reading.

§ 20. Küsivas lauses on samasugune kindel sõnade järjekord, selle vahega, et öeldis jaotub kahte ossa: põhiverb jääb teisele kohale, kuid abi- (või modaali-) verb asetseb nullkohal aluse ees:

Interrogative Word	Auxiliary Verb	Subject	Predicate	Object		Prepositional Object	Adverbials
				Indirect	Direct		
?	0	I	II	III		IV	
—	'Do	you	'see	—	him? ²	—	—
'Where	will	they	'go	—	—	—	to'morrow? ¹
'What	'has	he	—	—	—	in his 'hand? ¹	—
	'Did	the 'sun	'shine	—	—	—	'brightly? ²
	'Is	he	—	—	—	—	at 'home? ²
'What	can	she	'give	—	—	to the 'children? ¹	—
	'Did	he	'not 'go	—	—	—	'there? ²

§ 21. Inglise keeles sulavad sõnad kõnevoolus ühte ja iga lause hääldatakse ühe tervikuna või fraaside kaupa:

'This is a 'red 'pencil.

Ingliskeelses lauses langeb hääld järk-järgult. Üks rõhuline silp nagu laskuks ühtlaselt teise järel allapoole:

—
.
.
.
—
↓
'This is a 'red 'pencil.¹

Inglise keeles esineb kaks intonatsiooni: intonatsioon I (Tune I) ja intonatsioon II (Tune II), mis erinevad teineteisest viimase rõhulise silbi hääldamise poolest. Intonatsioon I-ga hääldamisel langeb hääli viimasel rõhulisel silbil:

—
· —
·
—
·
↓
The 'wind 'met the 'sun and 'said . . .¹

Intonatsioon II-ga hääldamisel viimase rõhulise silbi juures hääli tõuseb:

—
· —
·
·
↑
'Is your 'Mother at 'home?²

Intonatsioon I esineb (1) jutustavais lauseis (jaatavais ja eitavais), (2) käsklauseis, (3) küsiva sõnaga algavais küsilauseis ja (4) hüüdlauseis:

—
· · · ↓ ·
He will 'come to'morrow.¹
—
· · · ↓
'Open your 'books.¹
—
· · · ↓
'Where is the 'boy?¹
—
· · · ↓
'How 'hot it is!¹
— ↓ · ·

Intonatsioon II esineb (1) abi- või modaalverbiga algavais küsilauseis, (2) palvet väljendavais lauseis ja (3) lõpetamata mõtterühmades, mis on liht- või liitlause osadeks:

'Do you 'mean the 'man with a 'cloak on his 'shoulders?²

'Give me your 'pen, please.²

They 'said 'this to 'each 'other² 'many 'times a 'day² for 'six weeks.¹

SÕNALIIGID (PARTS OF SPEECH).

VERB (THE VERB).

PÖÖRDELISED JA MITTE-PÖÖRDELISED VERBIVORMID.

(FINITE AND NON-FINITE FORMS OF THE VERB.)

§ 22. Verbil on säilinud ainult kolm muutelõppu. Need lõpud liituvad vahetult sõnatüvele (stem-form).

Lihtolevik (Present Tense).

§ 23. Lihtoleviku 3. pöördel (3rd person singular) on lõpp **-(e)s**:

stop(+s)	want(+s)	read(+s)	see(+s)	carry(+es)	go(+es)	dress(+es)
stops	wants	reads	sees	carries	goes	dresses

(Vt. lugemisreegleid §§ 6, 16, 142—144.)

Ülejäänud lihtoleviku pöördel ei ole muutelõppe, nad sarnanevad vormilt verbi algvormiga:

Singular	Plural
1st Person — I read	1st Person — We read
	2nd Person — You read
	3rd Person — They read

Infinitiiv ja käskiv kõneviis.

(Infinitive and Imperative.)

§ 24. Infinitiiv ja käskiva kõneviisi 2. pööre langevad samuti ühte verbi algvormiga:

Infinitive — Read   Imperative — Read!

Oleviku partitsiip (Present Participle).

§ 25. Oleviku partitsiibi ehk kesksõna nagu ka gerundiumi (gerund [ˈdʒerənd], vt. § 100) lõpp on **-ing**:

read(+ing)	stop(+ing)	write(+ing)	fly(+ing)	die(+ing)
reading	stopping	writing	flying	dying

(Vt. lugemisreegleid §§ 5, 55—58.)

Lihtminevik ja mineviku partitsiip.
(Past Tense and Past Participle.)

§ 26. Reeglipäraste verbide (regular verbs) lihtmineviku ja mineviku partitsiibi lõpp on **-ed**:

work(+ed)	stop(+ed)	live(+ed)	carry(+ed)	want(+ed)	add(+ed)
worked	stopped	lived	carried	wanted	added
worked	stopped	lived	carried	wanted	added

(Vt. lugemisreegleid §§ 5—6, 55—57, 121.)

Ebareeglipäraste verbide (irregular verbs) põhivormid on erinevad:

Infinitive	Past Tense	Past Participle
blow	blew	blown
stand	stood	stood
go	went	gone
eat	ate	eaten

Märkus. Sõnastikes antakse tavaliselt ebareeglipäraste verbide puhul infinitiivi juures sulgudes lihtmineviku ja mineviku partitsiibi vormid: **write (wrote, written)**.

§ 27. Järgnevas tabelis on toodud pöördelised ja mitte-pöördelised verbivormid, mis moodustatakse sõnatüvest:

Non-Finite and Finite Forms of the Verb.

Non-Finite Forms	Finite Forms		
Infinitive	Present Tense	Past Tense	Imperative
work	1. I work	1. I worked	
Present Participle working	Singular 2. —	2. —	
	3. { he works she works it works	3. { he worked she worked it worked	
	Plural 1. we work 2. you work 3. they work	1. we worked 2. you worked 3. they worked	2. work!
Past Participle worked			

Märkus. Kaasaegses inglise keeles puudub ainsuse 2. pöörde asesõna. Seda asendab asesõna *you* — *teie*. Vana-inglise keele ains. 2. pöörde asesõna *thou* [ðau] — *sina* on kadunud ning ühes sellega on kadunud ka verbi ains. 2. pöörde vorm *thou workest*. Asesõna *thou* ja selle käänded *thee* — *sinule, sind* ja *thy, thine* — *sinu* (oma) esinevad ainult luulekeeles.

Ajad (Tenses).

§ 28. Vaatamata peaaegu täielikule muutelõppude puudumisele on kaasaegses inglise keeles väga harmooniline ja loogiline verbiaegade süsteem ning ajavorme on tunduvalt enam kui eesti keeles.

Inglise keeles on aktiivis ehk isikulises tegumoes (Active Voice) 16 ajavormi (tenses) ja passiivis ehk umbisikulises tegumoes (Passive Voice) — 10.

§ 29. Kõigist kuueteistkümnest ajavormist on ainult kaks — Present Tense ja Past Tense — lihtajad.

Kõik ülejäänud ajavormid on lihtajad. Need moodustatakse abiverbide *be, have, shall* ja *will* vastavatest aegadest ja põhiverbi infinitiivsetest vormidest — infinitiivist ja partitsiipidest.

§ 30. Kuid ka lihtajad vajavad abiverbide kaasabi, sest ainult jaa-tavas lauses on *Present Tense* ja *Past Tense* lihtajad, kuna eitav ja küsiv vorm moodustatakse abiverbi *do* abil:

The sun shone brightly yesterday.

The sun *did not* shine brightly yesterday.

Did the sun shine brightly yesterday?

ABIVERBID (AUXILIARY VERBS).

§ 31. Abiverbid on verbi abisõnad. Nad osaliselt asendavad verbi muutelõppe, väljendades verbi pööret, arvu ja aega.

Eesti keeles moodustatakse liitaegu abiverbi *olema* abil, näit. isikulise tegumoe kindla kõneviisi eelolevik:

Ma *olen* lugenud seda raamatut

või näiteks umbisikulise tegumoe kindla kõneviisi eelminevik:

Ta *oli* kutsutud külla.

Inglise keeles on viis abiverbi:

be, have, do, shall, will.

Verb *be* (The Verb *be*).

§ 32. Nagu eesti keeles verb *olema*, ei ole ka inglise verb *be* ainult abiverbiks. Tal on kolm funktsiooni: ta on kas (1) põhiverb (notional verb), (2) sideverb (link-verb) või (3) abiverb (auxiliary verb).

Põhiverbina verb *be* tähendab *olema, eksisteerima* ning ta pöördelised vormid võivad olla öeldiseks:

I <i>am</i> at home.	Ma olen kodus.
I <i>was</i> at home.	Ma olin kodus.
I <i>shall be</i> at home.	Ma olen kodus (tulevikus).

§ 33. Verbil *be* on põhiverbina tähendus *olema, leiduma* ka siis, kui ta ees on määrsõna *there*, millel on sel juhul puhtabistav osa ning jääb eesti keelde tõlkimata:

<i>There</i> is a table in the room.	<i>There will be</i> many people there.
Toas on laud.	Sinna tuleb palju rahvast.
	Seal on palju rahvast (tulevikus).

§ 34. Sideverbina verb *be* esineb koos öeldistäitega:

He <i>is</i> a teacher.	Ta on õpetaja.
He <i>was</i> a teacher.	Ta oli õpetaja.
He <i>will be</i> a teacher.	Ta on õpetaja (tulevikus).
The pens <i>are</i> clean.	Suled on puhtad.
The pens <i>were</i> clean.	Suled olid puhtad.
The pens <i>will be</i> clean.	Suled on puhtad (tulevikus).

§ 35. Abiverbina verb *be* aitab moodustada (1) kõiki kestvaid aegu (continuous tenses) koos põhiverbi oleviku partitsiibiga. Abiverbina verb *be* ei oma iseseisvat tähendust ning väljendab vaid põhiverbi aega, pööret ja arvu:

We <i>are writing</i> .	Me kirjutame.
We <i>were writing</i> .	Me kirjutasime.
We <i>shall be writing</i> .	Me kirjutame (tulevikus).

(2) Verbi *be* abil moodustatakse kõik passiivi (passive voice) ajad koos põhiverbi mineviku partitsiibiga:

First all the texts <i>are translated</i> .	Esiteks kõik tekstid tõlgitakse.
First all the texts <i>were translated</i> .	Esiteks kõik tekstid tõlgiti.
First all the texts <i>will be translated</i> .	Esiteks kõik tekstid tõlgitakse (tulevikus).

§ 36. Verb *be* on ainuke verb inglise keeles, millel on säilinud kaheksa eri muutevormi — kolm mitte-pöördelist ja viis pöördelist (kuna kõigil teistel verbidel on ainult neli või viis vormi):

be, being, been, am, is, are, was, were.

Non-Finite and Finite Forms of the Verb *be*.
(Infiniitsed ja finiiitsed vormid verbist *be*.)

Non-Finite Forms	Finite Forms			
Infinitive	Present Tense	Past Tense	Imperative	
<i>be</i>	Singular	1. I am	1. I was	
Present Participle		2. —	2. —	
<i>being</i>		3. {	he is	
Past Participle	she is		she was	
<i>been</i>	Plural	it is	it was	
		1. we are	1. we were	2. <i>be!</i>
		2. you are	2. you were	
	3. they are	3. they were		

§ 37. Küsivais lauseis (interrogative form) asetsevad verbi *be* vormid null-kohalaluse ees:

Interrogative Form.

?	0	I	II	III	IV
What	Is	he	—	—	at home?
	Are	they	good pupils?	—	—
	is	Ann	writing?	—	—

§ 38. Eitavais lauseis asetseb eituse *not* vahetult verbi *be* pöördeliste muudete järel:

Affirmative Form.

She *is* at home.
Ta on kodus.
He *was* asleep.
Ta magas.

Negative Form.

She *is not* at home.
Ta ei ole kodus.
He *was not* asleep.
Ta ei maganud.

§ 39. Küsiv-eitavais lauseis (negative-interrogative form) asetsevad verbi *be* pöördelised vormid aluse ees, eituse *not* aga aluse järel:

Is your brother *not* at home?   Kas su vend ei ole kodus?
Are the children *not* asleep yet?   Kas lapsed ei maga veel?

§ 40. Verbi *be* pöördelised vormid liituvad kõnekeeles üheks sõnaks
(1) eitusega *not*:

is not = isn't	was not = wasn't
are not = aren't	were not = weren't
<i>Isn't</i> he with his parents?	He <i>wasn't</i> very tired.
Kas ta ei ole oma vanemate juures?	Ta ei olnud väga väsinud.

ja (2) isikuliste asesõnadega:

I am = I'm	she is = she's	we are = we're	they are = they're
he is = he's	it is = it's	you are = you're	

§ 41. Lühivastused *jaa* ja *ei* sisaldavad nii isikulist asesõna (mis asendab nimisõna) kui ka verbi vastavat pöördelist vormi:

Questions.

Answers.

<i>Is your brother</i> at home?	Yes, <i>he is</i> .	No, <i>he isn't</i> .
Kas su vend on kodus?	Jah, on.	Ei ole.
<i>Are the children</i> reading?	Yes, <i>they are</i> .	No, <i>they aren't</i> .
Kas lapsed loevad?	Jaa.	Ei.

Verb *have* (The Verb *have*).

§ 42. Verb *have* võib olla kas (1) põhiverb või (2) abiverb.

Põhiverbina verb *have* tähendab *omama* ning ta pöördelised vormid võivad olla öeldiseks:

He <i>has</i> a pencil.	She <i>had</i> a brother.
Tal on pliiats e.	Tal oli vend e.
ta omab pliiatsit.	ta omas venda.
We <i>shall have</i> a new teacher.	
Me saame uue õpetaja.	

§ 43. Abiverbina verb *have* aitab moodustada kõiki perfektivseid aegu (perfect tenses) koos põhiverbi mineviku partitsiibiga:

We <i>have been</i> there.	He <i>had come back</i> by that time.
Me oleme olnud seal.	Ta oli tulnud tagasi selleks ajaks.
I <i>have seen</i> her.	They <i>will have come back</i> by that time.
Ma olen näinud teda.	Nad on tulnud tagasi selleks ajaks (tulevikus).

§ 44. Verbil *have* on ainult neli muutevormi:

have, has, having, had.

Non-Finite and Finite Forms of the Verb *have*.
(Infiniitsed ja finiitses vormid verbist *have*.)

Non-Finite Forms	Finite Forms				
	Infinitive	Present Tense	Past Tense	Imperative	
have		1. I have	1. I had		
Present Participle	Singular	2. —	2. —		
		3. { he has she has it has	3. { he had she had it had		
Past Participle					
Plural	1. we have			1. we had	
	2. you have	2. you had	2. have!		
	3. they have	3. they had			

§ 45. Verbi *have* küsiva vormi saamiseks paigutatakse pöördeline muude teiselt kohalt aluse ette null-kohale:

Affirmative Form.

I have a nice dress.
Mul on kena kleit.
He has written his exercise.
Ta on kirjutanud harjutuse.

Interrogative Form.

Have I a nice dress?
On mul kena kleit?
Has he written his exercise?
Kas ta on kirjutanud harjutuse?

§ 46. Eitavas lauses asetseb eitus *not* või eitav asesõna *no* (= *not a, not any*) vahetult verbi *have* järel:

Affirmative Form.

She *has* many books.
Tal on palju raamatuid.
He *has* a tie.
Tal on kaelaside.
We *have seen* her.
Me nägime teda.

Negative Form.

She *has not* many books.
Tal ei ole palju raamatuid.
He *has no* tie.
Tal ei ole kaelasidet.
We *have not seen* her.
Me ei ole näinud teda.

§ 47. Küsiv-eitavas lauses asetsevad verbi *have* pöördelised muuted aluse ees, eitused *not* ja *no* aga aluse järel:

Has he *not* this book?
Have you *no* ink?

Kas tal ei ole seda raamatut?
Kas teil ei ole tinti?

§ 48. Kui verb *have* moodustab koos nimisõnaga ühe mõiste (*have breakfast — (hommikul) einestama, have dinner — lõunastama, have tea — teed jooma*), siis moodustatakse verbi *have* lihtoleviku ja lihtmineviku küsivad ja eitavad vormid abiverbi *do* abil:

— When *do you have dinner?* Millal te lõunastate?
Did you have tea at five o'clock? Kas te jõite teed kell 5?

§ 49. Kõnekeeles liituvad verbi *have* pöördelised muuted üheks sõnaks (1) eitusega *not*:

have not = haven't   has not = hasn't   had not = hadn't
 She *hasn't* any brothers.   Tal ei ole vendi.
Hasn't he this book?   Kas tal ei ole seda raamatut?

ja (2) perfektivsetes aegades isikuliste asesõnadega:

I have = I've   he has = he's   I had = I'd
 we have = we've   she has = she's   we had = we'd
 you have = you've   it has = it's   you had = you'd
 they have = they've   they had = they'd

§ 50. Lühivastused *jaa* ja *ei* sisaldavad, nagu verbi *be* puhul, asesõna ja verbi *have* vastavat pöördelist vormi:

Questions.

Answers.

<i>Has your sister a pencil-box?</i>	Yes, <i>she has.</i>	No, <i>she hasn't.</i>
Kas teie õel on pliiatsikarp?	Jah, on.	Ei ole.
<i>Have they written their exercises?</i>	Yes, <i>they have.</i>	No, <i>they haven't.</i>
Kas nad on kirjutanud oma harjutused?	Jah, on.	Ei ole.

Verb *do* (The Verb *do*).

§ 51. Verb *do* põhiverbina tähendab *tegema, toimima, täide viima*:

We *do* our duty.   She *will go* home in the evening.
 Me täidame oma kohust.   Ta läheb koju õhtul.

§ 52. Verbi *do* kasutatakse abiverbina kitsamas ulatuses kui verbe *be* ja *have*. *Do* abil moodustatakse ainult (1) kõikide põhiverbide lihtoleviku ja lihtmineviku küsivad ja eitavad vormid:

Does he *go* to school?   *Do* they *go* to school in the morning?
 Kas ta käib koolis?   Kas nad lähevad hommikuti kooli?
 I *do not like* to go there.   We *did not want* to sleep.
 Mulle ei meeldi minna sinna.   Meie ei tahtnud magada.
Do you not see him?   Kas te ei näe teda?

§ 55. Verbi *do*, nagu ka verbide *be* ja *have* lühivastused sisaldavad verbi *do* pöördelisi muuteid koos vastavate asesõnadega:

Questions.	Answers.	
<i>Does he often come here?</i>	Yes, <i>he does.</i>	No, <i>he doesn't.</i>
Kas ta sageli käib siin?	Jah (käib).	Ei (käi).
<i>Did she go to school last year?</i>	Yes, <i>she did.</i>	No, <i>she didn't.</i>
Kas ta käis koolis möödunud aastal?	Jah (käis).	Ei (käinud).

§ 56. Peale selle tarvitatakse verbi *do* pöördelisi muuteid selleks, et vältida põhiverbi kordamist (aseverb *do*):

I do not *know* her address, but my mother *does*.

Ma ei tea ta aadressi, kuid mu ema teab.

My brother *learns* better than I *do*.

Mu vend õpib paremini kui mina (õpin).

Who *took* my book? Nina *did*.

Kes võttis mu raamatu? Niina (võttis).

§ 57. Ning lõpuks verb *do* aitab väljendada tungivat palvet või soovi:

Have tea with me, *do*, girls!

Jooge minuga klaas teed, tütarlapsed, palun!

Come on Sunday, *do* come!

Tulge pühapäeval, tulge tingimata!

Verbid *shall* ja *will* (The Verbs *shall* and *will*).

§ 58. Verbide *shall* ja *will* abil moodustatakse tuleviku ajad (Future Tenses) koos põhiverbi infinitiiviga. *Shall* esineb ainsuse ja mitmuse 1. pöördega, *will* ainsuse ja mitmuse 2. ja 3. pöördega:

We *shall write* a dictation tomorrow.

Homme me kirjutame etteütluks.

She *will go* to the country in July.

Ta sõidab maale juulis.

§ 59. Küsivas lauses asetsevad verbid *shall* ja *will* aluse ees, eita-vas lauses aga järgneb neile vahetult eitus *not*:

When *will they be* at home? Millal nad on kodus (tulevikus)?

She *will not go* with them. Ta ei lähe nendega (tulevikus).

Küsiv-eitavais lauseis asetsevad *shall* ja *will* aluse ees, eitus *not* aga aluse järel:

Shall we not go together? Kas me ei lähe koos?

§ 60. Kõnekeeles *shall* ja *will* liituvad üheks sõnaks eitusega *not*, samuti isikuliste asesõnadega:

shall not = shan't   will not = won't
 I will = I'll   he will = he'll   it will = it'll
 we will = we'll   she will = she'll   they will = they'll

I *shan't* [ʃa:nt] see him if he comes late.

Ma ei näe teda, kui ta tuleb hilja.

They *won't* be late.

Nad ei jää hiljaks.

Shan't we go together?

Kas me ei lähe koos?

§ 61. Lühivastustes esinevad verbid *shall* ja *will* koos isikuliste asesõnadega (samuti nagu verbid *be*, *have* ja *do*): *Will* your brother *come* home this month? Yes, *he will*. No, *he won't*.

Future Tense of the Verb *go*.

Affirmative Form	Negative Form	Interrogative Form
1. I shall go	I shall not go	Shall I go?
2. —	—	—
3. { he will go	he will not go	Will he go?
{ she will go	she will not go	Will she go?
{ it will go	it will not go	Will it go?
1. we shall go	we shall not go	Shall we go?
2. you will go	you will not go	Shall you go? Will you go?
3. they will go	they will not go	Will they go?

Märkus. Küsiva vormi 2. pöördes on seni olnud *shall*, kuid viimasel ajal on tendents tarvitada ka *will*:

When *will* you be off? Millal te ära sõidate?

What train *shall* you take? Missuguse rongiga te sõidate?

§ 62. Verbidel *shall* ja *will* oli varem iseseisev tähendus: *shall* tähendas kohustust ja *will* — soovi, kavatsust. Need tähendusvarjundid on osalt säilinud.

Kui 1. pöördes esineb *shall* asemel *will*, siis väljendab tulevik kavatsust, soovi või tegevuse läbiviimise võimalust:

I *shall* come tomorrow.

I *will* come tomorrow.

Ma tulen homme.

Ma tulen homme.

(Lihtne tulevik.)

(Ma kavatsen tulla homme.)

Kui 2. või 3. pöördes esineb *will* asemel *shall*, siis väljendab see käsku, ähvardust või lubadust:

He <i>will</i> do it.	He <i>shall</i> do it.	You <i>shall</i> receive the book.
Ta teeb seda.	Ta teeb seda.	Te saate selle raamatu.
(Lihtne tulevik.)	(Ta peab seda tegema.)	(Ma luban anda teile selle raamatu.)

§ 63. Kui küsiva lause 2. pöördes esineb *shall* asemel *will*, siis tähendab see küsitletava soovi arvestamist:

When <i>shall</i> you be twenty?	Will you come tomorrow?
Millal sa saad 20 aastaseks?	Kas te tulete homme?
(Lihtne tulevik.)	(Kas te ei tuleks homme?)

§ 64. Verbi *will* tarvitatakse küsiva vormi 2. pöördes ka käskiva lause järel tagasihoidliku soovi väljendamiseks:

Open the door, *will you?* Avage uks, palun!

Verbid *should* ja *would* (The Verbs *should* and *would*).

§ 65. Verbide *shall* ja *will* mitmesugused tähendusvarjundid lähendavad neid modailverbidele, milledega nad sarnanevad ka selles, et neil ei ole mitte-pöördelisi muuteid — infinitiivi ja partitsiipi. Sellepärast puuduvad neil kõik liitajad.

Verbidel *shall* ja *will* on olemas ainult kaks pöördelist muudet: oleviku jaoks *shall* ja *will* ning mineviku jaoks *should* ja *would*.

§ 66. Verbe *should* (minevik sõnast *shall*) ja *would* (minevik sõnast *will*) tarvitatakse kaudse tuleviku moodustamiseks (Future in the Past), mis väljendab tuleviku tegevusi ja olukordi mineviku lähtekohast. *Should* (nagu *shall*) esineb 1. pöördes ja *would* (nagu *will*) 2. ja 3. pöördes:

I *said* (that) I *should* come back very soon.
Ma ütlesin, et tulen õige pea tagasi.
He *thought* (that) he *would* be there in time.
Ta mõtles, et ta jõuab sinna õigeks ajaks.

§ 67. Seoses verbi *like* infinitiiviga tähendavad verbid *should* ja *would* — *tahaksin*, *sooviksin* (*tahaksid*, *sooviksid* jne.):

I *should* like to speak English.
Ma tahaksin rääkida inglise keelt.
They *would* like to do that.
Nad tahaksid teha seda.

§ 68. Et mitte korrata verbi, jäetakse *I should like, he would like* järel ainult partikkel *to* ilma järgneva infinitiivita:

Would you *like to go* with us? Kas te tahaksite minna meiega?
Yes, I *should like to* (go). Jah, ma tahaksin (minna).

§ 69. Verb *should* (kõikide ains. ja mitm. pöörete jaoks) esineb modaalverbina tähenduses *peaks, tuleks, oleks tarvis*:

You *should* not go out in the rain.
Te ei peaks vihma kätte minema.

Erinevus verbide *must* ja *should* vahel on järgmine: Verb *must* väljendab tegevuse sooritamise vajalikkust, kohustuslikkust. Verb *should* väljendab hoiatust, nõuannet või teatud asjaolude poolt väljakutsutud vajadust:

We *must go* to school every day, except Sunday.

Me peame käima koolis iga päev peale pühapäeva.

You *must leave* before 5 o'clock, or you will be late.

Te peate lahkuma enne kella viit, või muidu te hilinete.

Schoolchildren *should go* to bed before 10 o'clock.

Õpilased peaksid heitma magama enne kella kümnet.

You look quite ill, you *should go* to the doctor.

Te näite üsna haige, te peaksite minema arsti juurde.

You *should put on* your blue dress, you look so nice in it.

Te peaksite panema selga sinise kleidi, te näite nii kena selles.

I know I *should go* there, but I have no time just now.

Ma tean, et ma peaksin sinna minema, kuid mul ei ole aega praegu.

MODAALVERBID (MODAL VERBS).

§ 70. Modaalverbid *can* — *võin, suudan, oskan*¹⁾, *may* — *tohin, võin, must* — *pean, ought* — *peaksin, need* — *tarvitsen, vajan* moodustavad täiesti eraldi seisva rühma, erineva nii põhi- kui ka abiverbidest.

Modaalverbid ei esine iseseisvalt, neile järgneb alati põhiverbi infinitiiv. Ka eesti keeles on nende verbide mõte poolik, kui neile ei järgne põhiverbi infinitiiv. Inglise keeles moodustavad modaalverbid alles koos põhiverbiga *õeldise*:

I *can go* there. Ma võin minna (olen võimeline minema) sinna.
He *may go* there. Ta võib (tohib) minna sinna.

1) Modaalverbidel ei ole infinitiivi-vormi.

I *must go* there. Ma pean minema sinna.
I *ought to go* there. Ma peaksin minema sinna.
He *need not go* there. Tal ei tarvitse minna sinna.

Modaalverbid ei väljenda tegevust ennast, vaid ainult põhiverbiga väljendatud tegevuse sooritamise võimalikkust või vajalikkust.

Verbid *can* ja *may* (The Verbs *can* and *may*).

§ 71. Mõlemad verbid, *can* ja *may*, väljendavad võimalust. Erinevus nende vahel seisneb järgnevas: verb *can* tähendab füüsilist võimalust või oskust:

I *can read* English. = I *am able to read* English.
Ma oskan lugeda inglise keelt. = Ma olen võimeline lugema inglise keelt.

Verb *may* tähendab võimalust, mis on tingitud teiselt isikult saadud loast:

May I go home? = *Do you allow me to go* home?
Kas ma võin minna koju? = Kas te lubate mul minna koju?

§ 72. Verbil *may* on veel teine tähendus — peaverbis väljendatud tegevuse või seisukorra võimalikkuse oletus:

He *may be* asleep. = Perhaps he is asleep.
Ta võib-olla magab. = Võib-olla ta magab.

Verb *must* (The Verb *must*).

§ 73. Verb *must* väljendab kohustust või sundi:

I *must do* that. = I *have to do* that.
Ma pean seda tegema. = Mul on tarvis seda teha.

Verbil *must* on veel teine tähendus — tõenäolisus:

He *must be* asleep. = Ta arvatavasti magab.

Verb *ought* (The Verb *ought*).

§ 74. Verb *ought* väljendab tagasihoidlikku sundi (moraalset kohustust):

You *ought to learn* more.
Te peaksite rohkem õppima.

Verb *need* (The Verb *need*).

§ 75. Verb *need* võib olla ka põhiverbiks tähendusega *vajama, tarvitsema*:

He *does not need to go* there. Tal ei ole vaja minna sinna.

Modaalverbina *need* tarvitatakse peamiselt küsivais ja eitavais lauseis tähenduses *tarvitsema, vajama*:

Need I go there? Tarvitsen ma minna (pean ma minema) sinna?

He *need not go* there. Tal ei ole vaja (ta ei tarvitse) minna sinna.

§ 76. Modaalverbid *can, may, must, ought, need (not)* on ühtlasi defektiivsed verbid (defective verbs), kuna neil puuduvad mitte-pöördelised vormid — infinitiiv ja partitsiivid — ning järelikult ka need ajad, mis moodustatakse abiverbidest koos mitte-pöördeliste vormidega.

Samasugused defektiivsed verbid on ka abiverbid *shall* ja *will*, millel on ainult kaks pöördelist vormi — *shall—should* ja *will—would*, ning mis on lähedased verbidele *can, may, must, ought, need (not)* ka oma modaalse iseloomu tõttu.

§ 77. Verbid *can* ja *may* omavad kaks vormi: *can* ja *may* lihtoleviku jaoks ja *could* ja *might* lihtmineviku jaoks. Teistes ajavormides väljendatakse võimalikkust verbiga *be able*, mis seoses põhiverbi infinitiiviga, mille ees seisab partikkel *to*, tähendab *võimeline olema*:

Present Tense.	Past Tense.	Future Tense.
He <i>can</i> do it.	He <i>could</i> do it.	—————
He <i>is able</i> to do it.	He <i>was able</i> to do it.	He <i>will be able</i> to do it.
Ta võib teha seda.	Ta võis teha seda.	Ta võib teha seda (tulevikus).

§ 78. Verbil *must* on ainult üks muude — oleviku jaoks. Teistes ajavormides asendab teda verb *have (to)*, mis seoses põhiverbi infinitiiviga, mille ees seisab partikkel *to*, tähendab *sunnitud olema*.

Present Tense.	Past Tense.	Future Tense.
He <i>must</i> go there.	—————	—————
He <i>has to</i> go there.	He <i>had to</i> go there.	He <i>will have to</i> go there.
Ta peab minema sinna.	Ta pidi minema sinna.	Ta peab minema sinna (tulevikus).

§ 79. Verbil *ought* on ainult üks vorm, mida tarvitatakse koos infinitiiviga. Puuduvad vorme asendab *to be obliged (to)*, mis seoses põhiverbi infinitiiviga, mille ees seisab partikkel *to*, tähendab *kohustatud olema*. Verbi *ought* asendab mõnikord *should*.

I <i>ought</i> to go home.	I <i>ought</i> to have gone.
Ma peaksin koju minema.	Ma oleksin pidanud minema.

Verb *ought* erineb teistest modaalverbidest selle poolest, et ta nõuab enese järel infinitiivi partikliga *to*.

§ 80. Verbil *need* põhiverbina on kõik vormid, kuid modaalverbina on tal ainult üks vorm — lihtolevik:

We *need not* take the tram.

Meil ei tarvitse sõita trammiga.

§ 81. Modaalverbid *can, may, must, ought, need (not)* kui ka abiverbid *shall* ja *will* ei oma lihtoleviku ainsuse 3. pöördes lõppu -s:

he can, he may, he must, he ought, he need not, he shall, he will.

§ 82. Modaalverbidetele järgneb põhiverb ilma partiklita *to*, välja arvatud *ought (to)*:

Infinitiiv modaalverbi järel.

I *can read* English.

Ma oskan lugeda inglise keelt.

He *must read* English.

Ta peab lugema inglise keelt.

He *may come in*.

Ta võib sisse tulla.

He *need not go* there.

Ta ei tarvitse minna sinna.

Infinitiiv muu verbi järel.

I *like to read* English.

Ma armastan lugeda inglise keelt.

He *wants to read* English.

Ta tahab lugeda inglise keelt.

He *is allowed to come in*.

Teda lubatakse sisse tulla.

He *does not want to go* there.

Ta ei taha minna sinna.

Modaalverbi järel võib põhiverb kordumisel ära jääda:

I *cannot read* French, but she *can*.

Mina ei oska lugeda prantsuse keelt, kuid tema oskab.

§ 83. Modaal- ja abiverbid, vastandina muudele verbidele, moodustavad küsiva vormi ilma verbi *do* abita.

0	I	II	III	IV
<i>Can</i> Saate	you teie	bring tuua	the book raamatu	tomorrow? homme?
<i>May</i> Võib	he ta	come tulla	— —	on Sunday? pühapäeval?
<i>Must</i> Peab	I ma	go minema	— —	there at once? sinna kohe?
<i>Ought</i> Peaksin	I ma	to go minema	— —	there? sinna?
<i>Need</i> Tarvitseb	he ta	meet kohata	you teid	at the station? jaamas?

§ 84. Eitavas vormis eitus *not* järgneb vahetult modaalverbidele *can, may, must, ought, need* (verb *can* liitub eitusega *not* üheks sõnaks):

He *cannot* come back so soon. Ta ei saa tulla (ei ole võimeline tulema) tagasi nii ruttu.

He *may not* be there. Teda võib-olla ei ole seal.

He *must not* smoke here. Ta ei tohi suitsetada siin.

He *ought not* to go. Ta ei peaks minema.

He *need not* bring the book. Ta ei tarvitse tuua raamatut.

Küsiv-eitavais lauseis verbid *can, may, must, ought, need* asetsevad aluse ees, eitus *not* aga aluse järel:

Can he not speak slowly? Kas ta ei saa rääkida aeglaselt?

Need we not take the tram? Kas meil ei tarvitse sõita trammiga?

§ 85. Kõnekeeles verbid *can, may, must, ought, need* liituvad üheks sõnaks järgneva eitusega *not* (nagu abiverbidki):

cannot = can't   may not = mayn't   ought not = oughtn't
could not = couldn't   must not = mustn't   need not = needn't

You *mustn't* go near that dog, it bites.

Te ei pea minema (ärge minge) selle koera lähedale, ta hammustab.

You *needn't* run, you won't be late.

Te ei tarvitse joosta, te ei hiline.

§ 86. Nagu abiverbidki, esinevad modaalverbid *can, may, must, need* jaatavates ja eitavates lühivastustes koos vastavate isikuliste asesõnadega:

Questions.

Answers.

<i>Can you</i> come tomorrow?	Yes, <i>I can.</i>	No, <i>I can't.</i>
Kas te saate tulla homme?	Jah, saan.	Ei saa.
<i>May I</i> smoke here?	Yes, <i>you may.</i>	No, <i>you can't.</i>
Tohib siin suitsetada?	Jah, tohib.	Ei tohi.
<i>May I</i> go and play?	Yes, <i>you may.</i>	No, <i>you mustn't</i> (do your work first).
Kas ma tohin minna mängima?	Jah, tohid.	Ei tohi.
<i>Must I</i> come back here?	Yes, <i>you must.</i>	No, <i>you needn't.</i>
Kas ma pean tulema tagasi siia?	Jah, pead.	Ei pea (Ei tarvitse).
<i>Need I</i> go there at once?	Yes, <i>you must.</i>	No, <i>you needn't.</i>
On mul vaja sinna kohe minna?	Jah, on.	Ei ole.

Märkusi. 1. Jaatav vastus küsimusele verbiga *may* on ka *may*, kuid eitavas vastuses on *can't* või *mustn't* — *ei tohi*.

2. Jaatav vastus küsimusele verbiga *must* on ka *must*, kuid eitav vastus on *needn't*.

3. Jaatav vastus küsimusele verbiga *need* on *must*, eitav vastus — *needn't*.

INFINITIIV JA PARTITSII BID. (INFINITIVE AND PARTICIPLES.)

§ 87. Verbi mitte-pöördelised vormid — infinitiiv ja partitsiibid (tegevusnimi ja kesksõnad) — aitavad koos abiverbidega (auxiliary verbs) moodustada kõiki liitaegu.

Infinitiiv (Infinitive).

§ 88. Infinitiiv koos abiverbi *do* vastavate vormidega — *do*, *does*, *did* — aitab moodustada:

(1) Oleviku ja mineviku küsivat ja eitavat vormi:

Do you mean the man with a cloak on his shoulders?

Kas te mõtlete meest mantliga õlgadel?

He did not hear any noise.

Ta ei kuulnud mingit müra.

(2) Käskiva kõneviisi (Imperative) eitavat vormi:

Don't be late, I can't wait for you.

Ärge hilinege, ma ei saa oodata teid!

(3) Koos abiverbidega *shall* ja *will* aitab infinitiiv moodustada tulevikku (Future Tense):

It will be cold and wet in the forest.

Metsas on külm ja märg (tulevikus).

I shall explain it to you.

Ma seletan selle teile.

(4) Koos abiverbidega *should* ja *would* aitab infinitiiv moodustada kaudset tulevikku (Future in the Past):

He thought that he *would spend* the summer near the sea.

Ta mõtles, et veedab suve mere lähedal.

We knew that we *should see* him very soon.

Me teadsime, et näeme teda õige pea.

§ 89. Infinitiiv moodustab koos vastavate abiverbidega *do, does, did; shall, should; will, would* verbi pöördelisi muuteid, mis ka eesti keelde tõlgitakse pöördeliste muudetega:

(At) what time *does* he *get up*? Mis kella ajal ta tõuseb üles?

I *don't like* coffee, I like tea. Ma ei armasta kohvi, ma armastan teed.

I *shall try* first. Ma katsetan esimesena.

§ 90. Infinitiiv mitte ainult ei aita moodustada liitaegu, vaid esineb ka iseseisvalt ning tõlgitakse sel juhul eesti keelde infinitiiviga:

I decided *to go* at once.

Ma otsustasin minna otsekohe.

Mother promised *to take* me to the cinema.

Ema lubas viia mind kinno.

We must always *do* our duty.

Me peame alati täitma oma kohust.

Kuid mõnel juhul ei kõla infinitiiv eesti keeles loomulikult ning tõlkimisel tuleb leida mõni teine vorm:

They were surprised *to see* me so early.

Nad olid üllatatud nähes mind nii vara.

§ 91. Kui põhiverb asetseb abiverbide *do, does, did; shall, should; will, would* järel, siis seisab ta ilma partiklita *to*:

He *would like* to explain everything to you.

Ta tahaks seletada teile kõik.

He *will not go* there at once.

Ta ei lähe sinna kohe.

Ka modaalverbide *can, could; may, might; must; need (not)* järel seisab infinitiiv ilma partiklita *to*:

You *may read* this letter.

Te võite lugeda seda kirja.

They *needn't copy* the dictation.

Nad ei tarvitse ümber kirjutada etteütlust.

Kui aga infinitiiv järgneb teisele põhiverbile, siis seisab ta ees partikkel *to*:

Henry *asked* Mary *to play* some more Tchaikovsky.

Henry palus Mary't mängida veel midagi Tšaikovskist.

She *wants to speak* to him when he comes home.

Ta tahab rääkida temaga, kui ta tuleb koju.

§ 92. Et vältida infinitiivi kordamist, võib partikkel *to* seista ilma infinitiivita:

Let them *learn* this poem by heart if they want *to* (learn it).

Õppigu nad see luuletus pähe, kui nad tahavad.

Would you like to *sing* this song? Yes, we should like *to*.

Kas te tahaksite laulda seda laulu? Jah, tahaksime.

§ 93. Eitus *not*, nagu tavaliselt eesti keeleski, asetseb infinitiivi ees:

Father asked me *not to be* late.

Isa palus mind mitte hilineda.

I promised *not to be* angry with her.

Ma lubasin mitte pahandada temaga.

Partitsiibid (Participles).

§ 94. Oleviku ja mineviku partitsiibid (kesksõnad), nagu infinitiivi, aitavad moodustada liitaegu.

Oleviku partitsiip (Present Participle) koos vastavate abiverbi *be* vormidega — *am, is, are, was, were* — aitab moodustada kõiki kestvaid vorme:

She *is reading* a very interesting book.

Ta loeb väga huvitavat raamatut.

He *was smiling* at me all the time.

Ta naeratas mulle kogu aja.

§ 95. (1) Mineviku partitsiip (Past Participle) koos abiverbi *have* vastavate vormidega — *have, has, had* — aitab moodustada kõiki perfektivseid aegu (Perfect Tenses):

I *have never heard* of him. Ma ei ole kunagi kuulnud temast.

He *had finished* his work by that time.

Ta oli lõpetanud töö seks ajaks.

(2) Mineviku partitsiip koos abiverbi *be* vormidega — *am, is, are, was, were* — aitab moodustada kõiki passiivi aegu (Passive Voice):

He *is known* by everybody.

Teda tuntakse igäühe poolt.

He *was invited* to dinner by his friend.

Ta oli kutsutud lõunale oma sõbra poolt.

§ 96. Koos abiverbide vastavate vormidega moodustavad partitsiibid pöördelisi muuteid, mis ka eesti keelde tõlgitakse pöördeliste muudetega:

Verb *be* + *-ing* (Present Participle) = Continuous Tenses.

Mary *is waiting* for me. Mary ootab mind.

He *was writing* an exercise, when I rang him up.

Ta kirjutas harjutust, kui ma helistasin talle.

Verb *have* + Past Participle = Perfect Tenses.

He *has learned* this poem by heart.

Ta on õppinud selle luuletuse pähe.

Verb *be* + Past Participle = Tenses in the Passive Voice.

First the text *is translated*.

Esiteks tõlgitakse tekst.

The letter *was received* only yesterday.

Kiri saadi alles eile.

§ 97. Partitsiibid mitte ainult ei aita moodustada liitaegu, vaid esinevad ka iseseisvalt, kusjuures nad tõlgitakse eesti keelde samuti partitsiipidega.

Niihästi oleviku kui ka mineviku partitsiibid võivad oma dussõnaliste partitsiipidena (participial adjectives) olla nimi-sõna täiendiks (attribute):

Look at the baby, look at its *smiling* face!

Vaadake last, vaadake ta naeratavat nägu!

They used *dried* mud for the walls.

Nad kasutasid kuivatatud savi seinte jaoks.

Peale selle võib mineviku partitsiip olla lause predikatiiviks (öeldistäiteks — predicative):

The wolf *was dressed* in sheep's clothing.

Hunt oli riietatud lamba nahasse.

She *was surprised* when she heard that.

Ta oli üllatatud, kui ta kuulis seda.

§ 98. Nii oleviku kui ka mineviku partitsiibid esinevad ka eraldatud täienditena, mis asendavad täiendlauseid. Eesti keelde tõlgitakse nad partitsiipidega:

{ Ask the little boy *who is sitting* beside him.

{ Ask the little boy *sitting* beside him.

Küsige tema kõrval istuvalt poisikeselt.

{ Show me a story *which was translated* by your son.

{ Show me a story *translated* by your son.

Näidake mulle teie poja poolt tõlgitud jutustust.

§ 99. Oleviku partitsiip võib olla eraldatud määrus, mis asendab pöördelisi muuteid liitlauseis, lauserinnas ja lausepõimis. Neil juhtudel tõlgitakse oleviku partitsiip eesti keelde enamasti des-gerundiiviga (da-tegevusnime seesütlevaga):

{ He was *smiling* as he came forward.

{ He came forward *smiling*.

Ta tuli naeratades ettepoole.

Coming back from the kitchen...

Tulles köögist tagasi...

Gerundium (Gerund).

§ 100. Gerundiumil on sama lõpp (-ing) nagu oleviku partitsiibil, kuid tähenduselt ta erineb temast.

Oleviku partitsiibile on omased verbi ja omadussõna tunnused:

reading — lugedes, lugev

the *shining* buttons — läikivad nõöbid

Gerundium aga omab verbi ja nimisõna tunnuseid. Lauses ta võib olla aluseks või sihitiseks. Eesti keelde tõlgitakse gerundium kas teonimega või infinitiiviga:

Reading is useful. Lugemine on kasulik.

I like *reading*. Ma armastan lugeda.

He is fond of *fishing*. Ta armastab kalastada.

She thinks of *going* there tomorrow.

Ta mõtleb sõita sinna homme.

He liked my plan of *spending* the summer in the country.

Talle meeldis mu plaan veeta suvi maal.

She stopped *writing* when she saw me.

Ta lakkas kirjutamast, kui ta nägi mind.

Instead of *going* to the theatre, he went to the cinema.

Selle asemel et minna teatrisse, ta läks kinno.

§ 101. Kui gerundiumi ees on eessõna *by*, siis tõlgitakse gerundium eesti keelde des-gerundiiviga, kui aga eessõna *without*, siis ma-tegevusnime ilmaütleva käändega:

I helped Mother *by washing* the dishes.

Ma aitasin ema, pestes sööginõud puhtaks.

She hid her money *by putting* it into her shoe.

Ta peitis raha, pannes selle kinga sisse.

They passed me *without recognizing* me.
Nad möödusid minust, mind ära tundmata.

He walked very quickly *without stopping* to rest.
Ta käis väga kiiresti, peatumata puhkamiseks.

§ 102. Oleviku partitsiipi ja gerundiumi nimetatakse *-ing*-vormideks. *ing*-vormi funktsioonid on järgmised:

ing-vormi funktsioonid.

(1) Pöördelise verbi osis (kestev vorm)	He <i>is smiling</i> .	Ta naeratab.
(2) Omadussõnaline partitsiip	I like to look at her <i>smiling</i> face.	Ma armastan vaa- data ta naerata- vat nägu.
(3) Partitsiip	Look at that baby <i>smiling</i> at its sis- ter!	Vaadake seda oma õele naeratavat beebit!
(4) Partitsiip (des-gerundiiv)	He came up to us <i>smiling</i> .	Ta lähenes meile naeratades.
(5) Gerundium	She did not stop <i>smiling</i> .	Ta ei lakanud nae- ratamast.

AJAD (TENSES).

§ 103. Välja arvatud kaks aega — olevik ja minevik — moodus-
tatakse kõik ajad inglise keeles abiverbide abil koos mitte-
pöördeliste vormidega — infinitiivi ja partitsiipidega.

Inglise keeles on verbil kindlas kõneviisis (Indicative Mood) neli
aega: olevik (Present), minevik (Past), tulevik (Future) ja kaudne tule-
vik (Future in the Past).

Igal ajal on neli ajavormi (tenses): põhi-, kestev, perfektivne ja
kestev-perfektivne (Perfect Continuous). Kokku on ajavorme 16:

**Tenses in the Active Voice.
Indicative Mood.**

Time Tense	Present	Past	Future	Future in the Past
Primary	Present Tense Olevik	Past Tense Minevik	Future Tense Tulevik	Future Tense in the Past Kaudne tulevik
Continuous	Present Continuous Kestev olevik	Past Continuous Kestev minevik	Future Continuous Kestev tulevik	Future Continuous in the Past Kestev kaudne tulevik
Perfect	Present Perfect Eelolevik	Past Perfect Eelminevik	Future Perfect Eeltulevik	Future Perfect in the Past Kaudne eeltulevik
Perfect Continuous	Present Perfect Continuous Kestev eelolevik	Past Perfect Continuous Kestev eelminevik	Future Perfect Continuous Kestev eeltulevik	Future Perfect Continuous in the Past Kestev kaudne eeltulevik

Märkusi. 1. Tabelis on esile tõstetud kaks ajavormi, mis moodustatakse ilma abiverbideta.

2. Mitte kõik 16 ajavormi ei leia ühtlast kasutamist keeles. Eriti viimane, neljas rühm (Perfect Continuous), esineb tunduvalt harvemini kui ülejäänud ajavormid.

Põhiajad (Primary Tenses).

§ 104. Põhiaegadeks nimetatakse olevikku, minevikku ja tulevikku (Present, Past and Future).

Kaks põhiaega — olevik ja minevik — kujundatakse verbi algvormist, kolmas aga — tulevik — moodustatakse abiverbide *shall* ja *will* abil koos põhiverbi infinitiiviga.

Põhijad.
(Primary Tenses.)

Present	Past	Future
<p><i>I write</i> many letters. Ma kirjutan palju kirju.</p>	<p><i>I wrote</i> many letters. Ma kirjutasin palju kirju.</p>	<p><i>I shall write</i> many letters. Ma kirjutan (tulevikus) palju kirju.</p>

Present Tense.

§ 105. Olevik väljendab (1) alaliselt või tavaliselt asetleidvat tegevust ja (2) üksteisele järgnevaid tegevusi:

The sun *rises* in the East.
Päike tõuseb idast.

Peter *gets up* at seven o'clock. He *dresses* and *washes*. Then he *has* his breakfast and *goes* to school.

Peeter tõuseb kell 7. Ta riietub ja peseb end. Siis ta einestab ja läheb kooli.

The sun *begins to shine*. The man *feels hot* and he *takes off* his cloak.

Päike hakkab paistma. Mehel hakkab soe ning ta võtab mantli seljast.

§ 106. Olevikku tarvitatakse ka tuleviku asemel määruslauseis (mis vastavad küsimustele *in what case?*, *when?*, *how long?* — *missugusel juhul?*, *millal?* *kui kaua?*) alistavate sidesõnade *if*, *when* — *kui*, *before* — *enne kui*, *after* — *pärast seda kui*, *till* — *seni kui*, *as soon as* — *niipea kui* järel:

I shall speak to him *when* he comes back.

Ma räägin temaga, kui ta tuleb tagasi.

She will read the book *till* it is dark.

Ta loeb raamatut, kuni pimeneb.

If he comes to Tallinn, we shall see him.

Kui ta sõidab Tallinna, siis me näeme teda.

As soon as he comes home, give him this letter.

Niipea kui ta tuleb koju, andke talle see kiri.

Nagu näiteist selgub, on ainult pealause verb tulevikus, sidesõnadega *if*, *when* jne. algavais kõrvallauseis esineb aga tuleviku asemel olevik.

Past Tense.

§ 107. Minevik väljendab tegevust või olukorda, mis leidis aset täiesti möödunud ajas, millel pole seost olevikuga. Minevikku tarvatakse jutustamisel mineviku sündmustest:

I often *met* him last year. Ma kohtasin teda sageli möödunud aastal.

I *met* him an hour ago. Ma kohtasin teda tund aega tagasi.

Future Tense.

§ 108. Tulevik väljendab tegevust või olukorda, mis leiab aset tulevikus:

I *shall meet* him this winter. Ma kohtan temaga talvel.

I *shall meet* him tomorrow. Ma kohtan temaga homme.

Passiivsed põhiajad.

§ 109. Passiivseid põhiaegu omavad ainult transitiivsed (sihilised) verbid, s. o. verbid, millel võib olla sihitis (object):

take — võtma, give — andma, receive — saada, translate — tõlkima, write — kirjutama, read — lugema jne.

Kõik passiivsed ajad moodustatakse abiverbi *be* abil koos põhiverbi mineviku partitsiibiga:

Active Voice.

I *receive* many letters.

Ma saan palju kirju.

Passive Voice.

Many letters *are received* (by me).

Palju kirju saadakse (minu poolt).

Kui muudame aktiivlause passiivlauseks, saab aktiivlause sihitis passiivlause aluseks. Aktiivlause alus paigutatakse öeldise järele eessõnaga *by* (*by what? — mille poolt? või by whom? — kelle poolt?*). Aktiivlause asesõnaline alus jäetakse harilikult passiivis ära.

Active Voice.

Peter painted *this picture*.

Peeter maalis selle pildi.

Who painted this picture?

Kes maalis selle pildi?

Passive Voice.

This picture was painted by Peter.

See pilt maaliti Peetri poolt.

By whom was this picture painted?

Kelle poolt maaliti see pilt?

§ 110. Oma tähenduselt ja tarvitamisviisilt vastavad passiivsed põhiajad aktiivsetele põhiaegadele. Eesti keelde tõlgitakse nad umbisikuliselt tegumoega.

Active Voice.**Passive Voice.****Present Tense.**

Ann translates every text.
 Ann tõlgib iga teksti.
Every child reads these books.
 Iga laps loeb neid raamatuid.

Every text is translated by Ann.
 Iga tekst tõlgitakse Anne poolt.
These books are read by every child.
 Neid raamatuid loetakse iga lapse poolt.

Past Tense.

We built many new roads last year.
 Me ehitasime palju uusi teid möödunud aastal.
They finished their work very soon.
 Nad lõpetasid (oma) töö väga kiiresti.

Many new roads were built (by us) last year.
 Möödunud aastal ehitati (meie poolt) palju uusi teid.
Their work was finished (by them) very soon.
 Töö lõpetati (nende poolt) väga kiiresti.

Future Tense.

We shall build many new roads next year.
 Me ehitame palju uusi teid tuleval aastal.
We shall invent new ways of travelling.
 Me leiutame uusi liiklemisviise.

Many new roads will be built (by us) next year.
 Tuleval aastal ehitatakse (meie poolt) palju uusi teid.
New ways of travelling will be invented (by us).
 (Meie poolt) leiutatakse uusi liiklemisviise.

§ 111. Passiiv on inglise keeles palju enam levinud kui eesti keeles:
 He was laughed at by everybody. Kõik naersid teda.
 The grass has been dried by the sun. Päike on kuivatanud rohu.

§ 112. Infinitiivi vormi kasutatakse passiivis väga sageli ka modaalverbide *can, may, must, ought, need* järel:

These goods *can be carried* in a cart.
 Neid kaupu võib vedada veovankriga.
 This text *must be translated* very well.
 Seda teksti peab tõlkima väga hästi.

Continuous Tenses.

§ 113. Kestev aeg (Continuous Tense) väljendab kestva tegevust või olukorda, s. o. tegevust või olukorda, mis algas enne antud momenti olevikus, minevikus või tulevikus ning mis kestab pidevalt edasi antud momendil.

Kestvad ajad moodustatakse abiverbi *be* vastavate aegade abil koos põhiverbi *oleviku partitsiibiga*.

Continuous Tenses.

Present Continuous Tense	Past Continuous Tense	Future Continuous Tense
<p><i>I am writing</i> a letter (now). Ma kirjutan kirja (praegu).</p>	<p>(1) <i>I was writing</i> a letter at that time. Sel ajal ma kirjutasin kirja.</p> <p>(2) <i>I was writing</i> a letter when she came back. Ma kirjutasin (parajasti) kirja, kui ta tuli tagasi.</p> <p>(3) <i>I was writing</i> a letter from 3 till 3.30. Ma kirjutasin kirja kella 3—3.30.</p>	<p>(1) <i>I shall be writing</i> a letter at that time. Sel ajal ma kirjutan kirja (tulevik.).</p> <p>(2) <i>I shall still be writing</i> my letter when she comes back. Ma kirjutan (ikka veel) kirja, kui ta tuleb tagasi.</p> <p>(3) <i>I shall be writing</i> a letter from 3 till 3.30. Ma kirjutan kirja kella 3—3.30 (tulevikus).</p>

Märkus. Nagu tabelist nähtub, sarnaneb kestva mineviku ja kestva tuleviku tarvitamine.

Present Continuous Tense.

§ 114. Kestev olevik (Present Continuous Tense) väljendab üldreeglina tegevust kui protsessi, mis kestab kõnemomendil, s. o. praegu.

Present Tense.

I go to school.
Ma käin koolis (üldse).

Present Continuous Tense.

I am going to school.
Ma lähen kooli (praegu, olen minemas).

§ 115. Infinitiivi *be going* kestev vorm (koos mõne muu verbi infinitiiviga) tähendab *k a v a t s e m a* (midagi tegema hakata):

I am going to write a letter. Ma kavatsen hakata kirjutama kirja.
I was going to have breakfast when somebody rang the bell.
Ma kavatsesin hakata einestama, kui keegi helistas kella.

§ 116. Kestvat olevikku tarvitatakse ka tuleviku asemel:

What *are you doing* tomorrow?

Mis sa teed homme?

I am going to Moscow tonight.

Ma sõidan Moskvasse täna õhtul.

Past Continuous Tense.

§ 117. Kestev minevik (Past Continuous Tense) väljendab tegevust kui protsessi, mis kulges minevikus antud momendil või möödunud ajavahemikus:

- (1) The child *was sleeping* at that time.
Laps magas sel ajal.
- (2) The child *was sleeping* when I came back.
Laps magas, kui ma tagasi tulin.
- (3) The child *was sleeping* from one till three o'clock.
Laps magas kella ühest kolmeni.

Future Continuous Tense.

§ 118. Kestev tulevik (Future Continuous Tense) väljendab pidevat tegevust või olukorda, mis kestab antud tulevikumomendil või mis toimub tulevikus teatud ajavahemikus.

- (1) The child *will be sleeping* at that time.
Laps magab (tulevikus) sel ajal.
- (2) The child *will still be sleeping* when I come back.
Laps magab veel, kui ma tulen tagasi (tulevikus).
- (3) The child *will be sleeping* from one till three o'clock.
Laps magab (tulevikus) kella ühest kella kolmeni.

Märkus. The child *will be sleeping* when I *come back* — kõrvallauses on tuleviku asemel olevik (vt. § 106).

Verbs with No Continuous Tenses.

§ 119. Järgmised, peamiselt meeltetegevust ja tundmust väljendavad verbid ei oma kestvaid aegu:

see	—	nägema
hear	—	kuulma
feel	—	tundma
know	—	teadma
love	—	armastama
hate	—	vihkama
mean	—	tähendama
seem	—	näima
be	—	olema
have	—	omama
need	—	vajama
like	—	armastama, sallima
fear	—	kartma
believe	—	uskuma
recognize	—	ära tundma
understand	—	mõistma

Need verbid tähendavad juba iseenesest teatud perioodiga piiratud kestvat tegevust, nagu see on iseloomulik kestvatele aegadele.

Present Continuous Tense.

He *is looking* at the sky.

Ta vaatab taevast.

We *are listening* to the music.

Me kuulame muusikat.

Present Tense.

He *sees* the sky.

Ta näeb taevast.

We *hear* a noise.

Me kuuleme müra.

Perfektiivsed ajad (Perfect Tenses).

§ 120. Perfektiivsed ajad (Perfect Tenses) väljendavad tegevust või olukorda, mis on lõpule viidud teatud momendiks või alustatud enne teatavat momenti olevikus, minevikus või tulevikus. Põhiaegade suhtes neid võib nimetada eelaegadeks.

Perfektiivsed ajad moodustatakse abiverbi *have* vastavate aegade abil koos põhiverbi mineviku partitsiibiga:

Perfect Tenses.

Present Perfect Tense Eelolevik	Past Perfect Tense Eelminevik	Future Perfect Tense Eeltulevik
<p><i>I have written</i> a letter.</p> <p>Ma olen kirjutanud kirja.</p>	<p>(1) <i>I had written</i> a letter by that time.</p> <p>Ma olin kirjutanud kirja valmis seks ajaks.</p> <p>(2) <i>I had written</i> a letter when she came back.</p> <p>Ma olin kirjutanud kirja valmis, kui ta tuli tagasi.</p>	<p>(1) <i>I shall have written</i> a letter by that time.</p> <p>Ma olen kirjutanud kirja valmis seks ajaks (tulevikus).</p> <p>(2) <i>I shall have written</i> a letter when she comes back.</p> <p>Ma olen kirjutanud kirja valmis, kui ta tuleb tagasi (tulevikus).</p>

M ä r k u s. I shall have written a letter when she *comes back* — kõrvallause on siin tuleviku asemel olevik (§ 126 kohaselt).

Present Perfect Tense (Eelolevik). (Perfektiivne olevik).

§ 121. Present Perfect Tense väljendab olevikule eelnevat tegevust või olukorda, mis on seotud olevikuga: 1) ajaühiku edasikestmisega, 2) tegevuse edasikestmisega, 3) tagajärgedega. Eelolevikku ei tarvitata selgelt väljendatud mineviku ajaühikuga.

N ä i t e i d: 1. *You have made* the same mistake twice *today* (tegevus on lõppenud, ajaühik kestab).

2. *He has lived* in this village all his life (tegevus kestab, s. o. ta elab praegu edasi samas külas).

3. *I have opened* the door for you (tagajärg on olemas, s. o. uks on lahti).

I have finished my work (= töö on lõpetatud).

§ 122. Laused *I received a letter yesterday* (Past Tense) ja *I have received a letter* (Present Perfect Tense) võib tõlkida eesti keelde ühtemoodi:

Ma sain kirja eile.

Ma sain kirja.

Esimeses lauses toimub tegevus minevikus ning tegevuse aja määrab ära sõna *eile*, mis eraldab tegevuse käesolevast momendist.

Teises lauses ulatuvad tegevuse tagajärjed olevikku. Selles lauses ei ole näidatud, millal tegevus toimus, ning see ongi iseloomulik Present Perfect Tense ajavormile.

§ 123. Minevikus lõpetatud tegevusele, millel ei ole seost olevikuga, vihjavad tavaliselt minevikku tähendavad sõnad:

yesterday — eile	two days (hours) ago — kaks
last week — möödunud nädalal	päeva (tundi) tagasi
last summer — möödunud suvel	on Tuesday — teisipäeval
at that time — sel (tol) ajal	in the year 1940 — 1940. aastal

Nende kindlat aega tähistavate sõnadega tarvitatakse ajavormi Past Tense; samuti tarvitatakse ajavormi Past Tense küsimustes, mis algavad küsisõnaga *when?*.

When did you come back to Tallinn?
Millal te tulite tagasi Tallinna?

§ 124. Present Perfect Tense (eelolevikku) tarvitatakse neil juhtudel, (1) kui tegevuse aega üldse ei mainita, (2) kui tegevuse aeg on umbmäärane, tegevuse tagajärjed ulatuvad aga olevikku. Sellepärast tarvitatakse mainitud ajavormi eriti seoses aega täpselt mitte määravate määrsõnadega (adverbs of indefinite time):

ever — kunagi	often — sageli	already — juba
never — mitte kunagi	always — alati	just — äsja

<i>She has seen this film.</i>	Ta on näinud seda filmi.
<i>Have you ever been to Leningrad?</i>	Kas te olete kunagi käinud Leningradis?

(3) kui tegevuse aeg on väljendatud oleviku ajaühikuga, nagu:

today — täna	this month — sel kuul
this week — sel nädalal	this winter — sel talvel

We have worked hard this week.
Me oleme töötanud kõvasti sel nädalal.
They have had a good rest today.
Täna on nad hästi puhanud.

Past Perfect Tense (Eelminevik).

§ 125. Eelminevik (Past Perfect Tense) väljendab, et tegevus või olukord eelnes (1) teatud momendile või (2) teisele tegevusele minevikus:

I had done my exercise by that time (by 6 o'clock).

Ma olin teinud oma harjutuse valmis seks ajaks (kella 6-ks).

I bought a new red pencil because I had lost my old one.

Ma ostsin uue punase pliiatsi, sest ma olin kaotanud vana.

I had been ill a long time before I was taken home.

Olin juba kaua aega haige, enne kui mind viidi koju.

Põimlauseis tarvitatakse kahe minevikusündmuse puhul selle tegevuse jaoks, mis toimus enne, eelminevikku (Past Perfect Tense), hili-sema jaoks aga — lihtminevikku (Past Tense):

He knew that Soviet soldiers had mined that field.

Ta teadis, et Nõukogude sõdurid olid mineerinud selle põllu.

Future Perfect Tense (Eeltulevik).

(Perfektiivne tulevik.)

§ 126. Future Perfect Tense väljendab tegevust või olukorda, mis eelneb (1) teatud momendile või (2) teisele tegevusele tulevikus:

I shall have done my exercise by that time (by 6 o'clock).

Ma olen (kindlasti juba) teinud valmis oma harjutuse seks ajaks (kella kuueks).

I shall have had my dinner before he comes back.

Ma olen (juba) lõunastanud, enne kui ta tagasi tuleb.

Sidesõnadega *if, when, before* jne. algavais määruslauseis on verb tuleviku asemel olevikus.

AEGADE TARVITAMINE KÕRVALLAUSES.

AEGADE JÄRJESTUS.

(THE SEQUENCE OF TENSES.)

§ 127. Inglise keeles peetakse rangelt kinni aegade tarvitamise reegleist kõrvallauseis. Need reeglid on järgmised.

§ 128. (1) Kui pealause verb on olevikus või tulevikus, siis võib kõrvallause verb olla igas ajas, vastavalt lause mõttele.

I know that she is there. Ma tean, et ta on seal.

I know that she was there. Ma tean, et ta oli seal.

I know that she will be there. Ma tean, et ta on seal (tulevikus).

I shall find out whether she is there. Ma teen kindlaks, kas ta on seal.

I shall find out whether she was there. Ma teen kindlaks, kas ta oli seal.

I shall find out whether she will be there. Ma teen kindlaks, kas ta on seal (tulevikus).

§ 129. Kui pealause verb on lihtminevikus, siis peab sihitise või määruslause verb olema ühes minevikuajast (Past Tense või Past Continuous) vastavalt tähendusele:

I knew that she was there. Ma teadsin, et ta on seal.

I knew that it was raining. Ma teadsin, et sajab vihma.

Eesti keeles on niisugusel juhul kõrvallause verb olevikus (kui pea- ja kõrvallause tegevused on üheaegsed).

§ 130. Kui kõrvallause verb väljendab tegevust või olukorda, mis toimus enne pealause tegevust, siis on ta eelminevikus (Past Perfect Tense).

I knew that she had been there.

Ma teadsin, et ta oli olnud seal.

He thought that I had done my lessons.

Ta arvas, et ma olin õppinud oma ülesanded.

§ 131. Kui pealause on minevikus, ei või kõrvallauses esineda olevik ega otsene tulevik. Eesti keeles võib ütelda:

Ta teadis, et ma tulen homme.

Neil juhtudel, kui tuleviku sündmustest räägitakse mineviku lähtekohalt, tarvitatakse inglise keeles kaudset tulevikku (Future in the Past).

See ajavorm moodustatakse abiverbidest *should* (1. pöörde jaoks) ja *would* (2. ja 3. pöörde jaoks) koos põhiverbi infinitiiviga:

She knew that I should come tomorrow.

Ta teadis, et ma tulen homme.

I thought that he would wait for me.

Ma arvasin, et ta ootab mind.

OTSENE JA KAUDNE KÕNE. (DIRECT AND INDIRECT SPEECH.)

§ 132. Aegade tarvitamise reegleid on väga oluline tunda võõra kõneluse edasiandmisel, s. o. kaudses kõnes, kui see toimub minevikuvormis.

§ 133. Kui otsese kõne saatelauses esineb verb *say* — *ütleva, rääkima* oleviku- või tuleviku vormis, siis vastab kaudses kõnes ingliskeelne väljendusviis eestikeelsele jutustavale lauseis (statements), käsk- ja soovlauseis (orders and requests):

Direct Speech.

Indirect Speech.

Statements.

He <i>says</i> , "I am a pioneer."	He <i>says</i> (that) <i>he is</i> a pioneer.
Ta ütleb: „Ma olen pioneer.“	Ta ütleb, et ta on pioneer.
He <i>says</i> , "I shall be an airman."	He <i>says</i> (that) <i>he will be</i> an airman.
Ta ütleb: „Minust saab lendur.“	Ta ütleb, et temast saab lendur.
He <i>says</i> , "I was there on Monday."	He <i>says</i> (that) <i>he was</i> there on Monday.
Ta ütleb: „Ma olin seal esmaspäeval.“	Ta ütleb, et ta oli seal esmaspäeval.

Märkusi. 1. Sidesõna *that* — *et* jääb kaudses kõnes tavaliselt ära.

2. Kirjavahemärkide tarvitamine on erinev inglise keeles: sidesõna *that* — *et* ees ei seisa koma; otsese kõne algul seisavad jutumärgid ülal.

Direct Speech.

Indirect Speech.

Orders and Requests.

The teacher <i>says to us</i> , "Open your books."	The teacher <i>tells us to open</i> our books.
Õpetaja ütleb meile: „Avage raamatud!“	Õpetaja käsib meid avada raamatud.
He <i>will say to us</i> , "Open your books."	He <i>will ask us to open</i> our books.
Ta ütleb meile (tulevikus): „Avage raamatud!“	Ta palub meid (tulevikus) avada raamatud.
Mother <i>says to us</i> , "Don't be late."	Mother <i>asks us not to be</i> late.
Emä ütleb meile: „Ärge hilinege.“	Emä palub meid mitte hilineda.

Märkusi. 1. Kui verbi *say* järel on sihitis (nimi- või asesõna), siis asendab kaudses kõnes verbi *say* verb *tell* — *ütleva, rääkima, teatama, küskima*, kusjuures verbi *say* järel on sihitise ees partikkel *to*, verbi *tell* järel mitte:

He *says to us* = he tells us.

2. Nagu eesti keeleski, asendub käsk- ja soovlauseis kaudses kõnes käskiv kõneviisi infinitiiviga, verbi *say* asemel esinevad aga verbid *tell* — *käskima* või *ask* — *paluma*.

3. Eitavas vormis on eitus *not* infinitiivi ees.

§ 134. Kaudseid küsimusi, mis algavad küsiva sõnaga (interrogative word), nimetatakse eriküsimusteks (special questions). Otsene küsimus muutub kaudses kõnes kõrvallauseks, milles sõnade järjekord on sama mis jutustavas lauses, s. o. alus asetseb öeldise ees.

Direct Speech.

Indirect Speech.

Special Questions.

She *says to me*, "Where *have you* been?" She *asks me* where *I have* been.

Ta ütleb mulle: „Kus sa olid?“

Ta küsib minult, kus ma olin.

She *says*, "Why *are you* here?"

She *asks* why *I am* here.

Ta ütleb: „Miks sa oled siin?“

Ta küsib, miks ma olen siin.

§ 135. Küsimusi ilma küsiva sõnata nimetatakse üldküsimusteks (general questions). Kaudses kõnes algavad nad sidesõnadega *whether* ja *if*.

Direct Speech.

Indirect Speech.

General Questions.

He *asks me*, "Have *you* been there?"

He *asks me whether (if) I have* been there.

Ta küsib minult: „Kas sa oled olnud (käinud) seal?“

Ta küsib minult, kas ma olen olnud (käinud) seal.

She *says*, "Do *you* speak English?"

She *asks whether (if) I speak* English.

Ta ütleb: „Kas te räägite inglise keelt?“

Ta küsib, kas ma räägin inglise keelt.

Ka üldküsimustes on kaudses kõnes sõnade järjekord sama mis jutustavais lauseis.

§ 136. Kui verb *say* pealause on minevikus, siis rakendatakse kõrvallause aegade tarvitamise reegleid.

§ 137. Kui pealause verb on minevikus, siis peab kõrvallause verb olema samuti minevikus (Past Tense või Past Continuous Tense), aga mitte olevikus, nagu see esineb eesti ja vene keeles.

Direct Speech.

Indirect Speech.

Statements.

He <i>said</i> to me, "I <i>play</i> the piano."	He <i>told</i> me (that) he <i>played</i> the piano.
Ta ütles mulle: „Ma mängin klaverit.“	Ta ütles mulle, et ta mängib klaverit.
She <i>said</i> , "Olga <i>is writing</i> a letter."	She <i>said</i> (that) Olga <i>was writing</i> a letter.
Ta ütles: „Olga kirjutab kirja.“	Ta ütles, et Olga kirjutab kirja.

§ 138. Kui otseses kõnes räägitakse kõnemoemendile eelnevast tegevusest või olukorrast, siis esineb kaudes kõnes eelminevik (Past Perfect Tense):

Direct Speech.

Indirect Speech.

She <i>said</i> , "I <i>bought</i> this book <i>yesterday</i> ."	She <i>said</i> (that) she <i>had bought</i> that book <i>the day before</i> .
Ta ütles: „Ma ostsin selle raamatu eile.“	Ta ütles, et ta ostis selle raamatu eile (eelmisel päeval).
He <i>said</i> , "I <i>have brought</i> the book."	He <i>said</i> (that) he <i>had brought</i> the book.
Ta ütles: „Ma tõi raamatu.“	Ta ütles, et ta tõi raamatu.

§ 139. Kui otseses kõnes on pealause minevikus, kõrvallauses aga räägitakse tegevusest või olukorrast, mis toimub tulevikus, siis tarvatakse kaude kõne kõrvallauses kaude tulevikku (Future in the Past):

Direct Speech.

Indirect Speech.

I <i>said</i> to him, "I <i>shall learn</i> this poem by heart."	I <i>told</i> him (that) I <i>should learn</i> this poem by heart.
Ma ütlesin talle: „Ma õpin selle luuletuse pähe.“	Ma ütlesin talle, et ma õpin selle luuletuse pähe.

§ 140. Käsk- ja soovlausetes edasiandmisel kaudes kõnes tuleb imperatiivi asemele infinitiiv (vt. § 133):

Direct Speech.

Indirect Speech.

Orders and Requests.

He said to me, "Read slowly."
 Ta ütles mulle: „Loe aeglaselt!“
 She said to him, "Sit down,
 please."
 Ta ütles temale: „Istuge, palun.“
 She said to me, "Don't be late."
 Ta ütles mulle: „Ärge hilinege!“

He told me *to read* slowly.
 Ta käskis mind lugeda aeglaselt.
 She asked him *to sit down*.
 Ta palus teda istuda.
 She asked me *not to be late*.
 Ta palus mind mitte hilineda.

§ 141. Eri- ja üldküsimumuste edasiandmisel on samuti kehtiv aegade tarvitamise reegel, nagu jutustavate lausete puhul:

Direct Speech.

Indirect Speech.

Questions.

She asked me, "Do you play the
 violin?"
 Ta küsis minult: „Kas te mängite
 viiulit?“
 She asked me, "When shall you
 see my sister?"
 Ta küsis minult: „Millal te näete
 mu õde?“
 He asked, "When did you come
 back?"
 Ta küsis: „Millal te tulite tagasi?“
 I asked her, "Have you been
 there?"
 Ma küsisin temalt: „Kas te olete
 olnud (käinud) seal?“

She asked me *whether I played*
 the violin.
 Ta küsis minult, kas ma mängin
 viiulit.
 She asked me *when I should see*
 her sister.
 Ta küsis minult, millal ma näen
 ta õde.
 He asked *when I had come back*.
 Ta küsis minult, millal ma tulin
 tagasi.
 I asked her *whether she had been*
 there.
 Ma küsisin temalt, kas ta on olnud
 (käinud) seal.

§ 142. Kaudses kõnes asendatakse (1) olevikku väljendavad sõnad minevikku tähistavate väljenditega:

now	asemele	tuleb	then
nüüd	„	„	siis
yesterday	„	„	the day before
eile	„	„	eelmisel päeval
tomorrow	„	„	the next day
homme	„	„	järgmisel päeval
today	„	„	that day
täna	„	„	sel (tol) päeval

next year	asemele tuleb	the next year
tuleval aastal	„ „	järgmisel aastal
two days ago	„ „	two days before
kaks päeva tagasi	„ „	kahe päeva eest
		(kaks päeva varem)

(2) lähedasi asju tähendavad sõnad asenduvad sõnadega, mis tähendavad kaugemaid asju:

this	asemele tuleb	that
see	„ „	too
these	„ „	those
need	„ „	nood
here	„ „	there
siin, siia	„ „	seal, sinna

NIMISÕNA (THE NOUN).

§ 143. Kaasaegses inglise keeles on nimisõnal säilinud ainult kaks lõppu.

NIMISÕNADE MITMUS (THE PLURAL OF NOUNS).

§ 144. Mitmuse lõpp **-(e)s** liitub nimisõna ainsusele (Singular):

Singular: lamp(+s)	pen(+s)	potato(+es)	lady(+es)	dress(+es)	knife(+s)
Plural: lamps	pens	potatoes	ladies	dresses	knives

(Vt. lugemisreegleid §§ 5—6, 16, 116, 142—144.)

Mõned nimisõnad, olles säilitanud ajaloolisi käänamissüsteemi vorme, moodustavad mitmuse erandlikult:

Singular: child	ox	man	woman	foot	tooth	goose	mouse
Plural: children	oxen	men	women	feet	teeth	geese	mice

Märkus. Nimisõnad *sheep* ja *fish* ei oma mitmuse lõppu.

(Vt. sõnu *woman*, *women*, *goose*, *geese*, *mouse*, *mice* lugemisreeglite erandite nimistust.)

OMASTAV KÄÄNE (THE POSSESSIVE CASE).

§ 145. Omastava käände lõpp on **-'s** (apostroof + s) ainsuses ja **-'** (apostroof) mitmuses neil sõnadel, mille mitmuse lõpp on **-(e)s**:

Singular: the girl's book	the boy's toy	the fox's tail ¹⁾
Plural: the girls' books	the boys' toys	the foxes' tails

¹⁾ tail — saba

§ 146. Erandlikel nimisõnadel on mitmuses lõpp -'s, nagu ainsuseski:

Singular: the man's coat	the woman's dress	the goose's tail
Plural: the men's coats	the women's dresses	the geese's tails

§ 147. Omastavat käänet tarvitatakse ainult elusolendite (animate objects) — inimeste ja loomade — kohta. Elutute esemete (inanimate objects) kohta seda ei tarvitata. Elusolendite vastandamine elututele esemetele on iseloomustav inglise keelele.

§ 148. Omastava käändelõpu asemel võib nimisõna ees seista eessõna of:

the monkey's tail	the tail of the monkey
ahvi saba	ahvi saba

§ 149. Peale omanduse võib omastava käändega väljendada ka a e g a ja k a u g u s t. Eesti keeles vastab omastavale käände sel juhul ne-lõpuline omadussõna:

today's newspaper — tänane ajaleht
yesterday's newspaper — eiline ajaleht
a five minutes' walk — viieminutiline jalutuskäik
three miles' distance — kolmemiiline kaugus

§ 150. Juhul, kui elutuid esemeid isikustatakse, võib eessõna of asemel tarvitada omastavat käänet:

Whose victory was it? It was the *sun's* victory.

§ 151. Elutuist esemeist rääkides tarvitatakse eessõna of:

the windows of the room	the legs of the table
toa aknad	laua jalad

EESTI KÄANETE VASTETEST INGLISE KEELES. (ENGLISH EQUIVALENTS OF ESTONIAN CASE ENDINGS).

§ 152. Suhteid sõnade vahel väljendavad eesti keeles käändelõpud, inglise keeles — e e s s õ n a d ja sõnade järjestus.

Kõige sagedamini esinevateks käänetek inglise keeles on nominatiiv ja akusatiiv. Nominatiiv (the Nominative Case) on aluse ehk subjekti kääne. Akusatiiv (the Objective Case) on sihitise ehk objekti kääne.

Nominatiiv ja akusatiiv ei erine teineteisest, ainult a s e n d lauses eraldab nende funktsioone. Alus (nimetavas käändes) on esimesel kohal, otsene sihitis (nimetavas, omastavas või osastavas käändes) ja kaudne sihitis (alaleütlevas käändes) kolmandal kohal lauses.

Subject	Predicate	Object		Prepositional Object	Adverbials
		Indirect	Direct		
I	II	III		IV	
My sister Minu õde	gave andis	Ann Annele	a pencil pliiatsi	— —	yesterday eile

Kui kaudse sihitise ees on eessõna *to*, siis asetseb kaudne sihitis neljandal kohal:

Adverbials	Subject	Predicate	Object		Prepositional Object
			Indirect	Direct	
0	I	II	III		IV
Yesterday Eile	I ma	gave andsin	— books — raamatud	to all my pupils kõigile oma õpilastele	

Märkus. Ajamäärus on ainus liikuv lauseliige. Kuid temagi liikuvus on piiratud: neljanda koha asemel ta võib olla null-kohal aluse ees (jutustavais lauseis).

§ 153. Muid eesti käändeid väljendatakse inglise keeles järgmiselt:

Sisseütlevat käänat väljendatakse prepositsioonidega *into* ja *to*:

He fell *into* the pond.

Ta kukkus tiiki.

He did not go *to* school yesterday.

Ta ei läinud kooli eile.

I am going *to* the theatre tonight.

Ma lähen täna õhtul teatrisse.

Seesütlevat käänet väljendatakse prepositsioonidega *in* ja *at*:

The children are *in* the garden.
Lapsed on aias.
My sister is not *at* home today.
Mu õde ei ole kodus täna.

Seestütlevat käänet väljendatakse prepositsioonidega *from* ja *out of*:

At one o'clock the children came *from* school.
Kell üks tulid lapsed koolist.
Our sportsmen arrived *from* Moscow last Monday.
Meie sportlased saabusid Moskvast möödunud esmaspäeval.
Take your hands *out of* your pockets!
Võtke käed taskust!

§ 154. Alaleütlevat käänet väljendatakse prepositsioonidega *on*, *to* ja *into*:

I put the knife *on* the table.
Ma panin noa lauale.
Give the copy-book *to* your brother!
Anna vihik vennale!
The farmer went *into* the field.
Talunik läks põllule.

Alalütlevat käänet väljendatakse prepositsioonidega *on*, *at* ja *in*:

Sugar is *on* the table.
Suhkur on laual.
I met him *at* the meeting yesterday.
Ma kohtasin teda koosolekul eile.
In winter we get up at night.
Talvel me tõuseme üles öösel.

Alaltütlevat käänet väljendatakse prepositsioonidega *from* ja *off*:

I received a letter *from* my sister.
Ma sain kirja oma õelt.
Tom fell *off* the ladder.
Tom kukkus redelilt.

§ 155. Saavad käänet väljendatakse prepositsioonidega *to, into* ja *for*:

To his surprise he found new houses there.
Oma üllatuseks leidis ta sealt uusi maju.
A caterpillar¹⁾ turns *into* a butterfly.
Tõuk muutub liblikaks.
The children took him *for* a sailor.
Lapsed pidasid teda meremeheks.

Olevat käänet väljendatakse sõnaga *as*:

My father serves *as* a clerk.
Mu isa töötab ametnikuna.

Rajavad käänet väljendatakse prepositsioonidega *till, as far as* ja (*from —*) *to*:

I shall wait *till* one o'clock.
Ma ootan kella üheni.
Go *as far as* the station, and then turn to the left.
Minge jaamani ja siis pöörduge vasakule.
Let us run *from* the house *to* that tree.
Jooskem maja juurest tolle puuni.

§ 156. Kaasaütlevat käänet väljendatakse prepositsioonidega *with* ja *by*:

In winter the ground is covered *with* snow.
Talvel on maapind kaetud lumega.
I go to school *by* electric train.
Ma lähen kooli elektrirongiga.

Erinevus eessõnade *with* ja *by* vahel seisab selles, et põhiliselt *with* väljendab tööriista või -vahendit, kuna *by* väljendab tegutsevat isikut või tegutsevat jõudu:

I like to write *with* a pen.
Ma armastan kirjutada *sulega*.
This book was written *by* Dickens.
See raamat kirjutati *Dickensi* poolt.

Ilmaütlevat käänet väljendatakse prepositsiooniga *without*:

Granny can't see well *without* glasses.
Vanaemake ei näe hästi prillideta.

¹⁾ caterpillar ['kætəpɪlə] — tõuk

TÄIEND-NIMISÕNAD (NOUN-ATTRIBUTES).

§ 157. Nimisõna, mis seisab täiendina teise nimisõna ees, ei muutu (nagu omadussõnagi):

the *classroom* door — klassitoa uks
the *toy-shop* walls — mänguasjade-kaupluse seinad

Eesti keeles on need nimisõnad kas samuti täiendiks nimisõna ees või liitsõna esimeseks osaks (täiendsõnaks):

the *school* garden   the *factory* workers   *Victory Day*
kooliaed   vabrikutöölised   Võidupüha

§ 158. Selline nimisõnade tarvitamine omadussõnalise täiendina ilma igasuguse vormi muutuseta on väga levinud inglise keeles ja põhjustab mitmeid raskusi inglise teksti tõlkimisel.

Ühe nimisõna ees võib olla mitu täiendit, kas ainult nimisõnalised või nimi- ja omadussõnalised:

My brother's ink pencil. Mu venna tindipliiats.
{ Southern England's white chalk hills.
{ The white chalk hills of Southern England.
Lõuna-Inglismaa valged kriidimäed.

ASESÕNA (PRONOUN).

§ 159. Ajaloolisest asesõnade käänamissüsteemist on kaasaegses inglise keeles säilinud ainult mõned grammatilised vormid.

ISIKULISED ASESÕNAD (PERSONAL PRONOUNS).

Nominatiiv ja akusatiiv.

(Nominative and Objective Cases.)

§ 160. Isikulistel asesõnadel on kaks käänet: nominatiiv, mis vastab küsimustele *who?*, *what?* — *kes?*, *mis?* — *I*, *he*, *she*, *it* jne., ja akusatiiv (otsese ja kaudse sihitise kääne), mis vastab küsimustele *whom?* — *keda?* *kellele?* — ja *what?* — *mida?* — *me*, *him*, *her*, *it*, *us*, *you*, *them*.

Pööre ja arv (Person and Number).

§ 161. Isikulisi asesõnu eraldatakse pöörde ja arvu järgi:

Singular			Plural		
Person	Nominative Case	Objective Case	Person	Nominative Case	Objective Case
	<i>Who?</i> <i>What?</i>	<i>Whom?</i> <i>What?</i>		<i>Who?</i> <i>What?</i>	<i>Whom?</i> <i>What?</i>
1st Person	I	me	1st Person	we	us
2nd Person	—	—	2nd Person	you	you
3rd Person	{ he she it	{ him her it	3rd Person	they	them

Sugu (Gender).

§ 162. Inglise keel ei erista nimisõnade juures grammatilist sugu, s. o. nimisõnade mees-, nais- või asjasoosse kuuluvust näit. lõp-pude järgi, nagu vene keeles. Inglise keeles eristatakse loomulikk u sugu.

Mees- ja naissoost olenditel on inglise keeles eri nimetused, nagu eesti keeleski:

a man — a woman   a boy — a girl   a brother — a sister
mees   naine   poiss   tüdruk   vend   õde*

Kuid on nimisõnu, mis võivad tähendada nii meest kui ka naist:

a teacher (nii mees- kui ka naisõpetaja)
a friend (sõber, sõbratar)
a comrade (mees- või naisseltsimees)
a student (mees- kui ka naisõpilane)
a cousin (onupoeg, tädipoeg; onutütar, täditütar)

Ainult asesõnad *he* või *she* ja *his* või *her* näitavad, kas kõne on mehest või naisest.

The doctor is at home, but *she* doesn't receive.
Arst on kodus, kuid ta ei võta vastu.

Märkusi. 1. Nimisõna *baby* — *laps, beebi* võib tähendada nii poissi kui ka tütarlast. Vahetegemiseks tarvitatakse nimisõnu *boy* ja *girl*:

She has a *baby boy*. Tal on väike poiss.

2. Nimisõnu *boy* ja *girl* tarvitatakse vahetegemiseks ka nimisõna *friend* — *sõber* ees:

She is writing to her *girl friend*.

Ta kirjutab oma sõbratarile.

Asesõna *he* — *tema* asendab nimisõna, mis tähistab meessoost olen-
dit, asesõna *she* — *tema* nimisõna, mis tähistab naissoost olen-
dit.

Kõiki muid nimisõnu — elutuid esemeid tähistavaid asjasoost sõnu —
asendab asesõna *it*:

The table was in the middle of the room. *It* was round.

Laud oli keset tuba. See oli ümmargune.

My pen is bad. *It* is very dirty.

Mu sulg on halb. See on väga must.

Märkus. Asesõna *it* asendab ka nimisõnu, mis tähistavad loomi,
välja arvatud (1) need juhud, kui kõne on koduloomadest, kelle sugu
on teada, ja (2) valmid ja muinasjutud, kuna neis loomad tähendavad
inimesi.

OMASTAVAD ASESÕNAD (POSSESSIVE PRONOUNS).

§ 163. Omastavad asesõnad *my, his, her, its, our, your, their* väl-
jendavad isikute (või asjade) omandust või kuuluvust ning on samas
pöördes kui nimisõnad (või asesõnad), mille asemel nad esinevad:

I have a nice tie. *My* tie is red. *Minu* kaelaside on punane.

He has a dog. *His* dog is in the garden. *Tema* koer on aias.

They have no books. *Their* books are at home. *Nende* raamatud
on kodus.

Selliseis lauseis *my, his, her, its, our, your, their* tõlgitakse *minu,*
sinu, tema, meie, teie, nende. Sageli aga tõlgitakse mainitud asesõnad
eesti keelde sõnaga *oma*:

I put *my* hat on the table. Ma panin *oma* kübara lauale.

They put on *their* caps. Nad panid pähe (oma) mütsid.

Asesõna *oma* võib eesti keeles ka ära jääda, kui mõte on niigi
selge.

Kuid lauset "*The girl gave me her book*" võib tõlkida kahte moodi:

a) Tütarlaps andis mulle oma raamatu (s. o. raamatu, mis kuulus talle endale).

b) Tütarlaps andis mulle tema raamatu (s. o. raamatu, mis kuulus teisele tütarlapsele).

Determinatiivid ja absoluutsed asesõnad.

(Determinatives and Absolute Pronouns.)

§ 164. Inglise keelele on iseloomulik, et omastavad asesõnad esinevad kahel kujul. Omastavad asesõnad *my, his, her, jne.* on determinatiivid, s. o. nimisõna piiritlejad. Nad asetsevad nimisõna (või selle täiendi) ees ja vastavad küsimusele *whose? — kelle?*, olles täiendiks ja asendades määravat artiklit.

Teisel kujul — *mine, his, hers, ours, yours, theirs* — asendavad nad nimisõnu ja on puht-asesõnad (absolute pronouns). Nad võivad olla aluseks, sihitiseks või öeldistäiteks (predikatiiviks):

Take *my* pen, please. *Mine* is better than *yours*.

Võtke minu sulg, palun. Minu oma on parem kui teie oma.

This is *my* newspaper. This newspaper is *mine*.

See on minu ajaleht. See ajaleht on minu.

You have no pen. Take *mine*, please.

Teil ei ole sulge. Võtke minu oma, palun.

KÜSIVAD JA SIDUVAD ASESONAD.

(INTERROGATIVE AND RELATIVE PRONOUNS.)

§ 165. Küsivaid asesõnu on kolm: *what? — mis?, missugune?* elutute asjade jaoks, *who? — kes?* elusate olendite jaoks ja *which? — missugune?, milline?, kumb?* nii elusate kui ka elutute jaoks:

What can you see? Mida te näete?

What present did you receive? Missuguse kingituse te saite?

Who came into the room? Kes tuli tuppa?

Which of the boys is stronger, Leo or Peter?

Kumb poistest on tugevam, Leo või Peeter?

Which of these apples do you want?

Missugust nendest õuntest te tahate?

§ 166. Küsivatest asesõnadest on ainult asesõnal *who?* omastav kääne: *whose?* — *kelle?* ja akusatiiv: *whom?* — *keda?*, *kellele?*:

<i>Whom</i> can you see behind the tree?	Keda te näete puu taga?
<i>Whom</i> did you help there?	Keda te seal aitasite?
<i>To whom</i> did you give the book?	Kellele te andsite raamatu?
<i>Whose</i> pencil is this?	Kelle pliiats see on?

§ 167. Asesõnad *who* (*whose*, *whom*) ja *which* on siduvad asesõnad, kui nad seovad pea- ja kõrvallauseid. Siduvate asesõnadena nad tähendavad järgmist:

who — kes, missugune	which — missugune, milline
whom — keda, kellele, missugust, missugusele	whose — kelle

The man *who* is sitting at the window is our director.

Mees, kes istub akna juures, on meie direktor.

The pencil (*which*) he brought me is very good.

Pliiats, mille ta tõi mulle, on väga hea.

Asesõna *who* tarvitatakse elusolendite kohta, *which* — elutute asjade kohta.

Märkus. Siduvad asesõnad *whom*, *which* ja *that* jäävad tavaliselt ära, kui nad on kõrvallause sihitiseks.

§ 168. On veel olemas siduv asesõna *that* — *kes*, *mis*, *missugune* (vormilt sama kui näitav asesõna *that* — *too* ja alistav sidesõna *that* — *mis*). Asesõna *that* tarvitatakse nii elusate olendite kui ka elutute asjade kohta.

I liked the boy *that* came yesterday.

Mulle meeldis poiss, *kes* eile siin käis.

I should like to see the book (*that*) you brought yesterday.

Ma tahaksin vaadata raamatut, mis te tõite eile.

ENESEKOHASED JA RÖHUTAVAD ASESONAD.

(REFLEXIVE AND EMPHATIC PRONOUNS.)

§ 169. Enesekohased asesõnad *myself*, *yourself*, *himself*, *herself*, *itself*, *ourselves*, *yourselves*, *themselves* moodustatakse vastavatest isikulistest ja omastavatest asesõnadest, lisades neile ainsuses sõna *self* — *ennast*, *end*, mitmuses *selves* — *endid*, *end*. Nagu omastavadki asesõnad, on nad samas pöördes ja arvus kui nimisõnad (või isikulised ase-

sõnad), mille asemel nad esinevad. Eesti keeles jääb enesekohane asesõna ära, kui verb on refleksiivne:

I dressed myself. Ma riietusin.

They found themselves in the forest. Nad leidsid end metsast.

The girl looked at herself in the mirror. Tütarlaps vaatas end peeglist.

He said to himself. Ta ütles endale.

§ 170. Järgnevas tabelis on toodud kõik isikuliste, omastavate ja enesekohaste asesõnade vormid:

Personal, Possessive and Reflexive Pronouns.

Personal Pronouns		Possessive Pronouns		Reflexive Pronouns	
Nominative Case	Objective Case	Determinatives	Absolute Pronouns	Objective Case	
<i>Who?</i>	<i>Whom?</i>	<i>Whose?</i>		<i>Whom?</i>	
<i>What?</i>	<i>What?</i>			<i>What?</i>	
1. I	me	my	mine	my'self	
2. —	—	—	—	your'self	
Singular	{ he she it	him	his	his	him'self
		her	her	hers	her'self
		it	its	—	it'self
Plural	1. we	us	our	ours	our'selves
	2. you	you	your	yours	your'selves
	3. they	them	their	theirs	them'selves

Märkusi. 1. Pange tähele, et asesõnadel teatavad vormid sarnanevad: 1) *it, you* — nominatiivis ja *it, you* — akusatiivis, 2) *her* — isikulise asesõna akusatiiv ja *her* — omastav asesõna ja 3) *his* — determinatiivne asesõna ja *his* — absoluutne asesõna.

2. Omastavat asesõna *its* ei tarvitata absoluutse asesõnana.

3. Absoluutsetel asesõnadel on kõikide pöörete lõpul *-s*, välja arvatud esimene — *mine*.

4. Enesekohastel asesõnadel on 2. pöördel kaks vormi: ainsuses — *your'self* ja mitmuses — *your'selves*. Sõnastikes antakse infinitiivi vorm koos impersonaalse asesõnaga *one'self*: *'wash one'self* — end pesema.

§ 171. Asesõnu *myself, himself, herself* jne. nimetatakse rõhutatavateks (toonitavateks), kui nad esinevad tähenduses *ise*:

He went there *him'self*. Ta läks sinna ise.

We did it *our'selves*. Me tegime seda ise.

Why don't you do it *your'self*? Miks sa ise ei tee seda?

NÄITAVAD ASESÕNAD (DEMONSTRATIVE PRONOUNS).

§ 172. Näitavatel asesõnadel on säilinud eri vormid ainsuse ja mitmuse jaoks:

Singular:	<i>this</i> — <i>see</i>	<i>that</i> — <i>too</i>
Plural:	<i>these</i> — <i>need</i>	<i>those</i> — <i>nood</i>

Asesõnad *this, these* — *see, need* tähendavad lähedasi esemeid, aga asesõnad *that, those* — *too, nood* — kaugemaid. Ka *that, those* tõlgitakse eesti keelde sageli asesõnadega *see, need*:

This book is thick and *that* one is thin.

See raamat on paks, aga *too* (see seal) on õhuke.

These flowers are blue and *those* are red.

Need lilled on sinised, aga *nood* (need seal) on punased.

The children were bathing at *that* time.

Lapsed suplesid sel ajal.

§ 173. Asesõnad *this, these* ja *that, those* on (1) determinatiivid, kui nad täiendavad nimisõna, asetstes selle ees, ja (2) absoluutsed asesõnad (absolute pronouns), kui nad asendavad varem mainitud isikute või esemete nimesid.

These pictures are good and *those* (pictures) are bad.

Need pildid on head, aga *nood* (pildid) on halvad.

Look at the pencils! *These* are long and *those* are short.

Vaadake pliiatseid! *Need* on pikad, aga *nood* on lühikesed.

§ 174. Absoluutsed asesõnad *this, these* ja *that, those* alati ei asenda varem mainitud esemete või isikute nimesid, vaid tutvustavad uusi esemeid või isikuid; sel juhul tähendavad nad *siin on, seal on*:

This is a chair and *that* is an armchair.

See on tool, aga *too* on tugitool.

These are boys and *those* are girls.

Need on poisid, aga *nood* on tüdrukud.

UMBMAÄRASED ASESÕNAD (INDEFINITE PRONOUNS).

Asesõnad *one* ja *other* (The Pronouns *one* and *other*).

§ 175. Suurest umbmääraste asesõnade rühmast on ainult kahel mitmuses lõpp -s: *one* ja *other*.

§ 176. Asesõna *one* (vormilt sarnane arvsõnaga *one* — *üks*) asendab varem esinenud nimisõna nii ainsuses kui ka mitmuses, kusjuures ta jääb eesti keelde tõlkimata:

Here are three pencils. Take the green *one* (*ones*).

Siin on kolm pliiatsit. Võt^ä roheline (rohelised).

There were many girls at the pioneer camp. The older *ones* (vanemad) went to the forest, the younger *ones* (nooremad) remained at the camp.

§ 177. Asesõna *other* — *teine* omab samuti mitmuse vormi, kui ta on absoluutne asesõna ning asendab nimisõna:

Many children came into the room. Some of them sat down, *others* began to walk about.

Tuppa tuli palju lapsi. Mõned neist istusid, teised hakkasid ringi jalutama.

Kui asesõna *other* on nimisõna ees (ega asenda seda), siis tal ei ole mitmuses lõppu -s:

The *other* children began to walk about.

Teised lapsed hakkasid ringi jalutama.

Märkus. Asesõna *another* tarvitatakse siis, kui räägitakse mitmest isikust (või esemest):

One boy is reading, *another* is writing, *another* is drawing a picture.

Üks poiss loeb, üks kirjutab, üks joonistab pilti.

Asesõna *the other* tarvitatakse siis, kui räägitakse ainult kahest isikust või esemest:

One boy is reading, *the other* is writing.

Üks poiss loeb, teine kirjutab.

Asesõnad *many*, *much*, (*a*) *few*, (*a*) *little*.

(The Pronouns *many*, *much*, (*a*) *few*, (*a*) *little*.)

§ 178. Umbmäärased asesõnad *many* — *palju*, *paljud*, *a few* — *mõned*, *few* — *vähe*, *vähesed*, *much* — *palju*, *little* — *vähe*, *a little* — *veidi*, *natuke* väljendavad määramata hulka.

§ 179. Asesõnad *many, few, a few* täiendavad või asendavad mitmuses olevaid nimisõnu, mida saab loendada. Need asesõnad vastavad küsimusele *how many? — mitu? kui palju?*

She read *many* books last summer.

Ta luges palju raamatuid möödunud suvel.

Many of the children were bathing at that time.

Paljud lastest suplesid sel ajal.

He saw very *few* people in the street.

Ta nägi väga vähe inimesi tänaval. -

A few minutes later they came back.

Mõne minuti pärast tulid nad tagasi.

§ 180. Asesõnad *much, little, a little* täiendavad või asendavad ainsuses esinevaid nimisõnu, mida ei saa loendada. Need asesõnad vastavad küsimusele *how much? — kui palju?*

There was *much* snow last winter.

Möödunud talvel oli palju lund.

I have very *little* time just now.

Mul on praegu väga vähe aega.

Give me *a little* salt, please.

Andke mulle veidi soola, palun.

§ 181. Sõnad *much, little, a little* võivad kuuluda mitte ainult nimisõnade, vaid ka verbide, partitsiipide ja omadussõnade juurde. Sel juhul on neil mäarsõna tähendus:

Peter works very *much*. Peeter töötab väga palju.

She was *a little* sleepy. Ta oli veidi unine.

They were *a little* surprised when they saw him.

Nad olid veidi üllatatud, kui nad nägid teda.

§ 182. *Very much* tähendab väga (1) partitsiibi ees ja (2) verbi järel:

She was *very much* surprised. Ta oli väga üllatatud.

We like Tchaikovsky *very much*. Meile meeldib Tšaikovski väga.

§ 183. Sõnadel *many, few, much, little* on võrdlusastmed:

Positive Degree	Comparative Degree	Superlative Degree
Algvõrre	Keskõrre	Ülivõrre
many } palju	more — enam	most — kõige enam,
much }		enim, enamus,
		suurem osa
few } vähe	fewer } vähem	fewest } kõige vähem, vähim
little }	less }	least }

He makes *more* (*fewer*) mistakes than I do.
Ta teeb enam (vähem) vigu kui mina.
Most children like to bathe and swim.
Enamik lapsi armastab supelda ja ujuda.
We could feed *less* than half of them.
Me saime toita vähem kui poolt neist.

§ 184. Sõna *more* seoses sõnaga *some* tähendab *veel*:
She would like to have *some more* tea.
Ta tahaks veel teed.

I shall bring you *some more* books tomorrow.
Ma toon teile homme veel raamatuid.

§ 185. Ainsuses olevate nimisõnade ees, mida saab loendada, tõlgitakse eesti sõna *veel* umbmäärase asesõnaga *another*:
Would you like *another* cup of tea?
Kas te tahaksite veel tassi teed?

Asesõnad *some, any, no, every*.
(The Pronouns *some, any, no, every*.)

The Pronouns *some* and *any*.

§ 186. Asesõnad *some* ja *any*, mis tähendavad ebamäärast hulka, seisavad nimisõna ees umbmäärase artikli asemel.

Umbmäärane artikkel seisab nimisõnade ees, mida saab loendada, ainult siis, kui need on ainsuses. Kui nimisõnad, mida saab loendada, on mitmuses või kui nimisõnu loendada ei saa, siis ei või nende ees olla umbmäärast artiklit, selle asemel esinevad umbmäärased asesõnad *some* ja *any*:

Singular.

She has *a* pencil.
Tal on pliats.
We have *some* paper.
Meil on paberit.

Plural.

She has *some* pencils.
Tal on mõni pliats (on pliiatseid).

§ 187. Asesõna *some* tarvitatakse jaatavais lauseis (affirmative sentences):

Affirmative Sentences.

There were *some* newspapers on the table.
Laul olid mõned ajalehed (oli ajalehti).
There was *some* tea in the tea-pot.
Teekannus oli teed.

§ 188. Asesõna *any* tarvitatakse küsivais lauseis (interrogative sentences):

Interrogative Sentences.

Were there *any* newspapers on the table?

Kas laual oli mõni ajaleht (oli ajalehti)?

Was there *any* tea in the tea-pot?

Kas teekannus oli teed?

§ 189. Eitavais lauseis (negative sentences) tarvitatakse kas *no* või *not any*. Mõlemad tähendavad — *mingi*:

Negative Sentences.

{ I saw *no* flowers in front of the house.

{ I did *not* see *any* flowers in front of the house.

Ma ei näinud (mingeid) lilli maja ees.

{ He brought *no* paper.

{ He did *not* bring *any* paper.

Ta ei toonud (mingit) paberit.

§ 190. Umbmäärastel asesõnadel *some* ja *any* on ka iseseisev tähendus.

Asesõna *some* mitmuse ees tähendab *mõned* või *ühed* — *teised*, ainsuse ees — *osa*:

Some children like skating, and *some* like skiing.

Mõned (ühed) lapsed armastavad uisutada, mõned (teised) — suusatada.

Some of the paper was for her.

Osa paberit oli tema jaoks.

§ 191. Asesõna *any* jaatavas lauses tähendab *iga*, *ükskõik* *missugune*:

Give me *any* book (that) you don't need just now.

Andke mulle mingi (ükskõik missugune) raamat, mida te ei vaja praegu.

You can read *any* of these books.

Te võite lugeda ükskõik missugust neist raamatuist.

Some, any, no, every tuletised.
(Derivatives of *some, any, no, every.*)

§ 192. Asesõnad *some, any, no* ja samuti *every* moodustavad koos nimisõnaga *thing* järgmised elutuid asju tähistavad asesõnad:

something, anything	nothing = not ... anything	everything
midagi	mitte midagi	kõik

I have *something* to say to you.

Mul on midagi teile ütelda.

Is there *anything* else (that) you would like?

Kas on veel midagi, mida te tahaksite?

She saw *nothing* on the chair. } Ta ei näinud

She did *not* see *anything* on the chair. } midagi toolil.

We can get *everything* ready. Me võime kõik valmis teha.

§ 193. Koos umbmäärase asesõnaga *one* ja nimisõnaga *body* moodustavad asesõnad *some, any, no* ja *every* järgmised elusolendeid tähistavad asesõnad:

somebody	anybody	nobody = not ... anybody	everybody
someone	anyone	no one = not ... anyone	everyone
keegi	keegi	ei keegi	igäiks

Someone (*somebody*) was in the room when I came in.

Keegi oli toas, kui ma tulin sisse.

Did you see *anyone* (*anybody*) there?

Kas te nägite seal kedagi?

I saw *no one* (*nobody*) there. } Ma ei näinud

I did not see *anyone* (*anybody*) there. } seal kedagi.

The Germans killed *everyone* (*everybody*) in the village.

Sakslased tapsid kõik külas.

§ 194. Nagu asesõna *any* jaatavas lauses tähendab *iga, ükskõik mis* (*sugune*), samuti tähendab *anything* jaatavas lauses — *iga, ükskõik missugune* ja *anyone, anybody* — *igäiks, ükskõik kes*:

You can take *anything* (that) you like.

Te võite võtta kõik, mis teile meeldib.

Anyone (*anybody*) can do that.

Igäiks võib teha seda.

§ 195. Asesõnad *some, any, no, every* koos määrsõnaga *where* — *kus, kuhu* moodustavad järgmised ebamäärast asukohta tähendavad määrsõnad:

somewhere	anywhere	nowhere	everywhere
kuskil	kuskil, kuhugi	not ... anywhere	igal pool
kuhugi	ükskõik kus, ükskõik kuhu	mitte kuskil	igale poole
	igal pool, igale poole	mitte kuhugi	

I left my bag *somewhere* in the room.
 Ma jätsin oma koti kuhugi tuppa.
 We looked for it *everywhere*, but could *not* find it *anywhere*.
 Me otsisime seda igalt poolt, kuid ei leidnud kuskilt.
 Shall you go *anywhere* on Sunday?
 Kas sa lähed kuhugi pühapäeval?

Eitavad asesõnad (Negative Pronouns).

§ 196. Eitavad asesõnad *no, nothing, no one, nobody* (ja määrsõna *nowhere*) võivad lauses esineda ainult sel juhul, kui verbi juures ei ole eitust *not*. Kui lauses esineb eitus *not*, siis on nende asesõnade asemel asesõnad *any, anything, anyone, anybody* (ja määrsõna *anywhere*).

Eesti keeles võib lauses esineda kaks eitust, kuna inglise keeles kahekordne eitus (double negation) ei ole lubatud.

Eesti keeles üteldakse:

Ma *ei* kohanud seal (mitte) kedagi.

Ta *ei* läinud eile (mitte) kuhugi.

Inglise keeles võib olla ainult üks eitus:

I met *no one* there = I did *not* meet anyone there.

He went *nowhere* yesterday = He did *not* go anywhere yesterday.

ARTIKLID (ARTICLES).

§ 197. Peale eessõnade esinevad nimisõnade ees artiklid ja neid asendavad *a s e s õ n a d*, n. n. determinatiivid, nimisõna piiritlejad.

Enamasti asetseb nimisõna ees ikka mingi determinatiiv, kas artikkel või asesõna. Determinatiiv on nimisõna tunnuseks, mis eraldab teda kõikidest teistest sõnaliikidest.

§ 198. Inglise keeles on kaks artiklit: umbmäärane artikkel (the in'definite article) *a* (vokaalhääliku ees *an*) ja määrav artikkel (the 'definite article) *the*.

Artiklid ja teised determinatiivid asetsevad kas vahetult nimisõna ees või nimisõna laiendi ees:

<i>a cup</i>	<i>a grey sofa</i>	<i>a silk dress</i>
tass	hall sohva	siidkleit
<i>the sun</i>	<i>the Soviet Army</i>	<i>the pretty little girl</i>
päike	Nõukogude armee	kena väike tüdruk

THE INDEFINITE ARTICLE.

§ 199. Umbmäärane artikkel *a* (*an*) on kujunenud arvsõnast *one* — üks ja tähendab üks paljudest, mingisugune, mingi, iga. Eesti keelde umbmäärast artiklit ei tõlgita.

Umbmäärane artikkel näitab, et kõneldakse

(1) teatud liiki esemest või isikust (mitte aga millestki muust):

I am writing with *a pencil* (not with a pen).

Ma kirjutan pliiatsiga (mitte sulega).

(2) ühest esemest või isikust:

Give me *a book*, please.

Andke mulle (üks) raamat, palun.

(3) ükskõik missugusest vastava liigi esemest või isikust, mille all mõeldakse kõiki selle liigi esemeid või isikuid:

A child likes *a toy* (*Any child* likes *any toy*).

Laps armastab mänguasja (*Iga* laps armastab *iga* mänguasja).

Viimane lause oleks õigem tõlkida eesti keelde mitmusega: *Lapsed armastavad mänguasju*, s. o. kõik lapsed armastavad mänguasju.

THE DEFINITE ARTICLE.

§ 200. Määrav artikkel *the* on kujunenud näitavast asesõnast *that* ja tähendab *see, too*, kuid võib ka tähendada *minu, tema (oma)* jne.

Määravat artiklit eesti keelde ei tõlgita, sest et tal puudub eesti keeles sõnaline vaste.

Määrav artikkel näitab, et kõne on täiesti kindlast esemest (või isikust) või et seda eset (või isikut) on varem mainitud või et ta on lugejale või kuulajale varem tuntud:

Where is *the dog*? (*this, that, our dog*)

Kus on koer? (*see, too, meie koer*)

He was looking for *the book* (*this, that, his book*).

Ta otsis raamatut (*seda, toda, oma raamatut*).

The (this, that, her) doctor says that she must stay in bed.

(*See, too, tema*) arst ütleb, et ta peab jääma voodisse

(*tema arst, s. o. too arst, kes teda ravib*).

§ 201. Määrav artikkel vastab (1) küsimustele *what?* — *missugune?* ja *which?* — *missugune?* *mitmes?*, kui ta tähendab *see, too* ja (2) küsimusele *whose?* — *kelle?*, kui ta tähendab *minu, tema (oma)* jne.:

1. Two boys were passing *the place* at that time.

Sel ajal möödus *sellest kohast* kaks poissi.

What place were two boys passing at that time?

Missugusest kohast möödus sel ajal kaks poissi?

2. He put *the (his) box* under a chair.

Ta pani (oma) kasti tooli alla.

Whose box did he put under a chair?

Kelle kasti ta pani tooli alla?

§ 202. Määrav artikkel näitab kindlas olukorras olevat kindlat eset (või isikut). Seepärast tarvitatakse teda säärase nimisõnadega, mis on ainsad maailmas:

the world
maailm

the sun
päike

the moon
kuu

the north
põhi

the east
ida

või ainsad teatud toas või teatud kohas (näiteks koolis):

the ceiling
lagi

the floor
põrand

the blackboard
tahvel

the director
direktor

§ 203. Määravat artiklit tarvitatakse ülivõrde ja järgarvu ees, kuna need eraldavad kindlaid esemeid (või isikuid) esemete (või isikute) koguhulgast:

He is *the best pupil* in our class.

Ta on parim õpilane meie klassis.

She is in *the seventh class*.

Ta on seitsmendas klassis.

He is *the happiest boy* in the world.

Ta on õnnelikem poiss maailmas.

§ 204. Määravat artiklit tarvitatakse ka nimisõnaga, mida piiritleb täiend või täiendlause, mis vastab küsimustele *what?* — *missugune?*, *which?* — *missugune?*, *mitmes?* ja *whose?* — *kelle?*:

The pupils of class 7a learn very well. (Which pupils...?)

7a klassi õpilased õpivad väga hästi. (Missugused õpilased...?)

The house in which I live is very large. (Which house...?)

Maja, milles ma elan, on väga suur. (Missugune maja...?)

The wolf got *the skin of a sheep*. (Whose skin...?)

Hunt hankis endale lamba naha. (Kelle naha...?)

§ 205. Artikkel jäetakse ära pärisnimede ees — ees- ja perekonnanimede, linnade, maade ja muude kohanimed ees, kuna need nimed näitavad iseendast juba koguhulgast eraldatud kindlaid esemeid või isikuid:

Michael Dickens	London	France	Byelorussia	America
Mihkel Dickens	London	Prantsusmaa	Valge-Vene	Ameerika

Kuid järgmisi kohanimesid tarvitatakse määrava artikliga, kuna need nimed koosnevad üldnimest ja seda piiritlevaist täiendest:

<i>The USSR</i>	<i>The Union of Soviet Socialist Republics</i>
NSVL	Nõukogude Sotsialistlikkude Vabariikide Liit
<i>The USA</i>	<i>The United States of America</i>
USA	Ameerika Ühendriigid

Määrava artikliga tarvitatakse ka järgmisi kohanimesid:

<i>the Caucasus</i>	<i>the Crimea</i>	<i>the Ukraine</i>
[ˈkɔːkəsəs]	[kraɪˈmiə]	[juːˈkreɪn]
Kaukaasia	Krimm	Ukraina

§ 206. Määrav artikkel on alati jõgede, merede, ookeanide ja mäeahelikkude nimede ees, kuna näib, nagu piiritleksid need nimed sõnu jõgi, meri, ookean jne.

<i>the Volga (river)</i>	<i>the Thames</i> [temz]	<i>the Euphrates</i>
Volga	Thames	Eufrat
<i>the Mediter'anean (Sea)</i>	<i>the Urals</i> [ˈjuərəlz]	<i>the Alps</i> [ælpz]
Vahemeri	Uural	Alpid

ERINEVUS UMBMÄÄRASE JA MÄÄRAVA ARTIKLI VAHEL.

(DIFFERENCE BETWEEN THE INDEFINITE ARTICLE AND THE DEFINITE ARTICLE.)

§ 207. Erinevus umbmäärase ja määrava artikli vahel nähtub järgmistest lausetest:

1. He brought *a book*. (What did he bring?)
Ta tõi (mingisuguse) raamatu. (Mis ta tõi?)

Umbmäärane artikkel näitab, (1) et ta tõi nimelt raamatu ja mitte midagi muud, või (2) et ta tõi ühe raamatu.

2. He brought *the book*. (Which book did he bring?)
Ta tõi (selle) raamatu. (Missuguse raamatu ta tõi?)

Määrav artikkel näitab, et ta tõi teatud kindla raamatu, mille ta lubas või tahtis tuua. Käesoleval juhul võib esitada küsimuse *missuguse raamatu...?*

1. She gave me *a long pencil*. (*What kind of pencil did she give me?*)
Ta andis mulle (ühe) pika pliiatsi. (Missuguse ehk mis laadi pliiatsi andis ta mulle?)
2. She gave me *the long pencil*. (*Which pencil did she give me?*)
Ta andis mulle (tolle) pika pliiatsi. (Missuguse pliiatsite reast andis ta mulle?)

Esimeses lauses osutab umbmäärane artikkel sellele, et kõneldakse mingisugusest pikast pliiatsist, teises aga näitab määrav artikkel, et kõne on teatud pikast pliiatsist, ühest kahe või mitme hulgast.

1. There is *a blanket* on the bed. (*What is there on the bed?*)
Voodil on vaip. (Mis on voodil?)
2. *The blanket* is on the bed. (*Where is the blanket?*)
(See) vaip on voodil. (Kus on (see) vaip?)

Erisugune sõnade järjekord eestikeelseis lauseis ja erinevad küsimused peegeldavad umbmäärase ja määrava artikli erinevust samuti nagu kahes järgnevas lauses:

1. *A girl* came into the room. (*Who* came into the room?)
Tuppa astus (mingi) tütarlaps. (Kes astus tuppa?)
2. *The girl* came into the room. (*Where* did the girl come?)
(See) tütarlaps astus tuppa. (Kuhu astus (see) tütarlaps?)

1. The bell rings, and *the teacher* comes into the classroom.
Kell heliseb ja (meie) õpetaja astub klassi.

Määrav artikkel sõna *teacher* ees näitab, et see on *see õpetaja*, keda oodati selles klassis sel tunnil.

2. The bell rings, and *a teacher* comes into the classroom.
Kell heliseb ja (mingi) õpetaja astub klassi.

Umbmäärane artikkel selles lauses näitab, et klassi ei astu too õpetaja, kes pidi tulema sellesse tundi, vaid mingisugune teine õpetaja (üks selle kooli õpetajaist), keda õpilased ei oodanud.

§ 208. Artikli olemasolu või puudumine nimisõnade *school* ja *bed* ees näitab erinevust nende sõnade tähenduses.

Nimisõna *school* ees puudub artikkel, kui ta tähendab õppetööd; kui ta aga tähendab koolihoonet, siis seisab ta artikliga — määrava või umbmäärasega, olenevalt lause mõttest:

At that time he was *at school* (at the lessons).

Sel ajal oli ta koolis (õppimas).

They came home *after school* (after the lessons).

Nad tulid koju pärast kooli (pärast tunde).

Annie is ill, and her mother went to *the school*.

Anni on haige ning ta ema läks (tema) kooli.

We live near *a school* (near a school building).

Me elame (ühe) kooli lähedal (koolimaja lähedal).

Kui nimisõnaga *bed* tähendatakse magamist, siis ta ees artiklit ei seisa; kui ta tähendab aga voodit toas oleva esemena, siis ta ees on artikkel:

She went *to bed*. Ta läks magama.

She walked up *to the bed*. Ta läks voodi juurde.

She was lying *in bed* when I came in. (She was ill.)

Ta lamas voodis, kui ma astusin sisse. (Ta oli haige.)

„Sit down near *the bed*, please,” she said.

„Istuge, palun, voodi juurde,” ütles ta.

There was *a bed* on one side of the room.

Ühes toa otsas oli voodi.

THE ARTICLES IN THE PLURAL.

§ 209. Määravat artiklit *the* tarvitatakse nimisõnade ees ka mitmuses, kui räägitakse teatud esemetest (või isikutest):

Singular.

He brought *the book*.

Ta tõi (selle, tolle, oma) raamatu.

Did he bring *the book*?

Kas ta tõi (selle, tolle, oma) raamatu?

He did not bring *the book*.

Ta ei toonud (seda, toda, oma) raamatut.

Plural.

He brought *the books*.

Ta tõi (need, nood, oma) raamatud.

Did he bring *the books*?

Kas ta tõi (need, nood, oma) raamatud?

He did not bring *the books*.

Ta ei toonud (neid, noid, oma) raamatuid.

§ 210. Nagu määrav artikkel *the* võib asendada näitavaid ja omastavaid asesõnu, nii võivad viimased omakorda asendada määravat artiklit, täpsustades selle tähendust:

Singular.	Plural.	Questions.
He brought <i>the</i> book	— <i>the</i> books.	What book(s) did he bring?
Ta tõi raamatu (selle, tolle, oma)	— raamatud. (need, nood, oma)	Missuguse(d) raamatu(d) ta tõi?
He brought <i>this</i> book	— <i>these</i> books.	
Ta tõi selle raamatu	— need raamatud.	} Which book did he bring? Missuguse raamatu ta tõi?
He brought <i>that</i> book	— <i>those</i> books.	
Ta tõi tolle raamatu	— nood raamatud.	} Whose book did he bring? Kelle raamatu ta tõi?
He brought <i>his</i> book	— <i>his</i> books.	
Ta tõi oma raamatu	— oma raamatud.	

§ 211. Umbmäärasel artiklil *a* (*an*) puudub mitmus. (1) Kui umbmäärane artikkel näitab, et räägitakse just seda liiki esemeist (või isikuist) ja mitte millestki muust, siis on nimisõna mitmuses ilma artiklita ja üldse igasuguse determinatiivita:

Singular.	Plural.
He brought <i>a</i> book (not a toy).	He brought <i>books</i> (not toys).
Ta tõi raamatu (mitte mänguasja).	Ta tõi raamatuid (mitte mänguasju).
Did he bring <i>a</i> book (or a toy)?	Did he bring <i>books</i> (or toys)?
Kas ta tõi raamatu (või mänguasja)?	Kas ta tõi raamatuid (või mänguasju)?
He brought <i>no</i> book (no toy).	He brought <i>no</i> books (no toys).
Ta ei toonud raamatut (mänguasja).	Ta ei toonud raamatuid (mänguasju).

Märkus. Kui lauses on juba eitav sõna — asesõna *no* tähendusega *not a* (*not any*), siis ei tarvitata enam eitust *not*.

(2) Ka sel juhul, kui umbmäärane artikkel *a* (*an*) tähendab *any* — *iga*, on nimisõna mitmuses ilma determinatiivita:

Singular.	<i>A child</i> likes <i>a</i> toy. (<i>Any</i> child likes <i>any</i> toy.) Laps armastab mänguasja. (Iga laps armastab iga mänguasja.)
Plural.	<i>Children</i> like <i>toys</i> . (All children like toys.) Lapsed armastavad mänguasju. (Kõik lapsed armastavad mänguasju.)

Singular. *No child* is afraid of him. Ükski laps ei karda teda.

Plural. *Children* are not afraid of him. Lapsed ei karda teda.

Ainult eelnimetatud kahel juhul, mis kannavad rõhutamise ja üldistamise iseloomu, jääb determinatiiv mitmuses ära.

§ 212. Kui umbmäärane artikkel *a (an)* tähendab *üks* (mitme hulgast), *mingisugune, mingi*, siis asendavad teda mitmuses *umbmäärased asesõnad*:

some — mingisugused, mingid (jaatavas lauses)

any — mingisugused (küsivas lauses)

not any — mitte mingisugused (eitavas lauses)

Singular.

He brought *a book*.

Ta tõi (mingi) raamatu.

Did he bring *a book*?

Kas ta tõi (mingisuguse) raamatu?

He did not bring *a book*.

Ta ei toonud (mingisugust) raamatut.

Plural.

He brought *some books*.

Ta tõi (mingid) raamatud.

Did he bring *any books*?

Kas ta tõi (mingisuguseid) raamatuid?

He did not bring *any books*.

Ta ei toonud (mingisuguseid) raamatuid.

§ 213. Kui umbmäärane artikkel *a (an)* tähendab *one* ning vastab küsimusele *how many?* — *kui mitu?*, siis asendab ta ainsuses põhiarvu *one* — *üks*; mitmuses ta asendub kas *ebamäärast* hulka tähistava umbmäärase asesõnaga või kindlat hulka tähistava põhiarvuga.

Singular.

Plural.

Questions.

He brought <i>a book</i>	— <i>some</i> books.	} What did he bring? How many books did he bring?
Ta tõi (ühe) raamatu	raamatuid (mõned raamatud).	
He brought <i>a book</i>	— <i>many</i> books. (palju raamatuid)	} ebamäärane hulk
„ „ <i>a book</i>	— <i>few</i> books. (vähe raamatuid)	
„ „ <i>a book</i>	— <i>a few</i> books. (mõned raamatud)	
„ „ <i>one book</i> (ühe raamatu)	— <i>five</i> books. (viis raamatut)	} kindel hulk

Eesti keeles väljendab hulga või arvu ebamäärasust enamasti osastav kääne (näit. siin on raamatuid).

§ 214. Umbmäärane artikkel *a (an)* ei esine kunagi ainenimedega, mida ei saa loendada (uncountables):

milk	salt	iron	gold	money	concrete
piim	sool	raud	kuld	raha	betoon

Kui mõeldakse ebamäära st hulka, siis on mainitud nimisõnade ees umbmäärased asesõnad *some, any* ja *not any* või *no*:

He brought <i>some</i> tea.	Ta tõi (teatava hulga) teed.
Did he bring <i>any</i> tea?	Kas ta tõi teed?
He did <i>not</i> bring <i>any</i> tea.	Ta ei toonud (sugugi) teed.

§ 215. Nimisõnade ees, mida ei saa loendada, seisavad samuti umbmäärased asesõnad, mis tähistavad ebamäära st hulka.

He brought <i>much</i> tea.	} <i>How much</i> tea did he bring?
Ta tõi <i>palju</i> teed.	
He brought <i>little</i> tea.	} ebamäärane hulk
Ta tõi <i>vähe</i> teed.	
He brought <i>a little</i> tea.	
Ta tõi <i>natuke</i> teed.	}

Et eesti keeles hulga ebamäärasust peegeldab osastav kääne, nähtub ka lausest:

Give me *some tea* (*sugar, salt*), please.
Palun andke mulle teed (suhkrut, soola).

§ 216. Ainete nimed, mida ei saa loendada, esinevad ilma determinatiivita kahel juhul:

(1) kui rõhutatakse, et see on just see aine ja mitte mingisugune teine:

He brought *tea* (not coffee). Ta tõi teed (mitte kohvi).
Did he bring *tea* (or coffee)? Tõi ta teed (või kohvi)?
He brought *no tea* (or coffee). Ta ei toonud teed (või kohvi).

(2) Kui antud ainest räägitakse üldises mõttes:

Sugar is sweet. *Milk* is white.
Suhkur on magus. Piim on valge.

§ 217. Kui räägitakse kindlast piiritletud ainehulgast, seisab nimisõna ees määrav artikkel *the* või determinatiivid *this, that, my* (*our* jne.):

He brought *the tea*. Ta tõi (selle, tolle, oma) tee (mida ta oli lubanud või pidi tooma).

Give me *the tea*, please; it is in the cupboard.

Andke mulle, palun, tee; ta on kapis (s. o. see hulk teed, mis on kapis).

§ 218. Järgnevais lauseis näeme erinevust determinatiivide tarvita-
mises ainenimedega, mida ei saa loendada:

1. I like *coffee* (not tea). Ma armastan kohvi (mitte teed).

Tea is the best thing when you are thirsty.

Tee on parim asi, kui teil on janu.

2. Give me *some milk*, please.

Palun andke mulle *piima* (ebamäärane hulk).

3. Pass me *the salt*, please.

Palun ulatage mulle *soola* (laual asetsev sool — kindel hulk).

ARVSÕNAD (NUMERALS).

PÕHIARVUD (CARDINAL NUMERALS).

§ 219. Arvsõnad (nii põhi- kui ka järgarvud) ei muutu soo ega
käände järgi:

Two men were going along the street.

I saw *two women* in the room.

Põhiarvud jagunevad (1) lihtarvudeks — arvsõnad *one* kuni
twelve ja *hundred, thousand* ning *million*,

ja (2) lihtarvudeks. Lihtarvud *thirteen* kuni *nineteen* moodus-
tatakse sufiksi **-teen** liitmise teel lihtarvule:

four (+-teen)

six (+-teen)

eight (+-teen)

fourteen

sixteen

eighteen

Märkus. Arvsõnadel *thirteen* ja *fifteen* muutub tüvi:

three — thirteen

five — fifteen

Kümnelised *twenty* kuni *ninety* moodustatakse sufiksi **-ty** liitmise
teel lihtarvule:

six(+ -ty)

eight(+ -ty)

nine(+ -ty)

sixty

eighty

ninety

Märkus. Arvsõnadel *twenty*, *thirty* ja *fifty* muutub tüvi, arv-
sõnal *forty* langeb välja täht **u**:

two — twenty

three — thirty

four — forty

five — fifty

Liitavudel liituvad ühelised vahetult kümnelistele, kuid kümneliste ja sajaliste vahel on sidesõna *and*:

twenty-two   two hundred *and* forty-five

Cardinal Numerals.

1 — one	11 — eleven	—
2 — two	12 — twelve	20 — twenty
3 — three	13 — thirteen	30 — thirty
4 — four	14 — fourteen	40 — forty
5 — five	15 — fifteen	50 — fifty
6 — six	16 — sixteen	60 — sixty
7 — seven	17 — seventeen	70 — seventy
8 — eight	18 — eighteen	80 — eighty
9 — nine	19 — nineteen	90 — ninety
10 — ten	—	100 — one hundred

JÄRGARVUDE MOODUSTAMINE.

(THE FORMATION OF ORDINAL NUMERALS.)

§ 220. Järgarvud moodustatakse vastavatest põhiarvudest sufiksi **-th** abil:

4 — four(+**th**)   20 — twenty(+**th**)   100 — hundred(+**th**)
 4th — fourth   20th — twentieth   100th — hundredth

(Vt. lugemisreegleid §§ 6, 16, 148—149.)

Eranditeks on järgarvud arvsõnadest *one* ja *two*. Järgarvudel arvsõnadest *three*, *five*, *nine* ja *twelve* muutub tüvi:

1 — one	2 — two	3 — three	5 — five(+ th)
1st — first	2nd — second	3rd — third	5th — fifth
8 — eight	9 — nine(+ th)	12 — twelve(+ th)	
8th — eighth	9th — ninth	12th — twelfth	

§ 221. Põhiarvud on determinatiivideks. Nad asendavad artiklit ja vastavad küsimusele *how many?* — *mitu? kui palju?* Põhiarvud väljendavad hulka:

one thick book   three thick books
 one hundred pens   one thousand schoolboys

Järgarvud on täiendeiks. Nagu omadussõnad, asetsevad nad artikli ja nimisõna vahel ning vastavad küsimustele *what?, which? — mis-sugune? mitmes?*

the first class

the first classes

OMADUSSÕNA (THE ADJECTIVE).

§ 222. Inglise keeles omadussõna ei muutu, kuna eesti keeles ta ühildub nimisõnaga, mille juurde ta kuulub:

a <i>large</i> field	into a <i>large</i> room	<i>large</i> rooms
suur põld	suurde tupp	suured toad

Täiendiks olev omadussõna asetseb artikli (või muu determinatiivi) ja nimisõna vahel:

This is a *yellow* hat.
See on kollane kübar.

Õeldistäiteks olev omadussõna asetseb verbi *be* järel:

This hat is *yellow*.
See kübar on kollane.

Kummalgi juhul ei muutu omadussõna.

VÖRDLUSASTMED (DEGREES OF COMPARISON).

§ 223. Omadussõnadel on kolm võrdlusastet: algvõrre (the 'positive degree'), keskvõrre (the comparative degree) ja ülivõrre (the superlative degree).

Keskvõrre moodustatakse sufiksi *-er* lisamisega omadussõna algvõrdele, ülivõrre sufiksi *-est* lisamisega algvõrdele.

Ülivõrret tarvitatakse artikliga *the*:

Peter is *the tallest* boy in the class.
Peeter on pikim pois klassis.

Degrees of Comparison.

Positive Degree Algvõrre	Comparative Degree Kesk võrre	Superlative Degree Ülivõrre
small	smaller	smallest
big	bigger	biggest
large	larger	largest
easy	easier	easiest

Sel viisil moodustatakse ühesilbiliste ja kahesilbiliste omadussõnade võrdlusastmed.

Keskvärdega tarvitatakse sidesõna *than* — *kui*:

His pictures are better *than* his sister's.
Tema pildid on paremad kui ta õe omad.

§ 224. Mitmesilbiliste omadussõnade võrdlemisel tarvitatakse keskvärde moodustamisel määrsõna *more* — *enam* ja ülivörde moodustamisel määrsõna *most* — *enim*, kõige enam:

difficult — *more* difficult — *most* difficult
beautiful — *more* beautiful — *most* beautiful

§ 225. Järgmiste omadussõnade võrded moodustatakse ebareeglipäraselt:

Positive Degree	Comparative Degree	Superlative Degree
good — hea bad — halb little — väike(ne) far — kauge	better — parem worse — halvem less — vähem farther — kaugem	best — parim worst — halvim least — vähim farthest — kaugeim

§ 226. Omaduste võrdlemisel tarvitavad sidesõnad *as...as* (jaatavas lauses) ja *not so...as* (eitavas lauses) tõlgitakse eesti keelde jaatavalt *nii...kui*, *niisama...kui*, eitavalt *mitte nii...kui*:

She is *as* pretty *as* her sister.
Ta on niisama kena kui ta õde.
She is *not so* pretty *as* her sister.
Ta ei ole nii kena kui ta õde.

MÄÄRSÕNA (THE ADVERB).

§ 227. Tähenäse ja kuju järgi jagunevad määrsõnad kahte rühma:

(1) tuletatud omadussõnadest sufiksi *-ly* abil:

bright — brightly   happy — happily   rough — roughly
hele — heledalt   õnnelik — õnnelikult   kare — karedalt

(2) eritüvelised: now, there, very, only, always, today, together jne.

§ 233. Eritüveliste määruste hulka kuulub kõigepealt rühm küsi-
vaid määrsõnu (interrogative adverbs):

where?	when?	how?	how often?	how long?	why?
kus?	millal?	kuidas?	kui sageli?	kui kaua?	mispärast?
kuhu?					

How often do you go to the cinema?

Kui sageli te käite kinos?

Why did he do that?

Mispärast ta tegi seda?

How long will they be here?

Kui kaua nad on siin?

§ 234. Küsivad määrsõnad võivad olla ka kõrvallauseid pealause-
tega siduvaiksõnadeks (conjunctive words):

We do not know *when* we shall go to the forest.

Meie ei tea, millal me läheme metsa.

She does not know *how* she will spend next Sunday.

Ta ei tea, kuidas ta veedab järgmise pühapäeva.

They are going to the place *where* they spent their last holidays.

Nad lähevad sinna, kus nad veetsid möödunud koolivaheaja.

§ 235. Eritüvelised määrsõnad jagunevad järgmisteks rühmadeks:

(1) a e g a väljendavaiks (adverbs of time), mis vastavad küsimustele
when? — *millal?*, *how often?* — *kui sageli?*, *how long?* — *kui kaua?*:
now, then, before, afterwards, today, tonight, soon, first, still,
always, never, often, seldom jne.

(2) k o h t a väljendavaiks (adverbs of place), mis vastavad küsimus-
tele *where?* — *kus?* *kuhu?*, *where from?* — *kust?*, *where to?* — *kuhu?*:
here, there, somewhere, everywhere, back, below, downstairs jne.

(3) m õ õ t u ja m ä ä r a väljendavaiks (adverbs of measure and
degree), mis vastavad küsimusele *how much?* — *kui palju?*:

much, little, a little, too, very, only, so, almost, enough jne.

LAUSE (THE SENTENCE).

LIHTLAUSE (THE SIMPLE SENTENCE).

§ 236. Inglise keeles aitab sõnade järjekord lauses asendada puuduvaid grammatilisi lõppe. Sõna asendi järgi lauses võime otsustada, missugune lauseliige on antud sõna ja millisesse sõnaliiki ta kuulub.

JUTUSTAV LAUSE (THE DECLARATIVE SENTENCE).

§ 237. Normaalne sõnade järjekord ingliskeelses jutustavas lauses on järgmine:

alus (subject) asetseb esimesel kohal;

öeldis (predicate) koos öeldistäitega — teisel kohal;

sihitis (object) — kaudne (ilma eessõnata) ja otsene — kolmandal kohal;

eessõnaga sihitis (prepositional object) ja määrused (adverbials) — neljandal kohal.

Jutustav lause (jaatav ja eitav) hääldatakse viimasel rõhulisel silbil langeva intonatsiooniga (Tune I):

Subject	Predicate	Object		Prepositional Object	Adverbials
		Indirect	Direct		
I	II	III		IV	
We	met	—	him	—	in the morning ¹ .
They	are sitting	—	—	—	at a big table ¹ .
The door	was not large. ¹	—	—	—	—
He	has	—	two sisters. ¹	—	—
Boris	introduced	—	me	to his mother. ¹	—

§ 238. Kindlat aega väljendavad ajamäärused — *in the evening, on Tuesday, in 1917, today, after school* jne. — asetsevad lauses neljandal kohal või null-kohal aluse ees:

0	I	II	III	IV
In the morning	we	go	—	to school.
After school	they	went	—	to the cinema.

§ 239. Umbmäärast aega väljendavad määrsõnad — *always, never, ever, just, often, seldom, sometimes* jne. — asetatakse põhiverbi ette:

I	II	III	IV
He	<i>always</i> comes	—	at 3 o'clock.
She	has <i>just</i> given	me the book.	

Erandiks on verb *be*: umbmäärast aega väljendavad määrsõnad asetatakse verbi *be* järele, mitte ette:

He is *always* late.

He is *never* at home at that time.

§ 240. *There is, there are*-lauseis asetseb alus öeldise järel:

There were *many toys* there.

Sealjuures võivad kohamäärused olla kas lause lõpus või lause alguses:

There were many books *on shelves round the room.*

On shelves round the room there were many books.

§ 241. Alus võib olla öeldise järel sõnadega *said, thought* jne. algavais lauseis, mis asetsevad otsese kõne järel või katkestavad selle:

“What a beautiful picture I saw there!” said *the boy.*

§ 242. Täiendil (attribute) ei ole nii kindlat kohta lauses kui teistel lauseliikmetel. Täiendades nimisõna kuulub ta kord ühe, kord teise lauseliikme — aluse, sihitise, öeldistäite või määruse (ja eessõnalise sihitise) juurde.

Kui täiendiks on omadussõna, partitsiip, arvsõna, nimisõna omastavas käändes (-'s) või nimisõna ilma eessõnata, siis asetseb täiend nimisõna ees. Kui täiendiks on eessõnaga nimisõna või kõrvallause, siis asetseb ta nimisõna järel:

I	II	III	IV
The little girl	made	— dresses	for her dolls. —
Bertha's father	was an old man.	—	— —
She	has read	— two books	— —
		by Dickens.	
His brother	showed	me the book that	— —
		he had bought.	

KÄSKLAUSE (THE IMPERATIVE SENTENCE).

§ 243. Kasklauses on sama sõnade järjekord kui jutustavas lauses, ainult enamail juhtudel puudub alus. Kasklause hääldatakse viimasel rõhulisel silbil langeva intonatsiooniga (Tune I):

I	II	III	IV
—	Give	me your copy-books! ¹	—
—	Don't talk	—	so loud! ¹
You	go	—	there! ¹

KÜSILAUSE (THE INTERROGATIVE SENTENCE).

§ 244. Küsilauseis tuleb eraldada kaht liiki küsimusi: (1) üldküsimused (general questions), mis on sihitud tervele lausele ja nõuavad lühivastuseid *jaa* või *ei* ja (2) eriküsimused (special questions), mis on sihitud eri lauseliikmeile ja nõuavad täisvastuseid.

Üldküsimused (General Questions).

§ 245. Üldküsimus algab alati *abi-* või *modaalverbiga*, sest et küsilauseis jaotub öeldis kahte ossa: põhiverb jääb teisele kohale, *abi-* või *modaalverb* asub aga null-kohale aluse ette.

§ 246. Kui põhiverb on ühes põhiaegadest (Present või Past Tense), siis jääb põhiverb infinitiivi kujul teisele kohale, aga abiverbi *do* vastav vorm asub null-kohale.

§ 247. Üldküsimusele on iseloomulik II intonatsioonitüüp — hääle tõus lause lõpul.

0	I	II	III	IV
Has	She	has written	a letter	today. ¹
	she	— written	a letter	today? ²
Can	Ann	can read	—	very well. ¹
	Ann	— read	—	very well? ²
Did	The wolf	got in	—	among the sheep. ¹
	the wolf	get in	—	among the sheep? ²

§ 248. Üldküsimusele antav lühivastus peab sisaldama alust asendava asesõna ja abi- või modaalverbi:

Was Mary at the cinema on Sunday? Yes, she was.

Can Peter go there at once? No, he can't.

§ 249. Üldküsimustel on ka eitav vorm:

Hasn't he come in time? Kas ta ei tulnud õigel ajal?

Can't you do it now? Kas te ei saa teha seda praegu?

Needn't Peter go there? Kas Peeter ei tarvitse minna sinna?

Valikküsimused (Alternative Questions).

§ 250. Valikküsimused sidesõnaga *or* — *või* sarnanevad üldküsimustega selles, et ka nemad algavad abi- või modaalverbidega. Nad erinevad üldküsimustest (1) intonatsiooni poolest, sest hääle tõuseb lause keskel sidesõna *or* ees, langeb aga lause lõpul, ja (2) vastuse poolest, kuna valikküsimus nõuab täisvastust:

Is Michael at school² or at home?¹ He is at school.

Will he come today² or tomorrow?¹ He will come today.

„Eks ole“-küsimused (Confirmative Questions).

§ 251. Üldküsimuste hulka kuuluvad ka valikküsimused, mida nimetatakse „eks ole“-küsimusteks. Need küsimused algavad jutustava lausega (a statement), millele järgneb lühike üldküsimus (a general question). Eesti keelde see üldküsimus tõlgitakse sõnadega *eks ole?*:

It's a fine day today,¹ isn't it?¹

Täna on tore päev, eks ole?

Kui küsimus ei nõua vastust, vaid ainult kinnitab öeldut, siis loetakse mõlemad küsimuse osad — jutustav osa ja üldküsimus — langeva I intonatsiooniga:

It was very cold yesterday,¹ wasn't it? ¹
Eile oli väga külm, eks ole?

§ 252. Kui küsimus on esitatud kuulajale ja nõuab vastust, siis hääldatakse esimene osa küsimusest — jutustav osa — langeva I intonatsiooniga, teise osa — üldküsimuse — juures aga tõuseb hää lause lõpul (II intonatsioon):

Ann is asleep,¹ isn't she? ²
Ann magab, eks ole ju?
Tom will go there,¹ won't he? ²
Tom läheb sinna, eks ole?

§ 253. Lühike üldküsimus sisaldab ainult isikulise asesõna ja jutustavas lauseosas esineva abi- või modaalverbi:

The children can swim, can't they?
Lapsed oskavad ujuda, eks ole?

Kui jutustava lauseosa verb on ühes põhiaegadest (Present või Past Tense), siis esineb üldküsimuses verbi *do* vastav vorm — *do, does* või *did*:

He knows his lesson, doesn't he?
Ta oskab oma õppeülesannet, eks ole?
He came in time, didn't he?
Ta tuli õigel ajal, eks ole?

§ 254. „Eks ole“-küsimused kujundatakse erisuguselt, olenevalt oodatavast vastusest.

Kui oodatakse jaatavat vastust (affirmative answer), siis on küsimuse esimene osa — jutustav lause — ja a t a v a s vormis, teine osa — üldküsimus — eitavas vormis:

You know her address, don't you?
Te teate ta aadressi, eks ole?

Kui oodatakse eitavat vastust (negative answer), siis on lause jutustav osa e i t a v a s vormis, üldküsimus aga jaatavas:

You don't know her address, do you?
Te ei tea ta aadressi, eks ole?

Oodatakse jaatavat vastust	Oodatakse eitavat vastust
They <i>are</i> at home, <i>aren't</i> they? Nad on kodus, eks ole? You <i>have</i> this book, <i>haven't</i> you? Teil on see raamat, eks ole?	They <i>aren't</i> at home, <i>are</i> they? Neid ei ole kodus, ega ole? You <i>haven't</i> this book, <i>have</i> you? Teil ei ole seda raamatut, ega ole?
He <i>likes</i> this picture, <i>doesn't</i> he? Talle meeldib see pilt, eks ole? She <i>will</i> be late, <i>won't</i> she? Ta hilineb, eks ole?	He <i>doesn't</i> like this picture, <i>does</i> he? Talle ei meeldi see pilt, ega? She <i>won't</i> be late, <i>will</i> she? Ta ei hiline, ega?

§ 255. Vastused „eks ole“-küsimustele võivad olla jaatavad või eitavad, s. o. oodatud või ootamatud.

Oodatakse jaatavat vastust	Jaatav vastus	Eitav vastus
You <i>want</i> a drink, <i>don't</i> you? She <i>will</i> come soon, <i>won't</i> she? He <i>can</i> go now, <i>can't</i> he?	<i>Yes, I do.</i> <i>Yes, she will.</i> <i>Yes, he can.</i>	<i>Oh no, I don't.</i> <i>Oh no, she won't.</i> <i>Oh no, he can't.</i>

§ 256. Kui oodatakse eitavat vastust, võib eesti keeles jaatavas vastuses olla *ei*:

Miks *ei*, tahan küll.

Inglise keeles võib *jaa* esineda ainult jaatavas vastuses, *ei* — eitavas vastuses:

Oodatakse eitavat vastust	Eitav vastus	Jaatav vastus
You <i>don't</i> want a drink, <i>do</i> you? She <i>won't</i> come soon, <i>will</i> she? He <i>can't</i> go now, <i>can</i> he?	<i>No, I don't.</i> <i>No, she won't.</i> <i>No, he can't.</i>	<i>Oh yes, I do.</i> <i>Oh yes, she will.</i> <i>Oh yes, he can.</i>

Eriküsimused (Special Questions).

§ 257. Kõik eriküsimused algavad küsivate sõnadega — asesõnadega *who?* (*whom? whose?*), *what? which? how many?, how much?* ja määrsõnadega *where?, when?, how?, how often?, why?* jne. Neil on samasugune intonatsioon kui jutustaval lausel, s. o. hääl langeb lause lõpul:

Why isn't Annie at school today?¹

§ 258. Eriküsimused jagunevad kahte rühma:

(1) küsimus on pööratud alusele,

(2) küsimus on pööratud teistele lauseliikmetele — öeldisele, sihitisele, täiendile ja määrusele.

§ 259. Alusele pööratud küsimuses jääb sõnade järjekord *s a m a k s* kui jaatavas lauses: öeldis jääb teisele kohale, esimesele kohale aga tuleb aluse asemele küsiv asesõna, mis on ka küsiva lause *a l u s e k s*. Abiverbi *do* alusele pööratud küsimuses ei tarvitata.

I	II	III	IV
<i>Olga</i>	wrote	the exercise	on the blackboard. ¹
<i>Who</i>	wrote	the exercise	on the blackboard? ¹
<i>I</i>	shall come	—	home very late. ¹
<i>Who</i>	will come	—	home very late? ¹
<i>He</i>	did not skate	—	on Wednesday. ¹
<i>Who</i>	did not skate	—	on Wednesday? ¹
<i>The box</i>	stood	—	in the middle of the room. ¹
<i>What</i>	stood	—	in the middle of the room? ¹

§ 260. Alusele pööratud küsimus nõuab täisvastust, mis koosneb alusest (nimisõnast või asesõnast) ja abi- või modaalverbigist. Kui öeldis on lihtolevikus või lihtminevikus, siis esineb vastuses verbi *do* vastav pöördeline vorm. Eesti keeles võib vastus koosneda ainult alusest:

Who can translate this text? *Eve* can.

Kes võib tõlkida selle teksti? *Eve*.

Who knows this poem? *I* do.

Kes teab seda luuletust? *Mina*.

§ 261. Teistele lauseliikmetele pööratud eriküsimustes on sõnade järjekord sama kui üldküsimustes: põhiverb on teisel kohal, abi- või modaalverb null-kohal aluse ees. Küsiv sõna asetseb abi- või modaalverbi ees:

?	0	I	II	III	IV
—	—	Mary	is reading	a book	in the garden. ¹
<i>What</i>	is	Mary	— doing? ¹	—	
<i>What</i>	is	Mary	— reading	—	in the garden? ¹
<i>Where</i>	is	Mary	— reading	a book? ¹	

§ 262. Eessõnaga sihitisele pööratud küsimustes võib eessõna olla lause alguses küsiva asesõna juures või jääda oma kohale:

?	0	I	II	III	IV
—	—	Leo	told	me	<i>about</i> this film.
(<i>About what</i>	did	Leo	tell	me?)	
<i>What</i>	did	Leo	tell	me	<i>about?</i>
—	—	Mother	gave	an apple	<i>to</i> each of us.
<i>To whom</i>	did	Mother	give	an apple?	
<i>Whom</i>	did	Mother	give	an apple	<i>to?</i>

Märkus. Sulgudes olev lause on grammatiliselt õige, kuid inglise keeles mittetarvitav.

LIITLAUSE.

(THE COMPOUND AND THE COMPLEX SENTENCE.)

§ 263. Liitlused jagunevad nii eesti kui ka inglise keeles rindlauseteks (compound sentences) ja põimlauseteks (complex sentences).

THE COMPOUND SENTENCE.

§ 264. Rindlauseid, mis koosnevad kahest (või mitmest) lihtlausest, seovad järgmised rinnastavad sidesõnad:

and	but	or	either ... or	neither ... nor
ja, ning	kuid, aga	ehk, või	kas ... või	ei ... ega
for	so			therefore
sest et	niisiis, sellepärast, nii et			sellepärast, järelikult

An aeroplane roared above them, *and* bombs fell.

I saw a large tree, *but* it was too far away.

We know her very well, *for* she is Michael's cousin.

Mother will go with us, *so* we shan't be afraid.

THE COMPLEX SENTENCE.

§ 265. Põimlause koosneb kahest osast: (1) pealausest (principal clause) ja (2) kõrvallausest (subordinate clause), mida ühendavad pealausega järgmised siduvad sõnad:

Alistavad sidesõnad:

that et
so ... that nii et
because sest et
 as kuna, kui, sel ajal kui
while sel ajal kui, kuna
till, until kuni
in order that selleks et
before enne kui
after pärast seda kui
though, although kuigi, ehkki,
 ehk küll

Siduvad asesõnad:

who kes, missugune
whom keda, kellele, missugust,
 missugusele
whose kelle, missuguse
which missugune
that missugune, mis
what (see) mis

Siduvad määrsõnad:

when kui
where kus, kuhu
how kuidas
why mispärast, miks

Bertha thinks *that* she lives in a bright little home.

While we were talking, she got supper ready.

He put on his warm coat, *because* the wind was cold.

Peter and Leo, *who* live in the same street, go home together.
"I can't sing *when* I work," he said in a rough voice.
She does not know *where* we live.

§ 266. Kõrvallaused liigitatakse inglise keeles aluslauseiks, öeldis-
lauseiks, täiendlauseiks, sihitislauseiks ja määruslauseiks olenevalt sel-
lest, missugust lauseliiget nad asendavad.

Kuid inglise keelele on siin omased mõned iseärasused.

§ 267. Sihitislauseis jääb tavaliselt abistav sidesõna *that* ära. Ka
koma puudub:

I think (*that*) we should send her a book.

Ma arvan, *et* me peaksime saatma talle raamatu.

§ 268. Eesti keeles võib kõrvallauses alus ära jääda, kui ta on
sama mis pealause. Inglise keeles ei ole see võimalik:

He says (that) he will do this exercise at once.

Ta ütleb, *et* teeb selle harjutuse kohe.

§ 269. Täiendlause alguses olev siduv asesõna (*whom, which, that*)
võib ära jääda, mis on eesti keeles võimatu:

He is speaking about the film (*that*) he saw yesterday.

Ta räägib filmist, *mida* ta nägi eile.

This is the man (*whom*) I mean.

See on see mees, *keda* ma mõtlen.

§ 270. Kui siduv asesõna esineb koos eessõnaga, siis asesõna ära-
jätmise korral asetseb eessõna verbi järel:

{ She showed me the house *in which* she lives.

{ She showed me the house she lives *in*.

Ta näitas mulle maja, *milles* ta elab.

{ That is the teacher *about whom* I told you so much.

{ That is the teacher I told you so much *about*.

See on õpetaja, *kellest* ma nii palju olen teile jutustanud.

Verbi pöördeliste vormide asendamine partitsiipidega.

(Participles Replacing the Finite Forms of the Verb.)

§ 271. Nagu eesti keeleski, võib täiendlauseid asendada partitsiipidega: siduv asesõna jääb ära ja pöördeline verb asendub oleviku või mineviku partitsiibiga. Täiendlauset asendav partitsiip asetseb alati selle nimisõna järel, mille juurde ta kuulub, ega või seista selle ees, nagu eesti keeles:

She is reading the text *which was translated* by Olga.

She is reading the text *translated* by Olga.

{ Ta loeb teksti, mis on tõlgitud Olga poolt.

{ Ta loeb Olga poolt tõlgitud teksti.

§ 272. Pöördelised verbivormid kahe öeldisega lihtlauseis ja rindlauseis võivad asenduda partitsiipidega, mis eesti keelde tõlgitakse des-gerundiiviga või mineviku partitsiibiga.

He took a pen and began to write.

Ta võttis sule ja hakkas kirjutama.

Taking a pen, he began to write.

Võtnud sule, hakkas ta kirjutama.

She was very tired, so she went to bed at once.

Ta oli väga väsinud, sellepärast läks ta kohe magama.

Being very tired, she went to bed at once.

Olles väga väsinud läks ta kohe magama.

Määruslauseid asendavad partitsiibid võivad asetseda kas pealause ees või järel ning nad tõlgitakse eesti keelde des-gerundiiviga või mineviku partitsiibiga:

When they came to her flat, they rang the bell.

Kui nad jõudsid tema korteri juurde, helistasid nad kella.

Coming to her flat, they rang the bell.

Jõudnud tema korteri juurde, helistasid nad kella.

As she was coming into her room, she heard a noise.

Kui ta astus oma tuppa, kuulis ta müra.

Coming into her room, she heard a noise.

Astudes oma tuppa kuulis ta müra.

Liitsihitis (The Complex Object).

§ 273. Liitsihitis verbide *want* ja *like* (*should like* ja *would like*) järel koosneb otsesest sihitisest — nimisõnast või asesõnast — ja temale järgnevast verbist infinitiivi vormis partikliga *to*:

Father wants me to write this letter.
Isa tahab, et ma kirjutaksin selle kirja.

Liitsihitisel ei ole sõnasõnalist vastet eesti keeles. Käesoleval juhul tõlgitakse ta eesti keelde sihitislausetega (sidesõnaga et):

Peter wants Leo to help him.
Peeter tahab, et Leo aitaks teda.
I should like you to come tomorrow.
Ma tahaksin, et te tuleksite homme.

§ 274. Liitsihitis verbide *see* ja *hear* järel koosneb otsesest sihitisest — nimisõnast või asesõnast — ja temale järgnevast verbist infinitiivi vormis ilma partiklita *to*:

I saw Harry come into the house.
{ Ma nägin, kui Harry astus majja.
{ Ma nägin Harry't astuvat majja.

Verbidele *see* ja *hear* järgnevas liitsihitises võib verb olla ka oleviku partitsiibi vormis:

I saw him coming up to the house.
{ Ma nägin, kui ta lähenes majale.
{ Ma nägin teda lähenevat (lähenevas) majale.

Mõlemad liitsihitised verbide *see* ja *hear* järel tõlgitakse eesti keelde sihitislausetega, mis algavad sidesõnaga *kui*, või kaudse kõneviisi või ma-tegevusnime seesütlevaga.

Erinevus nende vahel on järgmine. Infinitiiviga liitsihitis tähendab ühekorset tegevust:

I heard her say these words.
Ma kuulsin, kui ta ütles need sõnad (teda ütlevat neid sõnu).
We saw her run into the house.
Me nägime, kui ta jooksis majja (teda majja jooksvat).

Oleviku partitsiibiga liitsihitis tähendab lõpetamata tegevust, mis algas varem ning kestab edasi antud momendil:

They heard him speaking to the director.
Nad kuulsid, kui ta rääkis direktoriga (teda rääkivat, rääkimas).
We saw her running about in the garden.
Me nägime, kui ta jooksis aias ringi (teda jooksvat, jooksmas).

EBAREEGLIPÄRASTE VERBIDE NIMESTIK.

(LIST OF IRREGULAR VERBS.)

Infinitive	Past Tense	Past Participle	Infinitive	Past Tense	Past Participle
be	was, were	been	drink	drank	drunk
beat	beat	beaten	drive	drove	driven
become	became	become	eat	ate	eaten
begin	began	begun	fall	fell	fallen
bite	bit	bitten	feed	fed	fed
blow	blew	blown	feel	felt	felt
break	broke	broken	fight	fought	fought
bring	brought	brought	find	found	found
build	built	built	fly	flew	flown
buy	bought	bought	forget	forgot	forgotten
catch	caught	caught	get	got	got
choose	chose	chosen	give	gave	given
come	came	come	go	went	gone
cost	cost	cost	grow	grew	grown
cut	cut	cut	hang	hung	hung
do	did	done	have	had	had
draw	drew	drawn	hear	heard	heard
hide	hid	hidden	rise	rose	risen
hit	hit	hit	run	ran	run
hold	held	held	say	said	said
keep	kept	kept	see	saw	seen
know	knew	known	sell	sold	sold
lay	laid	laid	send	sent	sent
lead	led	led	set	set	set
leave	left	left	shake	shook	shaken
let	let	let	shine	shone	shone
lie	lay	lain	shoot	shot	shot
make	made	made	shut	shut	shut
mean	meant	meant	sink	sank	sunk
meet	met	met	sing	sang	sung
pay	paid	paid	sleep	slept	slept
put	put	put	speak	spoke	spoken
read	read	read	spend	spent	spent
ride	rode	ridden	spread	spread	spread
ring	rang	rung	stand	stood	stood

Infinitive	Past Tense	Past Participle	Infinitive	Past Tense	Past Participle
stick	stuck	stuck	tell	told	told
strike	struck	struck	think	thought	thought
swim	swam	swum	throw	threw	thrown
swing	swung	swung	understand	understood	understood
take	took	taken	wear	wore	worn
teach	taught	taught	write	wrote	written
tear	tore	torn			

ANSWERS TO RIDDLES.

1. Because it is in the middle of day.
2. One powders the face and the other faces the powder.
3. The letter M.
4. A hole.
5. Because the bed will not come to us.
6. One minds the train and the other trains the mind.
7. The letter C (the sea).
8. Sunday, because all the others are *week* (*weak*) days. (A week-day is a working day, Sunday is not a working day.)
9. Fire.
10. Today.
11. A newspaper. (The paper is white and the words are black and it is read [red] all over.)
12. Because it is in the middle of water.
13. The word *short* becomes *shorter* by the addition of a syllable.
14. When it looks round.
15. A good appetite.
16. Its father's daughter.
17. Growing older.
18. Your name.
19. The winds *blew* (*blue*) and the waves *rose*.
20. Three: one behind the other in a row.
21. The letter A because it makes *her hear*.

ALPHABETIC VOCABULARY

of the 5th and 6th Classes.

ABBREVIATIONS (LÜHENDID).

- a.** adjective (omadussõna)
adv. adverb (määrsõna)
Ant. antonym (vastandtähenduslik sõna)
conj. conjunction (sidesõna)
excl. exclamation (hüüd)
gram. grammar (grammatika)
mod. v. modal verb (modaalverb)
n. noun (nimisõna)
num. numeral (arv sõna)
pl. plural (mitmus)
part. a. participial adjective (partitsipiaalne omadussõna)
p. p. past participle (mineviku partitsiip)
pred. a. predicative adjective (õeldistäitena tarvitav omadussõna)
prep. preposition (eessõna)
pron. pronoun (asesõna)
Syn. synonym (samatähenduslik sõna)
v. i. verb intransitive (sihitu verb)
v. t. verb transitive (sihiline verb)
v. t. & i. verb transitive and intransitive (sihiline ja sihitu verb)

A

- absent a.** puuduv
be absent puuduma
aeroplane ['æərəplein] *n.* lennuk
a'fraid pred. a. kartev
be afraid (of) kartma
after prep. pärast
afternoon ['ɑ:ftə'nu:n] *n.* pärastlõuna
a'gain adv. jälle, uuesti
a'gainst prep. vastu
air n. õhk
all pron. kõik; terve
a'lone pred. a. üksi
al'ready adv. juba
also ['ɔ:lsoʊ] *adv.* ka; samuti
always ['ɔ:lwəz] *adv.* alati
and conj. ja, ning
animal n. loom
another [ə'nʌðə] *pron.* teine
answer ['ɑ:nsə] *v.* vastama; *n.* vastus
any ['eni] *pron.* mõni; mingi
anybody pron. keegi
anything pron. midagi
apple n. õun
April ['eipri:l] *n.* aprill

arm *n.* käsivars
army *n.* armee
a'round *prep.* ümberringi
artillery [ɑ:'tiləri] *n.* suurtükivägi
as... as *conj.* niisama... kui
a'sleep *pred. a.* magamas
be asleep *magama*
at *prep.* juures
ate [et] *past of eat*
August [':ægəst] *n.* august
autumn [':ɔ:təm] *n.* sügis
a'way *adv.* ära, eemal(e)

B

back *adv.* tagasi
bad *a.* halb
badly *adv.* halvasti; hädasti, üli-
väga; tõsiselt (näit. ~ wounded
— tõsiselt haavatud)
bag *n.* kott
ball *n.* pall
bandage [':bændidʒ] *n.* side; *v.*
(haava) kinni siduma
banner *n.* lipp
bathe [beið] *v.* suplema
be (was, were) *v.* olema
bear [beə] *n.* karu
became *past of become*
be'cause *conj.* sellepärast et
be'come [bi'kʌm] (became) *v.*
muutuma, saama (kellekski,
millekski)
bed *n.* voodi
be'fore *prep.* enne, ees
be'gan *past of begin*
be'gin [bi'gin] (began) *algama*
be'hind [bi'haind] *prep.* taga
bell *n.* kell
best *a.* parim; *adv.* parimini
better *a.* parem; *adv.* paremini
big *a.* suur
bird *n.* lind

birthday [':bɛ:ɔ:dei] *n.* sünnipäev
black *a.* must
blackboard [':blækbɔ:ɪd] *n.* tahvel
blue *a.* sinine
body [':bɔ:di] *n.* keha
book *n.* raamat
bookcase [':bukkeis] *n.* raamatu-
kapp
bought [bɔ:t] *past of buy*
box *n.* karp; kast
boy *n.* pois
bread *n.* leib
break [breik] (broke) *v.* murdma;
murduma
breakfast [':brekfəst] *n.* hommiku-
eine
bring (brought) *v.* (kaasa) tooma
broke *past of break*
brother [':brʌðə] *n.* vend
brought [brɔ:t] *past of bring*
brown [braun] *a.* pruun
bus *n.* omnibus
but *conj.* aga
butter *n.* või
buy [bai] (bought) *v.* ostma
by *prep.* juures; abil

C

cake *n.* kook, tort
came *past of come*
camp *n.* laager
can *v.* võin, suudan
carry (carried) *v.* kandma
cat *n.* kass
catch (caught) *v.* (kinni) püüdma
caught [kɔ:t] *past of catch*
celebrate [':selibreit] *v.* pühitsema
chair *n.* tool
chalk [tʃɔ:k] *n.* kriit
cherry *n.* kirss
chess *n.* male
chicken *n.* kanapoeg

child *n.* laps
children *n.* lapsed
cinema ['sinimə] *n.* kino
class *n.* klass
classroom *n.* klassituba
clock *n.* (tunni)kell
coat *n.* mantel
cold *a., n.* külm
collective *a.* kollektiivne
collective farm kolhoos
colour ['kʌlə] *n.* värv
come [kʌm] (**came**) *v.* tulema
commander [kə'mɑ:ndə] *n.* ko-
 mandör
communist ['kɒmjunist] *n.* kom-
 munist; *a.* kommunistlik
comrade ['kɒmrid] *n.* seltsimees
cool *a.* jahe
copy-book ['kɒpibʊk] *n.* vihik
corn *n.* vili
count *v.* loendada
country ['kʌntri] *n.* maa
(of) course [əf'kɔ:s] muidugi
cover ['kʌvə] *v.* katma
cried [kraɪd] *past of cry*
cry (cried) *v.* hüüdma, karjuma;
 nutma
cup *n.* tass

D

dance *v.* tantsima
dark *a.* tume, pime
day *n.* päev
dead *a.* surnud; **is dead** on sur-
 nud
dear *a.* kallis
December [di'sembə] *n.* detsem-
 ber
defend *v.* kaitsema
demonstration [,demən'streɪʃn] *n.*
 demonstratsioon

desk *n.* koolilaud, kirjutuslaud,
 pult
dialogue ['daɪəlɒg] *n.* dialoog,
 kahekõne
dic'tation *n.* etteütlus
did *past of do*
different ['dɪfrənt] *a.* erinev,
 mitmesugune
difficult ['dɪfɪkəlt] *a.* raske
dinner *n.* lõuna
dirty *a.* määrdunud, must
do [du:] (**did**) *v.* tegema
doctor *n.* arst
dog *n.* koer
door [dɔ:] *n.* uks
down [daʊn] *adv.* all, alla
drank [dræŋk] *past of drink*
draw (drew) *v.* joonistama
dress *v.* riietama, riietuma; *n.*
 kleit
drew *past of draw*
drink (drank) *v.* jooma
(on) duty korrapidaja ülesannetes,
 valvekorras

E

ear *n.* kõrv
early ['ɜ:li] *adv.* vara
earth [ɜ:θ] *n.* maa, maakera
eat (ate) *v.* sööma
egg *n.* muna
eight *num.* kaheksa
elephant ['elifənt] *n.* elevant
eleven ['i:levn] *num.* üksteistkü-
 mend
end *n.* lõpp; *v.* lõppema
enemy ['enɪmi] *n.* vaenlane
England ['ɪŋglənd] *n.* Inglismaa
English ['ɪŋgliʃ] *a.* inglise; *n.*
 inglise keel
evening ['i:vnɪŋ] *n.* õhtu
every ['evri] *pron.* iga

exercise [ˈeksəsaɪz] *n.* harjutus
exercise-book *n.* vihik
eye [aɪ] *n.* silm

F

face *n.* nägu
fall (fell) *v.* kukkuma, langema
family *n.* perekond
far *a.* kauge, kaugel
farm *n.* talu
fascist [ˈfæsɪst, ˈfæʃɪst] *n.* fašist;
a. fašistlik
father [ˈfɑːðə] *n.* isa
February [ˈfebruəri] *n.* veebruar
fed *past of feed*
feed (fed) *v.* söötma; (loomi)
karjatama
feet *n. pl.* jalad
fell *past of fall*
few *pron.* vähesed; vähe
field [fi:ld] *n.* põld
fight (fought) *v.* võitlema, kak-
lema
film *n.* film
finger [ˈfɪŋgə] *n.* sõrm
finish [ˈfi:niʃ] *v.* lõpetama
fire *n.* tuli
fire *v.* tulistama
first *num.* esimene
(at) **first** esiteks
five *num.* viis
flag *n.* lipp
flew *past of fly*
floor [flɔː] *n.* põrand
flower [ˈflaʊə] *n.* lill
fly (flew) *v.* lendama
foot [fʊt] *n.* (laba)jalg
football *n.* jalgpall
for *prep.* jaoks; eest
fork *n.* kahvel
fought [fɔ:t] *past of fight*

four [fɔː] *num.* neli
free *a.* vaba
friend [fri:nd] *n.* sõber
from *prep.* (millegi, kellegi) juu-
rest; -st, -lt
fruit [fru:t] *n.* puuvili
full [ful] *a.* täis
fun *n.* lõbu, nali
funny *a.* naljakas, imelik

G

game *n.* mäng
garden *n.* aed
gave *past of give*
gay *a.* lõbus
German *n.* sakslane; saksa keel;
a. saksa
get up [get] (got up) *v.* üles
tõusma
giraffe [dʒiˈra:f] *n.* kaelkirjak
girl [gɜ:l] *n.* tütarlaps
give [giv] (gave) *andma*
glad *a.* rõõmus
be glad rõõmustama
go (went) *v.* minema
go to bed magama minema
good [gʊd] *a.* hea
good-bye, goodbye jumalaga!
good morning, goodmornin
tere hommikust!
got *past of get*
grass *n.* rohi
great [greɪt] *a.* suur
green *a.* roheline
greet *v.* tervitama
grenade [griˈneɪd] *n.* granaat
grew *past of grow*
grey *a.* hall
ground *n.* maa, maapind
group [gru:p] *n.* rühm, grupp
grow [grou] (grew) *v.* kasvama

H

had *past of have*
hair *n.* juuksed
half [hɑ:f] *n.* pool
hallo! [hə'lou] *excl.* hallo! (tervitus)
hand *n.* käsi
happy *a.* õnnelik
harvesting [ˈhɑ:vistiŋ] (vilja)lõikus
hat *n.* kübar
hate *v.* vihkama
have (had) *v.* omama
hay *n.* hein
head *n.* pea
hear (heard) *v.* kuulma
heard [hɜ:d] *past of hear*
help *v.* aitama; *n.* abi
hen *n.* kana
here *adv.* siin; siia
hero [ˈhiərou] *n.* (pl. **heroes**)
 kangelane, sangar
high *a.* kõrge
hit (hit) *v.* lööma; tabama
holidays [ˈhɒlidiz] *n.* koolivaheaeg; pühad
home *n.* kodu; *adv.* koju
 at home kodus
hospital [ˈhɒspitl] *n.* haigla
hot *a.* tuline, palav
hour [ˈaʊə] *n.* tund
house [haus] *n.* maja
how [hau] *adv.* kuidas
 how are you? kuidas käsi käib?
 how do you do? tere!
 how many, how much kui palju
hundred [ˈhʌndrəd] *num.* sada

I

ice *n.* jää
ill *pred. a.* haige
in *prep., adv.* sees, sisse
ink [iŋk] *n.* tint

interesting [ˈintristiŋ] *a.* huvitav
into [ˈintu, ˈintə] *prep.* sisse
in'vite *v.* külla kutsuma

J

January [ˈdʒænjuəri] *n.* jaanuar
joy *n.* rõõm
July [dʒu(i)'lai] *n.* juuli
jump *v.* hüppama
June [dʒu:n] *n.* juuni

K

kill *v.* tapma
kite *n.* tuulelohe
knew [nju:] *past of know*
knife [naif] *n.* (pl. **knives**) nuga
know [nou] (**knew**) *v.* teadma

L

lamp *n.* lamp
land *n.* maa
last *a.* viimane; möödunud
 at last lõpuks
late *a.* hiline; *adv.* hilja
laugh [lɑ:f] *v.* naerma
lay the table lauda katma
lay *past of lie*
leader *n.* juht
leap-year [ˈli:pjɜ:] *n.* liigaasta
learn *v.* õppima
leave (left) *v.* jätma; lahkuma
left *past of leave*
left *a.* vasak
leg *n.* jalg, jalasäär
lesson *n.* õppetund
let (let) *v.* laskma; lubama
 let us go läheme, mingem
lie (lay) *v.* lamama
life *n.* (pl. **lives**) elu
like *v.* sallima; armastama; meeldima

like *adj.* sarnane; *conj.* nagu
lion [ˈlaɪən] *n.* lõvi
little *a.* väike; *adv.* vähe
live [lɪv] *v.* elama
long *a.* pikk; *adv.* kaua
long live ... elagu...
look (at) *v.* (millelegi, kellelegi)
vaatama
(a) lot (of) hulk, palju
love [lʌv] *v.* armastama

M

machine-gun [məˈʃiːŋɡən] *n.* kuuli-
pilduja
made *past of make*
make (made) *v.* tegema, valmis-
tama; sundima
man *n.* inimene; mees
many [ˈmeni] *pron.* palju(d)
map *n.* (maa)kaart
March *n.* märts
march *v.* marssima
May *n.* mai
mean [miːn] (**meant**) [ment] *v.*
tähendama; arvama
meat *n.* liha
meeting *n.* koosolek
men *n. pl.* inimesed; mehed
merry *a.* lõbus
mill *n.* veski
minus [ˈmainəs] *n.* miinus
minute [ˈminɪt] *n.* minut
moment *n.* moment
in a moment silmapilk
monkey [ˈmʌŋki] *n.* ahv
month [mʌnθ] *n.* kuu
more *adv.* rohkem, enam
morning *n.* hommik
Moscow [ˈmɒskəʊ] *n.* Moskva
mother [ˈmʌðə] *n.* ema
mouth [maʊθ] *n.* suu
move [muːv] *v.* liikuma; liigutama

much *pron., adv.* palju (koguselt)
music *n.* muusika
must *v.* peab

N

name *n.* nimi
what is your name? kuidas on
teie nimi?
near *prep., adv.* ligidal, juures
nest *n.* pesa
new *a.* uus
next *a.* järgmine, lähim
nice *a.* kena, meeldiv
night *n.* öö
at night öösel
nine *num.* üheksa
no *pron.* ei midagi; *adv.* ei
nobody *pron.* ei keegi
nose *n.* nina
not *adv.* ei, mitte
nothing [ˈnʌθɪŋ] *pron.* ei midagi
November *n.* november
now [naʊ] nüüd

O

ocean [ˈouʃn] *n.* ookean
October *n.* oktoober
of [əv] *prep., genitiivi eessõna*
officer [ˈɒfɪsə] *n.* ohvitser
often [ˈɔːfn] *adv.* sageli
old *a.* vana
how old are you? kui vana te
olete?
on *prep.* peal, peale
once [wʌns] *adv.* ükskord
one [wʌn] *num.* üks
only [ˈəʊnli] *adv.* ainult
open *a.* lahtine, avatud; *v.* avama
or *conj.* või, ehk
other [ˈʌðə] *pron.* teine
out *prep.* välja
(be) over *v.* mööduma; lõppema

P

paint *n.* värv
pair *n.* paar
paper *n.* paber
pa'rade [pə'reid] *n.* paraad
parti'san [ˌpɑ:ti'zæn] *n.* partisan
party *n.* partei; seltskond; vöö-
 ruspidu
pass *v.* mööduma; edasi andma
past *prep.* mööda; üle; läbi
     half past two pool kolm
patriot [ˈpeɪtriət] *n.* patrioot
patriotic [ˌpætri'ɒtɪk] *a.* isamaa-
 line; isamaa-
pear [peə] *n.* pirn
pen *n.* sulg (koos sullepeaga)
pencil *n.* pliiats
pencil-box *n.* pinal
people [ˈpi:pl] *n.* inimesed; rah-
 vas
picture [ˈpɪktʃə] *n.* pilt
pig *n.* siga, pörsas
pillow *n.* padi
pin *n.* nõõpnõel
pine *n.* mänd
pioneer [ˌpaɪə'niə] *n.* pioneer
plant [plɑ:nt] *v.* istutama; *n.*
 taim; tehas
plate *n.* taldrik
play *v.* mängima; *n.* mäng
pleasant [ˈpleznt] *a.* meeldiv, mõ-
 nus
please *v.* palun, olge hea
pleased *part. a.* rahul, rõõmus
pleasure [ˈpleʒə] *n.* heameel, rõõm
plus *n.* pluss
portrait [ˈpɔ:trɪt] *n.* portree, näo-
 pilt
potatoes [pə'teɪtəʊz] *n.* kartulid
present [ˈpreznt] *n.* kink, kingitus;
a. kohal(olev)
pretty [ˈprɪti] *a.* kena, ilus

pride *n.* uhkus
proverb [ˈprɒvəb] *n.* vanasõna
pupil [ˈpjʊ:pl] *n.* õpilane
put (put) [put] *v.* panema, ase-
 tama
put down maha panema
put on selga (pähe, jalga, kätte)
 panema

Q

quarter [ˈkwɔ:tə] *n.* veerand
question [ˈkwɛstʃ(ə)n] *n.* küsimus
quick *a.* kiire; *adv.* kiiresti
quite *adv.* päris, üsna, täiesti

R

rain *n.* vihm
     it rains vihma sajab
ran *past of run*
rang *past of ring*
rat *n.* rott
read [ri:d] (**read**) [red] *v.* lugema
ready [ˈredi] *a.* valmis
rear [riə] *n.* tagala
receive [riˈsi:v] *v.* saama; vastu
 võtma
red *a.* punane
republic [riˈpʌblɪk] *n.* vabariik
revolution [ˌrevəˈlu:ʃ(ə)n] *revolut-*
sioon
revolutionary [ˌrevəˈlu:ʃnəri] *a.*
revolutsiooniline
rhyme [raɪm] *n.* värss, riim
riddle *n.* mõistatus
rifle *n.* vintpüss
right [raɪt] *a.* õige; parem
     all right hea küll, hüva
ring (rang) *v.* helisema; helistama
ripe *a.* küps, valminud
river [ˈrɪvə] *n.* jõgi
room *n.* tuba

rose *n.* roos
round *a.* ümmargune; *prp.* ümber
row [rou] *v.* sõudma, aerutama
rule [ru:l] *n.* reegel, juhis
run (ran) *v.* jooksmas
Russia *n.* ['rʌʃə] Venemaa
Russian ['rʌʃ(ə)n] *n.* venelane; *a.*
vene

S

said [sed] *past of say*
salt [sɔ:lt] *n.* sool
same *a.* sama
sang *past of sing*
sat *past of sit*
sauce [sɔ:s] *n.* kaste, soust
save *v.* päästma
saw [sɔ:] *past of see*
say (said) *v.* ütleva, rääkima
school [sku:l] *n.* kool
schoolbag *n.* koolikott
schoolboy *n.* koolipoiss
schoolchildren *n.* õpilased, koolilapsed
schoolgirl *n.* koolitüdruk
season *n.* aastaaeg; hooaeg
second ['sekənd] *num.* teine; *n.*
sekund
see (saw) *v.* nägema
send (sent) *v.* saatma
Sep'tember *n.* september
seven ['sevn] *num.* seitse
shall [ʃæl] *v.* tulevikku moodustav
abiverb
shine (shone) *v.* paistma; hiilgama
shirt *n.* särk
shoe [ʃu:] *n.* king
shone [ʃɔn] *past of shine*
shoot (shot) *v.* (püssist) laskma;
tulistama
short *a.* lühike
shot *n.* laskur; lask

shot *past of shoot*
shout *v.* hüüdma, kisama
show [ʃou] *v.* näitama
shut (shut) *v.* sulgema; *a.* suletud, kinni
silly ['sili] *a.* rumal
silver *n.* hõbe; *a.* hõbedane
sing (sang) *v.* laulma
sister *n.* õde
sit (sat) *v.* istuma
sit down *istuma*
six *num.* kuus
skate *v.* uisutama
skates *n. pl.* uisud
skating-rink *n.* uisutee
ski [ʃi:, ski:] *v.* suusatama
skis [ʃi:z, ski:z] *n. pl.* suusad
sky *n.* taevas
sleep (slept) *v.* magama
slept *past of sleep*
slogan ['slougən] *n.* loosung
slow *a.* aeglane, pikaldane
slowly ['slouli] *adv.* pikkamisi
smell *v.* haistma, nuusutama
smile *v.* naeratama; *n.* naeratus
snow [snou] *n.* lumi
it snows *lund sajab*
so *conj. adv.* nii; sellepärast
socialism ['souʃəlizm] *n.* sotsialism
socialist ['souʃəlɪst] *a.* sotsialistlik
sofa *n.* sohva
soldier ['souldʒə] *n.* sõdur
some [sʌm] *pron.* mõni, mõned;
natuke, veidi
somebody ['sʌmbədi] *pron.* keegi
something ['sʌməθɪŋ] *pron.* miski,
midagi
song *n.* laul
soon *adv.* varsti
sorry *pred. a.* kurvastav, kahetsev
I am sorry *vabandust; mul on kahju; kahjuku*

soup [su:p] *n.* supp
Soviet ['soviet] *n.* nõukogu
Soviet Army Nõukogude armee
Soviet Union Nõukogude Liit
sowing ['souɪŋ] *n.* külv
speak (spoke) *v.* kõnelema, rääkima
spoon *n.* lusikas
sport *n.* sport
spring *n.* kevad
stand (stood) *v.* seisma
stand up püsti tõusma
stick *n.* kepp, pulk
still *adv.* tasa, vaikselt; ikka veel, veel
stocking *n.* sukk
stood [stud] *past of stand*
stop *v.* peatuma; peatama; lakama
story *n.* jutt
stove *n.* ahi
street *n.* tänav
strong *n.* tugev
suddenly *adv.* äkki
summer *n.* suvi
sun *n.* päike
swam [swæm] *past of swim*
sweet *a.* magus; armas, meeldiv
swim (swam) *v.* ujuma

T

table *n.* laud
take (took) *v.* võtma
talk [tɔ:k] *v.* kõnelema, vestlema;
n. kõnelus, vestlus
tall *a.* (kasvult) pikk, kõrge, suur
tank [tæŋk] *n.* tank
taste [tɛɪst] *v.* maitsema
tea *n.* tee
teacher *n.* õpetaja
teeth *n. pl.* hambad
tell (told) *v.* rääkima, ütleva

ten *num.* kümme
tennis *n.* tennis
than *conj.* kui (võrdlev)
thank *v.* tänama
thank you tänan
that *pron.* too, see seal; milline;
conj. et
then *adv.* siis
there [ðeə] *adv.* seal
these [ði:z] *pron.* need
thing *n.* asi, ese
third *num.* kolmas
this [ðɪs] *pron.* see
those [ðəʊz] *pron.* need, need seal
thousand ['θaʊzənd] *num.* tuhat
three [θri:] *num.* kolm
through [θru:] *prep.* läbi
tie [tai] *n.* side; kaelaside
tiger ['taɪgə] *n.* tiiger
till *prep.* kuni (ajasuhete määramiseks)
time *n.* aeg; kord
it is time on aeg
what's the time? mis kell on?
tired ['taɪəd] *a.* väsinud
I am tired ma olen väsinud
to [tu, tə] *prep.* juurde
to-day, today [tə'dei] *adv.* täna
together [tə'geðə] *adv.* koos
told [tould] *past of tell*
to-morrow, tomorrow [tə'mərou]
adv. homme
tongue [tʌŋ] *n.* keel
too *adv.* ka, samuti; liiga
took *past of take*
touch [tʌtʃ] *v.* puudutama
tram *n.* tramm
tree *n.* puu
tried [traɪd] *past of try*
true [tru:] *a.* õige, tõeline
it is true see on tõsi
try (tried) *v.* püüdma, katsuma

twelve *num.* kaksteistkümmend
twenty *num.* kakskümmend
two [tu:] *num.* kaks

U

uncle [ˈʌŋkl] *n.* onu
under *prep.* all, alla
understand (understood) *v.* aru
saama
understood *past of understand*
union [ˈjuːnjən] *n.* liit
up *adv.* üles, üleval
up and down *üles ja alla, edasi
ja tagasi*
use [juːz] *v.* tarvitama, kasutama
USSR [ˈjuːeseˈsai] *n.* NSVL

V

very [ˈveri] *adv.* väga
very much *väga; väga palju*
victory *n.* võit
village [ˈvɪlɪdʒ] *n.* küla, asula
volley-ball *n.* võrkpall, käsipall

W

wait *v.* ootama
walk [ˈwɔːk] *v.* kõndima, käima;
jalutama
wall *n.* sein
want *v.* tahtma, vajama
war *n.* sõda
warm *a.* soe
was *past of be*
wash *v.* pesema
watch *n.* uur; valve; valvur, vahimees
water [ˈwɔːtə] *n.* vesi
way *n.* tee
weather [ˈweðə] *n.* ilm
week *n.* nädal
well *adv.* hästi; *pred. a.* terve

I am well *ma olen terve*

went *past of go*
were [wəɪ, wəə, wə] *past of be*
what *pron.* mis
when *adv.* kui
where [wɛə] *adv.* kus, kuhu
which *pron.* missugune, milline
white *a.* valge
who [hu:] *pron.* kes
whole [hoʊl] *pron.* terve, kogu
whom [hu:m] *pron.* keda
why *adv.* miks
will *v.* tulevikku moodustav abi-
verb

wind [wind] *n.* tuul
window [ˈwɪndəʊ] *n.* aken
winter *n.* talv
with [wɪð] *prep.* -ga, ühes
woman [ˈwʊmən] *n.* naine
women [ˈwɪmɪn] *n. pl.* naised
wood [wud] *n.* mets
word *n.* sõna
work *v.* töötama; *n.* töö
worker *n.* tööline
world *n.* maailm
wound [waʊnd] *v.* haavama
wounded [ˈwʊndɪd] *a.* haavatud
write [raɪt] (wrote) *v.* kirjutama
wrote [raʊt] *past of write*

Y

year [jɛː; jɪə] *n.* aasta
yellow [ˈjɛləʊ] *a.* kollane
yes *adv.* jah
yesterday [ˈjestədi] *adv.* eile
yet *adv.* veel, alles; siiski
not yet *veel mitte*
young [jʌŋ] *a.* noor
youth [juːθ] *n.* noorus; nooruk

Z

zoo *n.* loomaaed

ALPHABETIC VOCABULARY

for the 7th and 8th Classes.

Numbrid sõna (või väljendi) järel viitavad õppetükile, milles see sõna esineb esmakordselt.

Tähekesega märgistatud sõnad, mille järel on õpetüki number, on vajalikud vaid selle teksti ümberjutustamiseks, milles nad esinevad.

Tähekesega märgistatud ilma numbrita sõnad esinevad ainult täiendavaks lugemiseks määratud tekstides.

A

- able** 6 *a.* võimeline, **be able** suutma, võimeline olema. I *shall be able* to go. Ma saan minna, mul on võimalik minna.
- about** *prep.* 5 (millegi) üle, -st, 5 umbes. *about* a hundred people; *about* six o'clock. *adv.* ringi, siin ja seal. They were walking *about* in the park. Nad jalutasid (ringi) pargis.
- above** 5 [ə'baʋ] *prep.* (millegi) peal, kohal. The sky is *above* us. Taevas on meie pea kohal. *Ant.* **below** 5.
- above** *a.* ülalmainitud
- ***according** (to) *prep.* (millegi) järgi, (millelegi) vastavalt
- across** 22 *prep.* üle, teisel pool. He walked *across* the street. They live *across* the street.
- ***act** 31 *n.* akt
- ***actually** 5 [ˈæktʃuəli] *adv.* tegelikult, tõepoolest
- add** 22 *v.t. & i.* lisama. *Add* some cold water, it is too hot.
- ***ad'ditional** *a.* lisa-, täiendav
- ad'dress** 10 *n.* aadress. **ad'dress** 25 *v.t.* (millelegi) aadressi kirjutama. **ad'dress** 28 *v.t.* kellegi poole pöörduma. He *addressed* the meeting in the following words...
- ***adjective** [ˈædzɪktɪv] *n.* omadussõna
- ***adverb** *n.* määrsõna
- Africa** 17 *n.* Aafrika. **African** *a.* aafrika
- after** [ˈɑftə] *prep.* pärast, peale (midagi). **after** 23 *conj.* pärast seda kui. *Ant.* **before**

- afterwards** 16 [ˈɑftəwədz], ***afterward** (luulekeeles) *adv.* pärast-poole, hiljem
- age** 29 *n.* iga. He began to work at an early *age*.
- a'go** 13 *adv.* (teatav aeg) tagasi. I saw him a few days *ago*.
a long time ago ammu. I was there *a long time ago*. Ma olin seal ammu. People of *long ago* did not understand that. Endise aja inimesed ei saanud sellest aru.
- a'gree** 9 *v.i.* nõustuma. We *agreed* to his plan. Me nõustusime tema plaaniga. "Will you do that?" "All right, I *agree*."
 „Kas sa teed seda?“ „Hästi, olen nõus.“
- ***ah** [ɑ:] *excl.* ah! oi!
- airman** 24 *n.* lendur
- ***a'larm** *n.* häire, alarm; ärevus
- alive** 18 [ə'laiv] *pred. a.* elus, elav. My grandfather is still *alive*. Mu vanaisa on veel elus.
- all** *adv.* täiesti. **all alone** täiesti üksi
- all** *pron.* kõik, kogu. **at all** 22 üldse. I have not seen him *at all*. Ma ei ole teda üldse näinud. ***all night long** kogu öö. **all over** 30 kõikjal, igal pool. **All over** the world. Kogu maailmas. **all right** 27 hästi, korras. Everything will be *all right*. Kõik on korras.
- allow** 25 [ə'laʊ] *v.t.* lubama. Schoolchildren *are not allowed* to go to the theatre on weekdays. Õpilasi ei lubata teatrisse minna argipäevil.
- almost** 13 [ə'ɪlməʊst] *adv.* peaaegu
- a'long** 7 *prep.* piki, mööda. I walked *along* the road. Ma läksin mööda teed.
- ***a'loud** *adv.* valjusti. **read aloud** valjusti lugema
- ***alphabet** [ˈælfəbɪt] *n.* tähestik
- although** 19 [ɔ:(t)l'ðəʊ] *conj.* kuigi, ehkki. *Syn.* **though** 16
- America** [ə'merɪkə] *n.* Ameerika.
- American** 14 *a.* ameerika; *n.* ameeriklane
- among** 12 [ə'mʌŋ] *prep.* sekka, seas, vahel. The children played *among* the trees. Lapsed mängisid puude vahel.
- Androcles** 9 [ˈændrəkli:z] Androklos
- ***anger** [ˈæŋgə] viha, pahameel
- angry** 9 [ˈæŋgri] *a.* vihane. **be angry** vihane olema. She seems to *be angry* with me. Ta näib minule vihane olevat. She *became angry* at his words. Ta vihastas ta sõnade üle.
angrily *adv.*
- an'ouncer** 31 *n.* teadustaja
- ***anthem** 31 [ˈænəəm] *n.* hümn
- any** [eni] *pron.* mõni; mingi, keegi; ükskõik missugune, iga. **anybody**, **anyone** keegi; ükskõik kes. **anything** midagi; ükskõik mis. **anywhere** kuskil(e); ükskõik kus; igal(e) pool(e), kõikjal(e)
- apologize** [ə'pɒlədʒaɪz] *v.i.* vabanduma
- ap'pear** 20 *v.i.* ilmuma. *Ant.* **disappear** 12
- appearance** *n.* väline kuju, välimus; ilme
- ***arena** 9 [ə'ri:nə] *n.* areen, võitlusväli

arm 13 *v. t. & i.* relvastama; relvastuma. They *were armed* with rifles. *Ant.* **disarm** 24

armchair 10 *n.* tugitool. I sat *in an armchair* and he sat *on a chair*.

arrange *v. t.* asetama; korraldama

*ar'ray [ə'rei] *v. t.* riietama; ehtima

*ar'rive *v. i.* saabuma

arrow [ərou] *n.* nool

article 20 *n.* artikkel, kirjutus

as 4 *conj.* nii, nagu. Do *as* I tell you. *as* 4 sel ajal kui, kui. He went out *as* I came home. Tä läks välja, kui ma tulin koju. *as* kuna, et. *As* I was tired I went to bed. *as ... as* niisama ... kui. He is *as* tall *as* I am. (not) *so ... as* (mitte) nii ... kui. He is not *so* tall *as* I am. *as if* 27 just nagu. He spoke *as if* he knew what he was talking about. *as usual* 5 nagu harilikult, nagu alati. *as well as* 26 *a.* niihästi ... kui ka. You can buy dishes *as well as* clothes in that shop. **as well* samuti

Asia 19 [eiʃə] *n.* Aasia. **Asia Minor** Väike-Aasia

ask *v. t.* küsima. **ask for** 7 paluma, nõudma. I *asked for* a glass of water. Ma palusin klaasi vett. I *asked for* Peter, but he was not at home. Ma küsisin Peetrit, kuid ta ei olnud kodus.

Athens 13 [æθinz] Ateena

Atlantic [æt'læntik] *n.* Atlandi ookean

at'tack 23 *v. t.* ründama, kallale tungima

at'tention 31 *n.* tähelepanu

Australia 23 [ɔ:(i)s'treiljə] Austraalia. **Australian** *a.* austraalia; *n.* austraallane

author 14 [ˈɔ:θə] autor

*axe [æks] kirves

B

baby 3 *n.* väike laps, beebi

back *adv.* tagasi. **back** 17 *a.* tagumine. **back** 22 *n.* selg. **back** 25 *n.* tagakülg. *Ant.* **front**

Baltic 26 [ˈbɔ:(i)ltik] *n.* Balti meri

bank 19 *n.* (jõe)kallas

*barbarian 31 [bɑ:'bæəriən] *a.* barbaarne, metsik, harimatu

bare *a.* paljas, katmatu

*barge 26 *a.* pargas, lamedapõhjaline veolaev

base 21 [beɪʃ] *v. t.* baseeruma, rajanema, põhinema

bathroom 8 *n.* vannituba

*battle 31 *n.* lahing, võitlus

*bear [bɛə] (**bore**, **born**) *v. t.* sünnitama; kandma. These trees are too young to *bear* fruit yet.

beautiful 4 [ˈbjutɪf(u)l] *a.* ilus, imekaunis. *Ant.* **ugly** 3

be'came 9 *past of* become

be'cause *conj.* sest et. **because of** 17 *prep.* tõttu, pärast. She did not come *because of* her headache.

*bed *n.* peenar; voodi

bedroom 8 *n.* magamistuba

bedtime 8 *n.* magamamineku-aeg

been *p. p. of* be

before *prep.* ees, enne. He stood *before* me. He came *before* six o'clock. **before** 2 *adv.* varem(alt), enne. I did not know him *before*. **before** 2 *conj.* enne kui. He went away *before* I saw him.

beginning 22 *n.* algus. You can read that at the *beginning* of the book.

begun *p. p. of begin*

Belgium 22 [ˈbeldʒəm] *n.* Belgia

believe 30 [biˈli:v] *v. t.* uskuma. I *believe* you. Ma usun teid.

below 5 [biˈlou] *adv.* all; *prep.* all-pool, all. *Ant.* **above** 5

***bend** (**bent**, **bent**) *v. t. & i.* painutama; painduma; kummardama

Berlin 31 [bɜːˈlin] *n.* Berliin

Bertha 3 [ˈbɜːθə] Berta

beside 9 *prep.* kõrval(e). Come and sit *beside* me.

besides 14 *prep.* peale; *adv.* 6 peale selle, pealegi. Ann will be there *besides* me. "I haven't time to go, and *besides*, I don't want to."

***best-trained** 29 *a.* kõige osavam, kõige enam vilunud

between 23 *prep.* (kahe olendi või asja) vahel. I was sitting among friends *between* Olga and Mary.

biscuit 11 [ˈbiskit] *n.* biskviit, (kuiv) küpsis

bite 28 (**bit**, **bitten**) *v. t.* hammustama

bitten 28 *p. p. of bite*

blank *n.* tühi koht, lünk

blanket 8 [ˈblæŋkit] *n.* villane tekk

blew 1 *past of blow*

blind 3 [blaɪnd] *a.* pime

***block** 10 *n.* kvartaal, linnajagu

blood 20 [blʌd] *n.* veri

***bloom** *v. i.* õitsema

blow 1 (**blew**, **blown**) *v. i.* puhuma. **blow off** 1 (ült) ära puhuma. **blow up** 30 lõhkema; õhku laskma

boil 11 *v. t. & i.* keetma; keema. We must *boil* this water. The kettle is *boiling*; **boiled** keedetud. I don't like *boiled* meat.

***boiler** 29 *n.* aurukatel

***bolt** [bɒlt] *n.* riiv; polt

bomb 5 [bɒm] *n.* pomm. **bomb** 24 *v. t.* pommitama, pomme viskama

bombard 24 [bɒmˈbɑ:d] *v. t.* pommitama

***bore** *past of bear*

born 29 *p. p.* sündinud. **be born** sündima. He *was born* in a peasant family. Ta sündis talupoja perekonnas.

both 16 [bəʊθ] *pron.* mõlemad. *Both* my brothers are in the Soviet Army. Mu mõlemad vennad on Nõukogude armees. My brothers are *both* in the Soviet Army. Mu vennad on mõlemad Nõukogude armees. **both ... and** 19 *conj.* niihästi ... kui ka. He speaks *both* English *and* French. Ta räägib niihästi inglise kui ka prantsuse keelt.

bottom 11 *a.* alumine. **bottom** 19 *n.* põhi, alumine osa

bought 4 [bɔ:t] *past and p. p. of buy*

***bower** [ˈbauə] *n.* lehtla, aiamajake; *poet.* elamu

brackets *n. pl.* sulud, klambrid

branch 17 *n.* oks. **branch** 19 (of a river) harujõgi, väike jõgi

- brave** 24 *a.* vapper, julge
- break (broke, broken)** *v. t. & i.* murdma; murduma; purustama.
- break down** 19 lammutama; kokku varisema. The wall *broke down*.
- *breath** 31 [breə] hing, hingeõhk.
- hold one's breath** hinge kinni hoidma
- *breathe** 18 [bri:ð] *v. i.* hingama; elama, olelema. *Breathes* there a man...? Kas on inimest...?
- brick** 13 *n.* telliskivi
- bridge** 13 *n.* sild
- bright** 1 [brait] *a.* hele, ere, selge, särav; rõõmus. The day was *bright*. Päev oli selge. Everything in the room was *bright* and shining. Kõik toas säras ja hiilgas. He met me with a *bright* smile. Ta tuli mulle vastu rõõmsa naeratusega.
- brightly** 1 *adv.*
- bring (brought, brought)** *v. t.* tooma. ***bring up** (out of the water) esile (üles) tooma
- *Britain** ['britn] Britannia; **Great Britain** Suur-Britannia
- *broadcast** ['brɔ:dkɑ:st] *adv.* kõikjal (luuletuses broad'cast)
- broken** *p. p. of break*
- *brotherhood** 31 *n.* vendlus
- build** 13 (**built, built**) *v. t.* ehitama, püstitama. **builder** 13 *n.* ehitaja.
- building** 13 *n.* ehitis, hoone; ehitamine
- built** 13 [bilt] *past and p. p. of build*
- bullet** 5 ['bulit] *n.* kuul
- *bullock** 22 ['bulək] *n.* härg
- *bulwark** 31 ['bulwə:(t)k] *n.* kaitsevall, kants
- burn** 5 *v. t. & i.* põlema; põletama. The fascists *burned* the house. Fašistid põletasid maja. The fire *burned* very brightly. Tuli põles väga heledalt.
- *bury** 5 ['beri] *v. t.* matma
- bush** 17 [buʃ] põõsas
- busy** 10 ['bizi] *a.* tegev, tööga kinni. I am too *busy* to do it just now.
- button** 4 ['bʌtn] nööp
- by** 21 *prep.* ligi, juures; ajal, ajaks. I shall be home *by* six. 14 *prep.* *vastab omastavale käände*; poolt; ajal; mööda; kaudu. This is a book *by* Dickens. America was discovered *by* Columbus. I go *by* this house every day.
- by day** päeval. **by rail** raudteel. **by water** 23 vett mööda.
- by** 21 *adv.* mööda. **by + ing-form** 22. When we build a house, we begin *by building* the walls and end *by putting on* the roof.
- *by and by** peagi, varsti.
- Byelorussia** 21 [bjelou'raʃə] *n.* Valge-Vene
- Byelorussian** 21 *n.* valgevene-lane; *a.* valge-vene

C

- Caleb** 3 ['keilib] *n.* Kaaleb
- call** 17 *v. t. & i.* kutsuma; hüüdma; nimetama
- calm** 28 [kɑ:m] *a.* vaikne, tasane, rahulik. **calmly** 28 *adv.* **calmness** 28 *n.*
- *camel** 22 ['kæml] *n.* kaamel
- Canada** 23 ['kænədə] *n.* Kanada
- canal** 19 [kə'næl] *n.* kanal
- can't** 4 [kɑ:nt] = **cannot**. I *can't* come. Ma ei saa tulla.

cap *n.* müts
car 23 *n.* = **motor-car** auto
*card *n.* (visiit)kaart
cardinal *a.* peamine, tähtsaim, põhi-
care 16 *n.* mure; hool
take care (of) 19 hoolitsema
careful 15 *a.* hoolas, hoolitsev; korralik; ettevaatlik. She is a very *careful* pupil. Please be *careful* with these books.
carefully *adv.*
carriage 23 [kæridʒ] *n.* vanker; vagon
carry *v. t.* kandma. **carry down** 19 ära kandma
cart 22 *n.* (kaherattaga) veo-vanker
Carthage [kɑ:θidʒ] 9 *n.* Kartaago
catch 5 (**caught, caught**) *v. t.* püüdma; kätte saama; järele jõudma. ***catch up with** järele jõudma. He soon *caught up with* him. Ta jõudis talle varsti järele.
cause 19 *n.* põhjus. What was the *cause* of her illness?
caught 5 *past and p. p. of catch*
*cave 9 *n.* koobas
ceiling 3 [ˈsi:liŋ] lagi
*ce'ment 13 [si'ment] *n.* tsement
century 14 [ˈsentʃəri] *n.* sajand
certain 30 [sə:tn] *a.* kindel, teatav; üks, mingi, keegi. On a *certain* day next week, I shall ask you about this again.
certainly 10 *adv.* kindlasti, muidugi; palun. You are *certainly* right to do that. Teil on muidugi õigus seda teha. "May I come in?" "*Certainly.*" „Tohin ma sisse tulla?“ — „Palun.“

chance 22 *n.* juhus. **by chance** 21 juhuslikult
change 6 [tʃeindʒ] *v. t. & i.* muutma; muutuma; vahetama. I am afraid the weather *will change* before tomorrow. Ma kardan, et ilm muutub homseks. I must *change* my book at the library. Ma pean vahetama oma raamatu raamatukogus. **change** 23 *n.* vahetus; muudatus. I don't see any *change* in her.
chapter *n.* peatükk
*chariot [ˈtʃæriət] *n.* uhke tõld
Charles *n.* Kaarel
cheap 13 *a.* odav. This book is quite *cheap*. Why don't you buy it? *Ant. dear, expensive* 13
*cheer 31 *v. t.* ergutama
chief [tʃi:f] *a.* tähtsaim, peamine
China 22 *n.* Hiina
*choke 20 *v. t.* kägistama; lämmatama
*chose *past of choose*
cigarette 25 [sigə'ret] *n.* paberross, sigarett
city 19 [ˈsiti] *n.* suur (vanaaegne) linn
*civilian 24 [si'viljən] *n.* eraisik
classic 14 [ˈklæsik] *n.* klassik; *a.* klassikaline
clean *a.* puhas. *Ant. dirty*
clear 28 *a.* selge. It was a beautiful *clear* day. Is everything *clear* to you?
clever 3 [ˈklevə] *a.* tark, arukas; osav, kärmas. Lessons are not difficult for Tom, he is very *clever*. Caleb was *clever* with his hands.
climb 25 [klaɪm] *v. t. & i.* ronima, üles minema. The monkey

- climbed (up) the tree. The child climbed up on (on to) a chair.*
- ***cloak** 1 *n.* mantel
- ***close** *v. t. & i.* sulgema; sulguma
- clothes** 3 [klouðz, klouz] *n.* rõivad; pesu. She has good *clothes*. Tal on head rõivad. Mother is washing the *clothes*. Ema peseb pesu. Get up and dress; your *clothes* are on the chair. Tõuse ja riietu, su rõivad on toolil.
- ***clothing** 12 [ˈklouðɪŋ] *n.* rõivad. — in *sheep's clothing* lambanahas
- ***cloud** *n.* pilv
- ***coach** 23 *n.* tõld
- coal** 26 *n.* kivisüsi. ***coal-black** süsimust
- coat** *n.* kuub, pintsak; naisemantel. ***coat** (of an animal) loomannahk
- coffee** 8 [ˈkɒfi] *n.* kohv
- ***combat** 31 *n.* võitlus, lahing
- come** [kʌm] (*came, come*) *v. i.* tulema. **come down** 5 alla tulema. **come in** 4 sisse tulema. **come on!** 21 läheme! **come out** 1 välja tulema. **come to an end** 31 lõpule jõudma, lõppema. **come to** 24 meelemärgusele tulema, toibuma. **come up** ligi astuma; tärkama
- ***comfortable** [ˈkʌmfətəbl] *a.* mugav, mõnus
- ***commander-in-chief** 5 [kəˈmɑːndərɪnˈtʃiːf] *n.* ülemjuhataja
- ***companion** [kəmˈpænjən] *n.* seltsimees, kaaslane
- complete** 31 *a.* täielik, lõpuleviidud; *v. t.* lõpetama
- ***concert** [ˈkɒnsət] *n.* kontsert
- ***concrete** 13 *n.* betoon
- ***conductor** *n.* (trammi- või omnibus-) konduktor
- ***confectioner** [kənˈfekʃnə] *n.* kondiiter
- confectioner's shop** kondiitriäri
- congratulate** 31 [kənˈgrætjuleɪt] *v. t.* õnnitlema. She *congratulated* me on the holiday. Ta õnnitles mind pühade puhul.
- congratulations** 31 *n. pl.* õnnitlused. My *congratulations!* Õnnitlen teid!
- ***conjunction** [kənˈdʒʌŋkʃn] *n.* (gram.) sidesõna
- ***consciousness** 24 [ˈkɒnʃənsɪs] *n.* teadvus. Lose *consciousness* teadvust kaotama. *Ant.* come to
- consider** 29 [kənˈsɪdə] *v. t.* (milleski) pidama; vaatlema. This book is *considered* the most important. Seda raamatut peetakse tähtsaimaks.
- consist** 28 *v. i.* koosnema. Great Britain *consists of* England, Scotland, Northern Ireland and Wales. Suur-Britannia koosneb Inglismaast, Šotimaast, Põhja-Iirimaaast ja Wales'ist.
- con'st'ruct** *v. t.* (gram.) moodustama (lauset)
- ***contact** 24 *n.* kokkupuude, kontakt. **come into contact with** 24 kokku puutuma
- ***con'tent** *a.* rahul, rahuldatud
- continuation** 14 [kənˈtɪnjuːeɪʃn] *n.* järg
- continue** 12 [kənˈtɪnjuː] *v. t. & i.* jätkama; järgnema. I shall *continue* to study English after I leave school. (to be continued) 3 järgneb. (continued) 4 järg
- copy** [ˈkɒpi] *v. t.* ära kirjutama

corner 25 *n.* nurk
cor'rect *a.* õige. That is *correct*.
See on õige. **correctly** *adv.*

correct *v. t.* parandama

*correspondent 20 [kõris'põndənt]
n. korrespondent, kirjasaatja

corresponding *a.* vastav

corridor 10 [kõridə] *n.* koridor

cost 31 (cost, cost) *v. t.* maksma.

What does it *cost*? Mis see maksab?

could 1 [kud] *past of can.*

country 2 [kʌntri] *n.* maa, riik, kodumaa; maa (vastandina linnale). **in the country** maal.

country house suvila. **country-**

man 21 talupoeg, maaelanik

cousin 6 [kʌzn] onu- või tädi-
poeg, onu- või täditütar

cow 29 [kau] lehm

*crawl 24. *v. i.* roomama

*create 31 [kri'eit] *v. t.* looma

*cricket 3 *n.* kilk

Crimea [krai'miə] *n.* Krimm

cross 10 *v. t.* (risti) üle minema.

They *crossed* the river by the bridge. Nad läksid üle jõe silda mööda.

crowd 31 [kraud] *n.* rahvahulk

crowd 31 *v. i.* hulgi kogunema

*crown [kraun] *n.* kroon; pärg

cruel 3 [kruəl] *a.* julm, halastamatu

cry *v. i.* hüüdma, karjuma; nutma.

cry out 27 karjatama. cry 5 *n.* kariumine, karje

cupboard 11 [kʌbəd] (lauanõude-
või toidu-) kapp

*curtain [kæitn] *n.* kardin, eesriie

cut (cut, cut) 20 *v. t.* lõikama.

cut a canal 26 kanalit kaevama

*cut down raiuma (puid)

cut out 20 välja lõikama

Czecho-Slovakian [tʃekouslou-
'vækian] 31 *a.* tšehhoslovakkia

D

dangerous 12 [deindzərəs] *a.*
ohtlik. *Ant.* safe 30

*dark *n.* pimedus. **in the dark**
pimedas. *Ant.* light 26

date *n.* kuupäev

daughter 3 [dɔitə] tütar

daytime 9 *n.* päev, päevaeg. **in**
the daytime päeval

death 24 [deθ] *n.* surm

deceive 16 [di'si:v] *v. t.* petma

decide 30 [di'said] *v. t.* otsustama

*deed 18 *n.* tegu

de'fenceless 24 *a.* kaitsetu

'definite 23 *a.* teatud, kindlaks
määratud

*demand [di'ma:nd] *n.* nõudmine

*Demeter [di'mi:tə] *n.* Demeter
(kreeka põllutööjumalanna)

de'pend 15 *v. i.* olenema; kellegi
peale lootma. Remember, I *de-*
pend on you. Pidage meeles,
ma loodan teile.

deep 26 *a.* sügav

degree *n.* kraad

*depth *n.* sügavus, sügavik

de'scribe 27 *v. i.* kirjeldama

desert 19 [dezət] *n.* kõrbe

*de'spair *n.* meeleheide

*diamond [daiəmənd] *n.* teemant

dictionary [dikʃənri] *n.* sõnaraa-
mat

di'dn't 4 [didnt] = did not

die 17 *v. i.* surema

*difference [diferəns] *n.* vahe,
erinevus. tell the d'fference
vahet tegema, eristama

difficulty 15 *n.* raskus

*dif'fuse *v. t.* laiali puistama, hajutama
 dining-room 7 *n.* söögituba
 disappear 12 *v. i.* kaduma. *Ant.* appear
 dis'arm 24 *v. t.* desarmeerima, relvitustama. *Ant.* arm 23
 discover 19 [dis'kāvə] *v. t.* avastama. Columbus *discovered* America. She *discovered* that she was wrong. *discovery* 19 *n.* avastus
 dish 8 *n.* vaagen; *dishes* sööginõud
 'distant 23 *a.* kauge; eemalolev
 district 15 *a.* rajoon. *your home district* teie kodurajoon
 *dive *v. i.* sukelduma
 Dnieper 26 [dnipə] *n.* Dnepr
 *doll 3 *n.* nukk
 done 16 [dʌn] *p. p.* of do
 *donkey 22 [dɒŋki] *n.* eesel
 don't 4 [daunt] = do not
 doorway 6 [dɔ:wei] *n.* sissekäik, ukseava. *in the doorway* ukseavas, ukseal
 down'stairs 5 *adv.* all, alla; alumisel(e) korral(e). *Ant.* up'stairs 7
 *draw (drew, drawn) *v. t.* tõmbama, vedama
 *drawn *p. p.* of draw
 dream 30 *v. i.* unistama. He *dreamed of* becoming an airman.
 dressed 12 *part. a.* rõivastatud
 *dressing-table *n.* tualettlaud
 drew *past of* draw
 *dried 13 *part. a.* kuivatatud
 *drink *n.* jook; lonks, sõõm. take a *drink* jooma, ära jooma
 drive 18 (drove, driven) *v. t.* ajama, juhtima. He *drove* the sheep to the field. Can you *drive* a

horse? He can *drive* a motorcar. *drive out* 18 välja ajama
 driver *n.* (auto-, vankri-) juht
 *drop 19 *n.* tilk
 drop 24 *v. t. & i.* pillama; viskama; kukkuma. The child *dropped* its apple. The Soviet aeroplanes *dropped* bombs on Berlin. The apples were *dropping* from the trees. *Ant.* pick up 25
 drove 18 *past of* drive
 *drown 5 [draun] *v. t.* summutama (heli); uputama
 dry 25 *a.* kuiv
 dry 4 (dried, dried) *v. t. & i.* kuivatama; kuivama
 Dumas 14 [dju:ma:] *n.* Dumas
 during 2 [djuəriŋ] *prep.* kestel, ajal. *during the war* sõja ajal. *during the summer* suvel. Märkus: *during* vastab küsimusele *when?* millal? *for* vastab küsimusele *how long?* kui kaua?
 duty 29 *n.* kohus, kohustus. "England expects that this day every man will do his *duty*" — Nelson. Inglismaa loodab, et sel päeval iga inimene täidab oma kohust. — Nelson

E

each 1 *pron.* iga. *each other* 1 teineteist. They smiled at *each other*. Nad naeratasid teineteisele.
 earn 21 *v. t.* teenima (raha)
 *earth [ə:θ] *n.* maa, muld
 east 15 *n.* ida. *eastern* 20 ['i:stən] *a.* idapoolne
 easy 13 *a.* kerge. The work was *easy*. *Ant.* difficult, hard
 easily *adv.*

- ***effort** 31 *n.* (jõu)pingutus. All the children made *an effort* to please their teacher.
- Egypt** 13 [ˈiɪdʒɪpt] *n.* Egiptus.
- Egyptian** 13 [iˈdʒɪpʃ(ə)n] *a.* egiptuse
- either ... or** 27 [ˈaɪðə] *conj.* kas ... või. Don't stand in the doorway; *either* come in *or* go out. Ärge seiske uksele; tulge kas sisse või minge välja. *Ant.*
- neither ... nor**
- electric** 7 *a.* elektri-
- ***Eleusis** [iˈluːsɪs] *n.* Eleusis (muistne kreeka linn)
- else** 8 *adv.* (küsiva, eitava või umbmäärase asesõna järel) veel; muu, teine. *No one else* will come. Keegi ei tule enam. I put on *someone else's* hat. Ma panin pähe kellegi teise kübara. Is there *anybody else* in the room? On veel keegi (muu) toas?
- engine** 29 [ˈɛndʒɪn] vedur, (auru)-masin. **engine-driver** *n.* vedurijuht. **engine-room** 29 *n.* masinaosakond, masinaruum
- engineer** 7 *n.* insener
- Englishman** [ˈɪŋɡlɪʃmən] *n.* inglane
- ***Enna** [ˈɛnə] *n.*
- enough** 21 [iˈnʌf] *pron.* küllalt, küllaldane. There is *enough* for everyone. "I haven't *enough* English books." **enough** *adv.* küllaldaselt määralt, küllalt. He does not work hard *enough*.
- ***enter** *v. t.* sisenema, sisse astuma. She *entered* the room.
- envelope** 25 [ˈɛnvɪloʊp] *n.* ümbrik
- especially** 17 [iˈspeʃ(ə)li] *adv.* eriti
- ***eternal** 31 [iˈtɜːnl] *a.* igavene
- Eugene** 14 [juːˈdʒiːn] *n.* Eugen
- Euphrates** 9 [juːˈfreɪtɪz] *n.* Eufrat
- Europe** 22 [ˈjuərəp] *n.* Euroopa
- even** 6 [ˈiːvn] *adv.* isegi
- ***even** 10 *a.* ühetasane; paaris. Six is an *even* number. *Ant.*
- odd** (number) 10
- event** 31 *n.* sündmus, juhtumus
- ever** 15 [ˈɛvə] *adv.* kunagi, iganes. Have you *ever* been to Odessa?
- every** [ˈɛvri] *pron.* iga. ***every now and then** aeg-ajalt, vahetevahel. **everyone** 18 *pron.* igaüks, kõik. *Everyone* was happy. Kõik olid õnnelikud. **everything** 3 *pron.* kõik. **everywhere** 5 *pron.* kõikjal, igal pool. *Ant.* **nowhere**
- exactly** 29 [ɪɡˈzæktli] *adv.* täpselt
- example** 13 [ɪɡˈzɑːmpl] *n.* näide, eeskuju. **for example** näiteks
- except** 7 *prep.* välja arvatud; peale. *Everyone* was there *except* Mary.
- exception** *n.* erand
- ***excited** *part. a.* erutatud. ***get excited** erutuma, ärrituma
- exclaim** 28 *v. i.* hüüdma, hüütama
- exist** 16 [ɪɡˈzɪst] *v. i.* olelema, olemas olema, olema, elama
- existence** 17 *n.* olemasolu, elu
- expect** 30 *v. t.* ootama, lootma; arvama. I *expect* he will come about six o'clock as usual. He *expects* us to be there early. "Will Enn be there?" "I *expect* so. He always goes to such concerts." "Goodbye, I shall *expect* you on Sunday."

ex'pensive 13 *a.* kulukas, kallis.
Ant. cheap 13. *Syn.* dear
*ex'perienced 29 [iks'piəriənst] *a.*
 kogenud, vilunud
ex'plain 9 *v. t. & i.* seletama.
 Please *explain* the exercise to
 me.
ex'plode 20 *v. t. & i.* plahvatama
 panema; plahvatama
ex'plore 15 *v. t.* uurima. **explorer**
 15 *n.* uurija (eriti maade- või
 merede-uurija). **exploring** 15 *n.*
 uurimine
ex'plosion 24 [iks'plouzn] *n.* plah-
 vatus
ex'press 22 *a.* kiire. **express train**
 22 *n.* kiirrong
*ex'pression [iks'preʃn] *n.* väljend

F

*face *v. t.* kindlalt vastu astuma,
 näkku vaatama
fact 14 *n.* fakt; sündmus; tegu;
 tõelisus. **in fact** 14 õigupoolest;
 tegelikult
factory 24 *n.* vabrik, tehas
*fair *a.* ilus, kaunis; puhas, kor-
 ralik
fall (fell, fallen) *v. i.* kukkuma,
 langema. **fall asleep** 9 uinuma.
fall down 5 kukkuma. **fall in** 5
 sisse langema. **fall in love** 16
 armuma. **fall** 31 *n.* kukkumine
fallen *p. p.* of fall
false 16 [fə:ls] *a.* valelik, reetlik,
 võlts. Never be *false* to your
 friends. Ärge kunagi petke
 (reetke) oma sõpru. *Ant.* true
famous 29 *a.* kuulus
*fancy 16 [fænsi] *n.* pettekujutus,
 kujutus

far (farther, farthest) *adv.* kauge.
far away 30 kaugel eemal. **far**
off 31 kauge, kaugel asuv. *Ant.*
near. **far heavier** 22 kaugelt
 raskem
*farewell 20 *excl.* hüvasti! juma-
 laga!
*farmer *n.* talunik, farmer
farther 18 [fɑ:ðə] *adv.* kauge-
 mal(e)
fast 23 *a.* kiire. **a fast tank** kii-
 relt liikuv tank. **fast** *adv.* kii-
 resti. This train goes very *fast*.
*fast *adv.* tugevasti
fat *a.* paks, hästitoidetud. *Ant.*
thin 16
*fate 31 *n.* saatus
fatherland 2 *n.* isamaa
fear 27 *n.* hirm. **fearlessly** 24 *adv.*
 kartmatult, julgelt
*feast 7 *n.* pidu, pidusöök
feel 9 (felt, felt) *v. t. & i.* (end)
 tundma
fell 5 *past of fall*
*fellow [felou] inimene, kaaslane.
*fellow-traveller kaasreisija
felt 9 *past and p. p. of feel*
Fenimore Cooper 14 [fənimə:
 'ku:pə] *n.*
Ferdinand de Lesseps 26 [fə:di-
 nənd də Lə'sep] *n.*
*fever 11 [fi:və] *n.* palavik
few *pron.* vähe. **a few** 7 *pron.*
 mõned, mõningad
fight 9 *n.* lahing, võitlus, kaklus.
*fighting *n.* võitlus, kaklus
fill 31 *v. t. & i.* täitma; täituma
fill in *v. t.* täitma (lünki)
find 8 (found, found) *v. t.* leidma.
find oneself ennast leidma;
 äkki sattuma. **find out** 20 leid-
 ma, avastama

- fine** 6 *a.* ilus, tore; selge. The streets of Leningrad are very *fine*. It will be *fine* weather tomorrow.
- fire** 5 *n.* tuli, tulikahju. Is there a *fire* in the stove? Kas ahjus on tuli? Everything burned; there were *fires* everywhere. Kõik põles; kõikjal olid tulikahjud.
- firing** 24 *n.* tulistamine
- fish** 7 *n.* kala; *pl.* fish kalad. There are many *fish* in this river. Will you have some *fish*? I bought a large *fish*. He caught two large *fish*.
- fist** *n.* rusikas
- *fit** *a.* sobiv. ***fitted** 17 *part. a.* kohastunud
- *flame** *n.* leek. ***flames** tuli
- *flaming** *part. a.* leegitsev, lõõmav
- flat** 10 *n.* korter
- flew** 20 *past of fly*
- *flight** *n.* lend
- flood** 19 [flʌd] *n.* üleujutus, uputus. **flood** 19 *v. t. & i.* üleujutama, uputama. The river is *flooded* by the rains. Jõgi on paisunud vihmadest.
- floor** 10 [flɔ:] *n.* põrand; korrus. She lives on the second *floor*.
- flow** 19 *v. i.* voolama
- *flowing** *part. a.* voolav
- flown** *p. p. of fly*
- fly** 25 *n.* kärbes
- *fold** *v. t.* kokku panema
- follow** 18 [fɒləu] *v. t. & i.* järgnema, järel käima. The dog *followed* its master. Koer käis oma peremehe järel.
- following** *a.* järgmine, järgnev
- fond** 11 *a.* armastav. **be fond of** armastama. I am very *fond of* apples.
- food** 9 *n.* toit. **food products** 23 toiduained
- *foolishly** *adv.* rumalasti, mõtlematult
- foot** [fʊt] *n.* labajalg, pöid. **foot** 12 (mäe) jalg, alumine osa. The grass *at the foot* of the mountain was very good. Rohi mäe jalal oli väga hea. **on foot** 20 jalgsi. "I shan't take a tram, I shall go *on foot*." „Ma ei sõida trammiga, ma lähen jalgsi.“
- *footprint** 28 *n.* jalajälg
- for** *prep.* jaoks; kestel. He has been here *for* five weeks. **for** 9 *conj.* sest, sest et
- foreign** [fɔːrɪn] *a.* välismaine, võõramaine
- foreigner** [fɔːrɪnə] *n.* välismaalane
- forest** 2 [fɔːrɪst] *n.* mets
- *forever** 31 [fɔːrevə] *adv.* alati-seks; igavesti
- forget** 14 [fəˈɡet] (**forgot, forgotten**) *v. t.* unustama
- forgot** *past of forget*
- form** *n.* vorm
- form** 19 *v. t.* moodustama, kujundama; tekkima. The land sank and a great lake *was formed*. Maa vajus ja tekkis suur järv.
- formation** 19 [fɔːmeɪʃn] *n.* moodustus, moodustamine
- *fortune** [ˈfɔːtʃ(ə)n] *n.* õnn
- forward** 4 [ˈfɔːwəd] *adv.* edasi.
Ant. backward
- found** *past and p. p. of find*
- fountain** [ˈfaʊntɪn] *n.* allik, purskkaev
- *four'score** *n.* kaheksakümmend

*fox 17 *n.* rebane
 free 20 *v. t.* vabastama, vabaks laskma
 *freeborn 31 *a.* vabana sündinud, vaba
 *freedom 31 *n.* vabadus
 French 14 *a.* prantsuse
 Friday 6 [ˈfraɪdi] *n.* reede
 *friendless [ˈfrendlis] *a.* sõpradeta, üksildane
 frighten 27 [ˈfraɪtn] *v. t.* hirmutada, frightened *part. a.* hirmunud. *Syn.* afraid
 front 2 [frʌnt] *n.* front, rinne. at the front frondil
 front 7 *a.* esikülge. in front of 7 *prep.* ees. in front 18 *adv.* ees. front 7 *a.* esi-, ees-
 *frown [fraʊn] *n.* kuri pilk
 future 22 [ˈfju:tʃə] *n.* tulevik. in the future 22 tulevikus. future *a.* tulev, tulevane

G

*gallery [ˈgæləri] *n.* galerii
 *gallop [ˈgælɒp] *v. t. & i.* galopeerima. *gallop *n.* galopp. *at the gallop galopis, nelja
 gate 7 *n.* värav
 *gather *v. t.* korjama, kogunema
 Genera'lissimo [dʒen(ə)rəˈlɪsɪmʊ] 5 *n.* generalissimus
 gentle *a.* leebe, pehme, vagune
 George 29 [dʒɔ:dʒ] *n.*
 Germany 8 [ˈdʒɜ:məni] *n.* Saksamaa
 get 6 [get] (got, got) *v. t.* tooma; hankima; saama; omama. Please get me some water. Palun tooge mulle vett. I got a letter from my brother yesterday. Ma sain eile vennalt kirja. He has got a lot of English books. Tal on palju ingliskeelseid raama-

tuid. It was very hot and I got a headache. Oli väga kuum ja ma sain peavalu. get something ready 11 (midagi) valmis panema. Get your books ready for school. Pange oma raamatud valmis kooli jaoks. get something off 21 midagi ära võtma. I couldn't get the mud off my boots. Ma ei saanud pori ära oma saabastelt. get supper (lunch, etc.) 11 valmistama õhtusööki (keskpäevaeinet jne.). I shall get dinner for you at once. Ma valmistan teile kohe lõunasöögi. get *v. i.* saama, muutuma, get married 16 abielluma. My sister got married last week. *get excited erutama, ärrituma. Everyone got excited at the news. get in (into) sisse astuma, sisenema. He got into the tram. Ta astus trammis. He got in and sat down. Ta tuli sisse ja istus. Ann got into bed again. Ann läks jälle voodisse. get out (of) väljuma, välja tulema. She got out of the tram. Ta väljus trammist. We must get out at the next stop. Me peame väljuma järgmises peatuses. We soon got out of the forest. Me jõudsime varsti metsast välja. get to 18 jõudma. We shall get to a village in half an hour. Me jõuame ühte külla poole tunni pärast.

*giant [ˈdʒaɪənt] *n.* hiiglane
 gift 27 [gift] *n.* and, kink
 give [giv] (gave, given) *v. t.* andma. give back tagasi andma.

- give orders 4 korraldusi tegema, käskima
- given *p. p. of give*
- *gladden *v. t.* rõõmustama
- *gladly *adv.* rõõmuga, meelsasti
- glass *n.* klaas
- *gloomy *a.* pime, tume; sügne
- glorious 5 [ˈglɔːriəs] *a.* kuulsusrikas
- glory 31 *n.* kuulsus; hiilgus
- go (went, gone [ɡɒn]) *v. i.* minema, käima. go away 4 ära minema. go and see someone 10 kedagi vaatama minema. go about 16 (ringi) käima. go back 2 tagasi minema I decided to go back home. Ma otsustasin koju tagasi minna. *go by mööduma. go for a walk 2 jalutama minema. go in 7 sisse minema. go on (a person) 25 (kellelegi) sobima, paras olema, (ülle) mahutama. The shoes go on me, though they are very small. Kingad lähevad mulle jalga, kuigi nad on väga väikesed. The shoes don't go on, they are too small. Kingad ei lähe jalga, nad on liiga väikesed. go out 8 välja minema. He went out into the garden. Ta läks aeda. go wrong 29 rikki minema, juhtuma. Something went wrong with the motor-car. Autoga juhtus midagi.
- *god *n.* jumal. *sun-god päikesejumal
- *goddess *n.* jumalatar
- gold 18 *n.* kuld. golden 31 *a.* kuldne
- gone 15 *p. p. of go*
- good 'night, good'night 8 *excl.* head ööd! head õhtut!
- *goods 26 *n. pl.* asjad; varandus; kaup
- goose [ɡuːs] *n.* hani
- *go'rilla 17 *n.* gorilla
- got past and *p. p. of get.* He has got many books. Tal on palju raamatuid.
- government 15 [ˈɡʌvənmənt] *n.* valitsus. government map 15 administratiivkaart
- *governor 9 [ˈɡʌvənə] *n.* valitseja, kuberner
- *grace *v. t.* kaunistama
- *grain 19 *n.* tera. grains of sand liivaterad
- grateful 11 *a.* tänulik. I am very grateful to you for your kindness. Olen teile väga tänulik teie lahkuse eest. *Ant.* ungrateful
- *gratitude [ˈɡrætɪtjuːd] *n.* tänulikkus
- *grave 20 *n.* haud
- greatness 19 [ˈɡreɪtnɪs] *n.* suurus; ülevus
- Greece *n.* Kreeka
- Greek 13 *n.* kreeklane; *a.* kreeka
- grew 12 *past of grow*
- grey-haired 16 [ˈɡreɪ'hæd] *a.* hallijuukseline
- *grim 31 *a.* karm, vihane
- *grippe 11 [ɡrɪp] *n.* gripp
- grow [ɡrou] (grew, grown) *v. t. & i.* kasvama; saama, muutuma. 'grown-up' *n.* täiskasvanu, *a.* täiskasvanud, täisealine
- gruel 20 [ˈɡruːl] *n.* vedel puder, kört
- guard 23 [ɡɑːd] *n.* konduktor (of a train or stage coach)

***guest** [gest] *n.* külaline
guide 15 [gaid] *n.* (nais)piilur;
juht
gun 23 *n.* kahur, püss

H

***Hades** ['heidiz] *n.* Hades (kreeka manalajumal); manala

***hand** *v. t.* käte andma, ulatama

hang 4 (**hung, hung**) *v. t. & i.* ripuma; riputama. He *hung* the picture on the wall. The lamp *hangs* from the ceiling. Lamp ripub laes. ***hang one's head** pead norgu laskma

hang 12 (**hanged, hanged**) *v. t.* pooma

happen 16 *v. i.* juhtuma. What *has happened?* Mis juhtus?

happiness 20 *n.* õnn *Ant.* **unhappiness**

hard 2 *a.* raske. The exercises were *hard*. The work was not *hard*. *Ant.* **easy**. *Syn.* **difficult**.

hard 3 karm, vali. Tackleton was a *hard* master. *Ant.* **kind** 3.

hard 13 kõva. *Hard* wood; *hard* stone. *Ant.* **soft** 18. **hard** 2 *adv.* kõvasti, usinalt. He worked *hard*.

hardly 22 *adv.* vaevalt; raskusega
hasn't = **has not**

have to 9 *v.* pidama, sunnitud olema. I *have to* (I must) *go* to school early tomorrow. Ma pean homme vara kooli minema. I *shall have to finish* this work tomorrow. Ma pean lõpetama selle töö homme. We *had to* be ready by 5 o'clock. Me pidime valmis olema kella viieks.

have a fine time lõbusasti aega veetma

headache 11 ['hedeik] *n.* peavalu. She often gets *headaches*. Tal on sageli peavalu.

***'head'quarters** 24 *n. pl.* staap

hear (of) (heard, heard) 14. *v. t.* kuulma, teada saama

heard [hə:d] *past and p. p. of hear*

heart 14 [hɑ:t] *n.* süda. **by heart** peast, pähe. She learned the story *by heart*. **heartless** 16 *a.* südametü, julm

***hearth** 3 [hɑ:θ] *n.* kolle; kodu

***heat** 31 *n.* kuumus, soojus

***heaven** 16 ['hevn] *n.* taevas. **Great heavens! Heavens! Oi taevas! helde taevas!**

heavy 19 ['hevi] *a.* tugev. The rain was very *heavy* for about half an hour. **heavy** 22 *raske*. Your schoolbag is very *heavy*. *Ant.* **light** 22 (*kerge*). **heavily** *adv.*

***Hecate** ['hekəti] *n.* Hekate (kreeka nõiduse ja õiste õuduste jumalatar)

held *past and p. p. of hold*

***Helios** ['hi:liəs] *n.* Helios (kreeka päikesejumal)

helpless 16 *a.* abitu

Henry *n.*

***Hermes** ['hə:mi:z] *n.* Hermes (kreeka jumal)

heroic 24 [hi'ro(u)ik] *a.* sangarlik, sangar[i]-. **heroine** 20 ['herouin] *n.* naissangar. **heroism** 24 ['herouizm] *n.* sangarlikkus, vaprus

hers 25 *pron.* tema oma. This book is *hers*.

her'self 27 *pron.* (ise)ennast, endale; ise. She made *herself* a dress. Ta tegi endale kleidi. She did it *herself*. Ta tegi seda ise.

hesitate 21 [ˈheziteit] *v. i.* kõhklema, kahevahel olema

hid *past of hide*

hide 5 (**hid, hidden**) *v. t. & i.* peitma

*hiding-place *n.* varjupaik, salajane peidukoht

high *a.* kõrge. The wind is high. Tuul on tugev.

*highway *n.* maantee, peatee

hill 12 *n.* kungas; mägi; kõrgendik

him'self 9 *pron.* (ise)ennast, endale; ise. He said to *himself*. Ta ütles endamisi.

*hire *v. t.* üürima, palkama

his 25 *pron.* tema oma. That book is *his*.

*historic 31 [his'ʔærik] *a.* ajalooline

hold 19 (**held, held**) *v. t.* hoidma, kinni hoidma. ***hold back** tagasi hoidma. **hold out** 25 pakkuma, ulatama. She *held out* her hand to greet me. **hold up** 21 toetama.

hold one's breath 31 hinge kinni pidama

hole 13 *n.* auk, avaus

home *n.* kodu; elumaja. **at home** kodus. Make yourself *at home*. Olge nagu kodus. **home** *a.* kodu-; sise-. **your home district** 15 teie kodurajoon. **home-work** *n.* kodutöö

*honesty [ˈɔnisti] *n.* ausus

honey 28 [ˈhæni] *n.* mesi

hope 4 *v. i.* lootma. **I hope so.** Ma loodan, et see on nii; loodetavasti.

horse 18 *n.* hobune. **horseman** 18 *n.* ratsanik. **on horseback** 20 ratsa, hobuse seljas

home-work *n.* kodutöö

hotel 21 [hou'tel] *n.* hotell, võõrastemaja

however 22 [hau'evə] *conj.* siiski; ent, aga

*humility *n.* alandlikkus

hung 7 *past and p. p. of hang*

hungry 6 [ˈhʌŋgri] *a.* nälgjane. I am hungry. Ma olen nälgjane.

hunger *n.* nälg

*husband [ˈhʌzbænd] *n.* mees (abikaasa)

*hyacinth [ˈhæjəsɪnə] *n.* hüatsint

I

idea 6 [ai'diə] *n.* mõte, idee. That's a good *idea*.

*idiot 4 [ˈidiət] *n.* idioot

if 1 *conj.* kui (tingimuslauses). *If* I find the book, I shall give it to you. Kui ma leian raamatu, ma annan selle teile. **even if** 6 isegi kui. We shall go there *even if* it rains. Me läheme sinna isegi siis, kui sajab.

*ill = **badly** *adv.* halvasti

I'll = **I will**

I'm = **I am**

i'magine 16 [i'mædzɪn] *v. t.* kujutlema, ette kujutama. **i,magi'nation** *n.* kujutus, kujutelm

im'portant 23 *a.* tähtis. *Ant.* **unimportant**

im'possible 21 *a.* võimatu. *Ant.* **possible** 12

India 17 *n.* India. **Indian** 14 *n.* indiaanlane; *a.* india, indiaani

*inn 23 *n.* võõrastemaja

in'side 5 *adv.* sisse, sees. *Ant.*
out'side 5

*in'spire 31 *v. t.* vaimustama

instance [ˈɪnstəns] *n.* näide, näidis.
for instance näiteks

in'stead (of) 13 *prep.* asemel. in-
stead of this selle asemel. In-
stead of going to the theatre, he
went to the cinema. Selle ase-
mel et minna teatrisse, ta läks
kinno.

*inter'jection *n.* vahelehüüatus;
hüüdsõna

interval 10 *n.* vaheaeg

intro'duce 7 *v. t.* esitlema, tutvus-
tama. Let me *introduce* my
sister to you. Lubage mind teile
tutvustada oma õde.

in'vader 20 *n.* sissetungija

in'vasion 5 *n.* sissetung

in'vent 22 *v. t.* leiutama. invention
26 *n.* leiutamine, leiutis. inventor
n. leiutaja

iron 26 [ˈaɪən] *n.* raud

*island [ˈaɪlənd] *n.* saar

*Italy [ˈɪtəli] *n.* Itaalia. I'talian
[ɪˈtæljən] *n.* itaallane; *a.* itaalia

it's 4 = *it is*

it'self 17 *pron.* (ise)ennast, endale;
ise. The cat is washing *itself*.

I've = I have

J

Jack *n.*

John [dʒɒn] *n.*

joke 21 *n.* nali, naljakas sündmus

join 23 *v. t. & i.* ühendama; ühine-
ma

journey 22 [ˈdʒɔːni] *n.* reis, tee-
kond (maad mööda)

*joyfully *adv.* rõõmsalt

judge 28 *n.* kohtunik

jump 9 *n.* hüpe

*jungle 17 *n.* džungel

just 14 *adv.* just, parajasti, äsja.

He has *just* come. Ta tuli äsja.

just now 11 just praegu. I saw

him *just now*. *just as... so* 20
täpselt nagu... nii

K

Keats [kiːts] *n.* Keats (inglise luu-
letaja)

*keen *a.* terav, lõikav

keep 11 (kept, kept) *v. t. & i.*
pidama; hoidma; alal hoidma,
säilitama; jääma. Where do you
keep your books? Kus te hoiate
oma raamatuid? You are ill,
keep in bed. Te olete haige,
jääge voodisse. *keep silent* vai-
kima, vaik olema. *keep off* 13
eemale tõrjuma; hoiduma. She
kept a stick to *keep* the geese
off. Ta hoidis endal keppi, et
eemale tõrjuda hanesid. *keep*
up 23 korras hoidma

*Keleos [ˈkeliəs] *n.*

kept past and p. p. of keep

kettle 11 *n.* katel. We boil the
water in a (tea-)kettle.

*key [ki:] *n.* võti

kilometre 7 [ˈkiləmi:tə] *n.* kilomee-
ter

kind 3 *a.* lahke. *Ant.* **unkind,**

cruel 3. **kindly** 16 *adv.* lahkesti.

kindness *n.* lahkus

kind 13 *n.* sugu, liik, sort. What
kind of man is he? Missugune
mees ta on? **all kinds of things**
igasugused asjad

kiss 4 *v. t.* suudlema

kitchen 8 *n.* köök. kitchen cupboard 11 *n.* köögikapp
kitten *n.* kassipoeg
known 14 [noun] *part. a.* tuntud
Kremlin 31 *n.* Kreml

L

*labour 31 *n.* töö
lady 21 *n.* daam. lady passenger 23 *n.* naisreisija
laid 20 *past and p. p. of lay*
lain 28 *p. p. of lie*
lake 2 *n.* järv
lame 28 *a.* lonkav, lombak
language 21 [ˈlæŋɡwɪdʒ] *n.* keel.
He knows several *languages*.
large 7 *a.* suur, avar. *Syn.* big.
Ant. small 7
lately 28 *adv.* hiljuti, viimasel ajal.
I have not seen him *lately*.
later 10 *adv.* hiljem, pärastpoole.
We will do that *later*.
*lavatory [ˈlævətəri] *n.* (käte, näo-)
pesuruum; käimla
lay 9 *past of lie*
lay 20 (laid, laid) *v. t.* panema.
Syn. put. lay mines 20 minee-
rima, miine panema
*lb. (*lad.* libra) = pound nael
(kaaluühik). 6 lbs loetakse six
pounds
*lead [led] *n.* seatina
lead 18 [li:d] (led, led) *v. t.* viima;
juhtima; esikohal olema
leaf 6 (*pl.* leaves) *n.* leht; lehestik
league [li:ɡ] *n.* liit, liiga
learn 31 *v. t.* teada saama; õppima
least 24 *a.* (ülivõrre sõnast little)
kõige väiksem; *adv.* kõige vä-
hem, vähimal määral. at least
24 vähemalt
leaves 6 *n. pl. of leaf*
led *past and p. p. of lead*

Leo [ˈli:ou] *n.*
less 20 (*keskvõrre sõnast little*) *a.*
väiksem; *adv.* vähem. There
were less than twenty people
there.

let 6 (let, let) *v. i.* lubama, laskma.
The mother *let* her son go to
the cinema. Ema lubas pojal
minna kinno. *Let's write* him a
letter. Kirjutagem talle kiri. *Let*
him do what he likes. Las ta
teeb, mis tahab. **let someone**
know 6 kellelegi teada andma

let's 6 = let us
letter 25 *n.* täht; kiri. There are
twenty-six letters in the English
alphabet.

level 15 [ˈlevl] *n.* tasapind, tase.
on a level with samal tasemel.
sea-level 15 *n.* meretase

library 11 [ˈlaɪbrəri] *n.* raamatu-
kogu

librarian 11 [laɪˈbrɛəriən] *n.* raa-
matukogu-hoidja

*lick 9 *v. t.* lakkuma

*lieutenant 10 [lefˈtenənt] *n.*
leitnant

lift 9 *v. t.* tõstma

light 22 *a.* kerge

light 25 *v. t.* süütama. She *lighted*
the lamp. Ta süütas lambi. He
lighted his cigarette. Ta süü-
tas paberossi. light 26 *n.* valgus,
valgustus. electric lights 26
elektrivalgustus. light *a.* valge

like 6 *a.* sarnane, taoline. She is
like her mother. Ta sarnaneb
oma emaga. What is he *like*?
Missugune ta on? Whom is he
like? Kellega ta sarnaneb? Do
not talk *like* that. Äрге kõ-
nelge nii. look like sarnanema.

- It *looks like* snow. Näib, et hakkab lund sadama.
- ***lily** *n.* ['lili] *n.* liilia
- ***limp** 9 *v. i.* lonkama
- line** 4 *n.* nõör, pesunõör; joon, kriips. **the German lines** 20 saksa lahinguliinid
- lip** 31 *n.* huul
- listen** 8 ['lɪsn] *v. i. & t.* kuulama, pealt kuulama. They *listened* to the story. Nad kuulasid juttu.
- Lithuania** 5 [liəju'einjə] *n.* Leedu.
- Lithuanian** *n.* leedulane; *a.* leedu
- literature** ['lɪrətʃə] *n.* kirjandus
- little** (less, least) *adv.* vähe. a little 8 veidi, natuke. **little by little** vähehaaval
- living-room** 3 *n.* elutuba
- load** 22 *n.* koorem, raskus, laadung. **load** 28 *v. t.* lastima, laadima
- London** ['lʌndən] *n.*
- ***lonely** ['ləunli] *a.* üksildane, üksik
- long** *a.* pikk; *adv.* kaua. ***so long** as nii kaua kui, kuni. **not ... any longer** 16 mitte . . . enam. I shall *not wait any longer*. Ma ei oota enam. **not long before** 22 varsti, peagi. **be not long in ...** 23. He *was not long in coming back*. Ta tuli ruttu tagasi.
- Longfellow** ['lɒŋfelou] *n.* (ameerika luuletaja)
- look** 10 *v. i.* vaatama; välja nägema. **look (well, ill, etc.)** välja nägema (terve, haige jne.). You *look tired*. Sa näid väsinuna. **look after** 20 järele vaatama, hoolt kandma. Grandmamma *looked after* the children during the summer. **look for** 17 otsima. Have you *looked for* your pen? **look like** 21 sarnanema; näima. She *looks like* her mother. Ta sarnaneb oma emaga. It *looks like* rain. Näib, et hakkab vihma sadama. **look up** 27 üles vaatama. **look out of** 22 välja vaatama
- lose** 18 [lu:z] (lost, lost) *v. t.* kaotama. ***lose one's head** pead kaotama. **lose one's way** 18 eksima
- ***loss** *n.* kaotus; kahju
- lost** 18 *past and p. p.* of lose
- loud** *a.* vali, kõlav. *Ant.* soft 31. **loudly** *adv.*
- ***loud-speaker** 31 *n.* valjuhääldaja
- ***lovely** ['lʌvli] *a.* ilus, armas, kaunis
- low** 19 [lou] *a.* madal
- lower** 19 *a.* alumine
- lunch** 6 *n.* keskpäeva-eine

M

- machine** 24 [mə'ʃi:n] *n.* masin
- ***madam** ['mædəm] *n.* madam (armuline proua, preili) (tarvitakse kõnetlusvormina ilma järgneva nimeta)
- magazine** 7 [mægə'zi:n] *n.* ajakiri
- Magellan** [mə'gelən, mə'dʒelən] *n.* Magelhães
- ***magician** 28 [mə'dʒɪʃn] *n.* nõid, võlur
- make** 1 (made, made) *v. t. & i.* tege-ma, valmistama. **make** 1 sundima. That *made him think*. See pani ta mõtlema. ***make a present of** kinkima. **maker** 3 *n.* tegija, valmistaja. **toymaker** mänguasjade tegija. **dressmaker** õmbleja. **make yourself at home** 8 olge nagu kodus. **make one's way** 17 läbi tungima

- ***Manchester** *n.* Manchester
- ***maple** ['meɪpl] 20 *n.* vaher
- Marco Polo** 15 ['mɑ:kou 'poulou] *n.* Marco Polo
- margin** ['mɑ:dʒɪn] *n.* (lehekülje) äär
- ***marry** *v. t.* naima, abielluma. **get married** 16 abielluma
- ***mask** *n.* mask, näokate
- master** 3 *n.* isand, peremees
- material** 3 [mə'tiəriəl] *n.* materjal.
- building materials** 13 ehitusmaterjalid
- matter** 11 *n.* asi. **what's the matter?** Milles on asi? *What's the matter* with you? Mis teil viga on? ***no matter how** ükskõik kuidas. **matter** 24 *v. i.* tähtis olema. *It doesn't matter.* See pole tähtis. *What does it matter* whether it's red or blue? Kas ei ole ükskõik, kas see on punane või sinine?
- may** 9 (**might**) *mod. v., väljendab võima'ust tähenduses tohtima.* *May I come and see you?* Kas ma tohin teid külastada? *You may go if you like.* Te võite minna, kui tahate. *May I come in?* Kas võib sisse astuda?
- may** 18. *It may be so.* Võib-olla on see nii.
- meal** 23 *n.* söömaeg, söök. We usually have three *meals* a day: breakfast, dinner and supper. Meil on tavaliselt kolm söömaega päevas: hommikueine, lõuna ja õhtusöök.
- mean** 1 (**meant, meant** [ment]) *v. t. & i.* mõtlema; tähendama. *What do you mean by that?* Mis te sellega öelda tahate? *Which do you mean, the tall man or the short one?* Kumba te mõtlete, pikka või lühikest meest? *What does this word mean?* Mida see sõna tähendab?
- meaning** 21 *n.* tähendus. *What is the meaning of this word?* Misugune on selle sõna tähendus? (Mis see sõna tähendab?)
- means** 26 *n.* vahend, abinõu. The railway is an important *means* of going from place to place. Raudtee on tähtis vahend ühest kohast teise liiklemiseks. **by means of** 19 abil. **by this means** 26 sel teel
- meant** [ment] *past and p. p. of mean*
- Med terranean** 19 [,meditə'reinjən] *n.* Vahemeri
- meet** 1, 7 (**met, met**) *v. t. & i.* kohtama. He *met* his uncle in the street. Ta kohtas oma onu tänaval. I am glad to *meet* you. Mul on heameel teid kohata.
- member** 14 *n.* liige
- mention** *v. t.* mainima
- merchant** 3 *n.* kaupmees
- Mercury** ['mɜ:kjuri] *n.* Mercurius (rooma kaubandusjumal)
- met** 1 *past and p. p. of meet*
- metre** ['mi:tə] *n.* meeter
- Michael** ['maɪkl] *n.* Mihkel
- ***microphone** 31 ['maɪkrə'foun] *n.* mikrofon
- middle** 9 *n.* keskpaik, kesk. In the *middle* of the room — keset tuba. **m'iddle** 11 *a.* keskmine. There are three doors in the corridor, and our teacher's is the *middle* one.
- might** *past of may*
- ***mighty** 19 *a.* võimas, vägev
- Mike** [maɪk] *n.*

mile 30 *n.* miil
milk 11 *n.* piim
'military *a.* sõjaväeline
million 31 [ˈmiljən] *n.* miljon
*mind *v. t.* tähelepanu pöörama
*mind *n.* meel, mõistus
mine 20 *n.* miin. **mine** 20 *v. t.*
 mineerima. **mine-field** 24 *n.*
 miiniväli
mine 25 *pron.* minu. This is *mine*.
 See on minu. A friend of *mine*.
 Üks minu sõpru.
mine 29 *n.* kaevandus
mis'take 12 *n.* viga. **by mistake** 25
 eksikombel
*modest [ˈmɔdist] *a.* tagasihoidlik,
 malbe
Mohican [ˈmouikən] *n.* mohikaan
Monday 6 [ˈmʌndi] *n.* esmaspäev
money 18 [ˈmʌni] *n.* raha. I have
 not much *money*. Mul ei ole
 palju raha. This *money* is not
 enough. Sellest rahast ei jätku.
*monster *n.* koletis, peletis.
 a **monster key** hiigelvõti
moon *n.* kuu (taevakeha)
most 2 [məʊst] (*ülivõrre sõnadest*
much, many) *pron.* enamik.
Most people know that. Ena-
 mik inimesi teab seda. **most** 6
adv. kõige enam. This is the
most beautiful picture. See on
 kõige ilusam pilt. **most** 7 *n.* suu-
 rem osa. *Most* of the people
 here are collective farmers.
 Suurem osa siinseid elanikke on
 kolhoosnikud.
'motherland 31 *n.* kodumaa
'motor-car 22 *n.* [ˈmoutəkɑ:] auto
'motor-lorry 23 *n.* veoauto
mountain 19 [ˈmauntin] *n.* mägi.
mountain lake 19 mägijärv

*mourn [məʊn] *v. i.* leinama, kae-
 bama
*mouse 17 [maʊs] *n.* hiir
mouth *n.* suu. **mouth of a cave** 9
 koopasuu. **mouth of a river** 19
 jõesuue
movement 26 [ˈmu:vmənt] *n.* lii-
 kumine
*moving pictures *n. pl.* kinopildid
Mr. 3 [ˈmistə] *n.* härra (*ainult*
pärisnime ees)
Mrs. [ˈmisiz] *n.* proua (*ainult*
abielusoleva naise pärisnime ees)
much (more, most) *pron.* pal-
 ju. **much** 6 *adv.* palju tub-
 listi, hoopis. This book is *much*
 better than that one, it is *much*
 more interesting. See raamat
 on palju parem kui too; ta on
 hoopis huvitavam.
mud 13 *n.* muda, savi
museum 24 [mjuːziəm] *n.* muu-
 seum
*mushroom 6 *n.* seen
musketeer 14 [ˌmʌskɪˈtiə] *n.* mus-
 ketär
mustn't [ˈmʌsnt] = **must not**
my'self 8 *pron.* ennast, endale; ma
 ise. I *found myself* in a little
 garden. Ma leidsin end väike-
 sest aiast. I shall do it *my-*
self. Ma teen seda ise.

N

name *v. t.* nimetama
*narcissus [nɑːˈsɪsəs] *n.* nartsiss
narrow 19 *a.* kitsas. *Ant.* **wide** 7
nation 31 *n.* rahvus. **the United**
Nations 31 ühinenud rahvused
national 31 [ˈnæʃnl] *a.* rahvuslik

***National Portrait Gallery** [ˈnæʃnl ˈpɔ:trɪt ˈgæləri] riiklik portreede-kogu (Londonis)

native 24 *a.* kodumaine; kodu-; pärismaine

***naughty** [ˈnɔ:ti] *a.* sõnakuulmatu, vallatu

nearly *adv.* peaaegu

necessary 26 [ˈnesɪsri] *a.* vajalik, tarvilik. **it is necessary** on vaja

neck 12 *n.* kael

need 2 *v. t.* vajama. Do you *need* this book now? Kas teie vajate seda raamatut praegu? Where is the pioneer leader? I *need* to speak to him. Mul on vaja temaga rääkida. **need** 10 *mod. v.* tarvitsema. "Need I go there?" — "No, you *needn't*." „Kas mul tarvitseb minna sinna?" — „Ei, ei tarvitse."

neither... nor 18 [ˈnaɪðə] *conj.* ei... ega. *Neither* Bob *nor* Peter was at school yesterday.

***nervous** *a.* närviline

never 6 [ˈnevə] *adv.* ei iialgi. I *never* went there in those days. Noil päevil ma ei käinud kunagi seal. You *never* know. Ei või kunagi teada.

news 5 *n. pl.* (tarvitatakse ainsu-sena) teade, sõnum, uudised. No *news* is good *news*. „Uudiseid ei ole" on hea uudis. What's the *news*? Mis uudist?

***newspaper** 7 *n.* ajaleht

next 23 *adv.* järgmisena; järgmisel korral. *Next* wash the dishes and then put them away. Järgmisena pese nõud ja siis pane nad ära. I'll do that when I come *next*. Ma teen

seda, kui ma tulen järgmisel korral. *a.* järgmine; lähim

***night-dress** 10 *n.* öösärk

***night-school** 29 *n.* õhtukool

Nile 19 *n.* Niilus (jõgi)

***9d. per lb.** = ninepence per pound — üheksa penni nael (naela eest)

No. 10 = number ten

noise 9 *n.* müra

no one 30 [ˈnoʊ wʌn] *pron.* mitte ükski, mitte keegi

nor 18 *conj.* ega, ei ka. **neither... nor** ei... ega. It is *neither* hot *nor* cold today.

north 15 *n.* põhi (ilmakaar); põhjapoolne maaosa. **northern** [ˈnɔ:ðən] *a.* põhjapoolne

not at all 22 *adv.* mitte sugugi. It is *not at all* difficult to do that. Seda ei ole sugugi raske teha. Vastus "Thank you" puhul (palun!)

notice 28 *v. t.* märkama, tähele panna. ***notice** *n.* teadaanne

***noun** *n.* nimisõna

***novel** 14 [ˈnɒvl] *n.* romaan

number 10 *n.* number, arv. ***a number (of)** rohkesti, terve rida (näit. maju)

nurse 27 *n.* haiglaõde; lapsehoidja

***nursery** *n.* lastetuba

nut 17 *n.* pähkel

O

***oak** *n.* tamm

observe 15 [əbˈzɜ:v] *v. t.* tähele panna, märkama. **observation** 28 [ˌɒbzəˈveɪʃn] *n.* tähelepanek, tähelepanemine

***occupation** 20 [ˌɒkjʊˈpeɪʃn] *n.* okupatsioon

***odd** 10 *a.* paaritu; veider, kent-sakas

***Olympus** [ɔ'limpəs] *n.* Olümpos
off 1 *adv.* ära, eemal(e). **take off**
1 seljast võtma. **blow off** ära
puhuma. *Ant.* **on**

***offer** *v. t.* pakkuma, esitama

***office** *n.* kontor, kantselei
oh 2 [ou] ool, oh!, ah! *Oh!* is
that so? Kas tõesti?

***olive-tree** [ɔ'livtri:] *n.* oliivipuu
once *adv.* ükskord, kord, kunagi.
at once 9 otsekohe. ***once**

upon a time muiste, ükskord va-nasti (*tavaline muinasjutu algus*)

one 5 [wan] *pron.*, *tarvitatakse*
mingi varem mainitud nimisõna
asemel. I have a red pencil
and a green *one*. Mul on pu-nane pliiats ja roheline. **one**

another üksteist. The children
helped *one another* to put on
their coats. Lapsed aitasid üks-teisel mantleid selga panna.
They walked *one behind the*
other. Nad käisid üksteise järel.

***one** *umbmäärane asesõna.* *One*
should always do *one's* best.
Peab alati andma oma parima.
It's a great happiness to die for
one's country. On suur õnn
surra oma isamaa eest.

***only** [ɔunli] *a.* ainuke

***operation** 27 *n.* operatsioon

opposite 25 *a.* vastas-, vastasolev;
prep., adv. vastas, vastu

orange 17 [ɔ'rindʒ] *n.* apelsin; *a.*
oranž (värviline)

order 4 *n.* käsk; korraldus; järje-kord. The words were in alpha-betic *order*. Sõnad olid tähesti-kulises järjekorras. **in order to**
17 (selleks) *et.* He went home

early *in order* to finish his
homework. **order** 9 *v. t.* käs-
kima. The officer *ordered* his
men to fire. Ohvitser käskis
oma meestel tulistada. **order** 21
tellima. He *ordered* soup, meat
and potatoes for dinner. Ta
tellis suppi, liha ja kartuleid lõu-naks. **order** 31 *n.* orden

ordinary 25 [ɔ'ɔdinri] *a.* tavaline

other 2 [ʌðə] *pron.* teine. **some**
... **others** mõned ... teised.
Some of these books are English
and *others* are French. Mõned
neist raamatuist on ingliskeel-
sed, teised — prantsuskeelsed.
the other day 14 hiljuti, mõni
päev tagasi

out-of-doors 2 [ʔutəv'dɔ:z] *adv.*
väljas. *Syn.* **outside**

out'side 5 *adv.* väljas, väljaspool.
The children were playing *out-side*.
Lapsed mängisid väljas
(värskes õhus). *Ant.* **inside** 5.
Syn. **out-of-doors** 2

over *prep.* üle, ümber. **all over**
the world terves maailmas.
over there (vaat) seal

overcoat 4 *n.* palitu (meesterahva)

overland 15 *adv.* maad kaudu.

Ant. **by water, by sea**

own 15 [oun] *pron.* oma, enda.
This is not a library book, it is
my own. He has no English
dictionary of his *own*.

owner 28 *n.* omanik, peremees

P

Pacific [pə'sifik] *n.* Vaikne ookean

***pack** *v. t.* pakkima

page *n.* lehekül

paid past of pay

- pain** 16 *n.* valu, kannatus. He is in *pain*. Ta kannatab valu.
painful 27 *a.* valus, piinarikas
paint 3 *v. t. & i.* värvima; maalima.
painter 21 *n.* maalikunstnik.
*painting *n.* maal
palace 24 [ˈpælɪs] *n.* palee, loss
Palanga 5 [pəˈlæŋgə] *n.* Palanga (laager Leedus)
paper = newspaper
parent 2 *n.* vanem, *n. pl.* **parents** vanemad
park *n.* park
part 5 *n.* osa
Parthenon 13 [ˈpɑːθənən] *n.* Parthenon (jumalanna Pallas Athena tempel vana-aja Ateenas)
particular 27 [pəˈtɪkjʊlə] *a.* eriline.
in particular 27 eriti
party 6 *n.* seltskond. **party** 24 *n.* väesalk
pass 19 *v. i.* mööduma. ***pass away** 19 *v. i.* hääbuma, surema
*passage 26 [ˈpæsidʒ] *n.* läbikäik, läbisõit; lõige (raamatust jne.)
passenger 23 [ˈpæsɪndʒə] *n.* reisija
past *prep.* mööda; üle; läbi
path 7 [pɑːθ] *n.* teerada
patriotism 18 [ˈpeɪtriətɪzəm] *n.* isamaa-armastus
paw 17 *n.* käpp
pay 21 (paɪd, paid) *v. t. & i.* maksma. How much did you *pay* for that ink? **pay attention** tähele panema
peace 14 *n.* rahu. *Ant.* war
peasant 18 [ˈpezn̩t] *n.* talupoeg
*peep *v. i.* piiluma
*penniless *a.* rahatu
*per *prep.* läbi, kaudu. **sixpence per pound** kuus penni nael
'perfectly 21 *adv.* täielikult, täiuslikult, täiesti. He knows his work *perfectly*. You are *perfectly* right.
*pertume [pəɪfjuːm] *n.* lõhn (luuletuses perfume)
per'haps 10 *adv.* võib-olla. *Perhaps* you know where he lives.
*Persephone [pəɪˈsefəni] *n.* Persephone (vana-kreeka manalajumalanna)
person *n.* isik
piano 7 [ˈpiænəʊ, piˈænoʊ] *n.* klaver
*pick *v. t.* noppima, korjama
pick up 25 *v. t.* üles võtma. He *picked up* the papers that were lying on the floor. She dropped her pencil and *picked it up*. *Ant.* drop 24
piece 13 [piːs] *n.* tükk, osa
*pink 13 *a.* roosa
*pistol 23 *n.* püstol
pity 25 [ˈpɪti] *n.* kaastunne. **It's a pity** 25 on kahju. *It's a pity* you came so late. **What a pity!** / kui kahju! ***pity** *v. t.* kaasa tundma, haletsema
place 12 *n.* koht. **at your place** 20 teil. I have never been to *Boris's place*. Ma ei ole kunagi käinud Borisi juures. Let us go to *my place*. Mingem meile.
from place to place 22 ühest kohast teise. **take the place of** 13 asendama. **take place** 31 *v. i.* aset leidma, juhtuma
plain 20 *a.* lihtne, harilik. She had a *plain* white dress. Tal oli lihtne valge kleit seljas.
plan 12 *n.* plaan, kava
plane 5 *n.* = aeroplane = airplane — lennuk

- ***play** *n.* mäng. **a play of words** sõnademäng
- plenty** 10 *n.* rohkus, küllus. We have *plenty* of time. Meil on küllalt aega.
- pocket** *n.* tasku
- poem** 14 ['pouim] *n.* luuletus
- point** 10 *v.i.* osutama, näitama. He *pointed* to the picture on the wall.
- point** 15 *n.* punkt
- ***poison** *v.t.* mürgitama. ***be poisoned** olema mürgitatud
- Pole** 18 *n.* poolakas
- ***pole** 15 *n.* poolus e. naba
- ***police-officer** [pə'li:səfɪsə] *n.* politseiametnik
- ***police-station** *n.* politseijaoskond
- Polish** 18 ['pouliʃ] *a.* poola
- ***pomegranate** ['pɒmgrænɪt] *n.* granaatõun, granaatpuu
- poor** 10 *a.* vaene. *Ant.* **rich** 19. ***poorly-dressed** viletsalt rietatud
- position** [pə'ziʃn] *n.* asend, olukord
- possess** 26 [pə'zes] *v.t.* omama, valdama
- ***possible** 12 *a.* võimalik. **it is possible that** on võimalik, et as much as possible niipalju kui võimalik. *Ant.* **impossible** 21
- post** 25 [poust] *v.t.* postiga saatma, postile panema
- ***Post Office** 25 *n.* postkontor
- ***pound** 21 *n.* nael (sterling) (rahaühik); nael (kaaluühik (453,6 g)
- pour out** 14 [pə:] *v.t.* valama (teed)
- ***powder** ['paudə] *n.* püssirohi; puuder. ***powder** *v.t. & i.* puuderdama
- power** 29 ['paʊə] *n.* võim; jõud, energia. ***will-power** 29 *n.* tahtejõud
- pre'pare** 14 *v.t.* valmistama
- ***preposition** [,prepə'ziʃn] *n.* ees sõna
- present** 22 ['preznt] *a.* praegune, käesolev
- pre'tend** 4 *v.i.* teesklema
- price** 31 *n.* hind
- prisoner** 24 ['prɪznə] *n.* vang. **take prisoner** 24 vangi võtma
- probable** 15 ['prɒbəbl] *a.* tõenäoline, arvatav. **it is probable on** tõenäoline. **probably** *adv.*
- products** 23 ['prɒdəkts] *n. pl.* saadused, produktid
- promise** ['prɒmɪs] *v.t.* lubama. He *promised* me a book. He *promised* to do that.
- ***pronoun** ['prəʊnaʊn] *n.* asesõna
- proud** 27 *a.* uhke. She was very *proud* of her son. Ta oli väga uhke oma pojale.
- prove** 29 [pru:v] *v.t.* tõestama. He *proved* to me that he was right.
- public** 13 ['pʌblɪk] *a.* avalik; ühiskondlik; rahva-
- pull** 1 [pul] *v.t. & i.* tõmbama.
- pull away** 4 ära tõmbama. **pull out** 9 välja tõmbama. *Ant.*
- push** 19
- pump** 29 *v.t.* pumpama
- purpose** 21 ['pʊrpəs] *n.* eesmärk, kavatsus. **on purpose** 21 meelega
- ***purse** 3 *n.* rahakott
- push** 19 [puʃ] *v.t. & i.* lükkama. *Ant.* **pull** 1
- put on** 11 [put] panema (katelt tulele). ***put on (weight)** kaalus juurde võtma. She *put on*

three kilograms during the summer holidays.

pyramids ['pirəmidz] 13 *n. pl.* püramiidid

Q

question 20 *v. t.* küsitlema, usutlema

quiet 17 ['kwaɪət] *a.* vaikne.
quietly *adv.*

R

radio 8 ['reɪdiou] *n.* raadio

rail 23 *n.* rööbas. **by rail** 23 raudteel

'railway 15 *n.* raudtee

reach 9 *v. t.* saabuma, jõudma

real 29 ['riəl] *a.* tõeline, ehtne

really 10 ['riəli] *adv.* tõesti, tõepoolest

*rear 31 [riə] *v. t.* (üles) kasvatama

recognize 12 ['rekəɡnaɪz] *v. t.* äratundma

*record 20 ['rekɔ:d] *n.* ülestähendus; ürik

*re'cross 31 *v. t.* uuesti ristama

re'fer *v. i.* (kellessegi, millessegi) puutuma, (kellegi, millegi) kohta käima

refuse 30 *v. t. & i.* keelduma

regularly 20 *adv.* korrapäraselt

*reindeer 22 ['reɪndiə] *n.* põhjapõder

re'main 5 *v. i.* jääma

re'member 14 *v. t. & i.* mäletama, meeles pidama

*renown 31 [ri'naun] *n.* kuulsus

re'peat 18 *v. t.* kordama

*rest *v. i.* puhkama; *n.* puhkus

result 17 [ri'zʌlt] *n.* tulemus. **as a result** 17 tulemusena

re'turn 18 *v. t. & i.* tagasi pöörduma; tagasi andma. *Syn.* come back, give back

rice [raɪs] 11 *n.* riis

rich 19. *a.* rikas. *Ant.* poor 10

ride 18 (rode, ridden) *v. i.* ratsutama. *ride by mööda sõitma

right *a.* parem. **be right** 12 õigus olema. You are right. Teil on õigus. *Ant.* wrong 29. 'right round 15 ümber, mööda terve

'right-hand 25 *a.* paremal asetsev. Take the right-hand road. Minge paremat kätt. *Ant.* left-hand

ring (rang, rung) *v.* helistama. ring up 6 helistama, telefoneerima. *Syn.* telephone 2

rise 5 (rose, risen [rizn]) *v. i.* tõusma

'river-steamer 26 *n.* jõeaurik

road 13 *n.* tee

roar 5 *v. i.* mürisema. roar 9 *n.* mürin, mühin. roaring *part. a.* mürisev; *n.* mürin

rob 18 *v. t.* röövima. robber 23 *n.* röövel

Rocket 30 ['rɒkit] *n.* Rakett (esimese veduri nimi). *rocket 31 *n.* rakett

*rocky 22 *a.* kaljune, kivine

rode 18 *past of ride*

Roman 13 *n.* roomlane; *a.* rooma

roof 5 *n.* katus

rope 12 *n.* köis

rose 5 *past of rise*

*rosy *a.* roosa

rough 4 ['rʌf] *a.* karm, kare. roughly *adv.*

row [rou] *n.* rida

rule [ru:l] *n.* reegel

run (**ran**, **run**) *v. i.* jooksuma. **run away** 9 ära jooksuma. **run in** 9 sisse jooksuma. **run out** 27 välja jooksuma. ***run up** juurde jooksuma
*rush *v. i.* tormama, sööstma

S

*sack-cloth 4 *n.* kotiriie
sad 16 *a.* kurb. *Ant.* **happy**
safe 30 *a.* ohutu, kaitstud. **safely** *adv.*
sail 15 *v. i.* purjetama. **sail a ship** 15 laeva juhtima
*salute 31 [sə'ljut] *n.* tervitus, saluut
*salvo 31 [sæl'vou] *n.* (*pl.* salvoes) kogupauk
same 2 *pron.* sama, seesama. We did not live in quite the *same* way as before. Me ei elanud täiesti endist viisi. **at the same time** samal ajal
sand 13 *n.* liiv
*sank *past of sink*
*satisfaction [sætis'fækʃn] *n.* rahuldus
satisfied 28 [sætis'faɪd] *part. a.* rahuldatud
Saturday 6 [sætə'di] *n.* laupäev
*saucepan 14 [sə:spən] *n.* kastrul
*saucer 11 [sə:sə] *n.* alustass
*scatter *v.* laiali puistama, laiali ajama
*school-master *n.* kooliõpetaja (mees-)
*Scotland *n.* Šotimaa
scout 15 *n.* (mees)piilur, maa-kuulaja
sea 2 *n.* meri
*sea-level 15 *n.* merepind

searchlight 31 *n.* helgiheitja- e. prožektorivalgus
*seat *n.* iste, koht
*sector 24 *n.* maaala, sektor
*seed *n.* seeme, seemned
seem 9 *v. i.* näima. He *seems* to be busy. Ta näib olevat tegevuses. **it seems** näib. *It seems* that he is right. Näib, et tal on õigus.
seize 28 [si:z] *v. t.* haarama
seldom 19 *adv.* harva. *Ant.* **often**
sell 18 (**sold**, **sold**) *v. t.* müüma. *Ant.* **buy**
send (**sent**, **sent**) *v. t.* saatma.
send for 29 (kellegi) järele saatma. **send out** 21 välja saatma
sense *n.* tähendus, mõte; tunne
sentence *n.* lause
*sergeant-major 20 [sə:dʒənt-'meidʒə] *n.* veltveebel
*serious [sɪəriəs] *a.* tõsine
servant 21 *n.* teenija
*set (**set**, **set**) *v. t. & i.* panema, seadma, asetama; loojuma (päikese, kuu kohta)
*settle 31 *v. t. & i.* kindlaks määrama; otsustama; (püsivalt paigale) asuma
several 23 [sevrəl] *pron.* mitmed
*shade *n.* vari, varjukoht. ***shady** *a.* varjuline
shadow 27 [ʃædou] *n.* (mingi eseme) vari
shake 7 (**shook**, **shaken**) *v. t.* raputama, **shake hands** 7 kätt andma
shan't 6 [ʃa:nt] = **shall not**
sheep 11 *n.* lammas, *pl.* sheep
lambad
sheet 8 *n.* voodilina; leht, poogen (paberit)

- shelf 3 *n.* riul, *pl.* shelves riulid
 she'll 6 = she will
 *shepherd 12 [ˈʃepəd] *n.* karjane
 shining 4 *part. a.* läikiv
 ship 15 *n.* laev
 shone [ʃɒn] *past of shine*
 shook 7 [ʃuk] *past of shake*
 shop 3 *n.* pood; *v. t.* oste tegema
 (harilikult go shopping)
 shopman 21 *n.* (poe)müüja
 shorten 26 *v. t.* lühendama
 should 1 [ʃud] *past of shall.* I
 should like ma tahaksin. I
 should like to speak to him.
 should 14 peaks. You should
 not go out in the rain. Te ei
 peaks vihma kätte minema.
 shoulder 1 [ˈʃouldə] *n.* õlg (omast.
 õla)
 shown *p. p. of show*
 *shrapnel 24 *n.* šrapnell
 Siberian 26 [saɪˈbiəriən] *a.* siberi
 *Sicily [ˈsɪsɪli] *n.* Sitsiilia
 side 7 *n.* külg; pool
 side-street 10 *n.* kõrvaltänav
 sight 27 *n.* nägemine; vaade.
 *out of sight silmist kadunud.
 Out of sight, out of mind. Sil-
 mist läinud, meelest läinud.
 silence 31 *n.* vaikimine, vaikus
 silent 16 *a.* vaikne, vaikiv. silently
 24 *adv.* vaikselt
 simple 15 *a.* lihtne. It's a very
 simple question. simply *adv.*
 lihtsalt
 *since *conj.* sestsaadik kui
 *sink 19 (sank, sunk) *v. i.* vajuma,
 põhja või sisse vajuma. Wood
 does not sink when it is thrown
 into the water.
 *sir 2 [sə:] *n.* härra, armuline
 härra (tarvit. kõnetlusvormina
 ilma järgneva nimeta); inglise
 alamaadli tiitel
 *situation 15 [ˌsɪtjuˈeɪʃn] *n.* olu-
 kord
 *6d. per lb. = sixpence per
 pound — kuus penni nael
 skin 12 *n.* nahk
 *slave 9 *n.* ori
 sledge 22 *n.* regi, saan, kelk
 sleepy 8 *a.* unine
 slept 9 *past and p. p. of sleep*
 *slip *v. i.* libisema, lipsama
 small 7 *a.* väike. *Syn.* little. *Ant.*
 large 7
 smiling 4 *part. a.* naeratav
 smoke 8 *n.* suits; suitsetamine.
 have a smoke suitsetama. smok-
 ing 25 *n.* suitsetamine. Smoking
 is not allowed. Suitsetamine on
 keelatud.
 *smooth [smuːð] *a.* sile, tasane
 so *adv.* nii, niisiis. *so am I mina
 samuti. so 10 *pron.* seda, nii.
 She came in to tell me so. Ta
 tuli ütlema mulle seda. I think
 so. Ma arvan seda (et see on nii).
 *so long as niikaua kui, seni
 kui
 soap 8 *n.* seep
 soft 18 *a.* pehme, mahe, õrn. *Ant.*
 hard 13. soft 31 *a.* tasane. She
 spoke in a soft voice. Ta rää-
 kis tasase häälega. *Ant.* loud.
 softly *adv.*
 soil 19 *n.* (mulla-)pind, muld, maa
 sold *past and p. p. of sell*
 someone 22 [ˈsʌmwʌn] *pron.*
 keegi
 sometimes 13 [ˈsʌmtaɪmz] *adv.*
 mõnikord, vahel
 somewhere 9 [ˈsʌmwɛə] *adv.* kus-
 kil, kuhugi. somewhere else
 kuskil mujal, kuskile mujale

- son 8 [sʌn] *n.* poeg
 *soothe [su:ð] *v. t.* rahustama
 *sorrow *n.* mure
 *soul 18 [soul] *n.* hing
 *sound *n.* heli, kõla
 south 15 *n.* lõuna (ilmakaar); lõunapoolne maaosa
 southern 26 [ˈsʌðən] *a.* lõuna-, lõunapoolne
 *spark *n.* säde
 special 20 [ˈspeʃl] *a.* eriline, erispeech 31 *n.* kõne
 speed 30 *n.* kiirus. The car was going at a *speed* of forty kilometres an hour.
 spend (spent, spent) *v. t.* 1. kulutama; raiskama. He *spent* thirty roubles on books. Ta kulutas kolmkümmend rubla raamatutele. 2. veetma (aega). I *spent* the winter holidays with my sister in the country. Ma veetsin talvise puhkeaja õe juures maal.
 spent 2 *past and p. p. of spend*
 spite 24 *n.* salaviha, vim. in spite of 24 (millestki) hoolimata. He did the work *in spite of* the fact that it was difficult. Ta tegi töö sellele vaatamata, et see oli raske. "I shall go there *in spite of* you," he said. „Ma lähen sinna ikkagi,“ ütles ta.
 *splendid *a.* suurepärane
 spot 20 *n.* koht
 *spread 5 (spread, spread [sprɛd]) *v. t. & i.* laotama, levitama; levima
 *stab 20 *v. t.* (läbi) pistma
 *stage *n.* vahemaa
 *stage 'coach 23 *n.* postitõld
 stairs 6 *n. pl.* trepp
 *stalk [stɔ:k] *n.* vars, kõrs
 stamp 25 *n.* mark
 star 20 *n.* täht
 state *v. t.* kindlaks määrama; väitma
 station 7 *n.* jaam
 stay *v. i.* jääma. Stay here till I return. Olge siin, kuni ma tagasi tulen.
 steal 28 (stole, stolen) *v. t.* varastama
 steam 29 *n.* aur. steamer *n.* aurik
 'steam-engine 29 *n.* aurumasin
 'steamship 22 *n.* aurulaev, aurik
 *stem *n.* vars, tüvi
 Stephenson 29 [ˈsti:vənsn] *n.*
 Stevenson [ˈsti:vənsn] *n.*
 stick 25 (stuck, stuck) *v. t.* külge kleepima
 stole *past of steal*
 stolen 28 *p. p. of steal*
 stone 13 *n.* kivi
 straight 23 *a.* sirge. straight 24 *adv.* otse, sirgelt; kohe. He went *straight* home after school.
 strange 30 [streɪndʒ] *a.* võõras; kummaline, imelik. stranger 31 *n.* võõras, tundmatu (isik). I am a *stranger* here. Ma olen siin võõras.
 strike 27 (struck, struck) *v. t.* lööma. *strike down 31 maha lööma
 *stripe 17 *n.* triip, vööt
 struck *past and p. p. of strike*
 struggle 17 *n.* heitlus, võitlus. the struggle for existence 17 võitlus olemasolu eest
 stuck 25 *past and p. p. of stick*
 student 24 [ˈstju:dnt] *n.* üliõpilane

study 17 [ˈstɑːdi] v. t. & i. õppima, uurima

'subject 21 [ˈsʌbdʒɪkt] n. (kõne-, õppe- jne.) aine. He spoke very much on that *subject*. *subject n. alus

such 13 pron. niisugune, säärane

Suez Canal 26 [ˈsuː(i)z kəˈnæl] n. Suesi kanal

*suffering 31 n. kannatamine, kannatus. *sufferings 20 n. pl. kannatused

sugar 11 [ˈʃʊɡə] n. suhkur

suitable a. sobiv, kohane

*sum n. summa

Sunday 6 [ˈsʌndi] n. pühapäev

sunny a. päikesepaisteline

*sunray 31 n. päikesekiir

'sunshine 27 n. päikesevalgus. in the sunshine 27 päikese käes, päikese kätte

supper 11 n. õhtusöök

sure 6 [ʃʊə] a. kindel, veendunud. Are you *sure* you are right? Kas te olete kindel, et teil on õigus? I am not *sure* of it. Ma ei ole kindel selles.

sur'prise [səˈpraɪz] 9 n. üllatus. "Do you know him too?" she said in *surprise* (üllatatult).

sur'prised 12 part. a. üllatunud. I am very much *surprised* to hear that.

*sur'render 31 n. allaandmine, kapitulatsioon. unconditional

surrender 31 tingimusteta kapitulatsioon

sur'round 16 v. t. ümbritsema

*swamp 18 [swɒmp] n. soo

*swift 31 a. kiire. *swiftly* adv.

*swing 17 (swung, swung) v. t. & i. kiikuma; kiigutama

T

Tackleton [ˈtæklɪtən] n.

tail n. saba

take (took, taken) v. t. võtma.

take care (of) 19 hoolitsema.

She *took care of* her little brother. **take care!** vaadake ette!

***take a drink** jooma. **take in** 7 viima. She *took me into* the

living-room. **take off** 1 ära võtma (seljast, jalast jne.). He *took off*

his cap. Ta *võttis mütsi* peast. **take place** 31 aset leidma, juhtuma. **take prisoner** 24

vangi võtma. **take to** 7 viima. *Take* these books *to* the library. Viige need raamatud raamatukogusse. Please *take me to* your mother. Palun viige mind oma ema juurde. Her big sister *took her to* the cinema. Tema vanem õde viis ta kinno. **take** 26 v. i. võtma, nõudma. It will *take me* half an hour to go there. Mul kulub pool tundi sinna minemiseks.

taken 19 p. p. of take

taste 21 v. t. & i. maitsema; maikutama. She *tasted* the milk. Ta *maitstes* piima. The coffee *tasted* good. Kohv *maitstes* hästi. **It tastes like rain** 21. Maitseb nagu vihmavesi. ***taste** n. maitse

taught 28 [tɔ:t] past and p. p. of teach

Taylor [ˈteɪlə] n.

teach 28 (taught, taught) v. t. & i. õpetama. Who *teaches* you English?

tear 31 [tiə] n. pisar

- ***tear** [tə] (**tore, torn**) *v. t. & i.*
rebima, kiskuma. **tear to pieces**
tükkiideks rebima
- tea-things** 11 *n. pl.* teeserviis,
-katmik
- telephone** ['telifoun] *v. i.* telefo-
neerima. I *shall* telephone (to)
you tomorrow. Ma helistan
teile homme. **telephone** 31 *n.*
telefon
- ***tempest** 31 *n.* torm, maru
- terrible** 5 *a.* kohutav, hirmuära-
tav, kole. **terribly** 17 *adv.*
- ***terrify** ['terifai] *v. t.* kohutama,
hirmutama
- ***terror** 5 *n.* (kabu)hirm
- text** *n.* tekst
- thanks** 4 *n. pl.* tänu. ***thanks to**
prep. kaasabil, võlgnesdes (kel-
lelegi või millelegi)
- theatre** 24 ['θiətə] *n.* teater
- thee** *pron.* sind, sinule
- them'selves** 15 *pron.* endid, en-
dile; ise. They built a house
for *themselves*. Nad ehitasid
endile maja. They built the
house *themselves*. Nad ehitasid
maja ise.
- ***therefore** 21 *adv.* sellepärast,
järelikut
- thick** 12 *a.* paks, jäme. This book
is very *thick*. **thick** 17 *tihe*.
They live in a *thick* forest.
Ant. **thin** 16
- ***thief** [θi:f] *n.* (*pl.* **thieves**) varas
- thin** 16 kõhn; peenike; lahja. She
has become very *thin* after her
illness. Ta on pärast haigust
väga kõhnaks jäänud. *Ant.* **fat**.
I don't like *thin* soups. Ma ei
armasta vesiseid suppe. *Ant.*
thick 17
- think** 3 (**thought, thought**) *v. t. & i.*
mõtlemine
- thirsty** 11 *a.* janune. I am **thirsty**
mul on janu
- ***thorn** 4 *n.* okas
- though** 16 [ðou] *conj.* ehkki, kuigi.
Syn. **although** 19
- thought** [θɔ:t] *past and p. p. of*
think
- thought** 16 [θɔ:t] *n.* mõte. full of
thought and care tähelepanelik
ja hoolitsev
- threw** 12 *past of* **throw**
- throw** 12 (**threw, thrown**) *v. t.* vis-
kama, heitma. **throw away** 25
ära viskama. **throw oneself** 24
viskuma
- Thursday** 6 ['θə:zdi] *n.* neljapäev
- thus** 26 *adv.* nii, nõndaviisi
- ticket** *n.* pilet
- tie** 20 *v. t.* siduma. He *tied* a rope
round the horse's neck. Ta si-
dus kõie hobuse kaela ümber.
He *tied* the horse to a tree. Ta
sidus hobuse puu külge.
- ***tint** *n.* värving, värvivarjund
- ***tiny** *a.* tilluke, pisike
- ***T. N. T.** 20 ['ti:'en'tii] trinitro-
toluool (lõhkeaine)
- ***titanic** 31 [tai'tænik] *a.* hiiglaslik
- toe** 17 *n.* varvas
- told** *past and p. p. of* **tell**
- ton** 20 [tʌn] *n.* tonn
- to-night, to'night** 11 *adv.* täna
õhtul
- top** 10 *n.* tipp, hari, latv. **on top**
(of) 10 *peal*. She put a coat
on top of her night-dress. **top**
11 *a.* ülemine
- ***torch** *n.* tõrvik
- ***tore** *past of* **tear**
- ***torture** 20 *v. t.* piinama
- ***toss** 31 *v. t.* pillutama, loopima

towards 9 [tɔɪdz] *prep.* poole, suunas, vastu
 towel 8 ['tauəl] *n.* käterätik
 town 2 [taun] *n.* linn
 toy 3 *n.* mänguasi. 'toy-maker 3 mänguasjade valmistaja. 'toy-merchant 3 mänguasjade kaupmees. 'toy-shop mänguasjade kauplus
 train 6 *n.* rong. *train 22 voor
 *trained 29 *a.* väljaõpetatud. best-trained osavaim
 *traitor 18 *n.* reetur
 translate 21 [trænz'leɪt] *v.t.* tõlkima. translation 14 *n.* tõlge
 transport ['træns'pɔɪt] 26 *n.* transport, (kauba jne.) vedu
 travel 15 ['trævl] *v.i.* reisima; *n.* reisimine, reis. traveller 15 *n.* reisija. travelling 22 *n.* reisiimine
 *treacherous 5 ['tretʃərəs] *a.* reetlik
 *trio 14 ['tri:əu] *n.* trio, kolmik
 *triumphant 31 [traɪ'ʌmfənt] *a.* võidurõõmus. tri'umphantly *adv.*
 *tropical 17 ['trɒpɪkl] *a.* troopiline
 *trousers *n. pl.* püksid
 true 3 *a.* õige; tõeline; ustav. He was always true to his friends. Ta oli alati ustav oma sõpradele. That's not true. See ei ole õige. *Ant.* false 16. truly 16 *adv.*
 trust 16 *v.t.* usaldama
 truth 16 [tru:θ] *n.* tõde; tõepärasus. tell the truth tõtt rääkima. *truthfulness ['tru:θfʊlnɪs] *n.* tõearmastus, tõepärasus
 Tuesday 6 ['tju:zdi] *n.* teisipäev
 turn 18 *v.t. & i.* pöörama, pöörduma. turn back tagasi pöörduma. turn over 25 ümber pöörama

turn 1 *n.* kord, järjekord. Whose turn is it to be on duty? Kelle kord on olla korrapidajaks?
 *twice *adv.* kaks korda
 *twinkle *v.i.* vilkuma
 *twopence 29 ['tʌpəns] *n.* kaks (Inglise) penni
 *twould = it would

U

ugly 3 *a.* inetu. *Ant.* pretty, beautiful 4
 *unbreakable 31 [ʌn'breɪkəbl] *a.* murdumatu
 *un'broke = un'broken *a.* purustamata
 *unconditional 31 [ʌnkən'dɪʃnl] *a.* tingimusteta
 under'line *v.t.* alla kriipsutama
 un'dress 8 *v.i.* lahti rõivastuma, riidest lahti võtma. *Ant.* dress
 *undyng 31 *a.* surematu, kustumatu
 *unhappy *a.* õnnetu. *Ant.* happy.
 *unhappiness *n.* õnnetus. *Ant.* happiness
 unit ['ju:nɪt] 24 *n.* üksus, ühik
 u'nite [ju(ɪ)'nait] *v.t. & i.* ühendama; ühinema. united 23 [ju'naitɪd] *n.* ühendatud; ühinenud. the United States 23 *n. pl.* Ühendriigid. The United States is the most important country in America. the United Nations 31 ühinenud rahvad
 *unless *conj.* kui mitte
 unknown 15 *a.* tundmatu
 unpleasant 16 [ʌn'pleznt] *a.* eba-meeldiv. *Ant.* pleasant
 *unsmiling *part. a.* naeratuseta
 un'til 15 *conj.* kuni, enne kui. *Syn.* till

***u'pon** 28 [ə'pɒn] *prep.* = **on**
upstairs 8 [ˌʌp'steɪz] *adv.* ülakorral, trepist üles. *Ant.* **downstairs** 5
use 13 [ju:s] *n.* kasutamine; kasu.
what is the use of ...? mis kasu on...? *What's the use of speaking to him now?* Mis mõte on rääkida temaga praegu?
use *v. t.* kasutama. **useful** 13 *a.* kasulik. *Ant.* **useless**. **usefulness** 30 *n.* kasulikkus
usual 2 ['ju:zʊəl] *a.* tavaline. **as usual** 5 nagu harilikult. He came at six o'clock *as usual*.
usually 2 *adv.* tavaliselt. He *usually* comes at seven o'clock.

V

valley 19 ['væli] *n.* org. *Ant.* **mountain** 19
***valorous** 31 ['vælərəs] *a.* vapper, vahva
vegetable 11 ['vedʒitəbl] *n.* juurvili. **vegetable** 14 *a.* juurvilja-
***verb** *n.* verb
***violet** ['vaiəlit] *n.* kannike
***violin** 7 [vaiə'lin] *n.* viul. **play the violin** viulit mängima
visit 14 ['vizit] *v. t.* külastama.
visit 7 *n.* külastäik
voice 4 *n.* hääl
Volga 26 *n.*
voyage 26 ['vɔiɪdʒ] *n.* (mere)reis
***view** [vju:] *n.* vaade; vaatepiirkond

W

Wadsworth ['wɒdzwɔ:θ] *n.*
waken 8 *v. t. & i.* äratama; ärkama
***waiter** 21 *n.* kelner

walk 2 [wɔ:k] *n.* käik, jalutuskäik.
We had a good *walk* this morning. Me tegime hea jalutuskäigu täna hommikul. **go for a walk** jalutama minema. We *went for a walk* in the park. Me läksime parki jalutama.

Walter Scott 17 *n.*

***ward** 27 *n.* (haigla) palat

warm 11 *v. t.* soojendama; (uuesti) soojendama (toitu). Come and *warm* yourself by the fire. Tule soojenda end tule juures. Please *warm* the dinner. Palun soojenda lõunasööki!

wash down 19 *v. t.* alla uhtma

watch 29 *v. t.* vaatlema; valvama. She *watched* them making hay. Ta jälgis, kuidas nad heina tegid. *Watch the baby*; don't let him run away. Valvake last, ärge laske tal ära joosta.

***watchful** 12 *a.* valvas

***watch-pocket** *n.* uuritasku

***water-colour** 7 ['wɔ:təkələ] vesi-värvimaal

***wave** *v. i.* lainetama; viibutama
way *n.* tee. **on the way** teel. **way** 2 *n.* (tegu)viis. **in this way** sel viisil. ***be in the way** teel ees olema; segama

weak 9 *a.* nõrk. *Ant.* **strong**.
weakness 24 *n.* nõrkus

wear 31 (wore, worn [wɔ:n]) *v. t.* kandma (rõivaid jne.)

Wednesday 6 ['wenzdi] *n.* kesknädal

***week-day** *n.* argipäev

***week-end** 7 *n.* nädalalõpp (töövaba aeg laupäeva lõunast esmaspäeva hommikuni)

- ***weighty** *a.* kaalukas, kaaluv
- ***weld** 31 *v. t.* kokku või ühte sulatama, keevitama
- well!** 7 *excl.* noh! **well-known** 14 *a.* hästituntud; kuulus
- went *past of go*
- west** 15 *n.* lää. **western** *a.* lääne-poolne
- wet** 6 *a.* märg, vihmane. ***wet** 15 *n.* niiskus; vihmane ilm. ***in the wet** vihma käes. **wet** 25 (**wetted, wetted**) *v. t.* märjaks tegema, niisutama
- wheat *n.* nisu
- wheel** 22 *n.* ratas
- whenever** 20 [wen'evə] *conj.* mil-lal iganes, iga kord kui
- whether** 21 *conj.* kas. I don't know *whether* he is here or not. Ma ei tea, kas ta on siin või ei ole.
- while** 7 *conj.* sel ajal kui, kuna
- while** 27 *n.* ajavahemik, tükk aega. **for a while** 27 *tükiks ajaks, mõneks ajaks*
- ***whip** *n.* piits
- who's** 10 [hu:z] = **who is**
- whose** 1 [hu:z] = *pron.* (omas-tav kääne asesõnast **who**) kelle. *Whose son is he? Kelle poeg ta on?*
- ***why!** *excl.* kuidas!, noh!, oh! *Why, what's the matter? Noh, milles asi on?*
- wide** 7 *a.* lai. *Ant.* narrow 19
- ***wife** *n.* (*pl.* **wives**) naine, abi-kaasa
- wild** 9 *a.* metsik, mets-. I like *wild flowers.*
- ***will** 31 *n.* tahe
- ***will-power** 29 [wil'pauə] *n.* tah-tejõud
- '**window-sill** *n.* aknalaud
- windy** 1 [windi] *a.* tuuline
- wing** *n.* tiib
- '**winter-time** 22 *n.* talv. **in winter-time** talvel
- ***wisdom** [wizdəm] *n.* tarkus, elutarkus
- ***wise** *a.* tark, elutark
- ***wish** *v. t. & i.* soovima. ***wish** *n.* soov
- ***within** [wi'din] *prep.* (millegi) sees; piirides
- without** 4 [wi'daut] *prep.* ilma. I like to go *without* a hat in summer. Ma armastan käia su-vel ilma kübarata. **without** + *-ing-form* 15. I came home *without* speaking to her. Ma tulin koju, ilma et oleksin te-maga rääkinud.
- wolf** 12 (*pl.* **wolves**) [wulf, wulvz] *n.* hunt
- wonder** 10 [wʌndə] *v. i.* imes-tama, teada tahtma. I *wonder* who that was. Ei tea, kes see küll oli.
- wonderful** 20 [wʌndəf(u)] *a.* imestusväärne, imeilus
- won't** 6 [wəʊnt] = **will not**
- wood** 13 [wud] *n.* mets; puit, puu (*materjal*)
- wooden** 3 [wudn] *a.* puust, puu-
- ***woodman** *n.* metsnik; metsatöö-line
- wore** [wɔ:] *past of wear*
- work-room** 3 *n.* töötuba
- workshop** 29 *n.* töökoda
- ***worm** 8 [wɜ:m] *n.* uss

worn [wɔɪn] *p. p. of wear*

worse 11 [wɔɪs] *a. (keskvõrre sõnast bad) halvem. He is worse today. Tal on täna halvem. worse adv. halvemini. Ant. better*

worst [wɔɪst] (ülivõrre sõnadest bad, badly) *a. halvim; adv. halvimini. Ant. best*

*worth *a. väärt. This play is worth seeing. Seda näidendit maksab vaadata.*

would 6 [wud] *past of will. he would like ta tahaks*

writer 13 *n. kirjanik*

wrong 29 *a. vale, väär, ekslik. Ant. right* 12. *go wrong* 29 (halba) *juhtuma. Something has gone wrong with my watch. Midagi on juhtunud minu uuriga.*

Y

*yard *n. õu, hoov*

yearly 19 *a. iga-aastane; adv. igal aastal, kord aastas*

you'll 6 = **you will**

you're 6 = **you are**

yours 25 [jɔɪz] *pron. teie (sinu) oma(d). This book is yours. See raamat on teie oma.*

your'self 8 [jɔɪ'self, juə'self] *pron. (pl. yourselves) ennast; ise. Make yourself at home. Olge nagu kodus. Go and wash yourself. You told me so yourself. Teie ise ütlesite mulle seda.*

your'selves 26 *pl. of yourself*

Z

*Zeus [zjuɪs] *n. Zeus, vana-kreeka peajumalus*

RULES OF READING AND SPELLING §§ 1—154.

	Page
General §§ 1—16	3
I. Reading of Vowel Letters §§ 17—108	6
1. One-Syllable Words §§ 17—25	6
2. Two-Syllable Words §§ 26—59	12
3. Digraphs §§ 60—82	21
4. Combinations of Vowel Letters with Consonant Groups §§ 83—87	50
5. Many-Syllable Words §§ 88—108	33
II. Reading of Consonant Letters §§ 109—154	40
III. Exceptions to the Rules of Reading and Spelling	49

GRAMMAR §§ 1—274.

Introduction §§ 1—21	54
--------------------------------	----

Parts of Speech §§ 22—235.

I. The Verb §§ 22—142	62
1. Finite and Non-Finite Forms of the Verb §§ 22—30	62
2. Auxiliary Verbs §§ 31—69	64
3. Modal Verbs §§ 70—86	74
4. Infinitive and Participles §§ 87—102	79
5. Tenses §§ 103—126	84
(1) Primary Tenses (Active Voice) §§ 104—108	84
(2) Primary Tenses (Passive Voice) §§ 109—112	87
(3) Continuous Tenses §§ 113—119	89
(4) Perfect Tenses §§ 120—126	91
6. The Sequence of Tenses §§ 127—131	94
7. Direct and Indirect Speech §§ 132—142	95
II. The Noun §§ 143—158	100
1. The Plural of Nouns §§ 143—144	100
2. The Possessive Case §§ 145—151	100
3. English Equivalents of Estonian Case Endings §§ 152—156	101
4. Noun-Attributes §§ 157—158	105
III. The Pronoun §§ 159—196	105
1. Personal Pronouns §§ 160—162	105
2. Possessive Pronouns §§ 163—164	107

	Page
3. Interrogative and Relative Pronouns §§ 165—168	108
4. Reflexive and Emphatic Pronouns 169—171	109
5. Demonstrative Pronouns §§ 172—174	111
6. Indefinite Pronouns §§ 175—196	112
IV. Articles §§ 197—218	117
V. Numerals §§ 219—221	126
VI. The Adjective §§ 222—226	128
VII. The Adverb §§ 227—235	129
The Sentence §§ 236—274.	
I. The Simple Sentence §§ 236—262	132
1. The Declarative Sentence §§ 237—242	132
2. The Imperative Sentence § 243	134
3. The Interrogative Sentence §§ 244—262	134
II. The Compound Sentence §§ 263—264	139
III. The Complex Sentence §§ 265—270	140
IV. Participles §§ 271—272	142
V. The Complex Object §§ 273—274	142
List of Irregular Verbs	144
Vocabulary of the 5th and 6th Classes	146
Vocabulary for the 7th and 8th Classes	156

Vastutav ja keeleline toimetaja L. Kivimägi.

Ladumisele antud 26. VI 1948. Trükkimisele antud 26. X 1948. Trükiarv 7000. Paber 61×86, ¹/₁₆. Trükipoognaid 12. Trükitähti trükipoognas 46.115. Arvutuspoognaid 13,8. MB-04648. Trükikoda „Tartu Kommunist“, Tartu. Ülikooli 21/23. Tellimise nr. 1967.

На английском и эстонском языке.

E. B. Белова и Л. Р. Тодд. Учебник английского языка для VII—VIII кл. II часть.

Rbl. 3.40

II d.
A - 12500

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00783632 5

48-890